JOHN GALSWORTHY

FLOAREA ÎNTUNECATĂ

NOBEL

Colecția „Biblioteca pentru toți" merge mai departe. După ce, mai bine de trei ani, „Biblioteca pentru toți" a făcut recurs la România și la valorile literaturii române, pledează, începând de astăzi, pentru literatura străină, într-o serie cu totul excepțională. Ne propunem ca, săptămână de săptămână, să vă oferim cărțile celei mai prestigioase colecții din lume, colecția „Nobel". Marii scriitori care au obținut, din 1901, Premiul Nobel pentru Literatură și cele mai importante cărți ale lor vor face parte acum din „Biblioteca pentru toți". În fond, recursul nostru nu se schimbă, rămâne același recurs la valoare, la marile opere ale literaturii universale.

Marius Tucă
Jurnalul Național

JOHN GALSWORTHY

Floarea întunecată

Motivația Juriului Nobel, 1932:

„Pentru remarcabila sa artă narativă,
care își găsește forma cea mai înaltă de expresie
în saga familiei Forsyte."

John Galsworthy (1867–1933)

JOHN GALSWORTHY

Floarea întunecată

Traducere din limba engleză
de Aristița Avramescu

LITERA

John Galsworthy, *The Dark Flower*

Copyright © 2012 Editura Litera, pentru prezenta ediție

Foto autor: Library of Congress, Prints and Photographs Division, Bain Collection

JURNALUL NAȚIONAL

Date despre colecția BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

Director: Marius Tucă
Director general: Dan Matiescu
Coordonator colecție: Ana-Maria Vulpescu

www.jurnalul.ro
www.bibliotecapentrutoti.ro

LITERA

O.P. 53, C.P. 212,
sector 4, București
tel.: 021 319 63 90, 031 425 16 19, 0752 548 372
E-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe:
www.litera.ro

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Irina Ilie
Corector: Corina Tăbăraș
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Galsworthy, John
Floarea întunecată / John Galsworthy ;
trad.: Aristița Avramescu. - București:
Litera Internațional, 2012
ISBN 978-606-600-834-1
I. Avramescu, Aristița (trad.)
821.111-31=135.1

Cronologie

1867 – La 14 august se naște în localitatea Kingston Hill din comitatul Surrey, în sud-estul Angliei, John Galsworthy, fiul lui John Galsworthy (1817–1904), consilier juridic al Coroanei („solicitor"), și al lui Blanche Bailey Galsworthy (1837–1915). Comitatul Surrey va fi locul care îl va inspira pe viitorul scriitor pentru romanul său emblematic *Forsyte Saga.* Zona mai inspiră și alți autori. De exemplu, H.G. Wells va plasa aici aterizarea din *Războiul lumilor*, iar mult mai târziu, J.K. Rowling va stabili în Surrey domiciliul rudelor malefice ale lui Harry Potter.

1881–1886 – John Galsworthy urmează studiile secundare la Harrow School, o educație dintre cele mai bune pentru un tânăr al acelui timp.

1886–1890 – Studiază dreptul la New College din cadrul Oxford University.

1890 – Devine membru al baroului la Lincoln's Inn. Ulterior va călători pe mare, pentru a studia dreptul maritim, dar și pentru a-și reveni din depresia provocată de o iubire nefericită. Cu acest prilej va cunoaște în mările Australiei un ofițer de marină care-i va rămâne prieten toată viața: scriitorul Joseph Conrad. Se pare că întâlnirea cu Joseph Conrad l-a stimulat pe John Galsworthy să încerce să scrie proză.

1895 – Galsworthy începe o idilă cu Ada Nemesis Pearson Cooper (1864–1956), pianistă, soția vărului său, maiorul

Arthur Galsworthy. Situația este complicată, moravurile vremii fiind severe, iar cuplul nelegitim e obligat să locuiască în secret într-o fermă numită Wingstone, în satul Manaton din Devon. Arthur Galsworthy va divorța abia după zece ani și evident că numai atunci, și după moartea tatălui său, care nu i-a acceptat relația, John Galsworthy se va putea căsători cu Ada Cooper (la 23 septembrie 1905). Cei doi nu vor avea copii și vor rămâne împreună până la moartea lui John.

1897 – Publică pentru propria plăcere și pe banii lui o culegere de povestiri intitulată *From the Four Winds* (*Din cele patru vânturi*), sub numele John Sinjohn. O va renega ulterior.

1898 – Sub același pseudonim publică și romanul *Jocelyn*, pe care îl va renega deopotrivă. Între 1897 și 1901, va publica în total patru volume cu acest pseudonim, probabil pentru a nu leza sensibilitatea tatălui său semnând cu numele real.

1904 – Renunță la avocatură și publică primul roman sub numele real, *The Island Pharisees* (*Insula fariseilor*), pe care îl va considera ulterior cea mai importantă operă a sa. Pentru a scrie acest roman, Galsworthy va accepta sfaturile competentului editor Edward Garnett, cel care i-a ajutat și pe Joseph Conrad și pe D.H. Lawrence. Moartea, în același an, a tatălui său, la vârsta de optzeci și trei de ani, îi aduce o moștenire care-i oferă independența financiară.

1906 – Cunoaște primul succes literar, cu romanul *Proprietarul* (*The Man of Property*). Romanul este inspirat de conviețuirea și de mariajul nefericit cu Ada Cooper. El este primul din trilogia care se va numi *Forsyte Saga*. În același an, la Court Theater are loc premiera piesei *Tabachera de argint* (*The Silver Box*), apreciată de G.B. Shaw. Vor urma și alte piese cu tematică socială.

1907 – Publică romanul *Domeniul* (*The Country House*).

1909 – Galsworthy se aliniază cu succes teatrului militant, naturalist-social, după modelul lui Ibsen. Se joacă piesa *Greva* (*Strife*), în apărarea sindicalismului. Scrie romanul *Fraternitate* (*Fraternity*).

1910 – Piesa *Justice* (*Dreptate*) provoacă un curent de opinie semnificativ în legătură cu nedreptățirea în justiție a celor săraci și condițiile inumane de detenție. Winston Churchill, pe atunci ministru de interne, va reforma sistemul penitenciar britanic în urma ecoului acestei piese.

1911–1915 – Scrie romanul social *Patricianul* (*The Patrician*, 1911), precum și unele în care tratează situația cuplurilor nelegitime și nedreptățirea lor de către societate, inspirate de propria sa biografie: *Floarea întunecată* (*The Dark Flower*, 1913), *The Freelands* (*Tărâmuri libere*, 1915).

1918 – Publică un volum de povestiri: *Five Tales* (*Cinci povestiri*).

1919 – Refuză titlul de cavaler oferit de prim-ministrul Lloyd George, pe motiv că scrisul este prin el însuși o răsplată pentru activitatea sa. Va primi Ordinul de Merit în 1929.

1920–1928 – Elogiat de mediile literare, invitat să conferențieze în Statele Unite, John Galsworthy se simte totuși stingher în lumea de după Primul Război Mondial. El trăiește relativ retras și se apleacă asupra lumii victoriene, scriindu-și în primul rând capodoperele: seriile de romane *Forsyte Saga* (finalizată în 1921) și *Comedia modernă*, care consacră personajul memorabil Soames, dar și pe Irene, ipostază literară a soției sale, Ada.

1921 – John Galsworthy devine cofondator, alături de Catherine Amy Dawson Scott, al PEN Club (acronim pentru: *Poets*, *Essayists*, *Novelists*, extins mai târziu astfel: *Poets*, *Playwrights*, *Editors*, *Essayists*, *Novelists*). Conceput inițial ca un club de discuții la cină („dinner club"), acesta își va ține primul congres în 1923, cu participarea a unsprezece centre PEN din lume. Galsworthy

va fi primul președinte al organizației, printre ai cărei membri s-au numărat inițial și: Joseph Conrad, Elizabeth Craig, George Bernard Shaw și H.G. Wells (care a devenit președinte după moartea lui Galsworthy).

1925–1933 – John Galsworthy trăiește retras în minuscula localitate Bury din West Sussex, care și azi are numai câteva sute de locuitori.

1931–1933 – Scrie *Sfârșit de capitol* (*End of The Chapter*). Dedicat vărului său, Frank Galsworthy, romanul încheie ciclul început cu *Forsyte Saga* și continuat cu *Comedia modernă*.

1932 – I se decernează Premiul Nobel pentru Literatură. Scriitorul mai fusese nominalizat de cinci ori, în 1919, 1920, 1921, 1922, 1931. În 1932, Galsworthy este prea bolnav pentru a participa la ceremonia de decernare și va muri șase săptămâni mai târziu.

1933 – La 31 ianuarie, John Galsworthy încetează din viață în reședința sa din Londra, din cartierul Hampstead, din cauza unei tumori cerebrale. Lasă în urma sa o operă impresionantă: 20 de romane, 27 de piese de teatru, 3 colecții de poezie, 173 de povestiri, 5 colecții de eseuri, 700 de scrisori, precum și multe schițe și lucrări diverse.

Interesant de amintit este faptul că în procesul-verbal al Adunării Generale, de miercuri, 8 aprilie 1933, al PEN Clubului român, găsim notate următoarele: „Cel mai se seamă eveniment al acestui răstimp e un eveniment trist, moartea, la 31 ianuarie 1933, a președintelui nostru, scriitorul englez John Galsworthy. Presa și scriitorii din toată lumea au avut un cuvânt de amintire și de apreciere. (...) Chiar plecând dintre noi strălucitul nostru președinte a făcut încă un serviciu comunității scriitorilor pentru care a lucrat cu o nezguduită convingere. Ca o ultimă dovadă, el a lăsat suma destul de considerabilă rezultată din Premiul Nobel PEN Clubului din Londra, ca să fie întrebuințată anual în scopuri pe care le vom cunoaște când ni se va comunica regulamentul

acestei fundații. Venitul pus la îndemână înseamnă 250 de lire sterline anual."

1949 – Este realizat primul film după *Forsyte Saga,* cu Errol Flynn în rolul lui Soames.

1967 – *Forsyte Saga* este ecranizată într-un memorabil serial de douăzeci și șase de episoade, produs de BBC, cu Eric Porter, Nyree Dawn Porter, Kenneth More, Susan Hampshire, Joseph O'Conor. Succesul a fost remarcabil, readucând în atenție opera lui Galsworthy. Filmul a fost prezentat și în România în 1969–1970, cu un imens succes, fiind prima producție BBC preluată de TVR.

2002 – După multe alte ecranizări ale operei lui John Galsworthy, piese și romane, *Forsyte Saga* este filmată din nou, în zece episoade, de ITV Granada, o producție cu Damian Lewis, Gina McKee, Rupert Graves, Corin Redgrave.

Horia Gârbea

Din discursul de acordare a premiului, prezentat de Anders Österling, membru al Juriului Nobel, 10 decembrie 1932[1]

„... Galsworthy își definea, la un moment dat, mottoul artistic folosind cuvinte precum armonie, proporție și echilibru. Acestea marchează modul lui natural de a gândi, un ideal spiritual, privit acum adesea cu suspiciune, poate tocmai pentru faptul că este atât de greu de atins. Descoperim curând că acest poet, care a atacat atât de neîndurător și de neobosit gentlemanul tipic autosuficient, a reușit el însuși, fără îndoială, să ofere vechii noțiuni o viață nouă, astfel încât aceasta să își păstreze legătura atât cu instinctul imediat uman, cât și cu cel estetic, care nu cunoaște restricții. În artistul Galsworthy înfloresc exact acele calități ale temperamentului care sunt redate, în engleză, de cuvântul *gentleness*. Aceste calități

[1] În 1932, John Galsworthy este prea bolnav pentru a participa la ceremonia de decernare a premiului, pe care nu-l mai poate primi personal. Acesta va fi înmânat lui Sir Archibald Clark Kerr, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Marii Britanii în Suedia (n.ed.)

sunt exprimate prin operele sale, care, astfel, reprezintă o contribuție culturală adusă vremurilor noastre."

„... Nu putem uita nici de *Floarea întunecată*, pe care o putem considera o sonată psihologică interpretată de o mână măiastră, care se bazează pe variațiunile pasiunii și ale cedării vârstelor omului. Chiar și atunci când a folosit forma povestirii, Galsworthy a fost adesea în stare să evoce un răspuns emoțional prin contraste de lumini și umbre, cu efect aproape grafic."

Din *Nobel Lectures, Literature 1901-1967*, editor Horst Frenz, Elsevier Publishing Company, Amsterdam, 1969. Copyright © The Nobel Foundation 1932

Iubiri neliniștite într-o lume fără furtuni

Un roman de dragoste și numai de dragoste, iată ce este *Floarea întunecată*. Un șir de iubiri complicate și rafinate.

Povestea lui Mark Lennan va împlini în curând un secol de la apariție (1913). Ea face parte din opera extrem de întinsă a lui John Galsworthy, operă care a avut influențe însemnate în vremea sa, înainte, dar și după Primul Război Mondial, teribilul eveniment care a încheiat o epocă de aur a Europei și a Imperiului Britanic, cel deasupra căruia soarele nu apunea niciodată.

Eroii lui Galsworthy din *Floarea întunecată*, ca și cei din *Forsyte Saga*, romanul său cel mai cunoscut, sunt oamenii metropolei pe care prosperitatea generală a uriașului imperiu îi făcea apți, chiar dacă nu făceau parte din clasele cele mai înalte ale societății, pentru un rafinament spiritual și sentimental de care, fără a fi complet străine, alte țări nu se puteau apropia decât prin foarte puțini dintre cetățenii lor. Ne vin în minte, desigur, pentru comparație, romanele românești *Enigma Otiliei*, *Craii de Curtea-Veche*, cu acțiunile plasate cam la trei decenii după cea din *Floarea întunecată*, ce se desfășoară în jurul anului 1880. Chiar și prima parte, *belle époque*, din *Ultima noapte*

de dragoste, întâia noapte de război al lui Camil Petrescu e situată pe la 1914.

Societatea românească abia începuse să se emancipeze, cu o viteză remarcabilă totuși, dacă ne amintim că abia puțin după 1880 dl Nae Cațavencu făcea elogiul liber-pansismului și al avantajelor unui sistem constituțional, în pragul acestui prim mare război. Dar cea engleză avusese timp să ajungă chiar la o anumită blazare, care nu excludea finețea, dar nici, vai, prejudecățile, snobismul, eticheta excesivă și rigiditatea relațiilor.

La data aniversării și a ieșirii simbolice din adolescență a tânărului Mark Lennan, 1 august 1880, în București începea regularizarea Dâmboviței, iar cu câteva luni înainte, de Lăsata Secului, un pensionar bucureștean, Leonida, și consoarta lui Efimița trăgeau o spaimă grozavă pentru că „poliția în persoană" sărbătorise intrarea în post în stare de ebrietate și cu focuri de armă. În schimb, în stabila și calma Anglie, Mark își serbează aniversarea într-o stare de neliniște inexplicabilă prin placiditatea mediului. Iată ce daruri primește eroul cu acest prilej, un inventar care vorbește atât de elocvent despre starea sufletească și preocupările mediului său: „... o carte intitulată *Sartor Resartus*, cu dedicația: *Lui Mark, de la Sylvia, 1 august 1880*, alături de cecul lui Gordy, de acul de cravată cu perlă, de la doamna Doone, de volumul *Pietrele Veneției* din partea bătrânei Tingle și de un alt pachețel, înfășurat în hârtie fină – patru cravate croșetate din mătase, de diverse nuanțe: verde, roșu și albastru – un dar din partea cuiva care croșetase timp de multe ceasuri, dar care ei i se păruseră puține, la gândul că el va purta acele cravate. Era el recunoscător cum s-ar fi cuvenit, își

dădea oare seama că în acele cravate mai fusese împletit și altceva? În momentul acela, nu".

Complicațiile intelectuale și sentimentale ale lui Mark Lennan, dar și ale celor din jurul său, oameni de vârste extrem de diferite, dar toți cu un indiscutabil fond cultural și cu o anumită fragilitate a sufletului, constituie însăși miza romanului și, iarăși este indiscutabil, se potrivesc și pot fi înțelese de lectorii săi din anul publicării: 1913.

Intră în joc rafinamentul cu care autorul, un valoros observator al nuanțelor unor personaje cu o complexă viață interioară, le descoperă și le etalează pe acestea, din postura sa de narator omniscient, ori substituindu-se protagoniștilor. În pasajul consecutiv celui anterior citat, nu știm dacă raționează naratorul sau personajul, Mark însuși:

„Zilele de naștere sunt – ca și sărbătorile Crăciunului – pline de decepții. O veselie artificială, confecționată din vreme, un revolver la tâmplă, cu îndemnul: Dezlănțuie-te! Bucură-te!"

Apoi însă, autorul preia controlul, detaliind:

„Îl obseda până într-atât, încât, atunci când Anna îl atingea sau îl privea, nu numai că n-avea nici un chef să-i răspundă, că nu-i făcea nici o plăcere gândul de a rămâne singur cu ea, ci era chiar îngrozit la ideea asta."

Primul pasaj, mai ales, ar putea fi semnat de Hortensia Papadat-Bengescu, nu-i așa?

Dar Anglia reginei Victoria (domnie de aproape șaizeci și patru de ani, 1837–1901) nu avea vitalitatea națiunilor „noi". John Galsworthy este unul dintre cei mai abili autori care sugerează o devitalizare a clasei de mijloc britanice concomitentă cu relativa ei îmbogățire și stabilirea unor tipicuri și prejudecăți obositoare în sine, coduri complicate de reguli de

convietuire care însoțesc câștigurile evidente în plan intelectual și cultural.

Romanele lui Charles Dickens, mort în 1870, după ce intrase destul de adânc în era victoriană, mai mult decât surorile Brontë, prematur dispărute, dau seama despre alte tipuri de caractere și mai ales de norme de conduită. Galsworthy apoi, născut la trei decenii după încoronarea reginei, îi va supraviețui și va căpăta „perspectiva" necesară stabilirii amprentei acelui timp. Primul său succes literar datează din 1906, când, cu *Proprietarul* (*The Man of Property*), începe, de fapt, epopeea lui Soames Forsyte. Așadar, la cinci ani de la începutul domniei lui Edward al VII-lea.

Ceea ce-l „mână în luptă" pe Mark Lennan – să nu uităm că e și artist – este un alt tip de înțelegere a vieții și de filtrare a adevărului ei prezumtiv decât a ambițiosului și arivistului Soames. Într-o societate, cum spuneam, imunizată, securizată de eventuale „zguduiri", de care se temeau la noi Farfuridi sau Leonida, el se lasă pradă nefericirilor din dragoste. Dar o dragoste care are mai mult un caracter intelectual decât propriu-zis erotic, personajele nici cu gândul nepătrunzând ce va aduce, în această privință, viitorul relativ apropiat.

Anna, iubita mult mai matură a lui Mark, îi surprinde neobservată pe acesta și pe viitoarea sa favorită stând, la distanță unul de celălalt, pe malul unui râu. Nimic indecent. Reacția ei este copleșitoare: „Se dădu jos din furca bătrânului frasin și, ca o fiară rănită, alergă împiedicându-se printre pietre și crengi. Fugi așa poate vreo două sute de metri, apoi își desfăcu larg brațele, se prăbuși printre ferigi și rămase acolo cu fața la pământ. La început, inima o durea atât de

tare, încât nu simți decât o mare suferință fizică. De-ar fi putut să moară!"

Și totuși, Anna își domină ulterior durerea printr-un raționament de o răceală la fel de uimitoare ca și disperarea bruscă de înainte: „Era firesc ca ora ei să fi trecut! Era natural ca setea ei să rămână nestinsă și pasiunea ei să nu înflorească niciodată; era natural ca tinerețea – prin legea dragostei – să fie atrasă de tinerețe, acest băiat atras de cei de-o seamă cu el! Adierea vântului din vale îi răcori obrajii și-i dădu o ușoară senzație de alinare. Noblețea! Era doar un simplu cuvânt sau cei care renunță la fericire se simt într-adevăr nobili?"

Astfel de trăiri, dar și de meditații conceptuale au eroii lui Galsworthy, iar noi, după mai bine de o sută de ani, putem, cu oarecare efort – poate –, dar și cu o încântare dată de nostalgie, să ne imaginăm lumea lor și finețea unor senzații care ne rămân, probabil, accesibile doar pe calea lecturii...

Iată-l pe Mark însuși, trecut acum de tulburările amorului adolescentin, bărbat matur, cum trăiește un moment de fetișism delicat, incompatibil cu o epocă ulterioară: „Regăsi cu degetele, în buzunarul hainei, ghemotocul de dantelă și de batist fin, moale, însuflețit parcă, și îl luă pe furiș în mână. Toată ființa ei, cu parfumul ei, îi apărea în față când atingea această batistă brodată cu mici steluțe albe."

Iar iubita lui, acum Olivia, îi scrie cu scrupule infinite: „Niciodată dragostea noastră nu trebuie să devină pământească, așa cum s-ar fi putut întâmpla astăzi. Totul e întunecat și fără speranță. (...) N-am dreptul să-ți cer să vii pe furiș. Nu pot îndura gândul că ai fi silit să procedezi astfel, nici eu nu pot fi așa."

Într-un alt secol și mileniu, îl putem reciti cu plăcere pe Galsworthy pentru psihologia sa profundă

care schițează un segment dintr-o istorie a sentimentalismului, un episod al ei dintre cele mai interesante și mai gingașe. Căci, dacă oamenii secolului al XIX-lea britanic se îmbrăcau, călătoreau și mâncau altfel decât noi, e sigur – romanul de față dă mărturie – și iubeau altfel, într-un chip subtil, dar nu mai puțin răvășitor la care, poate, în contemporaneitate, visăm fără speranță.

Horia Gârbea

Floarea întunecată

Partea întâi

PRIMĂVARA

I

În după-amiaza aceea de început de iunie mergea de-a lungul Holywellului, cu haina aruncată pe braț și cu capul gol. Era un tânăr de statură potrivită, cu părul negru și des. Părea plămădit din două rase opuse: una viguroasă, cealaltă fină și gingașă. Chipul lui era, de asemenea, un amestec ciudat: avea trăsături ferme, dar în același timp o expresie mai degrabă blândă și tristă. Ochii săi, de un cenușiu întunecat, cu gene foarte negre, plini de lumină, păreau că privesc dincolo de ceea ce vedeau – dându-i un aer absent. Dar când zâmbea, dezgolindu-și dinții albi ca ai unui negru, fața lui căpăta o stranie însuflețire.

Oamenii se uitau lung la el când îl vedeau, căci în 1880, umblând cu capul descoperit, o luase înaintea vremii sale. Îndeosebi femeile îl cercetau cu interes, deși observau că nu le băga în seamă, cu privirea lui pierdută în depărtări și cu sufletul frământat de fel de fel de gânduri. Știa oare la ce se gândea, știa vreodată, la vârsta asta, când lucrurile, mai ales cele de dincolo de orizontul imediat, erau atât de ciudate și de captivante? Lucrurile pe care le va vedea și le va înfăptui după ce va absolvi Oxfordul, unde fiecare, desigur, era „extrem de cumsecade" cu el și „de treabă", dar nu prea interesant.

Se ducea la profesorul lui să-i citească un eseu despre Oliver Cromwell și, mergând pe sub zidurile vechi ce odinioară înconjuraseră orașul, scoase din buzunar o vietate, o mică țestoasă. Se uita extrem de concentrat cum își rotea căpșorul curios, cercetând-o neîncetat cu degetele lui scurte și boante, de parcă ar fi vrut să descopere cu exactitate cum fusese făurită. Ce tare-i era carapacea! Nu-i de mirare că bietul Eschil s-a simțit cu adevărat bolnav când s-a trezit cu una căzându-i în cap. Anticii considerau că sprijinea lumea – o lume parcă în formă de pagodă, cu oameni, animale și copaci asemănători acelora pe care-i vedea încrustați pe dulăpiorul chinezesc al tutorelui său. Chinezii plăsmuiau animalele și copacii frumoși, de parcă ar fi crezut că fiecare are suflet și că nu sunt meniți să fie doar animale de tracțiune, hrană pentru oameni sau materiale de construcție. O, dacă i s-ar îngădui, la Școala de Arte Frumoase, să modeleze „de capul lui" în loc să tot copieze, ca și când ar fi primejdios să fii lăsat să gândești singur, să ai personalitate!

Așează țestoasa pe vestă și o lăsă să se urce până observă că-i rontăie un colț al manuscrisului și atunci o puse din nou în buzunar.

Ce-ar fi zis profesorul lui dacă ar fi știut că are o broască în buzunar?! Și-ar fi înclinat ușor capul într-o parte și ar fi spus:

– Ah! Sunt lucruri, Lennan, nici măcar visate de filosofia mea!

Da, erau o mulțime de lucruri pe care nu le visa bătrânul Stormer, îngrozitor de speriat de tot ceea ce nu era obișnuit și părând totdeauna gata să-și bată joc de tine de teamă să nu râzi tu de el. Existau o mulțime de oameni de felul ăsta la Oxford. Era stupid. Nu poți înfăptui nimic bun dacă ți-e teamă

că te faci de râs. Doamna Stormer nu era așa, ea făcea ce-i plăcea, ce-i trecea prin cap. E drept însă că nu era englezoaică, ci austriacă și, pe deasupra, mult mai tânără decât bătrânul Stormer.

Ajungând în fața ușii profesorului său, apăsă pe sonerie...

II

Când Anna Stormer intră în birou își găsi soțul lângă fereastră, cu capul aplecat într-o parte; un bărbat înalt, cu picioare lungi, într-un reușit costum din tweed, cu o cămașă cu guler răsfrânt (destul de rar întâlnit pe atunci) și o cravată croșetată de ea, dintr-o mătase albastră, trecută printr-un inel. Bătea ușor în geam cu unghiile sale bine îngrijite. Deși era apreciat pentru munca lui, Anna nu-l văzuse niciodată făcând ceva în casa lor, aleasă aici fiindcă se afla doar la vreo jumătate de kilometru de colegiu, unde învățau „iubiții clovni tineri", cum le spunea el studenților lui.

Stormer nu se întoarse, nu era în firea lui să observe ceea ce nu era absolut necesar, dar Anna își dădu seama că îi sesizase prezența. Se apropie de scaunul de lângă fereastră și se așeză. Stormer își întoarse privirea și exclamă:

– Ah!

A fost aproape o șoaptă de admirație, neobișnuită la el, pentru că, în afară de anumite pasaje din clasici, era foarte greu ca admirația să-i fie stârnită de ceva. Anna știa însă că arăta splendid așa cum stătea, cu silueta, cu ținuta perfecte, cu soarele strălucind în părul-i castaniu și sclipind în ochii ei adânci, verzi, ca de gheață, adumbriți de gene negre.

Uneori era foarte reconfortant că rămăsese atât de frumoasă. Ar fi fost o neplăcere în plus, într-adevăr, să simtă că nu satisface gustul dificil al soțului ei; chiar și așa, pometii obrajilor îi erau prea proeminenți pentru exigențele lui, simbol al unor trăsături din firea ei care nu se potriveau cu ale lui: impetuozitatea deznădăjduită, vioiciunea și lipsa unui caracter echilibrat, asemănător celui tipic britanic, ceea ce îl deranjase întotdeauna.

– Harold! Ea nu pronunța niciodată cum trebuie pe *r*. Aș vrea să merg la munte anul acesta.

Munții! Nu-i mai văzuse de doisprezece ani, de când petrecuse vacanța la San Martino di Castrozza, vacanță încheiată prin căsătoria lor.

– Nostalgie!

– Nu știu ce înseamnă asta. Mi-e dor de casă. Putem merge?

– Dacă-ți face plăcere, de ce nu? Dar nici gând să mai urc pe Cimone della Pala!

Anna bănuia ce voia el să spună! Fără romantism. Ce splendid se purtase în ziua aceea! Cât de oarbă fusese! Ce mistificare!

Era oare într-adevăr același bărbat care stătea astăzi în fața ei, cu ochi sticloși și suspicioși, cu fire albe în păr?! Da, se isprăvise cu romantismul!

Rămase tăcută, privind în stradă – în strada aceea îngustă și veche, la care se uita zi și noapte. O umbră trecu pe acolo, ajunse la ușă și sună. Ea șopti:

– A venit Mark Lennan!

Simți privirea soțului oprindu-se o clipă asupra ei, știu că se întoarse și îl auzi murmurând:

– Ah! „Clovnul îngeresc"!

Anna, liniștită, așteptă să se deschidă ușa. Tânărul, cu bogatul lui păr negru, timid și grav, intră cu eseul în mână.

– Ei bine, Lennan, cum e bătrânul Noll? Ipocrit de geniu, ei? Hai să vedem!

Anna, din scaunul ei de lângă fereastră, nemișcată, se uita la cele două siluete de la masă – băiatul citind cu vocea lui stranie, catifelată, de bas, iar soțul ei lăsat pe spate, cu vârful degetelor împreunate, cu capul puțin într-o parte și cu acel zâmbet ironic care n-ajungea până la ochi. Da, moțăia, aproape gata să adoarmă, și tânărul, fără să bage de seamă, citea înainte. Când sfârși, își ridică privirea.

Ce ochi avea! Alți băieți ar fi râs, dar el părea mâhnit. Îl auzi murmurând:

– Îmi pare teribil de rău, domnule.

– Ah! Lennan, m-ai prins! Adevărul e că semestrul ăsta m-a extenuat. Vom merge la munte. Ai fost vreodată la munte? Cum? Niciodată? Ar trebui să vii cu noi. Ce zici, Anna? Nu crezi că acest tânăr domn ar trebui să ne însoțească?

Ea se ridică și rămase în picioare, privindu-i fix. Auzise bine? Apoi răspunse foarte gravă:

– Da, cred că ar trebui.

– Bine. Îl vom avea pe el ca să ne întovărășească pe Cimone della Pala!

III

După ce băiatul își luă rămas-bun și ajunse afară, în stradă, Anna rămase pentru o clipă în fâșia de soare ce pătrundea prin ușa deschisă, apăsându-și cu mâinile obrajii îmbujorați. Apoi închise ușa și-și sprijini fruntea de geam, fără să vadă nimic. Recapitula întruna scena care tocmai se petrecuse, în timp ce inima-i bătea foarte repede. Întâmplarea avea o însemnătate mult mai mare decât s-ar fi

părut. Deși totdeauna se simțea cuprinsă de nostalgie, mai cu seamă la sfârșitul trimestrului de vară, în acest an, un sentiment cu totul diferit o îndemnase să-i spună soțului ei: „Vreau să merg la munte!"

De doisprezece ani, în fiecare vară, o cuprindea dorul de munte, dar nu ceruse să meargă acolo; anul acesta însă, deși pledase în favoarea muntelui, nu tânjea după el. Și asta fiindcă-și dădu brusc seama de faptul curios că nu voia să părăsească Anglia, fiind conștientă însă și de motivul pentru care se rugase totuși să plece. Atunci de ce spusese: „Da, cred că ar trebui să vină!", când tocmai voia să fugă de gândurile legate de acest băiat, de care dorise să se îndepărteze?

Viața e o stranie luptă între scrupulozitate și actele nechibzuite; o afacere ciudată, vie, dureroasă! Cât timp trecuse din ziua aceea în care Lennan venise la masă pentru prima oară, sfios și tăcut, și zâmbind, luminându-se tot; cât timp trecuse din ziua când ea îi spusese soțului ei: „Ah, e un înger!"?

De fapt, nu se împlinise nici măcar un an, totul se petrecuse la început de trimestru, în octombrie trecut. Era altfel decât ceilalți băieți, nu numai pentru că era un copil-minune, cu părul răvășit, cu hainele atârnând pe el, cu o conversație inteligentă, dar mai ales pentru că... Ei, bine! Era deosebit, pentru că ea era el, pentru că ea nu voia altceva decât să-i cuprindă capul între mâini și să-l sărute. Revedea atât de clar ziua când dorise fierbinte pentru întâia oară asta. Era chiar la începutul trimestrului de Paști. Îi turna ceaiul. Mark mângâia pisica, prietenoasă cu el ca întotdeauna. Îi spunea Annei că dorea să fie sculptor, dar că tutorele lui se împotrivea, astfel că nu va putea, desigur, să se

apuce de lucru decât atunci când va fi major. Lampa de pe masă avea un abajur roz. De obicei era cam palid, atunci însă era aprins la față; făcuse canotaj, deși fusese o zi foarte friguroasă. Zâmbi brusc și o întrebă:

– Nu-i așa că-i groaznic să aștepți mereu ceva?

Abia se reținuse să nu întindă mâinile ca să-i cuprindă capul între ele și să-și lipească buzele de fruntea lui. Mai târziu, se gândise că voise să-l sărute doar pentru că i-ar fi plăcut să-i fie mamă – ar fi putut foarte bine să fie mama lui dacă s-ar fi măritat la șaisprezece ani. Știa însă foarte bine că, de fapt, nu voise să-l sărute pe frunte, ci pe gură. În viața ei, el era ca un loc într-o casă rece și ferecată; îi era chiar greu să înțeleagă cum de putuse să trăiască toți acești ani fără el. În cele șase săptămâni ale vacanței de Paști îi simțise lipsa și o bucuraseră cele trei scrisori primite de la el, pe jumătate timide, pe jumătate confidențiale; le sărutase și le purtase în sân. Îi răspunsese lung, foarte corect în engleza ei cam stângace. Niciodată nu l-ar fi lăsat să bănuiască ceva; ideea că ar putea să ghicească o umplea de groază. La începutul trimestrului de vară i se părea că viața e făcută numai din gânduri referitoare la el. Dacă, acum zece ani, copilul ar fi fost salvat, dacă moartea lui crudă – după agonia ei – nu i-ar fi ucis pentru totdeauna dorința de a mai avea vreun copil; dacă de ani de zile n-ar fi trăit cu sentimentul că n-are rost să se aștepte la căldură și că dragostea se sfârșise pentru ea; dacă viața în cel mai frumos dintre orașele vechi ar fi reușit s-o atragă – poate că ar fi putut să-și stăpânească sentimentele. Dar pentru nimic în lume nu se putea împotrivi curentului. Și era atât de dornică de viață, atât de conștientă de vitalitatea ei care se irosea! Uneori o înspăimântau

tumultul frământărilor sufletești, dorința intensă de a-și trăi viața și încerca să-și cheltuiască într-un fel energia. De aceea, de-a lungul acestor ani făcuse sute și sute de plimbări singuratice, încercând să se piardă în mijlocul naturii, grăbindu-se, alergând singură prin păduri, peste câmpuri pustii, străduindu-se să se elibereze de ideea că se irosește și să-și reamintească de simțămintele ei de fată, când întreaga lume i se deschidea înainte. Nu degeaba avea un corp superb, un păr castaniu strălucitor și ochi plini de lumină. Încercase fel de fel de lucruri. Făcuse acte de caritate în cartierele sărace, se ocupase de muzică, jucase în piese de teatru, luase parte la vânători, renunțând și apoi revenind la ele, rând pe rând, cu pasiune. Atunci, într-o măsură, îi fuseseră de folos, dar anul acesta n-o mai ajutau.

Într-o duminică, întorcându-se de la spovedanie, fără a se fi spovedit, avusese curajul să se privească în față. Ajunsese, într-adevăr, prea departe! Trebuia să alunge acest sentiment, să fugă de băiatul care o tulbura atâta!

Dacă nu lua imediat măsuri, era pierdută! Apoi îi veni alt gând. Și de ce nu? Viața e făcută să fie trăită, nu să hibernezi în acest mediu ciudat și prea intelectual, unde bătrânețea e atotstăpânitoare. Viața ți-e dată ca să iubești, să te bucuri de ea. Și când te gândești că va împlini luna viitoare treizeci și șase de ani! I se părea o vârstă matusalemică! Treizeci și șase! În curând va fi o femeie bătrână, într-adevăr bătrână și fără să fi cunoscut vreodată pasiunea adevărată. Admirația care-l schimbase în erou pe englezul bine și distins, cu doisprezece ani mai în vârstă decât ea, capabil să urce pe Cimone della Pala nu fusese totuși o pasiune; dar dacă el ar fi vrut, ar fi putut să devină. El nu era însă decât

aparență, cărți – un om de gheață. Avea oare o inimă, avea sânge în vine?

Să fi fost oare o fericire să trăiești în acest oraș frumos și printre acești oameni, în acest loc unde chiar și entuziasmul părea formal și lipsit de aripi, unde totul era imobil și sofisticat, ca într-o capelă sau o mânăstire? Și să mai nutrești și asemenea sentimente pentru un băiat, pentru un om atât de tânar încât ar fi putut să-i fie mamă! Câtă nerușinare! Acest gând o obseda, o făcea să roșească noaptea, în beznă, cuprinsă de insomnie. Și, disperată, se ruga, fiindcă era evlavioasă, se ruga să rămână pură, să dea dovadă numai de sentimente sfinte, de mamă, să fie gata să facă orice, să sufere orice pentru el, pentru binele lui. După aceste rugăciuni fără sfârșit se simțea liniștită, adormea, ca și cum ar fi luat un somnifer. Stătea așa poate câteva ore. Apoi totul reîncepea. Nu se gândea niciodată că el ar fi putut s-o iubească, i se părea nefiresc. De ce-ar iubi-o? În privința asta era foarte modestă. Încă din duminica aceea când nu se spovedise încercase să se gândească cum ar putea face ca totul să se termine, ca să se elibereze de un sentiment copleșitor pentru ea. Și-și făuri un plan: să plece la munte, să se întoarcă pe meleagurile unde îl cunoscuse pe soțul ei, ca să-și dea seama dacă noile sentimente n-ar putea fi înăbușite. Și dacă nu s-ar fi putut, l-ar fi rugat pe Stormer s-o lase acolo, cu ai ei, în țara ei. Iar acum, nebunul, nebunul orb, nebunul încrezut, cu zâmbetul lui ironic, cu veșnica lui superioritate, a determinat-o să-și schimbe planul. Ei, bine, să suporte consecințele, ea făcuse tot ce se putea face! Va avea acea clipă de fericire, chiar dacă asta ar fi însemnat să nu se mai întoarcă împreună cu soțul ei și să nu-l mai vadă niciodată pe băiat.

Rămase, tremurând de o bucurie tainică, în holul întunecos, unde, de îndată ce ușile și ferestrele se închideau, plutea un miros de lemn mucegăit. Să fie cu *el* în munții ei, să-i arate toate acele minunate colțuri de stânci, pline de lumini și de umbre, să urce împreună spre vârfuri și să vadă împărăția lumii desfășurându-se la picioarele lor; să hoinărească împreună prin pădurile de pin, prin pădurile și poienile pline cu flori alpine, unde soarele e atât de dogoritor. Întâi iulie – și acum era abia în 10 iunie! Va trăi oare până atunci? De astă dată nu se vor stabili la San Martine, ci la Cortina – un loc nou, fără amintiri.

Se îndepărtă de fereastră și-și făcu de lucru cu un vas de flori. Auzise melodia fredonată de soțul ei, care își anunța astfel apropierea, ca și cum ar fi prevenit lumea să-și reia ținuta cuvenită înainte să sosească el. Plină de fericire, se simți blândă și prietenoasă chiar și față de el. Îi făcuse o bucurie – fără să vrea. Cobora scara, câte două trepte deodată, cu aerul acela pe care i-l știa atât de bine. Luându-și pălăria din cuier, se întoarse spre ea și zise:

– Drăguț băiat, tânărul Lennan. Sper că n-o să ne plictisească!

În glasul lui se strecurase parcă o notă de remușcare, ca și cum i-ar fi cerut iertare că făcuse această invitație pripită. O năpădi dintr-odată o dorință copleșitoare de a râde și, ca să se ascundă și să găsească o scuză, alergă spre el și-l trase de reverul hainei mai aproape de ea, sărutându-l pe vârful nasului. Apoi râse. Stormer o privi lung, cu capul lăsat într-o parte și cu sprâncenele puțin ridicate.

IV

Tânărul Mark auzi o bătaie ușoară în ușă. Deși se dăduse jos din pat și se îmbrăcase, parcă mai visa încă – era atât de plăcut să privești munții zăcând în lumina zorilor ca niște animale fantastice. Acolo vor urca ei, pe vârful acela atât de îndepărtat, care semăna cu un animal culcat cu capul pe labe. Crăpând ușa, șopti:

– E târziu?

– E cinci. Nu ești gata?

Era teribil de nepoliticos să se lase așteptat. Coborî deci repede în sufrageria goală, unde o servitoare somnoroasă tocmai le aducea cafeaua. Anna era singură. Purta o bluză din olandă bleu, deschisă la gât, o fustă verde, scurtă, și o pălăriuță de catifea verde-gri, cu o pană neagră. De ce oare oamenii nu pot să îmbrace totdeauna lucruri așa de drăguțe și să arate atât de bine?

– Doamnă Stormer, arătați minunat! spuse el.

Ea tăcu mult timp și Mark se întrebă dacă nu cumva fusese nepoliticos. Dar părea atât de stăpână pe sine, atât de drăguță și de fericită! Coborâră dealul spre râu, printr-o pădure de molift, trecură podul și începură dintr-odată să urce pe o cărare printre fânețe. Oare cum putea bătrânul Stormer să stea în pat într-o asemenea dimineață?

Tinerele țărănci, cu fuste albastre, începuseră să strângă în căpițe fânul cosit de bărbați. Una, adunând fânul la marginea poienii, se opri și-i salută cu timiditate. Avea o față de Madonă, liniștită, gravă și gingașă, cu sprâncenele arcuite fin, un chip la care era o adevărată plăcere să te uiți.

Băiatul privi înapoi către ea. Lui – care niciodată până acum nu ieșise din Anglia – totul i se părea

ciudat și fermecător. Casele de munte, cu balcoane lungi, largi, din lemn ars și streșinile joase, mult ieșite în afară; costumele minunate ale țărăncilor; vacile micuțe și prietenoase, cu botul turtit, cenușiu. Simțea ceva nou chiar și în aer: o căldură proaspătă, plutind calmă, sprijinindu-se parcă pe o liniște înghețată, precum și mireasma obișnuită a tuturor ținuturilor de la poalele muntelui: miros de rășină, de lemn ars de pin și de toate ierburile și florile poienilor. Dar lucrul cel mai nou pe care-l simțea era un soi de mândrie, de importanță, o bucurie ciudată de a se afla singur cu Anna, tovarăș preferat de o femeie atât de frumoasă. O luară înaintea tuturor excursioniștilor care aveau același drum: nemți grași, nebărbieriți, cu hainele strânse în curele și atârnându-le pe umăr, târând după ei alpenștocuri grele, ducând rucsacuri verzui și urcând cu un pas egal, mormăind când Anna și băiatul treceau pe lângă ei:

– *Aber eilen ist nichts!*[1]

Dar cei doi, oricât de repede ar fi mers, nu puteau să țină pasul cu propriile lor suflete.

Nu făceau o ascensiune adevărată – ci numai un fel de antrenament până în vârful Nuvolau, unde ajunseră înainte de prânz, coborând repede, foarte înfometați. Când intrară în mica sală de mese de la refugiul Cinque Torre o găsiră ocupată de un grup de englezi care mâncau omletă; aceștia se uitară la Anna, părând că o recunoșteau, dar fără să se întrerupă din discuția purtată cu voci tărăgănate, absorbind ușor și ritmat sunetele, ca să nu aibă un accent pedant, pe care totuși nu-l puteau evita. Cei mai mulți purtau binocluri atârnate de umăr, aparatele

[1] „Dar a te grăbi nu e totul!" (germ.)

de fotografiat fiind împrăștiate peste tot. Nu semănau între ei, dar toți aveau un zâmbet anume și un fel deosebit de a ridica sprâncenele, părând a fi reproducerea aceluiași chip. La cei mai mulți dintre ei dinții li se iveau de sub buze, ca și cum ar fi fost împinși înainte. Mâncau ca niște oameni ce păreau a disprețui orice plăcere „vulgară", fără să simtă gustul sau mirosul bucatelor.

– Sunt de la hotelul nostru, șopti Anna și ceru vin roșu și șnițel.

Se așezară. Doamna care părea conducătoarea grupului se interesă ce s-a întâmplat cu domnul Stormer: „Sper că nu e bolnav? Nu?! Numai leneș?! Oare? E un mare alpinist", își exprimă ea părerea. Băiatului i se păru că doamna nu-i prea agrea.

Conversația se purta între ea, un bărbat cu gulerul mototolit și un domn îndesat, cu barbă colilie, îmbrăcat într-o jachetă neagră de lână.

Dacă un membru mai tânăr al grupului vorbea, cuvintele lui erau primite cu sprâncenele ridicate și cu pleoapele plecate, ca și când cei mai în vârstă ar fi spus: „Ah! Da! Foarte promițător".

– Nimic nu mi se pare mai dureros în viață decât să constat cum natura umană capătă trăsături imuabile.

Vorbise doamna care părea conducătoarea grupului și toți tinerii clătinară din cap în semn de aprobare.

„Cât de mult seamănă cu niște bibilici, cu capetele lor mici, cu umerii lor lăsați și cu hainele lor pepit!" se gândi Lennan.

– Ah! Scumpa mea doamnă! spuse domnul cu gulerul mototolit. Dumneavoastră, romancierii, totdeauna vă învăluiți într-un neprețuit aer de conformism. Tristețea vremurilor noastre sălășluiește în

aceste spirite iscoditoare. Nicicând n-a fost mai multă revoltă, mai cu seamă printre tineri. Să găsești indivizi care știu numai să critice este un simptom grav de degenerare națională. Dar ăsta nu-i un subiect...

– Subiectul este, desigur, de cel mai mare interes pentru toți tinerii.

Din nou, aceștia ridicară capetele și le clătinară ușor dintr-o parte în alta.

– Scumpa mea doamnă, prea suntem înclinați să lăsăm interesul trezit de aceste lucruri să ne întunece judecata cu privire la faptul dacă e sau nu cuminte să le discutăm. Lăsăm speculațiile astea să se furișeze și să se tot furișeze, până când se încolăcesc în jurul încrederii noastre și o paralizează.

Deodată unul dintre tineri exclamă: *Madre!* și tăcu.

– Sper să nu fiu acuzată de ușurință, vorbi doamna, dacă voi afirma că aceste speculații sunt periculoase numai atunci când sunt lăsate pe seama unei inteligențe necoapte. Dacă într-adevăr cultura nu ne dă nimic, atunci să renunțăm la cultură; dar dacă, dimpotrivă, cultura este, așa cum cred eu, indispensabilă, atunci trebuie să-i acceptăm primejdiile.

Din nou tinerii clătinară capetele și din nou cel mai tânăr dintre ei exclamă: *Madre!*

– Primejdii? Oamenii culți sunt pândiți de primejdii!?

Cine rostise vorbele acestea? Toate sprâncenele se ridicară, buzele se lăsară în jos și se așternu tăcerea. Lennan se uită fix la Anna. Cu ce voce ciudată pronunțase cuvintele! Părea că o scânteie joacă în ochii ei!

După o vreme, micuțul domn cu barba căruntă răspunse, și glasul lui stins era aspru și înțepat:

– Scumpa mea doamnă, toți suntem oameni.

Băiatul simți cât de tare îi bate inima, auzind râsul Annei. Ca și cum i-ar fi spus: „Ah! Dar nu e vorba de tine. Nici gând."

Se ridică, urmând-o spre ieșire. Englezii începuseră să discute iar, de data asta însă despre vreme.

Merseră câtva timp în tăcere, apoi Anna întrebă:

– Nu ți-a plăcut când am râs?

– Cred că s-au simțit jigniți.

– Asta am și vrut – englezi fățarnici... Ah! Nu te supăra pe mine! Fiecare dintre ei e un englez „înfumurat", nu-i așa?

Îl privea în față cu atâta stăruință, încât simți cum i se urcă sângele în obraji și îl apucă amețeala.

– Oamenii ăștia nu au sânge în vine! Glasurile, ochii lor bănuitori care te măsoară din cap până-n picioare! Îi cunosc atât de bine! Și femeia aceea, cu tot liberalismul ei, este la fel de rea ca oricare dintre ei. Îi urăsc pe toți!

Ar fi vrut să-i urască la fel ca ea, dar pe el îl amuzau numai.

– Nu sunt oameni! N-au sentimente! Într-o zi ai să-i cunoşti! Atunci n-au să te mai amuze! Continuă cu o voce liniștită, aproape visătoare: De ce oare vin aici? Aici unde totu-i cald, proaspăt, plăcut! De ce nu rămân, împreună cu cultura lor, acolo unde nimeni nu ştie ce este durerea și foamea, unde inima e împietrită! Pune mâna! Simți?

Tânărul, peste măsură de tulburat, n-ar fi putut spune dacă în inima ei sau în mâna lui pulsa sângele atât de intens. Se bucură sau se întristă când îi lăsă mâna?

– Ah! Ei bine, n-au să ne poată strica ziua! Hai să ne odihnim!

La marginea pădurii de molift, unde se așezară, creșteau o puzderie de garofițe roșii de munte, cu petalele crestate și cu un miros dulce, îmbătător. Anna se ridică și începu să le culeagă. Mark rămase jos, năpădit de senzații ciudate! Albastrul cerului, acele verzi ale pinilor, munții nu mai însemnau pentru el ceea ce însemnaseră în zorii zilei.

Anna se întoarse cu mâinile pline de micuțele garofițe, își desfăcu degetele și le lăsă să cadă peste el. I se risipiră pe cap și pe gât, și Lennan avu senzația că niciodată nu simțise o mireasmă atât de minunată, că nicicând nu încercase acea stranie emoție. Florile i se prinseseră în păr, îi căzuseră pe frunte, în sprâncene, una îi stărui chiar pe buze și el privi în sus, către Anna, printre petalele crestate. Probabil că în ochi i se citea ceva sălbatic, ceva care exprima zbuciumul lui, fiindcă zâmbetul Annei se stinse și ea se îndepărtă, întorcându-și fața în altă parte. Stânjenit și nefericit, adună florile risipite și nu se ridică până nu le culese pe toate, apoi, sfios, i le duse ei, acolo unde rămăsese, cu ochii pierduți în adâncul pădurii de molift.

V

Ce știa el despre femei, ca să le poată înțelege? În timpul liceului nu cunoscuse nici una cu care să discute, iar la Oxford, numai pe Anna. Acasă, în vacanțe, nu o vedea decât pe sora lui, Cicely. Tutorelui său nu-i plăcea societatea din pricina celor două pasiuni ale sale: pescuitul și antichitățile din ținutul natal, astfel încât micul lui conac din Devonshire, cu lambriuri negre de stejar și un parc sălbatic împrejmuit cu zid de piatră, situat de-a lungul unui

râu, fusese ferit de prezența femeilor, bineînțeles în afară de Cicely și de bătrâna domnișoară Tring, guvernanta ei. În plus, tânărul mai era și timid. Nu avusese nici o experiență asemănătoare în trecutul lui, în cei aproape nouăsprezece ani, care să-l ajute acum. Nu făcea parte dintre tinerii care se gândeau tot timpul cum să cucerească o femeie. Chiar ideea în sine i se părea vulgară, dezgustătoare, oribilă. Trebuiau într-adevăr să i se aducă multe dovezi ca să creadă că o femeie îl iubea, mai ales una pe care o socotea mai presus de el și o găsea atât de frumoasă. Și asta fiindcă în fața frumuseții se simțea umilit și înclinat să se creadă necioplit. Era un aspect al vieții pe care-l socotise întotdeauna sacru, de care trebuia să te apropii cu sfiiciune. Cu cât admira mai mult o femeie, cu atât era mai emoționat, devenind și mai timid. După acea clipă de nebunie, când Anna culesese garofițele gingașe și parfumate și le lăsase să cadă peste el, Lennan se simți rușinat și, îndreptându-se împreună cu ea spre casă, era mai tăcut decât oricând și mai tulburat până în adâncul sufletului.

Și dacă inima lui – până atunci ferită de astfel de emoții – era atât de frământată, cum trebuie să se fi simțit ea, care sperase în taină, de atâta vreme, să-l vadă zbuciumându-se din pricina acestei neliniști?

Anna mergea și ea foarte tăcută. La marginea satului, trecând pe lângă o biserică ale cărei uși erau larg deschise, spuse:

– Nu mă aștepta, vreau să intru puțin...

În biserica goală, slab luminată, se afla doar o femeie, o țărancă înfășurată într-un șal negru, stând în genunchi, neclintită ca o stană. I-ar fi plăcut și lui să rămână.

Silueta aceea îngenuncheată și o rază zglobie de soare străbătând semiîntunericul! Zăbovi atât cât s-o vadă și pe Anna îngenunchind în biserica liniștită. Se ruga? Din nou fu cuprins de tulburarea pe care o simțise când o privise culegând flori.

Era atât de frumoasă stând în genunchi, acolo! I se păru nedelicat să aibă acum asemenea sentimente, așa că se întoarse repede în stradă. Nu-l părăsea însă tulburarea dulce, subtilă, incisivă.

Închise ochii ca să se elibereze de imaginea Annei, dar deodată aceasta deveni de zece ori mai clară, iar sentimentele lui și mai intense. Urcă spre hotel, unde, pe terasă, se afla profesorul lui. Și, ciudat, văzându-l acolo, prezența lui nu-l stingheri mai mult decât l-ar fi stingherit prezența portarului de la hotel. Într-un fel, Stormer nu părea să conteze, s-ar fi zis că nu voia să se țină seama de dânsul. În afară de asta era atât de bătrân – avea aproape cincizeci de ani!

Bărbatul „atât de bătrân" stătea într-o poziție caracteristică: ținea capul plecat puțin într-o parte, un umăr ușor ridicat și mâinile înfundate în buzunarele hainei sale de Norfolk, ca și cum era gata să facă o poznă.

Când Lennan se apropie, îl întrebă cu un început de zâmbet:

– Ei bine, tinere, ce-ai făcut cu soția mea?

– Am lăsat-o într-o biserică, domnule.

– Ah! Așa face totdeauna! Te-a silit să alergi până nu te-au mai ținut picioarele? Nu? Atunci să ne plimbăm puțin și să stăm de vorbă.

I se părea firesc să se afle acolo, cu soțul ei, discutând și plimbându-se în sus și-n jos; lucrul acesta nu avea nici o legătură cu noile sale sentimente, pe care nici măcar nu se simțea rușinat că le are.

Se mira doar – deși nu prea mult – cum de putuse Anna să se mărite cu Stormer! Mirarea lui era foarte academică, detașată, ca în copilărie când se întreba cum de-i plăcea surorii sale să se joace cu păpușile.

De fapt, acum unica lui dorință era să plece, să meargă din nou în vale, la biserică. Se simțea singur și neliniștit după toată ziua aceea petrecută cu Anna, ca și cum ar fi rămas acolo sus, mergând ore în șir sau stând întins la soare lângă ea. Despre ce vorbea bătrânul Stormer? Despre concepțiile diferite privind onoarea la greci și la romani! Totdeauna cufundat în trecut, s-ar fi zis că meditează la prezentul despre care credea că e rău alcătuit.

Și Lennan spuse:

– Am întâlnit pe munte câțiva englezi înfumurați, domnule.

– Oh, da? Unii mai de soi?

– Câțiva da, alții nu; dar toți erau cam la fel, cred eu.

– Înțeleg. Cred că ai spus „înfumurați", nu?

– Da, domnule, de aici din hotel. Doamna Stormer i-a etichetat. Erau atât de încrezuți...

– Cred.

În tonul cu care fusese pronunțat acest scurt cuvânt, Lennan deslușI ceva neobișnuit, care-l intrigă; i se păru, pentru prima oară, că se afla acolo un bărbat adevărat. Apoi fața i se îmbujoră, fiindcă o văzuse pe Anna! Va urca oare la ei? Cât de minunat arăta, bronzată de soare și pășind ușor, sprinten. Dar intră în hotel, fără să întoarcă măcar capul. O jignise cu ceva, o supărase? Găsi repede o scuză și se retrase în camera lui.

Se așeză din nou la fereastra de unde în dimineața aceea contemplase munții tolăniți ca niște lei în lumina difuză și privi apusul soarelui. Ce se

întâmplase cu el? Se simțea altul, cu totul altul. Trăia într-o altă lume. Îl cuprinse o senzație stranie, ca și cum i-ar fi căzut din nou florile pe față, pe gât și pe mâini, atingându-l cu petalele lor catifelate și învăluindu-l cu dulceața miresmei lor aţâţătoare. I se părea că aude vocea ei spunând: „Pune mâna! Simți?" și că într-adevăr îi simțea inima bătând sub apăsarea mâinii lui.

VI

În biserica tăcută, singură cu femeia aceea cu broboadă neagră, Anna nu se ruga. Stând în genunchi încerca doar o dureroasă stare de revoltă. De ce semănase soarta în inima ei acest sentiment, luminându-i brusc viața, dacă Dumnezeu refuza s-o lase să se bucure de el? Îi rămăseseră atârnate de cordon câteva garofițe de munte și parfumul lor o învăluia, luptând cu mirosul slab de vechi și de tămâie. Nu se va putea ruga câtă vreme fermecătoarele garofițe se aflau acolo, trezindu-i amintiri. Dar oare voia să se roage? Râvnea la starea de spirit a acelei sărmane femei în negru, care, de când se uita la ea, nu se mișcase din loc, părând că-și odihnește profund sufletul smerit, cu trupul parcă părăsit de viață, în așteptarea apropierii eliberatoare a neantului? Ah, da! Ce-ar fi să duci zi de zi și ceas de ceas o viață atât de epuizantă, atât de monotonă, încât cea mai mare plăcere pe care să ți-o poți oferi să fie aceea de a îngenunchea, plină de extaz, într-o biserică? Era frumos, dar în același timp întristător s-o vezi stând așa. Și, deodată, Anna simți dorința să se ridice și să se ducă să-i vorbească: „Spune-mi necazurile dumitale, doar amândouă suntem femei".

Pierduse poate un fiu, o dragoste sau poate nu o dragoste aievea, ci numai o nălucă a ei.

Ah! dragostea! De ce orice suflet trebuie să tânjească după ea, de ce o ființă plină de viață și de bucurie se ofilește lent fără iubire?

Nu se află destulă dragoste în lumea aceasta mare, pentru ca și ea, Anna, să aibă parte de o fărâmă?

Nu i-ar pricinui nici un rău băiatului, pentru că ar simți când s-a săturat de ea și ar avea mândria și tăria să se rupă de el, căci, neîndoielnic, Lennan se va plictisi de ea. La vârsta pe care o avea nu mai putea spera să atragă un tânăr mai mult de câțiva ani sau chiar de câteva luni. Dar oare ar putea să fie o vreme numai al ei? Tinerețea era atât de crudă, atât de lipsită de inimă!

Și apoi revăzu ochii lui – când aruncase cu flori peste el – privind-o tulburați, cu ceva aproape sălbatic în ei.

Amintirea o umplu de frenezie. Doar o privire, o atingere și ar fi cuprins-o în brațe. Era sigură că așa s-ar fi întâmplat, dar nu îndrăznea să se gândească la cât de mult ar fi însemnat asta pentru ea.

Și deodată, suferința de care – orice s-ar fi întâmplat – trebuia să aibă parte i se păru atât de dură și de nemeritată! Se ridică.

O singură rază de soare mai pătrundea prin ușa deschisă și peste puțin avea să ajungă până la femeia îngenuncheată. Anna privea. Se va furișa oare raza până la ea și o va atinge sau soarele va coborî în spatele munților, apunând? Fără să aibă habar de toate astea, femeia cu șal negru stătea în genunchi, neclintită. Iar raza își urma drumul.

„Dacă o ajunge, atunci Mark mă va iubi, fie și numai pentru o oră, iar dacă dispare prea repede..."

Și raza se furișa tot mai departe. Acea firavă cărare de lumină, în care dansau firele de praf, era însăși soarta, prevestind poate dragostea sau întunericul! Urnindu-se încet, raza urca pe măsură ce soarele cobora. Ajunse deasupra capului plecat, zăbovind o clipă într-un fel de nor auriu, apoi alunecând mai departe se făcu, fără veste, nevăzută.

Pășind nesigură, în timp ce vedea totul ca prin ceață, Anna ieși din biserică. N-ar fi putut spune de ce trecuse pe lângă cei doi bărbați aflați pe terasă fără să le arunce vreo privire – poate pentru că niciodată cel torturat nu-l salută pe călăul său. Când ajunse în camera ei căzu frântă de oboseală și, întinzându-se pe pat, adormi îndată.

Se trezi din pricina unor zgomote și recunoscu delicatul „cioc-cioc" în ușă al soțului ei, dar nu răspunse, fiindu-i indiferent dacă va intra sau nu. Stormer se strecură înăuntru fără zgomot. Dacă va vedea că nu e trează, n-o va deștepta. Rămase deci nemișcată, urmărindu-l cum se așeza călare pe un scaun, cu brațele încrucișate pe spătarul lui și cu bărbia sprijinită pe ele, privind-o stăruitor. Printre gene reușea, fără să-și dea seama cum, să-i vadă clar numai fața, percepută și mai intens în aceste condiții. Nu se jena deloc de acest examen reciproc, în care ea era cea mai avantajată.

El nu-i mărturisise niciodată ce gândea, nu-i dezvăluise ce se ascundea în dosul ochilor săi ironici și strălucitori. Poate se va lămuri acum! Rămase deci culcată, privindu-l cu o atâtare concentrată, asemănătoare aceleia cu care cineva ar cerceta printr-o lupă o floricică de câmp, urmărind cum își mărește volumul până ajunge ca o impunătoare floare de seră. În mintea ei își făcea următoarea socoteală: „Acum mă privește cu adevăratul lui

eu, renunțând la carapacea cu care se acoperă în prezența mea".

La început ochii i se părură ascunși în obișnuita lor strălucire, chipul păstrându-și aceeași expresie formală; apoi, treptat, se schimbă într-atât, încât cu greu l-ai fi putut recunoaște. Aparențele, strălucirea topiră ceea ce se afla în dosul lor, la fel cum se evaporă roua înghețată de pe iarbă.

Sufletul i se strânse, ca și cum s-ar fi identificat cu ceea ce vedea el: ceva fără importanță, ceva neglijabil. Da, chipul lui era acela al unui om care privea ceva de neînțeles și, mai ales, neînsemnat, ceva lipsit de suflet, o ființă dintr-o specie inferioară, diferită de a lui și care nu putea să prezinte un interes real pentru un bărbat. Fața lui mărturisea tacit această convingere, atât de temeinică și de intimă, încât izbucnise, desigur, din străfundurile ființei lui, instinctivă și de neschimbat. Deci acesta era el cel adevărat! Un bărbat care disprețuia femeile! Primul gând fusese: „Și e însurat! Ce fatalitate!", iar al doilea: „Dacă el crede asta, s-ar putea ca mii de bărbați să simtă la fel. Oare sunt eu, și toate femeile, chiar așa cum ne cred ei?"

Convingerea nezdruncinată mărturisită de privirea lui o făcu și pe ea, un moment, să creadă același lucru și se simți nenorocită. Apoi spiritul ei se revoltă cu atâta violență, și sângele îi zvâcni atât de puternic, încât abia putu să rămână liniștită. Cum de îndrăznea să o socotească o cantitate neglijabilă, o masă de carne lipsită de suflet, plină de toane ciudate și de senzualitate? Nu, de o mie de ori, nu!

El era cel fără suflet, o ființă stearpă, care, cu o superioritate bolnăvicioasă, voia s-o renege și odată cu ea pe toate femeile! Privirea aceea fixă

mărturisea că o considera o păpușă pe care erau lipite etichetele: suflet, spirit, drepturi, responsabilități, demnitate, libertate – toate numai vorbe. Era josnic și dezgustător s-o socotească astfel!

În ea se dădea o adevărată luptă între dorința de a se ridica și de a-i striga aceste cuvinte și conștiința că ar fi stupid, nedemn, și chiar nebunesc să-i arate că a priceput ceea ce el nu va admite niciodată sau chiar nu va înțelege că i s-a revelat ei. Și atunci fu năpădită de un fel de cinism – și asta o salvă. Ce treabă hazlie mai era și căsătoria: să trăiești cu un om atâția ani și să nu afli niciodată ce gândește cu adevărat. Acum era sigură că, dacă s-ar duce și i-ar spune: „Sunt îndrăgostită de tânărul ăsta!", n-ar face decât să-și lase colțul gurii în jos și să-i răspundă cu intonația lui cea mai ironică: „Într-adevăr? Foarte interesant!", fără să-și schimbe cu o iotă părerea despre ea, ci căpătând încă o dată confirmarea convingerilor sale că nu era decât o cantitate neglijabilă, o stranie specie de animal inferior, care nu-l interesa prea mult. Când tocmai simțea că nu se mai poate stăpâni, el se ridică, se îndreptă în vârful picioarelor spre ușă, o deschise fără zgomot și ieși.

Îndată ce Stormer închise ușa, Anna sări din pat. Așadar era legată de un om pentru care ea și femeile, în general, nici nu existau.

I se părea că făcuse o descoperire esențială, că aflase cheia tuturor lucrurilor care o uimiseră și o mâhniseră în căsnicia lor. Dacă, într-adevăr, în sinea lui o disprețuia din toata inima, nu putea decât să-l disprețuiască și ea, la rândul ei, pentru uscăciunea, mărginirea și prostia lui. Dar știa foarte bine că acest dispreț n-o să-i zdruncine convingerile citite pe fața lui; era apărat ca de un zid de credința

în deșteptăciunea lui și de convingerea că era superior. El se afla pentru totdeauna în cetate, pe când ea va trebui să fie mereu doar asediatoare. Acum însă, ce importanță mai avea?

În seara aceea stărui mult timp asupra toaletei, deși de obicei se grăbea și nu era prea atentă cu ținuta ei. Avea gâtul ars de soare și șovăia dacă să-și ascundă bronzul sub pudră ori să-și lase neatinsă culoarea de țigancă. Rămase așa, fiindcă bronzul îi scotea în evidență ochii, asemănători unui ghețar, genele negre și părul cu reflexe nebănuite.

Când sună clopotul pentru masă, trecu pe lângă ușa soțului ei, fără să bată ca de obicei și coborî singură.

În hol îi zări pe câțiva dintre englezii din grupul întâlnit la refugiul de pe munte. N-o salutară, arătându-se brusc interesați de barometru, dar simți cum ochii lor o fixau stăruitor.

Se așeză să aștepte și deodată băgă de seamă că din cealaltă parte a sălii venea tânărul, călcând ca și cum ar fi umblat în somn. Nu scotea nici un cuvânt, dar cum arăta! Inima începu să-i bată. Sosise oare clipa pe care o așteptase atât? Dacă într-adevăr venise, va avea oare curajul să se folosească de ea? Apoi îl văzu pe bărbatul ei cum coboară scările, salutând grupul de englezi, și auzi vocile lor tărăgănate. Își ridică privirea spre băiat și-l întrebă repede:

– A fost o zi fericită?

Era încântată că pe fața lui se menținea – datorită ei – acea expresie ca și cum ar fi uitat totul și n-ar fi văzut-o decât pe ea. În clipa aceea, ochii lui aveau ceva aproape sfânt, exprimau o dorință arzătoare și în același timp o candoare extraordinară.

Era groaznic să știi că peste o clipă expresia aceea, care îi era atât de dragă, se va șterge de pe chipul lui și poate nu va mai reveni niciodată.

Soțul ei se apropiase. Să priceapă, dacă asta voia. Să vadă că putea să fie adorată de cineva, că nu toți o priveau ca pe un fel de ființă inferioară. Da, sigur că văzuse chipul tânărului, și totuși expresia lui nu se schimbase! Nu observase nimic? Sau era ceva ce refuza, cu dispreț, să bage de seamă?

VII

Pentru tânărul Lennan urmă apoi o perioadă stranie, în care nu-și dădea seama de la un minut la altul dacă era sau nu fericit, căutând să fie mereu cu Anna, agitându-se dacă nu reușea, necăjindu-se dacă ea vorbea sau zâmbea altuia; când se afla însă alături de ea, tot neliniștit și nemulțumit era, suferind din pricina timidității sale.

Într-o dimineață răcoroasă, Anna cânta la pianul hotelului: și el o asculta, crezând că, atunci, ea îi aparținea numai lui, când apăru un tânăr violonist german, palid, cu părul destul de lung și cu favoriți, cu o haină cafenie strâmtă, strânsă pe talie – o brută. Bineînțeles, peste puțin timp, acest animal tânăr o rugă să-l acompanieze, ca și când cineva ar fi dorit să-l asculte cântând la vioara lui nesuferită!

Fiecare cuvânt sau zâmbet pe care Anna le adresa străinului îl răneau profund, crezând că acesta o interesa mult mai mult decât el.

Simțea că i se pune o piatră pe inimă și se gândea: „Dacă ea îl place n-ar trebui să-mi pese, dar nu pot! Cum aș putea să nu mă sinchisesc?“ Era groaznic s-o vezi zâmbind, iar pe tânărul animal

aplecându-se spre ea. Vorbeau nemțește, așa că nu putea înțelege ce discutau și asta era și mai dureros. Nu-și închipuise că se află pe lume asemenea chinuri.

Apoi se gândi cum s-o facă și el să sufere. Lucrul acesta era însă teribil – și mai ales cum putea el să-i producă o suferință? Ei puțin îi păsa de el! El nu conta, pentru ea rămânea doar un tânăr oarecare. Și ceea ce i s-ar fi părut și mai îngrozitor era să-l considere doar un băiat, pe el, care se credea atât de bătrân! O clipă îi trecu prin minte că se amuza cu acel violonist numai ca să-l necăjească! Nu, n-ar fi fost capabilă de așa ceva niciodată! Dar bestia aceea arăta întocmai ca unul care s-ar fi bucurat să poată profita de zâmbetul ei. Ce grozav ar fi fost dacă – după ce violonistul i-ar fi spus Annei ceva necuviincios – el l-ar fi invitat la o plimbare prin pădure, unde, explicându-i mai întâi despre ce era vorba, i-ar fi tras o bătaie bună. Și după asta ar fi tăcut mâlc, n-ar fi încercat să se fălească în fața ei. Ar fi stat deoparte până l-ar fi chemat ea! Dar gândul că Anna îl prefera pe acel tânăr în locul lui deveni atât de real, de zguduitor și de cumplit de dureros, încât îl determină să se ridice brusc și să se îndrepte spre ușă. Oare îi va adresa vreun cuvânt înainte de a ieși din cameră sau nici măcar nu va încerca să-l oprească? Dacă n-o va face, atunci era sigur că totul s-a sfârșit; însemna că oricine prețuia în ochii ei mai mult decât el. Cei câțiva pași până la ușă i se părură ca un drum spre eșafod. Oare îl va chema? Privi înapoi. Ea zâmbea. Dar el era incapabil să zâmbească, îl rănise prea adânc. Ieși și se repezi în ploaie cu capul gol. Când picăturile îi căzură pe obraji simți un fel de mulțumire. În curând va fi ud până la piele. Poate se va îmbolnăvi. Aici, departe

de ai lui, ea va trebui să-l îngrijească și poate, bolnav fiind, o să i se pară din nou mai plăcut decât acel animal tânăr, și atunci... Ah! dacă ar putea să se îmbolnăvească! Pășind printre frunzele ude, se îndreptă spre piciorul muntelui, care se ridica în spatele hotelului. O potecă ducea până în vârf, și o luă pe ea, călcând cu pași mari.

Supărarea începu să-i treacă, nu mai voia să se îmbolnăvească. Ploaia conteni, se ivi soarele și el urca mereu, din ce în ce mai sus. Va ajunge până în vârf mai repede decât oricine. Asta putea s-o facă mai bine decât tânărul animal. Molifții pitici luară locul pinilor, apoi dispărură și ei, făcând loc jnepilor și, în cele din urmă, muntelui pleșuv pe care el se cățăra, agățându-se de tufișuri, cu răsuflarea tăiată, cu inima bătându-i puternic și cu transpirația curgându-i în ochi. Acum nu mai simțea nimic, se întreba doar dacă o să poată ajunge până în vârf, înainte de a se prăbuși epuizat. Îi bătea inima atât de tare, încât i se părea că va muri, dar era mai bine să moară decât să se oprească și să renunțe la numai câțiva metri înainte de țintă. În cele din urmă ajunse, împleticindu-se, pe micul platou din vârf. Zăcu mai mult de zece minute cu fața în jos, fără să se miște, apoi se întoarse pe spate. Inima nu-i mai ticăia atât de nebunește, respira cu lăcomie, întinzându-și brațele pe iarba aburindă. Se simțea fericit. Era minunat aici, sus, cu soarele strălucind fierbinte pe un cer senin, albastru. Ce mici păreau toate acolo, jos: hotelul, satul, casele, copacii – niște jucărioare! Până atunci nu simțise niciodată adevărata bucurie de a te afla la mari înălțimi. Norii de ploaie, ca niște umbre albe, uriașe, sfâșiați și alungați spre sud, de-a lungul munților, păreau o armată de giganți cu care și cai albi ce se îndepărtau

în goană. Brusc se gândi: „Dacă aș fi murit când îmi bătea inima atât de tare, ar fi avut oare vreo importanță? Totul ar fi fost ca și mai înainte: soarele ar fi strălucit pe cerul la fel de albastru, iar jucăriile din vale ar fi rămas neschimbate."

Gelozia lui de acum un ceas era un fleac, el însuși nu valora nimic. Ce importanță mai avea faptul că ea fusese atât de drăguță cu băiatul acela în haină cafenie? Ce însemnătate mai putea să aibă când totul în jur era atât de grandios, iar el, doar un crâmpei, ceva atât de infim?

Pe marginea platoului, pentru a însemna cel mai înalt punct, cineva ridicase o cruce rudimentară, ce se profila pe cerul albastru. Strâmbă și înclinată, părea nelalocul ei acolo sus; un lucru de prost gust, ca și cum oameni mânați doar de o idee fixă o aduseseră acolo, fără să țină seama dacă se potrivea sau nu cu ceea ce se afla în jurul ei. La fel de nepotrivită ca și crucea putea să pară și o piatră din aceste stânci așezată în biserica plăcută și întunecoasă, unde o lăsase deunăzi pe Anna. Fu trezit de freamătul unei învălmășeli, de fornăituri și de sunete de tălăngi. O capră mare, cenușie, se cățărase până acolo și îi adulmeca părul; era cea dintâi dintr-o turmă de capre care se îngrămădiră curând în jurul lui, cu bărbițele și cozile lor mici și caraghioase, privindu-l curioase, cu ochii lor galbeni cercetători, cu pupila prelungă. Foarte blânde animale și prietenoase! Ce modele drăguțe pentru un sculptor! Rămase neclintit (învățase de la tutorele lui, pescar, că trebuie să te comporți totdeauna astfel în prezența animalelor), în timp ce țapul, care conducea turma, îl lingea pe gât. Limba lui lungă și aspră, atingându-i pielea, îi dădea o senzație plăcută, deșteptându-i un sentiment profund și ciudat de solidaritate.

Își stăpâni cu greu impulsul de a mângâia animalul pe bot. Se părea acum că toate caprele ar fi vrut să simtă gustul pielii de pe gâtul lui, dar unele erau sfioase și abia-l atingeau, astfel că el se gâdilă, nemaiputându-și stăpâni râsul; la sunetul acesta ciudat, caprele se retraseră și-l priviră. Nu păreau să fie păzite de cineva, dar, mai apoi, îl zări la câțiva pași, în umbra unei stânci, pe cioban – un băiat de vârsta lui – stând nemișcat. Ce singur trebuie să se simtă toată ziua în vârful munților! Poate că vorbea cu caprele lui. Arăta ca și cum ar fi putut într-adevăr s-o facă. Aici, sus, îți veneau idei ciudate: să afli tot ce se putea ști despre stânci și nori, și animale. Ciobanul fluieră într-un fel anume și în turma de capre se petrecu ceva – Lennan n-ar fi putut spune exact ce – dar aducea cu un fel de răspuns, de consimțire. Apoi ciobanul ieși din umbră și se îndreptă către marginea platoului, unde două capre care pășteau acolo își vârâră botul în mâinile lui și i se frecară de picioare. Grupul celor trei arăta splendid, profilat pe cer, pe muchia muntelui...

În seara aceea, după cină, sufrageria fu pregătită pentru dans, astfel ca oaspeții să se poată bucura de libertatea și de veselia care pluteau în aer. Și într-adevăr, nu peste mult timp o pereche începu să alunece în sus și-n jos pe parchetul lustruit, dansând în felul caracteristic al celor care frecventau des hotelurile. Apoi trei perechi de italieni se avântară în mijlocul sufrageriei, rotindu-se neîntrerupt și privindu-se fix; câțiva americani incitați de exemplul lor începură să se miște înainte și înapoi. Doi dintre englezii „înfumurați" porniră și ei, amuzați. Lui Lennan i se păru că toți dansau foarte bine, mai bine decât ar fi făcut-o el. Să îndrăznească oare s-o

invite la dans? Dar îl zări pe tânărul violonist îndreptându-se spre ea, o văzu ridicându-se și luându-l de braț și apoi pierzându-se amândoi în sala de dans. Își sprijini fruntea de geam, cu o senzație de sfârșeală, de înfrângere și rămase uitându-se afară, la lumina lunii, fără să vadă nimic. Auzi cum i se rostește numele – profesorul se afla lângă el.

– Dumneata și cu mine trebuie să ne consolăm unul pe altul. Dansul e pentru cei tineri, nu?

Din fericire, băiatul știa instinctiv, dar și ca urmare a educației primite, să nu-și dezvăluie starea sufletească și să fie agreabil chiar și atunci când suferea.

– Da, domnule. Afară e o splendidă noapte cu lună, nu-i așa?

– Ah, da, splendidă! Când eram de vârsta dumitale socoteam că această lumină fantastică e cel mai frumos lucru din lume, dar cu timpul, Lennan, ajungi să-ți dai seama că nu poți s-o admiri de unul singur, și asta-i treaba cea mai grea. Spune-mi, crezi că femeile sunt niște ființe responsabile? Mi-ar plăcea să cunosc părerea dumitale.

Era ironic, bineînțeles – totuși în dosul acestor cuvinte se ascundea ceva!

– Cred că dumneavoastră ar trebui să vă spuneți părerea mai întâi.

– Dragul meu Lennan, experiența mea e egală cu zero! Vorbind astfel, profesorul se dovedea foarte puțin amabil față de Anna. Nu-i va răspunde. Numai de-ar pleca odată! Muzica încetă. Se vede că cei doi stăteau de vorbă undeva, afară! Făcu o sforțare și zise:

– În dimineața asta m-am urcat pe munte până la cruce. Erau acolo niște capre foarte drăguțe.

Și deodată o văzu apropiindu-se. Era singură, aprinsă la față și zâmbea; îl frapă faptul că rochia ei părea de aceeași culoare ca și lumina lunii.

– Harold, vrei să dansezi?

El ar fi putut să răspundă „da" și atunci ea ar fi plecat din nou de lângă el! Dar profesorul se înclină ușor și spuse cu zâmbetul lui obișnuit:

– Lennan și cu mine am căzut de acord că dansul e pentru cei tineri.

– Câteodată cei bătrâni trebuie să se sacrifice. Mark, dansezi?

În spatele lui îl auzi pe profesor murmurând:

– Ah, Lennan! M-ai trădat!

Cei câțiva pași străbătuți, în tăcere, împreună până în sala de dans au constituit poate cea mai fericită clipă trăită vreodată de el. Nici n-ar fi fost cazul să fie îngrijorat de felul cum dansa! Era adevărat că nu dansa perfect, dar se străduia să facă față dansului ei, atât de ușor, de ferm, de suplu! Era minunat să dansezi cu ea. Numai când muzica încetă și se așezară, își dădu seama cât de tare i se învârtea capul. Avea o senzație stranie, într-adevăr, foarte stranie! O auzi întrebându-l:

– Ce s-a întâmplat, băiete dragă? Ești alb ca varul...

Fără să-și dea seama ce face își plecă fruntea spre mâna ei rezemată pe brațul lui și pe urmă nu mai știu ce se întâmplă, fiindcă leșină.

VIII

Băiatul era încă în faza de creștere – și se obosise peste măsură dimineață! Asta explica totul! Își venise în fire foarte repede și se dusese să se culce

fără să fie ajutat. Dar ce scenă penibilă pentru el! Nu s-a rușinat nimeni vreodată mai mult decât el de acea slăbiciune neînsemnată. Acum, când într-adevăr se simțea rău, nu putea suporta gândul să fie îngrijit de cineva. Plecase aproape fără să-și ia rămas-bun. Abia în pat își reaminti expresia feței ei când ieșise: palidă și nefericită, părea că-l roagă s-o ierte, ca și când ar fi fost ceva de iertat! Ca și când nu l-ar fi făcut pe deplin fericit atunci când dansase cu el. Ardea de dorința de a-i spune: „Dacă în fiecare zi aș putea să stau măcar un minut atât de aproape de dumneata, atunci toate celelalte n-ar mai conta!" Poate că mâine dimineață își va lua inima în dinți și-i va repeta fraza aceasta. Cum stătea culcat, mai simțea încă o senzație ciudată. Uitase să apropie obloanele de la fereastră și razele lunii pătrundeau înăuntru; dar era prea leneș, prea somnoros ca să se ridice să le închidă. Îi dăduseră cam mult coniac și se vede treaba că de aceea era atât de moleșit. Nu era bolnav, ci doar amețit, ca și cum ar fi visat, ca și cum n-ar mai fi avut nici o dorință de a se mișca. Numai să stea întins acolo și să privească lumina difuză a lunii, să asculte muzica răsunând undeva, jos, departe și să simtă încă apropierea ei, ca atunci când dansase legănându-se, iar în tot acest timp să fie învăluit de mireasma florilor! Gândurile lui se topeau în visuri, visurile în gânduri – toate de neprețuit și fantastice. I se păru că razele lunii se adunaseră într-o singură fâșie. Se auzi o bătaie în ușă, o alunecare, și o siluetă se desprinse din mănunchiul de raze, îndreptându-se spre el. Veni atât de aproape, încât îi simți căldura pe frunte, o auzi cum suspină, șovăie, apoi se retrage fără zgomot și dispare. Chiar atunci se vede că se prăbușise într-un somn fără vise...

Ce oră să fi fost când îl trezise acel delicat ciocănit și-l văzuse pe profesor stând în pragul ușii, cu o ceașcă de ceai în mână?

Se simțea bine tânărul Lennan? Da, se simțea foarte bine – va coborî îndată. Era extrem de amabil domnul Stormer că venise să-l vadă. E adevărat, n-avea nevoie de nimic. Da, da; dar persoanele „schiloade" și „șchioape" au nevoie de îngrijire!

În clipa aceea, chipul lui i se păru băiatului foarte blând – profesorul râdea de el, dar nu prea mult. Și fusese foarte gentil că venise și stătuse acolo cât își băuse el ceaiul.

Se simțea într-adevăr bine, îl durea doar puțin capul. În timp ce se îmbrăca, se opri de câteva ori, încercând să-și amintească. Fâșia aceea argintie fusese numai lumina lunii? Pusese o frântură dintr-un vis sau fusese, ceea ce era foarte posibil, Anna, cu rochia ei de culoarea luminii de lună? De ce nu rămăsese treaz? Nu va îndrăzni s-o întrebe și nu va ști niciodată dacă amintirea vagă a arsurii de pe fruntea lui fusese sau nu un sărut.

Își lua micul dejun singur, în sufrageria unde dansaseră. Îl așteptau două scrisori. Una de la tutorele lui, care se plângea că nu prinde păstrăvi și-i trimitea bani; cealaltă de la sora lui. Logodnicul ei, un diplomat foarte tânăr, atașat pe lângă ambasada din Roma, se temea că va fi rechemat din concediu. Trebuiau deci să se căsătorească imediat. Nu era exclus să aibă nevoie chiar de o dispensă specială. Era un noroc că Mark se întorcea atât de repede. Aveau neapărată nevoie de el să le fie cavaler de onoare. Singura domnișoară de onoare va fi Sylvia... Sylvia Doone? Dar nu era decât un copil! Și-și aminti de o fetiță într-o rochie foarte scurtă, de

olanda, cu păr bălai, cu ochi frumoși albaștri și o față atât de albă, că părea aproape transparentă.

Dar asta se întâmplase cu șase ani în urmă; Sylvia s-ar putea să nu mai umble acum cu rochie scurtă, deasupra genunchilor, nici să poarte mărgele, nici să se teamă de tauri imaginari. Era ridicol să fii cavaler de onoare – puteau să găsească unul adevărat!

Uită însă repede de toate – pentru că afară, pe terasă, o văzu pe *ea*. Grăbindu-se să ajungă la Anna, trecu pe lângă câțiva englezi „înfumurați" care-l priviră chiorâș.

S-ar fi putut ca întâmpiarea de aseară să-i fi surprins neplăcut. Un student de la Oxford să leșine într-un hotel! Nu era deloc frumos!...

Când ajunse lângă ea își recăpătă curajul.

– A fost oare numai lumina lunii?

– Numai lumina lunii.

– Dar era fierbinte!

Cum ea tăcea, fu năpădit de aceeași bucurie covârșitoare ca pe vremea când – elev fiind – ieșea primul într-un concurs.

Urmă însă o lovitură îngrozitoare. Ghidul obișnuit al profesorului apăru pe neașteptate, după ce condusese o grupă de nemți într-o ascensiune. În Stormer se treziră vechile pasiuni. Voia să pornească în după-amiaza aceea spre o cabană și în zorii zilei următoare să escaladeze un pisc. Dar Lennan n-avea voie să meargă. De ce? Din pricina leșinului din seara trecută și fiindcă el nu era, ceea ce ei numeau în mod stupid, un „alpinist încercat".

Ei, aș! Acolo unde ea putea – el *trebuia* să meargă. Îl considerau deci un copil? Mai mult ca sigur că ar fi putut să urce afurisitul acela de munte. Și asta numai pentru că ea nu insistase să-l ia! Nu-l

socotea destul de bărbat! Își închipuia că nu era în stare să urce acolo unde putea urca soțul ei? Și, dacă era primejdios, cu atât mai mult nu trebuia să plece fără el – lucrul acesta era pur și simplu crud! Dar Anna se mulțumi doar să zâmbească și el fugi de lângă ea fără să-și dea seama că supărarea lui o făcuse fericită.

În după-amiaza aceea plecară fără el. Ce gânduri negre, profunde îl cuprinseră! Cu câtă pasiune își ura tinerețea! Câte planuri țesea: ea să se întoarcă și să afle că el a plecat undeva, pe munte; pe un drum mult mai periculos și mai obositor!

Dacă oamenii nu voiau să-l ia în ascensiuni, va pleca singur. Toți erau de acord că ascensiunile solitare erau primejdioase! Și vina va fi numai a ei. O să aibă remușcări. Se va trezi și va porni înainte de ivirea zorilor, își va pregăti din vreme lucrurile și-și va umple bidonul. În seara aceea, lumina lunii era mai tulburătoare ca oricând, munții păreau fantomele imense ale propriilor lor siluete. Și ea se afla acolo, în cabană, fără el! Se scurse mult timp până ațipi, cugetând la necazurile sale, propunându-și să nu doarmă deloc, ca la ora trei să fie gata de plecare. Se trezi însă la nouă. Furia i se spulberase, se simțea numai neliniștit și rușinat. Decât să fi fugit atunci, ar fi putut, mai curând, să-i însoțească până la refugiu și să rămână peste noapte acolo. Acum îi păru rău că fusese atât de nebun și de nesocotit. Trebuia să încerce să-și îndrepte măcar în parte greșeala. Dacă pornea neîntârziat spre cabană, i-ar fi întâlnit la coborâre și i-ar fi putut întovărăși până acasă.

Sorbi în grabă cafeaua și plecă. La început merse pe cărarea cea bună, apoi, în pădure, se rătăci, dar

în cele din urmă regăsi poteca, ajungând la refugiu abia pe la ora două!

Da! Grupul începuse ascensiunea în zori – fuseseră văzuți, fuseseră auzite „chiuiturile" lor pe vârf.

Gewiss[1]*! Gewiss!* Nu se vor întoarce însă pe același drum. O, nu! Vor merge spre casă, coborând spre vest, prin cealaltă trecătoare. Vor ajunge la hotel înaintea tânărului *Herr!*

Ciudat, dar Mark află toate acestea aproape cu ușurare. Să fi fost de vină drumul lung pe care-l făcuse singur ori altitudinea? Sau poate pur și simplu foamea ce-l cuprinsese? Sau oamenii aceștia simpatici și prietenoși din refugiu și fata patronilor, cu chipul ei proaspăt, cu o nostimă beretă neagră, marinărească, cu panglici lungi, cu o vestă de catifea și cu o purtare atât de firească; sau vederea văcuțelor albe-argintii frecându-și botul lat și negru de mâna ei? Oare ce-l eliberase din starea de agitație în care se afla, făcându-l fericit și mulțumit? Mark nu știa că întotdeauna lucrurile cele mai noi îi umplu de uimire pe „puii de animal" care se zbenguie.

Zăbovi mult după-masă, încercând să deseneze vacile pitice, urmărind razele de soare pe obrajii acelei fete drăguțe și încercând să vorbească cu ea nemțește.

Iar când, în cele din urmă, spuse: *Adieu* și ea murmură: *Küss die Hand.*[2] *Adieu*, avu o strângere de inimă... Minunată și stranie este inima unui bărbat!... Cu toate acestea, când se apropie de casă, începu să se grăbească și, până la urmă, chiar să alerge. De ce zăbovise acolo atât de mult? Poate că Anna revenise și-l aștepta, poate că animalul

[1] Desigur (germ.)
[2] Sărut mâna (germ.)

acela tânăr, violonistul, era cu ea! Sosi la hotel tocmai la timp ca să se îmbrace și să coboare în goană la cină.

Ah! Ei erau, desigur, obosiți și se odihneau în camerele lor. Stătu la masă cât putu mai liniștit, dar se ridică înainte de desert și zbură pe scări. O clipă ezită, la care ușă să bată? Apoi bătu sfios la ușa ei. Nici un răspuns! Ciocăni mai tare în ușa profesorului. La fel! Însemna că nu se întorseseră! Nu se întorseseră? Ce-ar putea să însemne asta? Sau poate că amândoi dormeau. Mai bătu încă o dată în ușa ei, apoi, deznădăjduit, apăsă pe clanță și aruncă înăuntru o privire fugară. Camera era goală, neatinsă, cu toate lucrurile la locul lor! Nu reveniseră! Se întoarse și alergă iar jos, pe scări. Toți se ridicaseră de la masă și el nimeri într-un grup de englezi „înfumurați", care discutau despre un accident alpin petrecut în Elveția. Ascultă, simțindu-se deodată foarte rău. Unul dintre ei, „înfumuratul" cel scund, cu barba căruntă, îl întrebă aproape în șoaptă:

– Astă-seară iar ești singur? Stormerii nu s-au întors?

Lennan se strădui să-i răspundă, dar i se puse un nod în gât și nu putu decât să clatine din cap afirmativ.

– Cred că aveau un ghid cu ei, continuă englezul „înfumurat".

De data aceasta, Lennan reuși să îngaime:

– Da, domnule.

– Mi se pare că Stormer e un alpinist încercat și, întorcându-se spre doamna căreia tinerii „înfumurați" îi spuneau *„madre"*, adaugă: Pentru mine farmecul nemărginit al ascensiunilor montane constă în faptul că te afli mereu departe de mulțime, liber...

Mama tinerilor „înfumurați", uitându-se la Lennan, cu ochii pe jumătate închiși, răspunse:

– Pentru mine aceasta ar constitui un dezavantaj: îmi place întotdeauna să fiu alături de semenii mei.

„Înfumuratul" cu barba căruntă murmură cu voce stinsă:

– E primejdios să afirmi așa ceva într-un hotel!

Continuară să discute, dar Lennan nu-i mai urmărea, cufundându-se deodată într-o spaimă bolnăvicioasă.

Față de acești englezi „înfumurați", care se credeau mai presus de toate simțămintele obișnuite nu putea să-și manifeste îngrijorarea. De altfel, îl și priveau pieziș, din seara când leșinase.

Apoi pricepu că în juru-i se făceau fel de fel de presupuneri în legătură cu ceea ce li s-ar fi putut întâmpla Stormerilor. Coborâșul era anevoios, trecea printr-o porțiune dificilă. „Înfumuratul", al cărui guler acum nu mai arăta mototolit, spuse că lui nu-i plac femeile care fac ascensiuni. Era unul dintre semnele „acestor vremuri" pe care îl deplângea profund. Mama tinerilor „înfumurați" îl puse la punct imediat. Era de acord că, în practică, ascensiunile nu erau prea nimerite pentru o femeie, dar, teoretic, nu înțelegea de ce ele nu s-ar fi încumetat să le facă. Un american din apropiere îi puse pe toți în încurcătură, afirmând că s-ar putea să-și schimbe în curând opiniile. Lennan se îndreptă spre ușa de la intrare. Luna tocmai se ridicase dinspre miazăzi și în dreptul ei se zărea muntele unde se făcuse ascensiunea. Dar ce vedenii avu atunci! O zări pe Anna zăcând moartă; apoi se văzu pe sine coborând în lumina lunii și scoțând-o dintr-o prăpastie primejdioasă, încă în viață, dar pe jumătate înghețată. I se părea că și o asemenea situație era de preferat

ignoranței în care se zbătea. Oamenii ieșiră afară scăldați de lumina lunii și-i cercetară curioși fața neclintită, ochii cu privirea atât de fixă. Unul sau doi îl întrebară dacă era îngrijorat, și el le răspunse:

– O, nu, mulțumesc!

Se va alcătui în curând o echipă de salvare. Oare cât de repede? Trebuia, neapărat, să facă parte din ea! Nu-l va putea opri nimeni de data asta! Și, brusc, se gândi: „Ah, toate astea se întâmplă din pricină că azi după-masă am stat de vorbă, acolo sus, cu fata aceea, uitând-o pe Anna!"

Tocmai în clipa aceea auzi larmă în spatele lui. Era grupul lor, coborând pe cărare spre o ușă laterală – iar ea se afla în frunte – cu rucsacul și alpenștocul, și zâmbea. Instinctiv, se ascunse în dosul unor plante. Trecură. Fața ei bronzată, cu umerii obrajilor proeminenți și cu ochii adânciți în orbite, părea inundată de fericire; Anna zâmbea istovită, dar triumfătoare. Nu putu să suporte scena aceasta și, după ce grupul trecu, se furișă în pădure și se aruncă la pământ, în beznă, cu fața în jos, încercând să-și înăbușe plânsul care-i clocotea în gât.

IX

A doua zi se simți foarte fericit, toată după-amiaza stătuse întins la picioarele ei, la marginea unei păduri, privind cerul printre ramurile de molift. Era atât de minunat să te afli în mijlocul naturii nemuritoare, atât de prolifică și de grandioasă!

Ieri, coborând de la refugiu văzuse probabil cea mai mare statuie din lume – o stâncă semănând cu o femeie îmbrobodită. De aici, de jos, părea mai degrabă figura unui bărbat bărbos, cu mâna pusă

streașină la ochi. Oare Anna o văzuse? Oare băgase de seamă cum munții, în lumina lunii sau în zorii zilei căpătau forme de animale? Lucrul pe care-l dorea cel mai mult în viață era să poată făuri imagini felurite de oameni, de animale, de ființe de tot felul, care să semene, să posede și să dezvăluie spiritul naturii în așa fel încât, uitându-te la ele, să fii stăpânit de aceeași bucurie pe care o simți când privești copacii, animalele, stâncile și chiar pe unii oameni, dar nu pe englezii „înfumurați".

„Era deci foarte hotărât să studieze artele?"

„Da, desigur!"

„Așadar voia să părăsească Oxfordul?"

„Nu, oh, nu! Dar într-o zi va fi nevoit s-o facă."

Ea observă:

– Unii nu pleacă niciodată!

Și el răspunse imediat:

– Sigur că nu voi dori niciodată să părăsesc Oxfordul câtă vreme sunteți și dumneavoastră acolo.

O auzi respirând adânc.

– Ba da! Vei voi! Acum ajută-mă să mă ridic! Și porniră înapoi către hotel.

Anna intră, iar el rămase afară pe terasă, neliniștit și nefericit pentru că ea nu mai era acolo. Cineva îi vorbi în apropiere:

– Ei bine, amice Lennan, reflectezi sau ești cuprins de melancolie?

Cufundat într-unul dintre acele scaune înalte de paie ce te izolau de restul lumii, îl văzu pe profesor, rezemat de spetează, cu capul lăsat într-o parte și cu vârfurile degetelor împreunate. Stând acolo nemișcat, arăta ca un idol – și totuși, ieri se cățărase pe munți!

– Înveselește-te! Necazurile vor veni mai târziu! Când eram de vârsta ta îmi amintesc ce jignit m-am simțit că nu mi se îngăduia să risc viața celorlalți.

Lennan bâlbâi:

– Nu la asta mă gândeam, dar credeam că acolo unde doamna Stormer e în stare să meargă, pot merge și eu.

– Ah! Cu toată admirația ce i-o nutrim, nu prea putem să recunoaștem că e așa când e vorba să fim sinceri.

Băiatul avu o izbucnire înflăcărată de realitate:

– Nu-i adevărat. O socotesc pe doamna Stormer tot atât de bună ca orice bărbat, numai, numai că...

– Nu la fel de bună ca dumneata?

– De o sută de ori mai bună, domnule!

Stormer zâmbi. Monstru ironic!

– Lennan, ferește-te de hiperbole.

– Știu că nu mă pricep la ascensiuni, izbucni din nou băiatul, dar cred că acolo unde ea își risca viața trebuia să mă aflu și eu!

– Bun. Asta-mi place!

Rosti cuvintele fără nici un pic de ironie, încât băiatul se simți tulburat.

– Ești tânăr, frate Lennan, continuă profesorul. La ce vârstă crezi că încep bărbații să fie discreți? Fiindcă ăsta-i un lucru pe care trebuie să ți-l amintești mereu. Femeile n-au în nici un caz vreuna dintre aceste calități.

– Cred că femeile sunt tot ceea ce e mai prețios pe lume, replică tânărul.

– Dac-ai putea să-ți păstrezi această părere cât mai mult timp!

Profesorul se ridicase și-și cerceta ironic genunchii.

– Puțin cam țepeni! Să-mi aduci la cunoștință când o să-ți schimbi părerea.

– N-o să mi-o schimb niciodată, domnule.

– Ah! Ah! Niciodată e un cuvânt mare, Lennan. Mă duc să beau un ceai – și se îndepărtă zâmbind, bătându-și parcă joc de propria lui înțepeneală.

Lennan rămase pe loc, cu obrajii în flăcări. Din nou, cuvintele profesorului păreau îndreptate împotriva ei. Cum de putea un bărbat să facă asemenea afirmații despre femei? Dacă erau adevărate, el nu voia să le știe, iar dacă nu, era nepotrivit să le spui. E îngrozitor să fii lipsit de sentimente generoase, să fii veșnic ironic. E cumplit să fii aidoma englezilor „înfumurați", cu singura deosebire că bătrânul Stormer era mult mai interesant și mai inteligent decât ei – infinit mai mult, dar tot atât de „superior". „Unii nu pleacă niciodată!" Oare Anna voise să înțeleagă prin asta că nu sunt capabili să se rupă de superioritatea lor"?

Chiar jos, în vale, o țărancă cosea și aduna iarba. Ți-o puteai închipui pe Anna făcând același lucru și arătând splendid cu o batistă colorată pe cap; ți-o puteai închipui făcând orice lucru simplu, dar nu ți-l puteai închipui pe bătrânul Stormer ocupându-se de altceva decât de ceea ce se ocupa. Și dintr-odată, tânărul se simți nefericit, copleșit de imaginea acestor vieți nepotrivite și hotărî, în sinea lui, că nu va ajunge ca bătrânul Stormer atunci când va îmbătrâni!

Nu, ar prefera mai curând să devină un adevărat monstru, decât să fie așa!

Când urcă în camera lui să se schimbe pentru cină, văzu într-un pahar cu apă o garoafă mare, crestată. Cine o pusese acolo? Cine altcineva putea s-o pună acolo decât ea? Mirosea la fel ca garofițele

de munte, pe care le presărase peste el, dar mai profund, mai puternic – un parfum întunecat și dulce, care te învăluia.

Înainte de a și-o prinde la haină își lipi buzele de floare.

În seara aceea se organiza din nou dans – erau acum mai multe perechi și, în afară de pian, se auzeau sunetele unei viori. Anna purta o rochie neagră. N-o văzuse niciodată în negru. Își pudrase fața și gâtul arse de soare. Fu surprins când o văzu pentru prima oară pudrată. Nu se gândise că doamnele se fardează. Dar dacă ea o făcea, atunci fără îndoială că așa se cuvenea. Privirea lui nu o mai părăsea deloc. Îl zări pe tânărul violonist neamț învârtindu-se în preajma ei și chiar dansând de două ori cu ea; o urmărise cum dansa cu alții, dar fără urmă de gelozie, calm, de parcă totul s-ar fi petrecut într-un vis. Ce însemna asta? Fusese fermecat de ajunsese în starea asta ciudată, fermecat de floarea de la butonieră pe care i-o dăruise Anna? De ce oare când dansa cu ea se simțea fericit, chiar și atunci când tăceau? Nu-l interesa dacă ea tăcea sau spunea ceva, nu aștepta nimic, nu dorea nimic. Chiar atunci când ieșiră împreună pe terasă, chiar când coborâră și se așezară pe o bancă, de unde se vedeau în vale poienile cosite de țărani, el nu simțea nimic altceva decât o adorație visătoare, senină. Luna aflându-se încă dincolo de munți, noaptea era întunecoasă și îndemna la reverie. Mica orchestră cânta iarăși un vals, dar el stătea neclintit, golit de gânduri, ca și cum ar fi fost lipsit de orice posibilitate de a judeca și acționa. Nu se simțea nici o adiere și din floarea de la haină se înălța un parfum tulburător. Deodată, inima-i încetă să mai bată. Anna se rezemase de el și simți cum umărul ei îi apăsa brațul, iar

părul îi mângâia obrajii. Închise ochii și-și întoarse fața către ea. Buzele ei îi pecetluiră gura cu un sărut ușor, fierbinte. Suspină și voi s-o cuprindă în brațe. Nu întâlni decât aerul. Tot ce mai auzi fu foșnetul rochiei măturând iarba! Floarea dispăruse și ea!

X

Anna nu dormi o clipă toată noaptea. N-o lăsau să aţipească remuşcările sau amintirile ameţitoare? Simţea că sărutul ei fusese o crimă îndreptată nu împotriva soţului său sau a ei însăşi, ci împotriva băiatului, căruia îi nimicise ceea ce avea mai sacru: iluziile. Dar nu se putea stăpâni să simtă o plăcere copleşitoare şi nici nu încerca să uite ceea ce făptuise.

Aşadar, el era gata să-i ofere puţină dragoste! Atât de puţină în comparaţie cu a ei, dar totuşi dragoste! Altceva nici nu mărturiseau faţa lui cu ochii închişi şi gestul lui, prin care parcă ar fi vrut să i se cuibărească la piept.

Se ruşina cumva de micile ei viclenii din ultimele zile, de zâmbetul oferit tânărului violonist, de întoarcerea atât de târzie din excursie, de floarea pe care i-o dăruise sau de felul cum îl provocase, începând din seara când soţul ei o privise intens, fără să ştie că ea îl observa? Nu, nu se simţea deloc ruşinată. Ceea ce regreta era numai sărutul. O durea să se gândească la asta, fiindcă în clipa aceea îşi dăduse seama că ucisese cu desăvârşire sentimentul de dragoste maternă pe care i-l purtase, deşteptându-i şi lui un alt simţământ! Căci dacă ea constituia un mister pentru el, câte nu reprezenta Mark pentru

ea, cu înflăcărarea, reveriile, patima lui tinerească și inocența lui!

Ce-o să se facă dacă a nimicit în el încrederea, dacă i-a răpit candoarea, dacă a contribuit la prăbușirea unei stele? Ar putea să și-o ierte vreodată? Putea să îndure gândul că din vina ei el va ajunge la fel ca toți ceilalți tineri, la fel ca violonistul, un bărbat cinic, socotind femeile – cum credeau ei – o „plăcere ușoară"? Era într-adevăr posibil să se schimbe într-atât, încât să devină un tânăr cinic? Fără îndoială că nu, fiindcă altfel n-ar fi putut să-l iubească din prima clipă când l-a cunoscut, afirmând că este un „înger".

După sărutul – crima aceea, dacă era într-adevăr una – pe care i-l dăruise în întuneric – nu mai știu ce se întâmplase cu el, unde se dusese – poate că se plimbase o vreme sau poate că urcase de-a dreptul în camera lui. De ce-și stăvilise pasiunea, lăsându-l acolo și fugind din brațele lui? Lucrul acesta chiar ea însăși îl înțelegea anevoie. N-o oprise rușinea și nici teama, poate respectul – dar respectul pentru ce? Pentru iubire, pentru o himeră, pentru taina dragostei, pentru tot ceea ce făcea ca aceasta să fie frumoasă, pentru tinerețea și poezia ei; o făcuse poate doar de dragul nopții tihnite și pline de întuneric și al miresmei acelei flori – floarea întunecată a pasiunii – datorită căreia îl cucerise, floarea pe care i-o luase înapoi și o ținuse toată noaptea la căpătâiul ei, și pe care dimineața o pusese ofilită în sân! Așteptase și jinduise atâta amar de vreme această clipă, încât nu era de mirare dacă nu-și putea explica lămurit de ce făcuse așa și nu într-altfel!

Cum va mai putea acum să-l întâlnească și să i se uite în ochi? Oare aceștia se vor fi schimbat? Vor fi lipsiți de acea privire sinceră pe care o îndrăgea

atâta? Așadar, ea va trebui să fie aceea care să cugete la viitorul lor. Își repeta mereu: „N-o să-mi fie frică. Faptele s-au consumat. Am să iau ceea ce-mi oferă viața." La soțul ei nu se gândea deloc.

Când îl văzu însă din nou pe tânăr pricepu că, după prima lor sărutare, se întâmplase ceva inevitabil, ceva în afara lor. Mark se apropie de ea și, fără să scoată o vorbă, tremurând din tot trupul, îi întinse o telegramă cu următorul cuprins: *Vino urgent. Căsătoria are loc imediat. Te așteptăm poimâine, Cicely.*

Pe măsură ce citea, cuvintele se estompau, iar fața băiatului o zărea ca prin ceață. Apoi, cu un efort, rosti liniștită:

– Sigur că trebuie să te duci. Nu poți să lipsești de la căsătoria singurei dumitale surori.

O privea fără s-o contrazică, iar ei îi fu greu să suporte acea privire care părea că știe atât de puțin.

– Nu-i nimic, doar câteva zile. Te vei întoarce sau vom veni chiar noi la dumneata, spuse ea.

Într-o clipă, fața lui se lumină.

– Veți veni într-adevăr cât se poate de repede, îndată ce... dacă vă vor invita? Atunci nu-i nimic, eu, eu... apoi se opri gâtuit de emoție.

Ea vorbi din nou:

– Invită-ne! Vom veni.

O apucă de mână, strângându-i-o tare într-a lui, apoi o mângâie, zicând:

– Oh! Ți-am strivit mâna!

Anna râse, luptându-se să nu izbucnească în plâns.

Trebuia să se pregătească de plecare în câteva minute, ca să prindă singurul tren care-l putea duce la timp acasă. Anna urcă în camera lui și-l ajută la împachetat. Inima îi era grea ca plumbul, dar,

neputând să îndure tristețea de pe chipul lui, vorbi veselă despre întoarcerea lor, îl întrebă despre casa lui, se informă cum se ajunge acolo, vorbi despre Oxford și despre semestrul următor. Când lucrurile băiatului fură strânse, îi înlănțui gâtul cu brațele, îl strânse o clipă la piept, apoi ieși.

Privind înapoi, din pragul ușii îl văzu pe Mark stând la fel ca atunci când i se smulsese din brațe. Obrajii îi erau umezi și, în timp ce cobora scările, își șterse lacrimile. Când se simți stăpână pe ea, ieși pe terasă. Soțul ei era acolo; îl întrebă:

– Vii cu mine în oraș? Vreau să cumpăr ceva.

El ridică din sprâncene, zâmbi vag și o urmă. Coborâră încet dealul, mergând pe lunga stradă a orășelului. Flecări tot timpul, fără să știe despre ce, gândindu-se mereu: „Acum va trece pe lângă noi în trăsură. Acum va trece!"

Huruind, îi ajunseră din urmă mai multe trăsuri. În sfârșit, apăru și cea în care se afla el. Privind neclintit înainte, Mark nu-i zări. Îl auzi pe soțul ei spunând:

– Hei?! Unde o fi pornit-o oare tânărul nostru prieten Lennan cu bagajele și cu o mutră de pui de leu la ananghie?

Răspunse cu o voce care încerca să fie sigură și clară:

– Trebuie să se fi întâmplat ceva neplăcut sau poate se duce la nunta surorii lui.

Simți că soțul ei o privea insistent și se întrebă cum o fi arătând la față; dar chiar în clipa aceea răsună foarte aproape de urechea ei cuvântul *Madre* și fură înconjurați de o mică ceată de „englezi înfumurați".

XI

Cei peste treizeci de kilometri de drum fură pentru Mark poate partea cea mai neplăcută a călătoriei. E greu să suferi și în același timp să stai liniștit.

Noaptea trecută, după ce Anna plecase, rătăcise fără țintă prin beznă. Răsări apoi luna și băgă de seamă că se afla sub streașina unui șopron, în apropierea unei căsuțe, în care totul era învăluit în întuneric și în tihnă: la picioarele lui se întindea, scăldat în argintul lunii, satul din vale, se distingeau acoperișurile caselor și turnurile, iar luminițele ferestrelor sclipeau ca într-o feerie.

În haine de seară, cu părul negru răvășit, ar fi constituit un spectacol straniu pentru stăpânii căsuței, dacă, din întâmplare, l-ar fi văzut stând rezemat de șopronul lor, în apropierea fânului proaspăt cosit, privind țintă drept înainte, într-o stare de extaz meditativ. Dar aceștia erau oameni care știau să prețuiască somnul.

Simțea acum că fusese deposedat de tot, că totul fusese mistuit de un viitor nedefinit. Oare va putea să-l determine pe tutorele lui să-i invite la Hayle? Iar ei vor veni într-adevăr? Mai mult ca sigur că profesorul nu va voi să viziteze niște meleaguri dintr-un fund de țară – departe de bibliotecă și de toate celelalte! Se încruntă, gândindu-se la profesor, dar nici un alt sentiment – în afară de nedumerire – nu-l stăpânea în aceste clipe. Dacă nu va putea să fie cu ei acolo, cum va reuși să aștepte încă două luni până la începerea semestrului următor? Astfel i se perindau, fără încetare, gândurile, în timp ce caii mergeau la trap, ducându-l mereu mai departe de ea. În tren se simți mai bine; îl amuză mulțimea ciudată de străini, îl interesară chipurile noi și

locurile necunoscute, apoi îl prinse somnul – și picoti noaptea întreagă în colțul lui, ajuns de oboseală.

În ziua următoare văzu alte ținuturi necunoscute, alte chipuri noi și încet-încet starea lui sufletească trecu de la durere și uimire la sentimentul unui lucru făgăduit, așteptat cu încântare. Și, în sfârșit, Calaisul și o noapte petrecută pe mare într-un vaporaș umed – briza împrăștiindu-i stropi de apă pe obraz, valurile tivite cu spumă albă, ce se ridicau dintr-un hău negru, șuieratul sălbatic al vântului. Din nou la Londra, traversând în zori orașul încă adormit în ceața de august – iar dimineața, un mic dejun englezesc – *porridge*, costiță, marmeladă. Și apoi trenul spre casă. Acum putea să-i scrie, așa că, rupând o filă din caietul lui de schițe, începu:

Sunt în tren, vă rog deci să-mi iertați scrisul neglijent...

Nu mai știu însă cum să continue, pentru că tot ceea ce ar fi dorit să-i spună era ceva ce nici nu-și închipuia că-i poate scrie – amănunte privind simțămintele lui și care, transpuse în vorbe, ar fi sunat îngrozitor. În afară de asta trebuia să evite tot ceea ce n-ar fi putut fi citit de oricine, astfel încât îi rămâneau puține lucruri de spus.

Plecând din Tirol (nu îndrăznise să scrie plecând de lângă dumneavoastră) *am făcut o călătorie atât de lungă, încât am crezut că nu se va termina niciodată. Totuși s-a sfârșit sau e aproape pe sfârșite. M-am gândit mult la Tirol. A fost foarte frumos – cea mai frumoasă perioadă din viața mea. Și acum, când s-a terminat, încerc sa mă consolez, gândindu-mă la viitor, dar nu la viitorul apropiat – acesta nu-mi va aduce prea multe bucurii. Mă întreb cum or fi arătând astăzi munții?*

Vă rog să le transmiteți dragostea mea, mai ales celor semănând cu leii tolăniți în lumina lunii – nu-i veți recunoaște din schița aceasta! (urma un desen) *Asta-i biserica în care am intrat și am găsit acolo o femeie îngenuncheată. Aceștia vor să fie «englezii înfumurați», privind pe cineva cu un alpenștoc, care se întoarce foarte târziu de pe munte – numai că-i pot desena mai bine pe «englezii înfumurați» decât pe acea persoană cu alpenștocul. Acum aș prefera să fiu până și un «englez înfumurat» numai să mă aflu în Tirol. Sper să primesc în curând o scrisoare de la dumneavoastră, în care să-mi spuneți că sunteți gata să vă întoarceți în țară. Tutorele meu va fi încântat să veniți și să stați cu noi. Nu-i chiar atât de rău, după ce-l cunoști – și va mai fi acolo și sora lui, doamna Doone, cu fiica ei, care vor rămâne și după nuntă. Mi-ar părea foarte rău dacă dumneavoastră și domnul Stormer nu veți veni. Aș dori să pot descrie tot ceea ce simt în legătură cu frumosul timp petrecut în Tirol, dar cred că vă închipuiți aceasta. Vă rog...*

Și, după cum nu se pricepuse cum să înceapă scrisoarea, tot așa nu știu nici cum s-o încheie; se iscăli numai: *Mark Lennan.*

Trimise plicul din stația Exeter, unde avea de așteptat câtăva vreme – în timp ce gândurile-i alergau dinspre trecut spre viitor. Acum, că se apropia de casă, își aminti de sora lui. Peste două zile va pleca în Italia, așadar n-o s-o mai vadă mult timp; o puzderie de amintiri îl năpădiră. Cum se plimbau ei doi prin grădina împrejmuită ori pe terenul de crichet, cum ea îi spunea povești, cu brațul petrecut în jurul gâtului lui, fiindcă era cu doi ani mai mare decât el și, în același timp, și mai înaltă. Își aduse aminte de vacanțele trecute, când el se întorcea

acasă, de primele lor discuții, de cel dintâi ceai – cu marmeladă la discreție – luat în vechea sală de clasă cu ferestre mari și cu mobilele îmbrăcate în creton înflorat, la care participau numai el, sora lui și bătrâna Tingle (domnișoara Tring, bătrâna lor guvernantă, a cărei misiune va lua acum sfârșit) și câteodată și Sylvia, dacă întâmplător se afla acolo cu mama ei. Cicely îl înțelegea totdeauna când îi explica ce rău se simțea la școală, fiindcă pe nimeni nu interesau animalele și păsările decât ca să le ucidă, nimeni nu era preocupat de desen, de modelaj sau de ceva mai de bun-simț. Hoinăreau împreună pe malul râului sau prin parc, unde totul era atât de frumos și de sălbatic – stejari, tufișuri, pietre uriașe, despre care bătrânul Godden, vizitiul, spunea: „Cred că numai potopul să le fi adus pe aici, conașule Mark!". Prin minte i se perindau mii de amintiri asemănătoare. Și cum trenul se apropia de orășelul lor, se pregăti să sară în grabă și să o salute pe Cicely. De-a lungul liniei și deasupra peronului și sălii de așteptare, caprifoiul – care crescuse minunat anul acesta – era în plină floare, iar acolo se afla ea, așteptându-l singură pe peron. Dar nu, nu era Cicely! Coborî cu o senzație de gol, ca și când amintirile îi jucaseră un renghi. Pe peron se afla într-adevăr o fată, dar de vreo șaisprezece ani, purtând o pălărie de soare ce-i ascundea pe jumătate fața și părul. Era îmbrăcată într-o rochie bleu și-și prinsese câteva flori de caprifoi la cordon. Părea că surâde, așteptând ca și Mark să-i răspundă, așa că-i zâmbi și el. Fata se apropie și-i spuse:

– Sunt Sylvia.

– Oh! Mulțumesc mult, e foarte drăguț din partea ta că ai venit să mă întâmpini.

– Cicely e foarte ocupată. Sunt numai cu docarul. Ai mult bagaj?

Sylvia ridică geamantanul lui, dar Mark i-l luă din mână; fata apucă sacul de voiaj, dar n-o lăsă să i-l ducă nici pe acesta – și, în sfârșit, porniră spre docar. Un băiețel care stătea lângă docar ținea de frâu un căluț argintiu cu coamă neagră și cu o coadă lungă, tot neagră.

– Te supără dacă mân eu? îl întrebă ea.

– Oh, nu! Deloc! răspunse el.

Sylvia urcă și el băgă de seamă că ochii ei sclipeau. Mark puse geamantanul în spate, împreună cu celelalte lucruri, și se urcă lângă ea.

– Hai, Billy!

Calul trecu în goană pe lângă băiețelul ale cărui ghete părură că scânteiază când sări îndărăt. Cotiră în viteză după colțul gării și, văzând că Sylvia rămăsese cu gura întredeschisă, ca și când s-ar fi speriat, Mark zise:

– Trage cam tare.

– Da – dar nu e drăguț?

– E bunișor.

Ah! Când va veni *ea*, o să mâne el, vor merge singuri în docar și el îi va arăta împrejurimile. Fu trezit din gândurile lui de cuvintele Sylviei:

– Oh! Știu că o să se sperie...

Și, dintr-odată, căluțul zvâcni într-o parte. Mergea în trap mărunt. Trecuseră pe lângă un porc.

– Nu-i drăguț? Crezi că trebuia să-l biciuiesc când s-a speriat?

– Nu.

– De ce?

– Caii fiind cai, iar porcii, porci, e foarte natural ca porcii să-i sperie.

– Oh!

Ridică ochii, privind-o dintr-o parte. Linia obrazului și cea a bărbiei erau foarte delicate și fata părea într-adevăr drăguță.

– Știi că nu te-am recunoscut? Ai crescut atât de mult...

– Eu te-am recunoscut imediat. Vocea ți-a rămas tot groasă.

Urmă iar o tăcere, după care ea zise:

– Trage mai tare, într-adevăr. Nu?

– Să mân eu?

– Da, te rog.

Se ridică și luă hățurile, iar ea se strecură pe sub ele, prin fața lui. În clipa când îl atinse ușor, simți mirosul de fân al părului ei.

Acum, scăpând de grija mânatului, se uita mereu la el, cu ochii ei foarte albaștri.

– Cicely se temea că nu vei veni, spuse ea deodată. Ce fel de oameni sunt bătrânii aceia, Stormerii?

Simți cum se înroșește, înghiți în sec și răspunse:

– Doar el e bătrân. Ea n-are mai mult de treizeci și cinci de ani.

– Dar e bătrână...

Își stăpâni cuvintele: „Sigur că e bătrână pentru un copil ca tine!" Și o privi. Era într-adevăr un copil? Părea foarte înaltă (pentru o fată), nu prea slabă și avea o expresie deschisă și blândă, ca și când te-ar fi invitat să fii drăguț cu ea.

– E frumoasă?

De data asta nu se mai înroși, atât de mult îl tulbură întrebarea. Dacă răspundea: „Da", ar fi fost ca și cum ar fi dezvăluit lumii subiectul adorației sale, iar dacă spunea mai puțin decât atât, ar fi fost îngrozitor, necinstit. Astfel că răspunse: „Da", ascultându-și atent vocea.

– Mi-am închipuit că e așa. Îți place foarte mult? Din nou înghiți în sec și răspunse:

– Da.

Ar fi vrut s-o urască pe fata asta, dar nu putea, fiindcă totul în ea exprima ceva nespus de blând și de loial. Acum privea drept înainte, cu buzele încă întredeschise și era clar că nu stătea astfel din pricină că Bolero mergea prea iute; buzele ei erau drăguțe, ca și nasul cârn și puțin obraznic, ca și bărbia, ca și ea toată, o fată foarte bălaie. Gândurile lui zburară îndărăt către celălalt chip, atât de fermecător, atât de plin de viață. Deodată își dădu seama că nu și-o putea reaminti – pentru prima oară de când plecase în călătorie nu era în stare să-și reamintească figura ei.

– Oh! Privește!

Fata îl trăgea de braț. Dincolo de gard, pe câmpie, un șoim negru se prăbușea ca o piatră.

– O! Mark! Oh! L-a prins!

Își îngropă fața în mâini și șoimul se înălță iar, cu un iepuraș în gheare. Tabloul era atât de frumos, încât aproape că nu-i păru rău de iepuraș, dar voia s-o mângâie, s-o consoleze, așa că spuse:

– Sylvia, nu-i nimic. Zău, nu-i nimic. Să știi că iepurașul a și murit. Și ăsta-i un lucru foarte firesc.

Sylvia, gata să izbucnească în plâns, își luă mâinile de pe față.

– Sărmanul iepuraș! Era atât de micuț!

XII

A doua zi după-amiază stătea încruntat, în camera de fumat, cu o carte de rugăciuni în mână, citind slujba căsătoriei. Cartea avea un format potrivit pentru a fi purtată în buzunar, fără să-l deformeze.

Dar formatul cărții n-avea nici o importanță, căci, indiferent dacă literele ar fi fost mai mari, tot n-ar fi priceput nimic, el fiind de fapt preocupat de gândul cam în ce fel să ceară o favoare unei anumite persoane așezate la un birou mare, cu tăblie rulantă și care examina niște muște artificiale. În cele din urmă se hotărî la formula următoare:

– Gordy! (De ce Gordy nu se știa precis, poate fiindcă numele lui era George sau pentru că era o prescurtare de la *Guardian*[1]). Când Cis va pleca, are să ne fie foarte urât, nu?

– Deloc.

Domnul Heartherly era un bărbat cam de șaizeci și patru de ani – dacă într-adevăr tutorii aveau vârstă – și semăna mai mult cu un doctor decât cu un moșier, cu fața lui pătrată și întotdeauna buhăită, cu ochii pe jumătate închiși, cu gura pungă și cu o voce răstită, în care se deslușea asprimea rafinată a oamenilor din vechile familii.

– Dar ne va fi, știi prea bine!

– Bine, să zicem că o să ne fie urât, și ce-i cu asta?

– Aș fi vrut să știu numai dacă n-ai nimic împotrivă să-i invităm la noi pe domnul și pe doamna Stormer. Au fost cât se poate de amabili cu mine în timpul vacanței.

– Ciudați oameni amândoi, dragul meu prieten!

– Domnului Stormer îi place pescuitul.

– Da? Și ei ce-i place?

Foarte mulțumit că era întors cu spatele, spuse:

– Nu știu, orice... e foarte drăguță.

– Ah! E frumoasă?

Răspunse din vârful buzelor:

---

[1] Tutore (engl.)

– Gordy, nu știu ce înțelegi dumneata prin femeie frumoasă.

Nu-l văzu, dar îl simți pe tutorele lui cercetându-l pe sub pleoapele umflate, cu ochii pe jumătate închiși.

– Bine. Fă cum îți place. Invită-i și te privește cum te descurci!

Îi sărise inima din loc? Nu tocmai, dar o simțea fierbinte și fericită, așa că zise:

– Mulțumesc mult, Gordy. Ești cât se poate de drăguț. Reveni iarăși la slujba căsătoriei. Acum începu să priceapă câte ceva. În unele locuri i se păru frumoasă, în altele, ciudată. De pildă, supunerea. Dacă iubești pe cineva, e nedrept să ceri din partea lui supunere. Dacă iubești și ești iubit, nu poate fi vorba de supunere, fiindcă lucrurile se fac de comun acord, prin bună înțelegere. Dacă nu ești iubit sau tu nu iubești, atunci – da! atunci e într-adevăr cumplit pentru oricine să trăiască mereu alături de o ființă care nu-l iubește sau pe care n-o iubește. Era neîndoielnic: ea nu-l iubea pe profesor. Îl iubise vreodată? Își aminti perfect ochii lui strălucitori și neîncrezători, gura lui voit ironică. Și deși era un om cumsecade, nu se putea să-ți placă. Îl cuprinse un sentiment aproape de milă, de afecțiune pentru profesorul lui. Era cu atât mai straniu, cu cât nu simțise nimic din toate astea în timpul ultimelor lor discuții de pe terasă. Îl trezi zgomotul tăbliei biroului, ce fusese trântită; domnul Heartherley închidea la loc ceea ce mai rămăsese din momeală. Asta însemna că va pleca la pescuit. În clipa în care auzi ușa închizându-se, Mark sări în picioare, trase tăblia și începu să scrie scrisoarea. Era o treabă dificilă.

Stimată doamnă Stormer,

Tutorele meu m-a autorizat să vă rog pe dumneavoastră și pe domnul Stormer să ne faceți o vizită îndată ce vă întoarceți din Tirol. Vă rog să-i spuneți domnului Stormer că numai cei mai buni pescari – cum este Domnia-Sa – pot prinde aici păstrăvi; ceilalți prind doar crengile copacilor. Acesta-s eu, pescuind crengi (urma un desen). *Sora mea se mărită mâine și are să ne fie foarte urât după ce va pleca, dacă nu veniți. Așa că vă rog să veniți. Cu cele mai bune urări, sunt al dumneavoastră preasupus,*

M. Lennan

După ce-și timbră „opera" și o aruncă într-o cutie de scrisori, avu o senzație curioasă, ca și când, fiind la școală, abia ar fi ieșit în recreație: o dorință nebună de a alerga, de a se zbengui. Ce-ar fi putut face? Cis, desigur, era ocupată – ca toți ceilalți – cu nunta. Să se ducă și să pună șaua pe Bolero, și să călărească prin parc sau să meargă jos la râu și să privească gaițele? Amândouă păreau ocupații solitare. Așa că rămase mâhnit la fereastră.

La vârsta de cinci ani, plimbându-se cu guvernanta, s-a trezit spunând fără voia lui: „Vreau să mănânc un biscuit". Tot drumul „vreau să mănânc un biscuit!" și se pare că aceeași dorință o simțea și acum: tot timpul tânjea după ceva.

Apoi își aminti de sculpturile lui și se duse în sera cea mică și goală, unde-și ținea „capodoperele". I se părură oribile și hotărî să distrugă două dintre ele – oaia și curcanul. Se gândi că ar putea să modeleze șoimul zburând cu iepurașul în gheare, dar când începu lucrul, nu simți nici o plăcere și, aruncând totul, ieși. O porni în fugă pe cărarea curățată de buruieni până la terenul de tenis –

tenisul de câmp începuse să fie la modă. Iarba era neîngrijită. De altfel, totul în jurul conacului arăta părăginit și lăsat la voia întâmplării; nimeni nu știa prea bine de ce și nici nu părea să intereseze pe cineva. Rămase acolo, cercetând starea terenului. Îi ajunse la urechi un cântec. Se cățăra pe zid.

Sylvia culegea pe câmp flori de caprifoi, din care făcea o coroniță. Stătu liniștit și ascultă. Părea foarte drăguță, preocupată cum era de cântecul ei. Apoi își dădu drumul jos de pe zid, și-i spuse încetișor:

– Salut!

Sylvia se întoarse și-l privi cu ochii mari deschiși.

– Sylvia, ai o voce plăcută!

– O, nu!

– Ba da. Hai să ne cățărăm într-un copac.

– Unde?

– În parc.

Le trebui câtva timp până să aleagă copacul, unii fiind prea ușor de abordat pentru el, alții prea dificili pentru ea; dar până la urmă îl găsiră pe cel potrivit, un stejar foarte bătrân și foind de stăncuțe. Susținând că trebuie s-o lege cu o frânghie de el, se duse în casă ca să aducă una. Ascensiunea începu la ora patru și fu numită de el „ascensiunea de pe Cimone della Pala". Mark conducea importanta expediție, trecând frânghia și înnodând-o în jurul unei crăci, înainte de a-i îngădui Sylviei să facă vreo mișcare. De două sau de trei ori fu nevoit să fixeze frânghia repede și să se întoarcă s-o ajute pe fată, pentru că era lipsită de „experiență", n-avea putere în mâini și, în loc să se sprijine pe un singur picior, avea tendința să le folosească pe amândouă. Dar, în sfârșit, se opriră cu două, trei crengi mai jos de vârf,

pe o ramură îmbrăcată în mușchi. Se odihniră tăcuți, ascultând stăncuțele, care-și exprimau nemulțumirea că fuseseră tulburate. În afară de larma lor, ce începea să se stingă, era o liniște dumnezeiască și, retrași acolo, păreau că se află la jumătatea drumului spre cerul albastru, ascuns de frunzele crestate, verzi-castanii. Mirosul obișnuit al mușchiului de stejar se răspândea în aer de câte ori mâinile sau picioarele lor atingeau ușor scoarța copacului. Pământul și toate celelalte din jur abia se distingeau, pentru că alți copaci noduroși le împiedicau vederea.

– Dacă stăm aici până se întunecă, s-ar putea să zărim bufnițele, spuse el.

– Oh, nu! Bufnițele sunt îngrozitoare!

– Nu, sunt simpatice, mai ales cele albe.

– Nu pot să sufăr ochii lor și țipătul pe care-l scot când se reped după pradă.

– Oh, dar e atât de plăcut să le vezi, iar ochii lor sunt atât de frumoși!

– Nu știu altceva decât să prindă șoareci și pui, și tot felul de ființe mici.

– Dar n-o fac din răutate, au nevoie de ele pentru hrană. Nu crezi că noaptea lucrurile par mai frumoase?

Își strecură brațul sub al lui.

– Nu, nu-mi place întunericul.

– De ce? E minunat când totul în jur devine mai misterios. Prelungi cu drag acest cuvânt.

– Nu-mi plac lucrurile misterioase. Mă îngrozesc.

– O, Sylvia!

– Nu, mie îmi plac zorii zilei, mai ales primăvara, când crapă mugurii.

– Ei da, bineînțeles.

Se rezema ușor de el, ca să se simtă în siguranță. Mark întinse brațul și, apucând o creangă, îi făcu un fel de spătar. Se așternu tăcerea. Apoi o întrebă:

– Dacă n-ai putea să-ți păstrezi decât un singur fel de copac, pe care l-ai prefera?

– În orice caz, nu stejarii! Teii, ba nu – mestecenii. Tu ce-ai alege?

El se gândi mai mult. Erau atâția copaci frumoși! Mestecenii și teii, desigur, dar și fagii, și chiparoșii, și copacii de tisă, și cedrii, și sălciile și, fără îndoială, brazii pururi verzi. Zise deodată:

– Pinii; cei mari, cu trunchiul roșcat și ramurile îndreptate în sus.

– De ce?

Se gândi iarăși intens. Era foarte important să explice exact de ce; în felul acesta își deslușea și sentimentele lui. Și, în timp ce el medita, ea îl cerceta uimită că se poate gândi atât de mult. În sfârșit, Mark vorbi:

– Pentru că sunt liberi și falnici, și plini de viață, iar crengile lor parcă stau pe gânduri, dar în primul rând fiindcă nu-i găsești oriunde, abia afli doar câte unul sau doi, puternici și întunecați, profilându-se pe cer.

– Sunt prea întunecați.

Își dădu deodată seama că uitase de molifți. Ei puteau, desigur, să fie sublimi când stăteai întins sub ei și priveai cerul, așa cum făcuse el într-o după-amiază, acolo... Apoi o auzi pe Sylvia spunând:

– Dacă n-aș putea să am decât o floare, aș alege mărgăritarele acelea mici, care cresc sălbatice și miros atât de frumos.

Băiatului îi trecu o clipă prin minte o altă floare, întunecată – cu totul diferită și tăcu.

– Mark, ce-ai alege? După voce părea cam supărată: Te gândești și tu la o floare, nu-i așa?

– Da, răspunse el sincer.

– La care?

– E tot întunecată, nu ți-ar plăcea deloc.

– De unde știi?

– O garoafă roșie, bătută.

– Dar îmi place – numai că nu prea mult.

El dădu din cap:

– Am știut că n-o să-ți placă.

Din nou se lăsă liniștea. Sylvia nu se mai sprijinea de el și nu mai manifesta aceeași plăcută atitudine prietenoasă, și lui îi părea rău. Acum, când glasurile lor și larma stăncuțelor se stinseseră, nu se deslușea decât foșnetul uscat al frunzelor și țipătul jalnic al unui șoim vânându-și prada în micul crâng de dincolo de râu. Aproape întotdeauna se aflau doi șoimi acolo, disputându-și văzduhul. Pentru băiat, tăcerea aceasta era plăcută; ca și cum natura i-ar fi vorbit. Natura e totdeauna mai grăitoare când e liniște. Animalele, păsările, insectele ți se arată în adevărata lor lumină numai când stai liniștit; tot în tihnă poți să-ți dai seama de sincera bucurie a vieții trăite de plante, de flori. Chiar și bolovanii de jos, pe care bătrânul Godden credea că i-a adus potopul, nu-ți îngăduiau să-ți dai seama ce forme ciudate aveau și să-i simți aproape decât dacă te gândeai numai și numai la ei. Sylvia, în aceste momente, se comporta mai bine decât se așteptase. Putea să stea neclintită (Mark credea că fetele sunt tare neastâmpărate); era blândă și-ți făcea într-adevăr plăcere s-o privești. Printre frunze răzbi sunetul îndepărtat și slab al clopoțelului care-i chema la ceai.

– Trebuie să coborâm, zise ea.

Era mult mai plăcut aici decât să intri în casă. Dar ea dorea să-și bea ceaiul, căci fetele întotdeauna voiau ceai! Și, răsucind cu grijă frânghia în jurul unei crengi, începu să supravegheze coborârea ei. Când fu gata s-o urmeze, o auzi țipând:

– Ah, Mark! Am rămas agățată! Am rămas agățată! Nu pot să ajung până la creangă cu piciorul! Mă clatin!

O văzu balansându-se, cu mâinile încleștate pe frânghie.

– Dă-ți drumul! Sări pe creanga de dedesubt – frânghia te va ține până te prinzi de trunchi.

Vocea ei se auzi tânguitoare:

– Nu pot, nu pot deloc. Am să alunec!

Legă frânghia și-și dădu repede drumul până la craca de sub ea, apoi, sprijinindu-se de trunchi, o apucă de mijloc și de genunchi; dar frânghia întinsă o ținea suspendată și ea nu avea unde să pună piciorul. El nu putea s-o țină pe Sylvia și în același timp să desfacă și frânghia înfășurată în jurul mijlocului fetei. Nu era în stare s-o susțină cu o mână, iar cu cealaltă să scoată briceagul și să taie frânghia. O clipă se gândi că ar fi mai bine să se cațere iar și să mai lărgească frânghia, dar își dădu seama, privindu-i fața, că începuse să-i fie frică, ba chiar simți cum tremura din tot corpul.

– Dacă te trag, poți să te ții? o întrebă el.

Și fără să aștepte vreun răspuns, o trase. Fata se apucase zdravăn de frânghie.

– Ține-te numai o clipă!

Nu răspunse, dar o văzu cum se face palidă. Scoase briceagul și tăie frânghia. O secundă rămase atârnată, apoi se prăbuși în brațele lui; Mark o trase

lângă el, lipind-o de copac. Simțindu-se în siguranță, fata își ascunse fața pe umărul băiatului. Începu să-i vorbească în șoaptă și s-o mângâie ușor, cu sentimentul că era de datoria lui s-o dezmierde, s-o ocrotească. Știa că plânge, dar ea își stăpânea suspinele, iar el, foarte grijuliu, se străduia să nu arate că băgase de seamă, ca Sylvia să nu se rușineze. Se întrebă dacă n-ar fi trebuit s-o sărute. Până la urmă, o sărută ușor pe creștet. Ea ridică imediat capul și-i spuse că fusese o proastă. Atunci o sărută din nou, pe o sprânceană.

După asta, Sylvia păru că se simte mai bine și că se liniștește și coborâră, cu mare atenție, pe pământ, unde umbrele începuseră să se lungească dincolo de ferigi, iar razele soarelui să cadă pieziș în ochi.

XIII

În noaptea de după nuntă Mark stătea la fereastra dormitorului său din pod, cu un perete înclinat și cu un vag miros de șoareci. Se simțea obosit și agitat, iar mintea lui era plină de imagini. Fusese prima nuntă la care luase parte și îl urmărea încă amintirea siluetei fragile a surorii lui în rochie albă și fața ei cu ochi strălucitori. Plecase, nu mai era a lui! Ce cumplit răsunase marșul nupțial la orga aceea veche și hârâită! Și predica! Nu era prea plăcut să auzi astfel de lucruri, când și așa îți venea să plângi. Chiar și Gordy părea cam amărât când o dusese la altar. Putea încă să-și amintească perfect grupul din fața altarului, ca și cum n-ar fi fost și el acolo: Cis în alb, Sylvia în rochie vaporoasă, gri, silueta înaltă a cumnatului său, impasibil; Gordy, arătând straniu în haina lui neagră, foarte palid la față și cu ochii pe

jumătate închiși. Partea proastă era că ar fi trebuit să simți importanța momentului și când colo te gândeai la inel, la mănuși și dacă ultimul nasture de la vesta ta albă era descheiat, așa cum se cuvenea. După cât se părea, fetele le puteau face pe amândouă odată, căci tot timpul Cis s-ar fi zis că vedea ceva minunat, iar Sylvia părea foarte pioasă. Chiar și el sesiză perfect glasul preotului și aerul de profesionalism cu care făcea totul, ca și cum ar fi dictat o rețetă, indicând cum trebuie aplicată!

Și totuși, într-un fel, era într-adevăr frumos! Toate chipurile erau întoarse într-o parte, iar tăcerea solemnă fusese tulburată doar de bietul bătrân Godden, care-și ștergea nasul într-o enormă batistă roșie. Și întunericul catifelat de sus, din boltă, și din stranele de jos, și soarele scânteind în ferestrele dinspre miazăzi. Și parcă totuși ar fi fost mai potrivit ca ei să se prindă de mâini și să-și mărturisească în fața lui Dumnezeu simțămintele. Așa i-ar fi plăcut să-i fie nunta, în mijlocul naturii, într-o noapte înstelată ca asta, când toate în jur par minunate. Fără îndoială că Dumnezeu nu era nici pe jumătate atât de mic, cum se părea că și-l închipuie oamenii: un om superior, ceva mai mare decât ei înșiși! Chiar și cele mai fermecătoare și mai frumoase, precum și cele mai groaznice lucruri pe care ți le-ai putea imagina sau făptui se puteau să fie un fleac pentru o divinitate care oficia într-un templu ca noaptea aceasta. Dar nu te poți însura cum vrei și cu siguranță că nici unei fete nu i-ar plăcea să se mărite fără inele, flori, rochii și slujbă, care făceau totul intim și plăcut. Doar lui Cis s-ar fi putut să-i placă, numai că n-o făcuse de teamă să nu jignească sentimentele celorlalți; Sylvia însă s-ar fi temut să prefere o astfel de nuntă. E adevărat că era și foarte

tânără! Firul gândurilor lui se rupse și ele se împrăștiară ca niște mărgele deșirate.

Aplecându-se în afară și sprijinindu-și bărbia în mâini, trase în piept aerul nopții. Simți o mireasmă: flori de caprifoi sau de crini? Stelele se iviseră și în întuneric zburau mai multe bufnițe, vreo patru. Cum ar arăta noaptea lipsită de stele și de bufnițe? Dar nu ți-ai putea imagina niciodată lucrurile, dacă ele n-ar exista așa cum sunt și acolo unde sunt. Nu poți ști ce te așteaptă, dar atunci când ți se întâmplă ceva, ți se pare că n-a fost decât ceea ce trebuia să fie. Asta era ciudat – poți să plănuiești ce vrei, dar în momentul când ai realizat lucrul respectiv, atunci știi sigur că trebuia numaidecât să-l faci așa, și nu altfel...

De unde venea lumina aceea de jos, din stânga? În orice caz, nu din odaia bătrânei Tingle – ci din cămăruța de musafiri a Sylviei. Atunci, și ea trebuie să fi fost trează! Se aplecă tare în afară și strigă încetișor, cu glasul care i se păruse ei gros:

– Sylvia!

Lumina pâlpâi și Sylvia se ivi cu părul desfăcut și cu fața întoarsă spre el. O vedea numai pe jumătate, iar cealaltă jumătate și-o închipuia misterioasă și estompată. Murmură:

– Nu-i frumos?

Auzi un murmur asemănător:

– Foarte!

– Nu ți-e somn?

– Nu, dar ție?

– Deloc. Auzi bufnițele?

– Le aud.

– Ce mireasmă plăcută!

– Minunată. Poți să mă vezi?

– Nu prea mult. Tu poți?

– Nu-ți zăresc nasul. Să aduc lumânarea?

– Nu. Ar strica totul. Pe ce stai?

– Pe pervazul ferestrei.

– Nu ți-ai sucit gâtul?

– Nuu, numai puțin.

– Ți-e foame?

– Da.

– Așteaptă jumătate de secundă. Îți trimit puțină ciocolată în prosopul meu mare de baie. Are să ajungă jos la tine. Tu întinde mâna...

Ea scoase afară un braț alb, străveziu.

– Prinde-l! Nu ți-e frig?

– Nu.

– E prea frumos ca să dormi, nu-i așa?

– Mark!

– Da.

– Care e steaua ta? A mea este cea albă, de deasupra ultimei crengi a platanului cel mare.

– A mea e cea roșie, care strălucește deasupra pavilionului de vară. Sylvia!

– Da.

– Prinde!

– Ah! N-am putut! Ce era?

– Nimic.

– Totuși ce-a fost?

– Doar steaua mea. Ți s-a prins în păr.

– Oh!

– Ascultă!

Urmă o tăcere, până se auzi din nou șoapta ei îngrijorată:

– Ce-i?

Și răspunsul lui zbură spre ea:

– Ascunde-te!

Se mișcase ceva, se deschisese vreo fereastră? Cercetă prudent fațada casei întunecate. Nu se

zărea nici o lumină nicăieri și nici o pată albă nu se mișca sub fereastra ei. Totul era cufundat în întuneric, în vag, doar în aer plutea mireasma dulce a ceva plăcut. Apoi își dădu seama ce era. Peretele de sub fereastra lor era îmbrăcat în flori de iasomie – așadar erau stele nu numai pe cer. Se putea ca într-adevăr cerul să fie doar o câmpie cu flori albe pe care se plimba Domnul și culegea stele...

În dimineața următoare, când coborî la micul dejun, găsi o scrisoare pe farfuria lui. Nu putea s-o deschidă avându-le într-o parte pe Sylvia, iar în cealaltă pe bătrâna Tingle. Pe urmă fu cuprins de un fel de furie și o desfăcu. N-ar fi trebuit să-i fie teamă. Era astfel scrisă, încât oricine putea s-o citească; istorisea o ascensiune, pomenea de vreme rea, anunțând că *ei* se întorceau acasă. Se simțea oare ușurat, tulburat, bucuros de revenirea lor sau numai stingherit și rușinat? Ea nu primise încă cea de a doua scrisoare a lui. Mark simțea cum bătrâna Tingle îl cerceta cu ochii ei ciudați, curioși, clipind mereu, iar Sylvia îl privea fix, cu sinceritate. Și băgând de seamă că începuse să se îmbujoreze, își zise în sinea lui: „Nu vreau!" și nu se mai îmbujoră. Peste trei zile vor fi la Oxford. Vor porni neîntârziat încoace? Bătrâna Tingle vorbea. Auzi răspunsul Sylviei: „Nu, nu-mi plac pomeții prea proeminenți. Dau o expresie de severitate!" Cu siguranță că ai Sylviei nu erau așa, obrajii ei aveau un contur blând.

– Mark, ți-e îți plac?

Răspunse încet:

– La unii oameni.

– Oamenii cu asemenea pomeți au o voință puternică, nu?

Oare Anna avea o voință puternică? Își dădu seama că n-o cunoștea deloc.

După ce se sfârși micul dejun se duse la vechea seră, cuprins de un sentiment bizar, de nemulțumire. Era un monstru, nu se gândise la ea nici pe jumătate cât s-ar fi cuvenit! Scoase scrisoarea și ochii i se umplură de lacrimi. De ce nu era în stare de simțăminte mai profunde? Ce se întâmpla cu el? De ce era o brută, de ce nu se gândea la ea zi și noapte? Cu scrisoarea în mână, deznădăjduit, stătu multă vreme în sera mică și mohorâtă, printre animalele lui sculptate.

Se furișă afară și coborî neobservat spre râu. Susurul apei era odihnitor și tot atât de odihnitor era să stai pe o piatră, în tihnă, și să aștepți ca în jurul tău viața să-și urmeze cursul. Te pierdeai și te regăseai astfel în copaci, în stânci, în apă, în păsări și în cer. Nu te mai simțeai chiar o brută. Gordy nu va pricepe niciodată de ce pe el nu-l interesa pescuitul – o ființă încercând s-o înhațe pe cealaltă – în loc să contempli și să cauți să pătrunzi natura lucrurilor.

Nu te puteai sătura niciodată să privești apa, iarba sau ferigile, întotdeauna găseai la ele ceva ciudat și nou. Dar la fel se întâmpla și cu tine însuți dacă stăteai liniștit și încercai să înțelegi ce se petrecea în mintea ta.

Începu o ploaie măruntă, care picura încet pe frunze, dar el mai resimțea încă plăcerea copilărească de a fi udat, așa că rămase neclintit pe piatră. Unii oameni zăresc zâne în păduri și în ape sau pretind că le-au zărit, dar povestea nu i se părea prea amuzantă. Interesant într-adevăr era să-ți dai seama că fiecare lucru e altfel alcătuit decât celelalte și să încerci să înțelegi de ce e așa; abia după ce observai

toate acestea, puteai să te apuci să desenezi sau să sculptezi ca lumea.

Era captivant să-ți vezi creațiile, cu formele lor caracteristice, ivindu-se din mâinile tale, fără ca tu să înțelegi cum. Dar în vacanța asta nu era în stare de nimic – nu putea nici să deseneze, nici să sculpteze!

O gaiță se oprise la vreo câțiva metri de el și rămăsese acolo, curățindu-și penele! Dintre toate ființele, păsările erau cele mai fascinante! O privi multă vreme și, când zbură, o urmă, sărind zidul cel înalt dinspre parc. Auzi răsunând în depărtare gongul pentru masă, dar nu se întoarse. Atâta timp cât stătea în ploaia domoală împreună cu copacii, cu păsările și cu celelalte ființe, se simțea eliberat de sentimentul de nefericire pe care-l avusese azi-dimineață. Reveni abia pe la șapte, ud până la piele și mort de foame.

Cât ținu cina, observă că Sylvia îl tot cerceta, ca și cum ar fi vrut să-l întrebe ceva. Era foarte atrăgătoare în rochia albă, deschisă la gât, cu părul ei de culoarea razelor de lună; dori ca Sylvia să înțeleagă că nu din pricina ei stătuse singur afară toată ziua. După cină, când se pregăteau să joace cărți, Mark murmură:

– Ai dormit azi-noapte?

Ea clatină ferm din cap.

Acum ploua într-adevăr de-a binelea și apa se auzea susurând și scurgându-se în întuneric. Șopti:

– Se vor îneca oare stelele noastre în seara asta?

– Crezi într-adevăr că avem stele?

– S-ar putea. A mea e la adăpost, fără doar și poate... Sylvia, părul tău e atât de frumos!

Ea îl privi mirată, cu drăgălășenie.

XIV

Scrisoarea lui Mark n-o mai prinse pe Anna în Tirol.

Îi fu expediată la Oxford. Tocmai voia să iasă când o primi; o strânse în mâini cu un fel de euforie amestecată cu un fior aproape bolnăvicios, pe care-l simte orice îndrăgostit sau îndrăgostită când atinge o scrisoare primită de la iubita sau iubitul său. Nu voise s-o deschidă în stradă și o purtă așa tot drumul, până la parcul unui colegiu, unde se așeză sub un cedru, ca s-o citească.

Această scrisorică atât de scurtă, copilărească și rece o făcu să se simtă aproape în al nouălea cer. Îl va revedea în curând și nu va mai aștepta săptămâni întregi, chinuită de teama că o s-o uite! Soțul ei îi spusese, la micul dejun, că Oxfordul lipsit de simpaticii „clovni tineri" era, desigur, încântător, dar Oxfordul „plin de turiști și de alte persoane străine", în mod hotărât, nu. Unde oare să plece? Slavă Domnului, putea deci să-i arate scrisoarea. Simți totuși o strângere de inimă, pentru că în ea nu se afla nici un cuvânt care s-o determine s-o țină ascunsă. Era însă fericită și așa. Niciodată parcul ei favorit, de la colegiu, nu i se păruse atât de frumos, cu toți copacii și toate florile bine îngrijite, și lipsit de cea mai slabă adiere de vânt; niciodată nu i se păruseră păsărelele atât de prietenoase și de blânde. Soarele strălucea domol și până și norii erau veseli. Rămase multă vreme meditând, apoi se întoarse, pentru că uitase tot ce avusese de gând să facă atunci când plecase de-acasă. Scoase scrisoarea din sân, unde ar fi ars-o ca jarul și o înmână la prânz soțului ei; privindu-l în față, cu hotărâre și curaj, îi spuse indiferentă:

– Providența, vezi tu, răspunde întrebării tale.

El o citi, ridică sprâncenele, zâmbi și, fără să se uite la ea, murmură:

– Vrei să continui acest episod romantic?

Voia să spună ceva cu asta sau era modul lui obișnuit de a vorbi?

– Bineînțeles că aș vrea să merg oriunde, numai să nu rămân aici.

– Poate că ți-ar face plăcere să te duci singură? Spuse aceasta, știind bine că ea nu putea să zică: Da.

Anna răspunse simplu:

– Nu.

– Atunci plecăm amândoi luni. Eu voi prinde păstrăvii tânărului, tu vei prinde... hm!... el va prinde... Ce spune că prinde... crengi? Bine! Deci am hotărât!

Și trei zile mai târziu, fără să mai schimbe nici un cuvânt în legătură cu subiectul acesta, porniră la drum.

Îi era recunoscătoare? Nu. Se temea de el? Nu. Îl disprețuia? Nu tocmai. Dar se temea îngrozitor de ea însăși. Cum va putea să se stăpânească, cum va ascunde acelor oameni că îl iubea pe băiatul lor?

O înspăimânta mai ales starea ei sufletească. Dar, cum îi dorea lui Mark tot ceea ce era mai bun în viață, va avea neîndoielnic tăria să nu facă nimic din ceea ce i-ar putea dăuna. Totuși, se temea...

Mark se afla în gară, ca să-i primească, în costum de călărie, cu o nostimă jachetă de Norfolk, pe care ea n-o recunoscu, deși credea că-i știe pe dinafară toate hainele. Și, în timp ce trenul își încetinea mersul, Anna fu copleșită de amintirea ultimei clipe petrecute alături de el, sus, în camera lui, printre bagajele pe care îl ajutase să le strângă. Îi era atât de

greu că întâlnirea trebuia să fie ceremonioasă, că trebuia să aștepte, cine știe cât, o clipă în care să se afle singură cu el. Și Mark era atât de politicos, atât de atent, ca o gazdă într-adevăr manierată. Spera că nu era obosită; spera că domnul Stormer și-a adus undița, deși ei aveau o mulțime pe care i le vor putea împrumuta; spera că vremea va fi frumoasă; spera că nu-i va obosi drumul de vreo patru, cinci kilometri – după care se ocupă el însuși de bagajele lor. Și toate acestea când ea ar fi vrut să-l cuprindă în brațe, să-i dea părul de pe frunte la o parte și să-l privească!

Mark nu mersese cu ei, se gândise că ar fi prea înghesuiți în trăsură, dar îi urmă călare pe un „armăsar", cum îi zicea soțul ei calului cu coada neagră, ținându-se foarte aproape de trăsură, prin praf, ca să le arate priveliștile.

Acest ținut, atât de bogat și totuși cam sălbatic, cu căsuțe izolate, cu conacul vechi, întunecos și confortabil, putea să pară foarte nou pentru cineva obișnuit cu Oxfordul și cu Londra și, în general, cu puține alte locuri din Anglia. Totul era încântător. Chiar și tutorele lui Mark i se păru Annei încântător; căci Gordy, totuși, când n-avea încotro și întâlnea o femeie necunoscută știa să fie agreabil. Doamna Doone, sora lui, părea și ea odihnitoare, cu drăgălășenia-i cam veștejită.

Când Anna rămase singură în camera ei, în care ajunsese pe o scăriță nebănuită, începu să privească patul sculptat, cu patru stâlpi și cu baldachin, fereastra largă cu zăbrele și cu perdele de creton, precum și florile dintr-o vază albastră. Da, totul era încântător. Și totuși! Ce era?! Ce-i lipsea? Ah! Era nebună că-și făcea sânge rău! El avusese grijă ca ei

să se simtă bine, fără să-și trădeze sentimentele! Ce ochi avusese *acolo*, în ultimele zile! Iar acum!

Se gândi multă vreme ce rochie să-și pună. Ea, care se bronzase atât de repede, aproape că-și pierduse culoarea în săptămâna cât călătorise și apoi stătuse la Oxford. Astăzi era palidă și ochii păreau obosiți. Nu va lăsa deoparte nimic din ceea ce o putea ajuta. Luna trecută împlinise treizeci și șase de ani, iar el va avea mâine nouăsprezece! Se hotărî pentru negru. Știa că în negru gâtul ei părea mai alb, iar culoarea ochilor și a părului, și mai neobișnuită. Își trase mănuși albe, nu se împodobi cu nici o bijuterie, nu-și prinse nici măcar un trandafir la piept. Cum soțul ei nu venise la ea în odaie, urcă în mica lui cameră de oaspeți. Îl găsi lângă cămin, gata îmbrăcat, zâmbind vag. La ce se gândea oare, stând acolo și surâzând? În vine îi mai curgea sânge sau nu?

Își plecă ușor capul și zise:

– Așa da! Neprihănită ca noaptea! Negrul ți se potrivește. Vom găsi oare drumul prin aceste săli neospitaliere?

Coborâră.

Ceilalți erau acolo și așteptau. Ca să fie un număr pereche de musafiri, fusese invitat și un moșier din vecinătate, un magistrat, domnul Trusham. Când se anunță cina, intrară în sufrageria de stejar negru, cu multe lumânări, cu o masă rotundă și impozantele portrete ale strămoșilor. Anna fu așezată între moșier și Gordy. În fața ei se afla Mark, între o doamnă bătrână, cam ciudată și o fată care nu-i fusese prezentată, îmbrăcată în alb, cu părul foarte blond și pielea foarte albă, cu ochi azurii și buzele ușor întredeschise; desigur, fiica insipidei doamne Doone. O fată ca un fluture argintiu, ca o floare de

nu-mă-uita! Annei îi venea greu să-și desprindă ochii de pe chipul fetei, dar nu din pricină că ar fi admirat-o! Da, era drăguță, dar firavă, cu bărbia molatică, cu buzele acelea întredeschise, cu privirea visătoare, ca și cum vioiciunea ochilor ei adânci și albaștri ar fi copleșit-o. Dar era tânără, atât de tânără! Iată de ce-i era cu neputință să-și ia ochii de la ea! „Sylvia Doone?" Da! Firește. Un nume gingaș, un nume drăguț și foarte potrivit cu ea! Își întorcea privirea de câte ori putea de la *squire* Trusham și de la Gordy (pe care îi impresionase, desigur) și se uita la fata asta, care stătea lângă Mark, iar când cei doi tineri discutau și-și zâmbeau, simțea cum i se strânge dureros inima. Din pricina ei „lumina" aceea să fi dispărut din ochii lui? Ah! Era nebună! Cum va fi viața ei dacă fiecare fată sau femeie pe care le va cunoaște băiatul îi vor provoca astfel de sentimente? Încercă să-și întărească voința împotriva spaimelor. Era și ea destul de strălucitoare și băgă de seamă că nici fata aceea atât de cumplit de tânără nu se putea reține să n-o cerceteze cu atenție, cu lăcomie, oarecum descumpănită. Dar Mark? Încet, sigur, ca un magnet, Anna simțea cum îl atrage pe băiat, observă cum el căuta prilejul să se uite la ea. O dată îl surprinse privind-o în față. Ce ochi neliniștiți! Nu mai avea același chip de odinioară, plin de adorație și, totuși, își dădea seama, după fața lui, că dacă voia mai putea să-l facă s-o dorească, să-i trezească gelozia, să-l înflăcăreze cu sărutările ei.

Cina se sfârși. Sosi în sfârșit clipa când ea și fata trebuiau să se întâlnească, sub privirea doamnei Doone și sub ochii aceia pătrunzători și iscoditori ai bătrânei și ciudatei guvernante. Va fi un moment dificil. Clipa sosi, grea și parcă interminabilă,

deoarece Gordy mai zăbovea la un pahar de vin. Dar Anna nu-și pierduse timpul în societatea aleasă a Oxfordului – reușise să fie fermecătoare, captivantă și să pună fel de fel de întrebări cu accentul ei ușor străin. Domnișoara Doone, care deveni în curând Sylvia, se oferi să-i arate toate comorile și obiectele antice mai de preț. Era oare prea întuneric ca să iasă afară și să privească bătrâna casă, noaptea? Oh, nu, deloc. Galoșii erau în hol. Ieșiră. Sylvia o călăuzea, vorbindu-i – Anna n-ar fi putut spune despre ce anume vorbea, atât era de cufundată în gânduri, socotind cum să rămână, fie chiar și o clipă, singură cu Mark.

Casa aceasta veche nu avea nimic deosebit, dar fusese casa lui sau poate va fi odată a lui. Și noaptea casele par ciudat de vii, cu ferestrele lor ca niște ochi.

– Aceasta e camera mea, unde e iasomia, zise fata. De aici o puteți vedea. A lui Mark este deasupra. Priviți acolo, sub streașină, mai în stânga. Într-o noapte... și se opri.

– Da, într-o noapte?

– Oh! N-am... Ascultați! E o bufniță. Mă îngrozesc bufnițele. Lui Mark însă îi plac. Mie mai puțin.

Tot timpul vorbea numai despre Mark!

– Vedeți, are pasiunea animalelor și a păsărilor, le modelează. Vreți să vă arăt atelierul lui? E o veche seră. Pe aici vă puteți uita înăuntru.

Anna zări prin geam, în întuneric, lucrările ciudate ale băiatului aruncate pe dușumea, un grup grotesc de mici monștri. Murmură:

– Da, le văd, dar n-am să mă uit cu adevărat la ele până nu mi le va arăta el însuși.

– Oh! O va face cu siguranță. Îl interesează mai mult decât orice pe lume.

Cu toată hotărârea ei de a fi prudentă, Anna nu se putu abține să nu întrebe:

– Cum, mai mult chiar decât dumneata?

Fata îi aruncă o privire visătoare, înainte de a răspunde.

– Oh! Eu nu însemn mare lucru pentru el.

Anna râse și o luă de braț. Ce fin și tânăr era acest braț! Îi trecu un cuțit prin inimă, din pricina geloziei, dar – pe jumătate – și a remușcării.

– Știi că ești foarte dulce?

Fata nu zise nimic.

– Ești verișoara lui?

– Nu, Gordy este unchiul lui Mark prin căsătorie. Mama mea este sora lui Gordy, așa că eu nu-i sunt nimic. Nimic!

– Înțeleg, ceea ce voi englezii numiți o „legătură de rudenie".

Tăcură, părând că scrutează noaptea, apoi Sylvia zise:

– Voiam foarte mult să vă văd. Nu sunteți așa cum mi-am închipuit eu.

– Oh! Și cum îți închipuiai că sunt?

– Credeam că aveți ochi negri și un păr de un roșu-venețian și că nu sunteți atât de înaltă. Desigur, n-am nici un pic de imaginație.

Când fata spusese asta, se aflau iar în ușă și lumina din hol cădea pe ea. Silueta ei în alb se contura clar. Tânără, cât de tânără arăta! Și tot ce spunea era atât de tineresc!

Anna șopti:

– Și dumneata ești mult mai mult decât mi-am închipuit.

Tocmai atunci domnii ieșeau din sufragerie. Soțul ei, cu o expresie satisfăcută, care arăta că fusese ascultat cu atenție, moșierul Trusham râzând ca un om lipsit de umor; Gordy, puțin posac și parcă sufocându-se, și Mark palid, gânditor, ca și cum ar fi fost departe de cei din jur.

Șovăi când o văzu, părând pierdut, apoi se duse și se așeză lângă bătrâna guvernantă. Făcuse asta pentru că nu îndrăznea să se apropie de ea sau numai fiindcă o văzuse pe bătrâna doamnă stând singură?

Și seara, atât de deosebită de cum își închipuise că va fi, luă sfârșit. Moșierul Trusham plecă în docarul lui înalt, tras de grozava iapă despre care îi vorbise tot timpul la masă. Annei i se dădu un sfeșnic și ea spuse noapte bună tuturor, în afară de Mark. Ce va face când îi va ține mâna într-a ei? Va fi singură cu el în această strângere de mână, de a cărei intensitate nimeni nu va putea să-și dea seama. Nu știa însă dacă să-i strângă mâna cu pasiune sau s-o lase să cadă impasibilă, dacă să și-l revendice sau să mai aștepte. Dar nu se putu împiedica să nu-i strângă mâna cu înfrigurare. Observă iar pe chipul lui privirea aceea tulbure și inima îi zvâcni. Îi lăsă mâna și, pentru că nu voia să-l vadă cum îi va spune noapte bună Sylviei, se întoarse și urcă în camera ei.

Se aruncă îmbrăcată, așa cum era, pe pat și rămase acolo cu batista la gură, rozându-i marginea.

XV

Ziua celei de-a nouăsprezecea aniversări a lui Mark se ivi cenușie, dar, lepădându-și încet vălul

în iarbă, străluci apoi limpede și scânteietoare. El se trezi devreme.

De la fereastră nu putea să distingă nimic în parc, în afară de umbrele blânde, albastre-cenușii ale stejarilor, ca niște baloane suspendate unul peste altul printre pietroaiele cu vârfuri rotunjite.

Întotdeauna dorința puternică de a sculpta îl cuprindea sau în zorii zilei, sau după ce se lăsa întunericul, când, din lipsă de lumină, acest lucru nu mai era cu putință. Ar fi vrut tare mult să sculpteze în dimineața asta, dar îl deprima faptul că nu știa cum să înceapă. Desenele, sculpturile lui erau toate atât de proaste, atât de stângace... Să împlinească odată douăzeci și unu de ani și, având banii lui, să se poată apuca de ce-i plăcea. N-ar mai rămâne în Anglia. S-ar duce la Atena sau la Roma, sau chiar la Paris, și ar lucra până ce ar realiza ceva. În vacanță, ar studia animalele și păsările din țările sălbatice, unde acestea se află din belșug și unde le poți vedea chiar în bârlogul lor.

Era stupid să fii obligat să stai într-un oraș ca Oxfordul. Dar gândindu-se ce însemna Oxfordul pentru el, imaginația lui hoinară se tulbură, rămase încremenită în aer, apoi se prăbuși înapoi pe pământ, asemenea unei păsări hipnotizate de un șoim. Și, deodată, dorința aceea de a face ceva îl părăsi. Ca și cum gândul care i se trezise reprezenta personalitatea lui, care, apoi, îl părăsise. Coborî foarte liniștit. Poarta grădinii nu era încuiată, nici măcar închisă – probabil că fusese uitată așa peste noapte. Noaptea trecută! Nu-și închipuise niciodată că la venirea Annei se va simți atât de încurcat și de tulburat, atras de ea, dar parcă și împiedicat de ceva. Se simți nerăbdător, supărat pe el însuși și chiar pe ea. De ce nu putea să fie pur și simplu fericit, așa

cum era în dimineața asta? Își luă binoclul și cercetă pajiștea ce ducea către râu. Da, ieșiseră câțiva iepuri. Plină de margarete albe și cu roua ca o pânză de păianjen, toată pajiștea era smălțuită de flori albe, iar iepurașii se încadrau de minune în acest tablou. Dorea nespus de mult să sculpteze un iepuraș și o clipă se gândi să se ducă să-și ia pușca, dar la ce-i folosea un iepure mort – și, în afară de asta, păreau atât de fericiți! Lăsă binoclul și se îndreptă spre seră să ia un bloc de desen, cu gândul să deseneze, stând pe zid, un fel de *Visul unei nopți de vară* cu flori și iepuri.

Acolo, cineva aplecat, îi cerceta „creațiile". Cine avea nerușinarea asta? Sylvia, în capot. Se revoltă, încremenind de furie. Nu putea suporta pe nimeni în locul acela sacru! Era îngrozitor să-i vadă cineva lucrările, dar Sylvia se părea că le și atingea! Împinse ușa cu violență și strigă:

– Ce faci aici?

Fusese atât de agitat din pricina mâniei sale îndreptățite, încât nu băgă de seamă oftatul ei adânc și felul cum se sprijinise de perete. Se strecură în fugă pe lângă el, fără să scoată o vorbă și dispăru. Se apropie de „creațiile" lui și văzu că ea așezase pe capul fiecăreia câte o crenguță de iasomie. De ce? Era pur și simplu o nerozie! La început nu văzuse nimic altceva decât că florile de pe capul animalelor lui erau ceva ridicol. Apoi încercarea aceasta disperată de a închipui ceva drăguț, ceva care să-i facă plăcere îl emoționa, pentru că acum își dădu seama că florile acestea constituiau un decor în cinstea zilei lui. O clipă mai târziu se simți scârbit de el însuși. Sărmana Sylvia! Ce drăguță fusese! Culesese iasomie, aplecându-se peste fereastră și riscând să cadă de câte ori rupea câte-o crenguță.

Se trezise cu noaptea în cap și coborâse în capot, numai ca să-i facă lui o mică bucurie.

Se purtase oribil! Acum, când era prea târziu, revedea foarte deslușit fața ei surprinsă, albă ca varul, buzele tremurânde și felul cum se lipise de perete. Ce drăguță era în capot, cu părul despletit și atât de speriată! Ar fi fost în stare acum să facă orice pentru ca ea să-l ierte că se purtase ca o bestie! Convingerea, mai veche, că trebuia s-o ocrotească – dăinuind fără îndoială din zilele când o apăra de taurii imaginari, și impresia că totdeauna era atât de dulce și de bine-crescută, precum și toate celelalte sentimente, atinseră un punct culminant. Trebuia numaidecât să se împace cu ea! Se îndreptă în fugă spre casă și se repezi în sus pe scări. Trase cu urechea la ușa ei, dar nu auzi nimic, bătu apoi ușor cu unghia și, lipindu-și gura de gaura cheii, șopti:

– Sylvia!

Repetă de mai multe ori, în șoaptă, numele ei. Încercă clanța, cu intenția de a întredeschide ușa, dar era încuiată. O dată i se păru că auzise un hohotit ca de plâns, ceea ce îl făcu și mai nefericit.

Până la urmă plecă; așadar, ea nu voia să iasă, nu voia să fie consolată. Știa că merita acest lucru, dar îi venea foarte greu.

Profund abătut, urcă în camera lui, luă o coală de hârtie și încercă să scrie:

Scumpa mea Sylvia!

A fost foarte drăguț din partea ta că ai așezat stele de iasomie pe animalele mele. Un lucru mai plăcut nici nu puteai face. Sunt un monstru nesuferit; dacă aș fi știut ce făceai, aș fi fost încântat. Sunt vinovat, știu – dar, te rog, iartă-mă – e ziua mea de naștere.

Al tău întristat, Mark

Coborî cu scrisoarea și o băgă pe sub ușă, ciocănind ușor, ca ea să o poată observa, și se îndepărtă pe furiș. Asta îl mai liniști puțin, așa că ieși din nou.

Revenind în seră, se așeză pe un scaun și-și contemplă, amărât, animalele încoronate: o cioară, o oaie, un curcan, doi porumbei, un ponei și alte câteva lucrări. Ea lipise crenguțele de iasomie pe creștetul animalelor cu puțin pământ ud și fusese surprinsă de Mark tocmai când încerca să pună o ramură în ciocul unui porumbel, din care mai atârna încă crenguța plină de lut. O desprinse și și-o puse la butonieră.

Biata Sylvia! Prea le punea pe toate la inimă.

Toată ziua se va purta cât se poate de drăguț cu ea; legănându-se pe scaun se uita fix la peretele de care se rezemase fata și tot ceea ce își mai aducea aminte părea să fie conturul dulce al gâtului și al bărbiei ei.

Era ciudat cum de nu-și putea aminti decât aceste amănunte, mai ales felul cum i se zbătea gâtul, tremurând, atât de alb și de delicat. Și *el* o alungase astfel!

Până la masă i se păru o veșnicie.

Apropiindu-se ora micului dejun, începu să se plimbe prin hol, sperând că s-ar putea ca ea să coboare prima. În sfârșit, auzi pași și așteptă, ascunzându-se în spatele ușii de la sufrageria goală, de teamă ca nu cumva dacă l-ar vedea să se întoarcă înapoi. Repeta în gând ce va face: se va apleca și-i va săruta mâna, spunându-i: „Dulcineea din Toboso e cea mai frumoasă femeie din lume și eu cel mai nefericit cavaler de pe pământ", din pasajul preferat al cărții lui favorite: *Don Quijote*. Atunci ea îl va ierta, și pe el inima va înceta să-l mai chinuie.

Sigur că Sylvia nu-l va mai face să se simtă atât de trist, dacă îi va cunoaște simțămintele. Era prea delicată și bună, așa că-l va ierta.

Vai! Dar nu Sylvia apăru cea dintâi, ci Anna, cu ochii ei verzi ca de gheață și cu părul strălucitor, proaspătă după somn. Și deodată îl cuprinse o antipatie ciudată, din pricina înfățișării ei puternice, vii – rămânând mut. Și această primă clipă de singurătate, pe care în închipuirea lui o petrecuse în brațele ei, se scurse fără să-i fi dat măcar o sărutare. La scurt timp veniră, unul după altul, ceilalți; pe Sylvia – află de la doamna Doone – o durea capul și rămăsese în pat. Darul ei se afla pe bufet, o carte intitulată *Sartor Resartus*[1], cu dedicația: *Lui Mark, de la Sylvia, 1 august 1880*, alături de cecul lui Gordy, de acul de cravată cu perlă, de la doamna Doone, de volumul *Pietrele Veneției*[2], din partea bătrânei Tingle, și de un alt pachețel, înfășurat în hârtie fină – patru cravate croșetate din mătase, de diverse nuanțe: verde, roșu și albastru – un dar din partea cuiva care croșetase timp de multe ceasuri, dar care ei i se păruseră puține, la gândul că el va purta acele cravate. Era el recunoscător cum s-ar fi cuvenit, își dădea oare seama că în acele cravate mai fusese împletit și altceva? În momentul acela, nu.

Zilele de naștere sunt – ca și sărbătorile Crăciunului – pline de decepții. O veselie artificială, confecționată din vreme, un revolver la tâmplă, cu îndemnul: „Dezlănțuie-te! Bucură-te!" Cum putea să se bucure când se gândea că Sylvia se afla în

---

[1] Roman al scriitorului și istoricului englez Thomas Carlyle (1795–1881)

[2] Studiu istoric și estetic al scriitorului englez John Ruskin (1819–1900)

camera ei, suferind din pricina grosolăniilor lui? Amintirea gâtului ei tresărind când încercase să-și stăvilească lacrimile îl urmări ca o nălucă albă pe tot drumul lung, până la câmp, la picnic, și apoi îndărăt, spre casă. Îl obseda până într-atât, încât, atunci când Anna îl atingea sau îl privea, nu numai că n-avea nici un chef să-i răspundă, că nu-i făcea nici o plăcere gândul de a rămâne singur cu ea, ci era chiar îngrozit de ideea asta.

Când, în sfârșit, reveniră acasă și ea șopti: Ce s-a întâmplat? Ce-am făcut?, el doar îngăimă:

– Nimic! Oh, nimic! Sunt un monstru!

Auzind acest răspuns enigmatic, îi cercetă cu atenție fața.

– Soțul meu e pricina?

Acum putea, în orice caz, să răspundă.

– Oh, nu!

– Atunci ce-i?! Spune-mi! Stăteau pe verandă, prefăcându-se că studiază o veche hartă, care atârna totdeauna acolo – împodobită cu desene, reprezentând delfini și mici corăbii cu pânze, navigând spre porturi.

– Spune-mi, Mark, nu-mi place să sufăr!

Ce putea să-i spună când nici el însuși nu știa?! Bâlbâi ceva, încercând să vorbească, dar nu reuși să scoată nici un cuvânt deslușit.

– E fata aceea?

Tresări, privi în altă parte și răspunse:

– Firește că nu.

Anna intră în casă, supărată.

Mark rămase neclintit, uitându-se țintă la hartă, cuprins de un îngrozitor sentiment de revoltă, de rușine, de iritare, de milă, de neliniște și de teamă, de toate la un loc. Ce făcuse, ce spusese, ce se sfârșise? Îl chinuia acel sentiment oribil, pricinuit de

faptul că nu fusese prea amabil și nici prea sincer, cu toate că ar fi putut să fie ceva mai amabil, chiar dacă nu era atât de sincer! Dar toate se învălmășeau îngrozitor.

Se simțea trist, nefericit, împietrit, ca și cum dintr-odată ar fi pierdut iubirea tuturor. Apoi își dădu seama că în apropiere se afla profesorul său.

– Amice Lennan, privești profund trecutul de pe pozițiile prezentului, mai puțin romantic? Simpatice lucruri, hărțile astea vechi. Mai ales delfinii sunt nostimi.

În clipa aceea îi fu greu să-și aducă aminte că nu se cuvenea să fie prost-crescut. De ce-și bătea joc de el în felul ăsta? Reuși totuși să răspundă:

– Da, domnule, mi-ar face plăcere să am acum câțiva.

– Sunt atâtea „luni" de pe cer pe care le dorim, Lennan, și nici una dintre ele nu vine rostogolindu-se spre noi...

Tonul îi era aproape serios și supărarea băiatului se spulberă. Se simțea mâhnit, fără să știe de ce. Îl auzi pe profesor spunând:

– Până una-alta, să mergem să ne schimbăm pentru cină.

Când coborî în salon, o văzu pe Anna în rochia ei de culoarea argintului lunii, stând pe canapea și vorbind cu Sylvia.

Nu se apropie de ele, fiind sigur că nici una nu dorea să-l vadă. Necunoscând femeile, nu izbutea să-și explice cum de putea Anna să discute atât de vesel cu Sylvia, când numai cu o jumătate de oră în urmă se întrebase dacă „fata aceea" îi era rivală?

Mark stătu la masă lângă Anna. Din nou îl surprinse faptul că ea putea să râdă cu atâta seninătate de poveștile lui Gordy. Atunci șoaptele din verandă

n-au avut nici o semnificație? Nici Sylvia nu voia să se uite la el; își întorcea ochii ori de câte ori privea spre ea. Și asta îl îndureră; în această seară totul părea să-i răscolească senzația de nedreptate; era ținut la distanță și nu putea să-și explice de ce. N-a vrut să rănească pe nici una dintre ele! Atunci de ce-l torturau astfel amândouă? Și deodată îl cuprinse un sentiment de apatie; n-au decât să se poarte cum le face plăcere! Mai sunt și alte lucruri pe lume în afară de dragoste! Dacă ele nu-l doresc, atunci nici el nu le dorește! Și, cuprins de indiferență, înlătură amărăciunea cu acea nepăsare proprie tinereții.

Dar chiar și zilele de naștere au un sfârșit. Iar proasta dispoziție și sentimentele ce păreau atât de îngrozitor de reale se topiră într-un somn ireal.

XVI

Dacă pentru băiat ziua lui de naștere constituise o uimitoare decepție, pentru Anna nu fusese decât o nesfârșită tortură; ea nu găsi nici o alinare la gândul că, în viață, se mai află și alte lucruri în afară de dragoste. Dar în dimineața următoare își recăpătă echilibrul, înțelese mai bine semnificația întâmplărilor neobișnuite din ajun și speranța îi renăscu. Era aproape cu neputință ca în două săptămâni să fi pierdut ceea ce fusese atât de sigură că a câștigat! Trebuia să fie mai decisă. Să-și ia cu fermitate ceea ce îi aparținea. După toți acești ani goi nu-i era dat să aibă măcar un ceas al ei? Să stea liniștită și să privească cu nepăsare cum ceasul de fericire îi era răpit de o fată plăpândă? De o mie de ori nu! Și pândi momentul prielnic. Pe la amiază, îl văzu pe Mark ieșind cu undița și îndreptându-se către râu.

Trebuia să aștepte puțin, deoarece Gordy și administratorul lui se aflau jos, pe terenul de tenis. Când cei doi se îndepărtară, alergă spre poarta parcului.

Odată ce o trecu, se simți în siguranță; știa că soțul ei lucra în camera lui; fata nu se vedea; bătrâna guvernantă era ocupată cu gospodăria; iar doamna Doone scria scrisori. Se simțea plină de curaj și de nădejde. Acest parc sălbatic, întortocheat, bătrân, pe care ea nu-l văzuse încă, era frumos, cu copacii lui acoperiți de mușchi, cu pietroaiele și cu bălăriile înalte – un adevărat loc de întâlnire pentru fauni și nimfe. Se strecură de-a lungul zidului spre râu, dar nu găsi nici o poartă și-i fu teamă că greșise drumul. De partea cealaltă se auzea râul; căută un loc mai înalt de unde să poată vedea exact unde se afla. Un bătrân frasin o atrase. Cățărându-se până în locul de unde porneau ramurile, privi dincolo de zid. La mai puțin de douăzeci de metri curgea un râu micuț, cu apa limpede și întunecată, străbătând un frunziș des. Pe malul lui se afla o piatră uriașă, pe care stătea în echilibru o altă piatră și mai mare. Iar rezemat de piatră îl văzu pe băiat cu undița lângă el. Mai încolo, pe pământ, ședea fata, cu brațele pe genunchi și cu bărbia în palme, privind în sus. Ce vii erau ochii lui, cât de deosebiți de cei îngânduraţi de ieri.

– Vezi, asta-i tot. Sylvia, poți să mă ierți?

Și Annei i se păru că aceste două fețe tinere se contopesc într-una singură – întruchipând imaginea tinereții.

Dacă ar fi rămas toată viața acolo să privească, n-ar fi putut să-și întipărească mai bine în inimă o amintire care nu se putea șterge; un tablou al primăverii, a tot ceea ce pentru ea era pierdut pe vecie!

Se dădu jos din furca bătrânului frasin și, ca o fiară rănită, alergă împiedicându-se printre pietre și

crengi. Fugi așa poate vreo două sute de metri, apoi își desfăcu larg brațele, se prăbuși printre ferigi și rămase acolo cu fața la pământ. La început, inima o durea atât de tare, încât nu simți decât o mare suferință fizică. De-ar fi putut să moară! Știa însă că nu avea nimic, că i se tăiase doar respirația. Își reveni încet și încercă să se liniștească, lipindu-și pieptul de pământ, în timp ce cu mâinile strângea tulpinile buruienilor. Ce durere năprasnică, ce vid imens! Tinerețea era atrasă de tinerețe!

Mark o părăsise și rămăsese din nou singură! Nu plângea. La ce bun să plângă? Dar valuri-valuri de rușine o cuprindeau: rușine și mânie. Doar atât prețuia ea! Acolo, între ferigile unde căzuse, simțea fierbințeala soarelui; era slăbită și bolnavă. Nu știuse până atunci ce importanță avea pentru ea această dragoste, câtă încredere în ea însăși îi insuflase, cum o ajuta să se agațe de propria ei tinerețe. Ce amărăciune! O fată bălaie, firavă – *o tânără* –, și ea nu mai însemna nimic!

Dar oare era adevărat? Nu putea chiar și acum să-l atragă cu patima despre care acest copil nu știa nimic? Ah! Ba da, ba da!

Numai să guste o dată extazul pe care ea i-l putea oferi!

Și la acest gând încetă să mai strângă în brațe buruienile și rămase liniștită, ca și pietrele din jurul ei.

Nu putea? N-ar putea chiar acum? Și ca și cum ar fi căzut într-un fel de transă, nu mai simți nimic, cuprinsă doar de un fel de tremur.

De ce s-o cruțe pe fata aceea? De ce ezita? Nu fusese ea cea dintâi? Acolo, în străinătate, el fusese numai al ei. Mai avea încă putere să-l ademenească. În prima seară, la cină, îi atrăsese privirile așa cum

un magnet atrage oțelul, îndepărtându-l de fata aceea, de tinerețe. Putea să-l încătușeze cu lanțuri pe care el n-ar simți nevoia să le rupă. Să-l înlănțuie? Îngrozitor cuvânt! Să-l smulgă de lângă ceea ce el dorea atât, și ea nu putea să-i ofere – tinerețe, inocență, primăvară? Ar fi fost o infamie, o infamie!

Se ridică brusc dintre ferigi și alergă de-a lungul coastei dealului, fără să se uite unde călca, împiedicându-se printre ierburile încâlcite și bolovani, până ce-și pierdu iar suflul și se prăbuși pe o piatră. Aici copacii lipseau și putea să vadă coroanele pinilor departe, în zare, peste valea unde curgea râul.

Cerul era senin și soarele strălucitor. Un șoim se rotea deasupra dealului, sus, aproape de cer! Era o ticăloșie! Nu putea să facă asta!

Nu putea să-l amețească, să-l atragă cu ajutorul simțurilor, trezindu-i ceea ce era mai animalic în el, când ea voia ca viața să-i ofere cele mai plăcute lucruri, așa cum numai o mamă i-ar fi dorit! Nu putea! Ar fi fost crud! În clipa aceea de intensă agonie spirituală, cei doi tineri de colo, de jos, stând în bătaia soarelui, lângă piatra cenușie și râul întunecat, păreau apărați de ea, vegheați. Fața albă ca o floare a fetei, fremătând, ridicată spre băiat, și privirea înflăcărată a acestuia coborâtă către ea.

Curios cum inima ei putea să urască fața ca o floare a fetei și, în același timp, să ardă de dorința de a stinge cu sărutări pasiunea din ochii băiatului.

Încet, încet furtuna din ea se domoli. Se ruga să nu mai simtă nimic. Era firesc ca ora ei să fi trecut! Era natural ca setea ei să rămână nestinsă și pasiunea ei să nu înflorească niciodată; era natural ca tinerețea – prin legea dragostei – să fie atrasă de tinerețe, acest băiat atras de cei de o seamă cu el! Adierea vântului din vale îi răcori obrajii și-i dădu o ușoară

senzație de alinare. Noblețea! Era doar un simplu cuvânt sau cei care renunță la fericire se simt într-adevăr nobili?

Rătăci vreme îndelungată prin parc. Târziu, după-amiază, trecu din nou pe poarta prin care ieșise plină de iluzii. Nu întâlni pe nimeni până să ajungă în camera ei și acolo, ca să n-o deranjeze nimeni, se culcă. Se temea să n-o părăsească senzația de oboseală copleșitoare. Nu mai voia să dea dovadă de nici un fel de tărie trupească sau sufletească până la plecare. Nu-i trebuiau nici mâncare, nici băutură, doar să doarmă, de va putea. Mâine, dacă aveau un tren de dimineață, ar putea să plece, înainte de a vedea pe cineva. Soțul ei trebuia să aranjeze totul. Îi rămânea destul timp să hotărască ce avea de spus, să vadă cum ar fi putut să răspundă gândurilor lui. Dar ce importanță mai avea? Singurul lucru care conta acum era să nu-l mai vadă pe Mark, pentru că n-ar mai putea să suporte repetarea acelor ore de chin. Sună și o trimise pe servitoare la soțul ei cu un bilet. Și, în timp ce aștepta ca acesta să vină, i se redeșteptă sentimentul de mândrie. Nu trebuia s-o vadă în starea asta, ar fi fost groaznic. Și, coborând din pat, luă o batistă, o udă cu apă de colonie, apoi se legă cu ea la cap. El veni aproape imediat, intrând repede, fără zgomot și se opri privind-o. Aștepta, fără s-o întrebe ce se întâmplase. Și niciodată până atunci nu-și dăduse atât de bine seama cum el începea lucrurile de acolo de unde ea le lăsa; le începea pe un plan de unde sentimentele și instinctele erau izgonite, ca și cum ar fi fost o blasfemie.

Își adună tot curajul și spuse:

– M-am plimbat prin parc și se pare că soarele a fost prea puternic. Aș vrea să ne întoarcem acasă

mâine, dacă n-ai nimic împotrivă. Nu pot să sufăr să fiu bolnavă într-o casă străină.

Băgă de seamă că pe fața soțului ei înflori umbra unui zâmbet, apoi deveni grav.

– Ah! Da! Soarele! O insolație! Va ține câteva zile. Crezi că vei fi în stare să călătorești?

Brusc avu convingerea că el știa totul, dar – cunoscând faptul că a ști totul însemna a fi ridicol – avea tăria de a se convinge că nu știa nimic. Era oare un gest frumos sau, dimpotrivă, îngrozitor?

Închise ochii și spuse:

– Mă doare capul, dar voi fi în stare. Numai că nu vreau să se facă tărăboi. Putem lua un tren înainte ca ei să coboare?

Stormer răspunse:

– Da. Ar fi mai potrivit.

Nu se mai auzea nimic, dar fără îndoială că el se mai afla acolo. În această prezență tăcută și imobilă stătea tot viitorul ei. Da, ăsta îi va fi viitorul: lipsit de sentimente și fără viață. O cuprinse o dorință arzătoare de a-l privi. Deschise ochii. Se afla în același loc, cu ochii ațintiți asupra ei. Ținea o mână, care se închidea și se deschidea nervos, în dreptul buzunarului – gest care nu corespundea cu poza lui obișnuită. Și deodată fu năpădită de milă. Nu pentru viitorul ei, care așa trebuia să fie, ci pentru el. Cât de îngrozitor e să nu poți avea nici o emoție, ce cumplit! Îi spuse cu blândețe:

– Harold, îmi pare rău...

Ca și cum ar fi auzit ceva cu totul neobișnuit și uluitor, ochii lui se măriră într-un mod ciudat și-și strecură nervos mâna în buzunar, apoi se întoarse și ieși.

XVII

Când tânărul Mark o găsi pe Sylvia la râu, în apropierea stâncii, nu fu prea uimit, deoarece știa că era acolo, căci o urmărise la plecare. Stătea ghemuită și se uita gânditoare la apă, cu pălăria de soare aruncată pe spate și cu părul acela în care fusese prinsă steaua lui, strălucind auriu, în soare. Se apropie încetișor, prin iarbă, și când fu aproape, hotărî că era mai bine să se oprească. Dacă o speria ar fi putut să fugă și n-ar fi avut îndrăzneala s-o urmărească. Cât de liniștită era, cufundată în gânduri. Ar fi vrut să-i vadă fața. Până la urmă, îi vorbi cu blândețe:

– Sylvia! Ești supărată?

Văzând că nu se clintește, se apropie de ea. Sigur că nu mai putea să fie supărată pe el!

– Îți mulțumesc din suflet pentru cartea dăruită, e minunată!

Sylvia nu răspunse. Rezemându-și undița de stâncă, Mark oftă. Tăcerea ei i se părea nedreaptă: ce aștepta de la el? Viața nu merită să fie trăită dacă nu știi să te exteriorizezi.

– N-am vrut niciodată să te necăjesc. Nu-mi place să supăr pe nimeni. Animalele mele sunt atât de prost făcute, încât nu pot suporta să le vadă cineva, și mai ales tu. Vreau să vezi numai lucruri plăcute, crede-mă! Deci, asta era totul. Sylvia, poți să mă ierți?

Un zgomot dincolo de zid, un foșnet, un fâșâit printre ferigi – căprioare, fără îndoială! Spuse din nou, cu înflăcărare:

– Sylvia, ai putea să te porți frumos cu mine, zău că ai putea!

Întorcând capul, ea spuse foarte repede:

– Nu e numai asta. Mai e și... altceva.

– Ce altceva?

– Nimic... numai... că eu nu contez acum...

Îngenunche lângă ea. Ce voia să zică? Știa însă foarte bine ce.

– Ba contezi! Foarte mult! Oh, nu fi nefericită! Nu pot îndura ca oamenii să fie nefericiți. Sylvia, nu fi nefericită!

Și începu s-o mângâie încetișor pe braț. Totul era în el ciudat și învălmășit. Un lucru era neîndoielnic – nu trebuia să recunoască nimic. Ca și când i-ar fi ghicit acest gând, ochii ei albaștri părură deodată că-i străpungeau sufletul.

Apoi Sylvia smulse câteva fire de iarbă și începu sa le împletească.

– Numai ea contează.

Oh! N-avea de gând să spună: „Nu-i adevărat!" Ar fi fost nedelicat să afirme asta. Chiar dacă ea nu conta. Dar oare mai conta? Ar fi dezgustător și meschin din partea lui. Și avu aceeași privire care-l făcuse pe profesor să-l compare cu un pui de leu la ananghie.

Sylvia îi atinse brațul:

– Mark!

– Da!

– Nu...

El se ridică și-și luă undița. La ce bun? Nu putea să mai stea acolo, deoarece nu era în stare, nu trebuia să vorbească.

– Pleci?

– Da.

– Ești supărat? Te rog, nu fi supărat pe mine.

Simți cum i se urcă un nod în gât, se aplecă spre mâna ei și i-o sărută, apoi își trecu pe umăr undița și se îndepărtă. Privind înapoi, o văzu stând tot

acolo, pierdută în umbra pietrei aceleia mari. Atunci i se păru o clipă că n-avea unde să se ducă. Nu-i rămâneau decât păsările și animalele, și copacii, cărora însă nu le pasă de încurcăturile și de necazurile tale. Se aruncă în iarba de pe malul apei. Putea să zărească păstrăvii micuți rotindu-se mereu printre pietre; rândunelele se apropiau de el, zburând foarte jos; chiar și un bărzăun veni să-i țină de urât câteva clipe. Dar nu-l mai interesa nimic, era ca și cum spiritul lui se afla în captivitate. Cât de plăcut ar fi fost să fii apa aceea care nu se oprea niciodată, curgând fără întrerupere, sau vântul care atingea totul și nu putea fi prins niciodată. Să nu poți face ceva fără să rănești pe cineva, lucrul acesta era cel mai înspăimântător. Ar fi vrut să fie ca o floare, care răsare și-și trăiește viața numai pentru ea și apoi piere. Dar orice ar fi făcut sau ar fi spus acum, ar fi fost minciună sau poate și mai rău, cruzime. Singurul lucru care-i mai rămânea era să se țină departe de oameni. Și totuși, cum putea să rămână departe de musafirii săi?

Se întoarse acasă la prânz, dar cei doi oaspeți erau plecați și nimeni nu părea să știe încotro. Îngrijorat, nefericit și intrigat, se învârti pe acolo toată după-amiaza.

Numai înainte de cină i se spuse că doamna Stormer nu se simțea bine și că vor pleca a doua zi dimineață. Să plece după numai trei zile! Asta îl cufundă mai adânc în tulburarea lui stranie și în amărăciunea lui. Nu mai era în stare să scoată nici un cuvânt.

Își dădea seama că atrăgea atenția asupra lui, dar n-avea încotro. De câteva ori în timpul cinei observă privirea scrutătoare a lui Gordy fixată asupra sa pe sub pleoapele pe jumătate închise. Dar el, pur

și simplu, nu putea să vorbească. Tot ce-i trecea prin minte să spună i se părea fals. Ah! Ce seară tristă! Realiză imaginea unei inimi îndurerate, a unor lucruri irosite, a unei credințe înșelate, în timp ce-și punea întrebarea obsedantă: „Cum ar fi trebuit să mă port?" Și vedea tot timpul chipul nedumerit al Sylviei, la care încerca să nu se uite.

Se furișă afară, lăsându-i pe Gordy și pe profesor bând vin. Rătăci prin grădină multă vreme, ascultând trist bufnițele. Ar fi fost o fericire să se ducă sus, deși fără doar și poate că n-ar fi putut să doarmă.

Dar dormi toată noaptea bântuit de numeroase vise: în cel din urmă se vedea culcat pe vârful unui munte, în timp ce Anna îl privea în ochi, aplecându-și fața către el. Se trezi tocmai când buzele ei îl atingeau. Se afla încă sub vraja acestui vis tulburător, când auzi zgomotul roților și al copitelor cailor pe pietre și sări din pat. Era trăsura care pornea din fața ușii: Stormerii stăteau unul în fața celuilalt, iar bătrânul Godden mâna caii, cu bagajele stivă lângă el. Să plece în felul acesta – fără să-și ia măcar rămas-bun! Se simți o clipă la fel ca oamenii aceia care ucid fără voia lor pe cineva – cu desăvârșire amețit și copleșit de nenorocire. Se îmbrăcă în mare grabă. N-o s-o lase să plece așa! Voia, trebuia s-o mai vadă o dată! Ce-i făcuse, să plece astfel? Se năpusti în jos, pe scări. Holul – gol; ora – opt fără nouăsprezece minute. Trenul pleca la opt. Mai avea timp ca să pună șeaua pe Bolero? Alergă la grajd, dar calul era dus la potcovit. Va ajunge, trebuia să ajungă la timp. Îi va dovedi în orice caz că nu era un ticălos.

Merse până la cotul drumului, apoi începu să alerge cât îl țineau puterile. După vreo câteva sute

de metri începu să se simtă mai bine – mai puțin nefericit și vinovat.

Era plăcut să simți că ai de îndeplinit o treabă grea, o treabă anumită, ceva ce te obliga să te gândești cum să-ți cruți puterile, să alegi drumul cel mai potrivit, să te ferești de soare, să-ți stăpânești respirația la urcuș, să-ți dai drumul la vale.

Era încă răcoare și roua domolise praful. Pe drum nu se vedea nici o mișcare, așa că nu era cine să privească după el când alerga. Nu se gândise ce va face dacă va ajunge la timp, cum va explica această cursă nebunească de trei kilometri. Trecu de o fermă despre care știa că era la jumătatea drumului.

Își uitase ceasul. Nu-și pusese decât pantalonii, cămașa și jacheta Norfolk; nici cravată, nici pălărie, nici măcar șosete în pantofii de tenis. Ardea ca focul, iar părul îi flutura pe spate – o apariție tânără, stranie, pentru oricine l-ar fi întâlnit. Era lipsit de orice altă dorință – nu voia decât să ajungă acolo. Venind de pe câmp, o turmă de oi invadase poteca. Își făcu loc anevoie printre ele, pierzând câteva minute. Mai avea peste un kilometru și era cu sufletul la gură; picioarele nu-l mai țineau! La vale îl purtau singure, dar urmă o bucată de drum dreaptă, deștul de lungă; auzi trenul șuierând încet de-a lungul văii. Atunci, uitând de oboseală, porni mai departe cu forțe noi. Nu putea să intre în gară arătând ca o sperietoare de ciori, epuizat, și să se apuce să facă o scenă. Trebuia să se stăpânească în cele din urmă și să intre ca și cum ar fi trecut pe acolo întâmplător. Dar simțea că în orice clipă putea să cadă în țărână, rămânând acolo pentru totdeauna! În timp ce alerga, făcu o încercare disperată să-și șteargă fața, să-și scuture hainele. În sfârșit, la vreo două sute de metri se vedea poarta. Trenul nu se

mai auzea. Probabil că era în gară. Și din străfundul plămânilor săi obosiți ieși un suspin. Când ajunse la poartă auzi fluieratul șefului gării. În loc să meargă la casa de bilete, alergă de-a lungul gardului de lemn, în care se deschidea o poartă ce ducea spre magazia de mărfuri și, năvălind prin ea, se sprijini de peretele acoperit de caprifoi. Locomotiva se afla chiar în fața lui. Cu mâneca își șterse sudoarea de pe față. Totul era tulbure. Trebuia s-o vadă – doar de asta se străduise să ajungă la vreme. Își trecu mâna peste frunte și prin păr și se uită ametit la trenul care începuse să se urnească din loc.

Anna era acolo, la o fereastră! Stătea și privea afară! Nu cuteză să facă un pas înainte, de teamă să nu cadă, dar întinse mâna.

Ea îl zări. Sigur că îl zări! Îi va face oare vreun semn? Nici unul? Și deodată o văzu cum căuta ceva, scoase un obiect din rochie și-l aruncă la picioarele lui. Nu se aplecă să-l ia, voia să-i vadă fața până se va șterge în depărtare. Arăta minunat – foarte mândră și palidă. Anna își duse mâna la buze. Apoi totul deveni din nou tulbure și, când fu iarăși în stare să vadă, trenul dispăruse. Dar la picioarele lui se afla lucrul pe care i-l aruncase. Se aplecă și-l ridică. Era floarea pe care Anna i-o dăruise în Tirol și pe care, apoi, i-o luase de la butonieră; acum era uscată și întunecată.

Strecurându-se afară, dincolo de magazie, porni spre câmp și se trânti cu fața la pământ, peste floarea veștejită, răspândind încă un ușor parfum...

Privirea scrutătoare a tutorelui său nu fusese lipsită de semnificație. Mark nu mai reveni la Oxford. Plecă la Roma, se stabili în casa surorii sale și urmă o școală de sculptură. Fusese începutul unei epoci în care numai munca îl preocupa.

Îi scrise Annei de două ori, dar nu primi nici un răspuns. De la profesor – doar avea câteva rânduri:

Dragul meu Lennan,

Deci așa! Ne părăsești în favoarea artei? Foarte bine – era luna dumitale de pe cer, cel puțin una dintre ele, dacă-mi aduc bine aminte. O lună neprețuită, deși cam demodată astăzi, căzută puțin în desuetudine, dar fără nici o îndoială, pentru dumneata, o zeiță neprihănită, a cărei hlamidă etc...

Vom păstra cele mai prietenoase amintiri despre dumneata, cu toate că ne-ai trădat.

Cândva profesorul și încă prietenul dumitale,

Harold Stormer

După vacanța aceea se scurse multă, foarte multă vreme până o revăzu pe Sylvia.

Partea a doua

VARA

I

Strălucirea miilor de lumini, freamătul și larma mulțimii, râsete, pași, șuierat și huruit de trenuri ce treceau, luând jucătorii și ducându-i înapoi la Nisa sau la Menton; tânguirea arcușurilor celor patru violoniști oacheși ce cântau pe terasa cafenelei; iar deasupra tuturor și de jur-împrejur, un cer întunecat, munții înnegurați și marea sumbră, ca o imensă floare neagră, în inima căreia era prins un gândac din nestemate; acesta era Monte Carlo în noaptea aceea de mai a anului 1887.

Dar Mark Lennan, așezat la una dintre măsuțele de marmură, era prea tulburat și exaltat ca să bage de seamă strălucirea, frumusețea și hărmălaia. Stătea atât de liniștit, încât vecinii lui, cu aversiunea instinctivă pe care o au oamenii pentru ceea ce nu corespunde cu dispoziția lor, după ce-i aruncau o privire, își întorceau ochii ca de la un lucru ridicol, aproape șocant.

Mark era într-adevăr pierdut în amintirile clipelor trecute. Fiindcă ceea ce trebuia să se întâmple după săptămâni de agitație, după o perioadă de stranie neliniște, se întâmplase în sfârșit.

Se strecurase fără să-și dea seama în inima lui încă de când îi fusese prezentată, în urmă cu vreun an, la puțină vreme după ce se stabilise la Londra, după cei șase ani petrecuți la Roma și la Paris. La început nu fusese decât o simplă prietenie – căuta

să-i înțeleagă cu atâta drăgălășenie munca; el îi purta o admirație plină de respect, pentru că era atât de frumoasă, dar îi inspira și milă, compasiune, fiindcă avea o căsnicie neizbutită. Dacă ar fi fost fericită, el ar fi știut să dispară din viața ei. Dar faptul că i se spusese încă înainte de a o cunoaște că era nefericită îl făcea să aibă conștiința împăcată.

Și până la urmă, într-o după-amiază, ea îi spusese:

– Ah! Dacă ai putea să vii și dumneata!

Aceste cuvinte scăpate parcă fără voie își făcuseră drum și pătrunseseră în sufletul lui, ca și cum ar fi căpătat o viață proprie: ca o pasăre bizară care, plutind, venise să se cuibărească în grădina inimii lui, cu cântecul ei proaspăt și fâlfâitul aripilor, cu zboru-i neobișnuit și chemarea ei arzătoare, din ce în ce mai deslușită.

Câteva zile mai târziu, în salonul ei, o singură vorbă și o singură clipă au fost edificatoare: când Mark i-a confirmat că *va veni și el*, atunci n-a spus nu, dar a observat că ea nu putuse să i se uite în ochi.

E cu adevărat straniu cum o afirmație făcută într-un moment anume, aparent lipsită de importanță, avea să-i schimbe tot viitorul!

Plecase cu unchiul și cu mătușa ei, sub a căror aripă protectoare puteai fi sigur că nu i se va întâmpla nimic neobișnuit. Și apoi sosi următoarea epistolă:

Hotel Coeur d'Or,
Monte Carlo

Dragul meu Mark,

Am sosit. E atât de plăcut să stai la soare... Florile sunt minunate. Vizitele la Gorbio și la Roquebrune le amân până ce vei veni.

A dumitale prietenă,

Olivia Cramier

Scrisoarea aceasta era singura amintire clară pe care o avea în legătură cu timpul scurs între plecarea ei și a lui. O primise într-o după-amiază, pe când stătea pe zidul vechi al grădinii, sub soarele strălucitor de primăvară ce pătrundea printre merii în floare și simțea că toate lucrurile ce puteau fi dorite în lume i se ofereau, că n-avea decât să întindă mâna ca să le ia.

Apoi neliniștea, ceața în care pluteau toate întâmplările până la sfârșitul călătoriei, când coborâse în Beaulieu cu inima bătându-i furios. Sigur, nu se aștepta să vină de la Monte Carlo să-l întâmpine!

Trecuse o săptămână de când se lupta să fie în permanență cu ea, străduindu-se ca acest lucru să nu fie observat și de ceilalți. Fuseseră la două concerte, făcuseră două plimbări și tot ceea ce-i spusese păruse nimic pe lângă ce voia să-i spună, și tot ceea ce spusese ea i se păruse doar umbra celor ce ar fi dorit să audă; o săptămână de frământări, zi și noapte, până ce, cu câteva clipe în urmă, batista îi căzuse din mână în praful drumului și el o ridicase și o dusese la buze. Nimic n-ar fi putut șterge privirea pe care i-o aruncase Olivia. Absolut nimic nu va mai putea s-o despartă de el. Ochii ei mărturiseau aceeași dulce, temătoare neliniște pe care o simțea și el. Nu scoase nici un cuvânt, dar îi văzu buzele întredeschise și sânii ridicându-se și coborându-se. Tăcu și el. La ce puteau folosi cuvintele?

Regăsi cu degetele, în buzunarul hainei, ghemotocul de dantelă și de batist fin, moale, însuflețit parcă și îl luă pe furiș în mână. Toată ființa ei, cu parfumul ei, îi apărea în față când atingea această batistă brodată cu mici steluțe albe. O puse din nou, pe ascuns, în buzunar și pentru prima dată se uită

în jurul lui. Oamenii aceștia! Aparțineau unei lumi pe care el o părăsise de mult. Îl făceau să se simtă la fel ca în clipa când unchiul și mătușa ei îi spuseseră noapte bună, urmând-o în hotel. Oameni cumsecade, și Colonelul, și doamna Ercott! Întruchipau lumea în care fusese crescut, lumea așa cum și-o închipuiau englezii; o imagine simbolică a sănătății, a rațiunii și a „drumului drept", căruia el se părea că-i întorsese spatele în momentul de față. Văzu profilul Colonelului, bronzat, cu mustață căruntă, necănită, și auzi vocea lui ascuțită: „Noapte bună, tinere Lennan!" Își aminti de zâmbetul soției lui, glasul acela plăcut, discret – ce ciudați și îndepărtați îi deveniseră dintr-odată! Și ce bizari și îndepărtați îi păreau toți acești oameni de aici bând și sporovăind. Sau poate că el era străin și departe de ei?

Ridicându-se de la masă, ieși în piață, trecând pe lângă oacheșii violoniști.

II

Se înapoie la hotelul ei, străbătând străzi lăturalnice, și se opri lângă gardul grădinii – una dintre acele grădini de hotel făcute mai mult ca să poată figura în reclamă, cu doi-trei palmieri uscați, cu alei albe printre ei și cu tufe de liliac și de mimoze.

Stând așa, îl năpădi un simțământ ciudat – că mai fusese acolo înainte, că privise cercetător, printre flori, aleile albe și ferestrele închise. În aer plutea un miros de lemn ars și câteva plante uscate foșneau ușor în adierea vântului. De unde venea amintirea acestei nopți, ce era cu această grădină? Simțea ceva dulce, întunecat, tăinuit, a cărui prezență îi dădea o stare de extaz și o sete ce nu putea fi potolită.

Și își continuă drumul. Case după case! Până la urmă se trezi departe de ele, singur pe o șosea, dincolo de Monaco. Plimbându-se așa, prin noapte, se gândi la lucruri la care – își închipuia el – nu se mai gândise nimeni vreodată. Faptul că știa că ea îl iubea îl făcea să i se pară totul sacru și plin de răspundere.

Orice s-ar întâmpla, el nu trebuia să-i provoace nici un rău. Femeile sunt niște ființe atât de gingașe...

Cu toate că petrecuse șase ani la Roma și la Paris, studiind arta, păstrase încă un respect profund pentru femei. Dacă și-ar fi iubit bărbatul, n-ar fi avut vreun motiv să se teamă de el; dar faptul că o știa legată de cineva împotriva voinței ei i se păruse îngrozitor, chiar înainte de a o fi iubit. Cum putea oare un soț să ceară asta? Avea atât de puțină mândrie, atât de puțină milă? Un lucru de neiertat! Ce era de respectat într-o asemenea căsnicie? Numai că el nu trebuia în nici un caz să-i facă ei vreun rău! Dar acum, când ochii ei spuseseră: „Te iubesc", ce importanță mai avea? Era de-a dreptul fantastic să știe că era iubit, în această noapte călduroasă din sud, cu cerul înstelat și plină de parfumul pomilor și al florilor.

Se urcă pe o stâncă, deasupra șoselei și se întinse pe iarbă. Dacă ar fi fost și ea lângă el! Mireasma pământului ce nu se răcise încă îl învălui și, o clipă, i se păru că și Olivia se afla acolo. Dacă ar fi putut-o păstra pentru totdeauna în acea îmbrățișare care nu era îmbrățișare – în acea încântare ireală, pe acest pat de ierburi sălbatice și de flori, unde nici un îndrăgostit nu călcase până atunci, unde nu pătrunsese nimeni în afară de gâze, de lumina soarelui

și a lunii cu umbrele lor și de vântul care săruta pământul!

Apoi ea pieri, mâinile lui nu atinseră decât acele uscate ale pinilor și florile sălbatice de cimbru învăluite de somn.

Stătea pe marginea stâncii mici, deasupra drumului, între munții întunecați și marea adâncă, sumbră. Era prea târziu ca să mai treacă cineva, și el se afla tot atât de departe de ceea ce gândeau, spuneau și făceau oamenii, cum era și noaptea însăși, cu căldura și cu murmurele ei. Își imagina fața ei, reconstituind-o fără greș – ochii, căprui și limpezi, depărtați, gura dulce, cu buzele strânse, părul negru, totul numai drăgălășenie.

Apoi sări în drum și începu să alerge. După ce fusese pătruns de această vrajă, nu putea să meargă liniștit, pentru că nimeni pe lume nu simțise ceea ce simțise el – vraja dragostei.

III

În renumitul hotel Le coeur d'Or, renovat mai demult și „rebotezat", doamna Ercott stătea în patul ei de alamă, privind printre gratiile lui la Colonelul aflat în celălalt pat. Își ridicase capul de pe pernă și asculta, concentrată, fiindcă i se păruse că auzise un țânțar. Consoartă de treizeci de ani a unui bărbat care toată viața fusese obsedat de aceste mici bestii – nu le simpatiza nici ea. Era unicul caz în care imaginația îi era mai puternică decât rațiunea. Dar, de fapt, nici n-ar fi putut să fie un țânțar, pentru că prima grijă pe care-o avea Colonelul când sosea oriunde mai la sud de paralela 46 era să deschidă larg ferestrele și în tot acest spațiu să fixeze

cu multe cuișoare o plasă împotriva țânțarilor, în timp ce ea îl sprijinea ca să nu cadă. Faptul că ceilalți oameni nu-și protejau ferestrele nu-l tulbura pe Colonel deloc, fiind un englez veritabil, căruia îi plăcea să gândească la fel ca toți, dar să facă ceea ce-i trecea prin cap. Așteptau apoi până venea seara și aprindeau, în sfârșit, o mică lampă cu un miros ciudat, și la lumina ei stăteau în fotolii, în papuci, cu ochii pironiți asupra bestiilor închipuite sau reale.

Pe urmă se auzea o lovitură, puțină agitație și exclamații de bucurie sau dezamăgire: „Pe ăsta l-am lichidat!" sau: „Oh, John, l-am scăpat!" Colonelul, în pijama și cu ochelarii pe care-i purta pe vârful nasului în momentele solemne, se învârtea încet în mijlocul camerei, rotindu-și ochii cu privirea aceea care sfida moartea, căpătată cu mult timp în urmă și cerceta fiecare centimetru de perete și tavan, până când spunea în sfârșit: „Bine, Dolly, asta a fost tot!" La care ea răspundea: „Dragul meu, dă-mi o sărutare!", și el o săruta, iar apoi se îndrepta spre patul lui.

Așadar, nici urmă de țânțar, doar fantoma lui ce stăruia în mintea unei soții devotate. Uitându-se pe furiș la Colonel, culcat pe spate, renunță să-l mai întrebe: „John, ești treaz?" Un șuierat izvora din nasul lui, care la început fusese drept, apoi, în timpul serviciului militar i se încovoiase ușor sub sprâncenele albe, zburlite, de parcă ar fi fost surprinse de zgomotul ce venea de jos.

Deși nu oferea o priveliște prea plăcută, se gândi: „Ce bun pare!"; și de fapt așa și era. Fața lui era aceea a unui om incapabil să facă rău, iar când dormea, ai fi zis că era un copilaș nevinovat – avea acea simplă nevinovăție a unuia care n-a umblat niciodată după aventuri intelectuale, ci totdeauna le-a căutat

și găsit numai pe cele trupești. Până la urmă, îl întrebă totuși:

– John! Dormi?

Colonelul, revenit deodată la viață, ca în timpul unui atac de pe vremuri, răspunse:

– Da.

– Sărmanul tânăr!

– Care?

– Mark Lennan. N-ai băgat de seamă?

– Ce?

– Dragul meu, s-a petrecut chiar sub nasul tău. Dar tu nu vezi niciodată nimic!

Colonelul întoarse încet capul. Soția lui era o femeie cu imaginație! Totdeauna fusese așa. I se părea vag că ar fi stăpânită de o undă de romantism. Dar, cu blândețea aproape profesională a unui om care cândva tăiase capete și brațe, zise:

– Ce să văd?

– I-a ridicat batista.

– A cui?

– A Oliviei. A băgat-o în buzunar. L-am văzut perfect. Urmă o tăcere, apoi glasul doamnei Ercott se auzi din nou, impersonal și venind parcă de departe:

– Ceea ce m-a uimit întotdeauna la tineri este faptul că ei cred că nu-i vede nimeni. Sărmanii!

Din nou se așternu liniștea.

– John! Te gândești?! îl chestionă ea, deoarece Colonelul respira liniștit, fără să mai sforăie, semn incontestabil pentru soția sa că nu dormea.

Într-adevăr, se gândea. Dolly era o femeie căreia îi plăcea să fantazeze, dar de data asta ceva îi spunea că s-ar putea să nu se înșele.

Doamna Ercott se ridică. Soțul ei părea mai bun ca oricând, dar o mică nedumerire îi încruntase sprâncenele și i se întipărise în cutele frunții.

– Olivia mi-e foarte dragă, remarcă el.

Doamna Ercott căzu din nou pe pat. Simțea în inimă o ușoară durere, firească la o femeie de peste cincizeci de ani, al cărei soț avea o nepoată.

– Fără îndoială, murmură ea.

Un sentiment vag se înfiripă în adâncul inimii Colonelului – și întinse mâna. În spațiul dintre cele două paturi întâlni o altă mână, pe care o strânse cu putere.

– Draga mea! șopti el și apoi se așternu liniștea.

Doamna Ercott medita și ea. Gândurile îi erau tot atât de repezite, ca și vocea; se lasă cuprinsă de acel soi de sentimente care însoțesc de obicei eforturile de a raționa ale femeilor cu inima bună. Bietul băiat! Și biata Olivia! Dar cine ar fi putut vreodată să compătimească o femeie atât de frumoasă? Și, orice s-ar spune, Olivia avea și un soț chipeș, membru al Parlamentului, om de mare viitor și în mod sigur îndrăgostit de ea. Mica lor casă din Londra, aproape de Westminster era o încântare și nimic nu putea să fie mai plăcut decât vila lor de pe malul Tamisei.

Mai putea atunci Olivia să fie demnă de compătimire? Și totuși, nu era fericită. N-avea nici un rost să susții că era. E foarte ușor să crezi că asemenea lucruri depind numai de tine, dar dacă citești romane pricepi că nu-i așa. Pentru că există pe lume și nepotrivirea. Oh, da! Și mai e și diferența de vârstă!

Olivia avea douăzeci și șase de ani, iar Robert Cramier patruzeci și doi. Și acum acest tânăr, Mark Lennan, se îndrăgostise de ea. Dar dacă îl iubea și ea? John ar observa atunci că tinerețea caută tinerețe. Pentru că bărbații, chiar cei mai buni, așa cum era John, sunt ciudați! Ea nici în vis nu și-ar închipui

că ar putea să nutrească asemenea sentimente pentru nepoții ei, așa cum nutrea John pentru Olivia. Vocea Colonelului îi întrerupse cursul gândurilor:

– Drăguț băiat, tânărul Lennan! Mare păcat! Poate că e mai bine să plecăm, dacă el este...

Ea răspunse imediat:

– Să presupunem că nu poate!

– Nu poate?

– N-ai auzit niciodată de *la grande passion*?

Colonelul se ridică într-un cot. Aceasta era încă o dovadă că Dolly, care în timpul ultimilor ani ai serviciului său în Madras și în Burmahul de sus, nu mai putuse suporta căldura și revenise la Londra, își însușise un chip ciudat de a privi lucrurile, ca și când ele n-ar fi fost nici atât de bune, dar nici atât de rele cum simțea el că sunt. Și Colonelul repetă în felul lui aceste cuvinte franțuzești, adăugând:

– N-am spus și eu asta? Cu cât tânărul va rămâne mai repede singur, cu atât va fi mai bine.

Dar doamna Ercott se ridică și ea și-i spuse:

– Fii uman!

Colonelul avu aceeași senzație pe care-o are cineva când constată deodată că nu poate digera mâncarea. Și asta pentru că, deși tânărul Lennan era în primejdie să intre într-o încurcătură dezonorantă, ea îi recomanda lui să fie uman! Într-adevăr Dolly era... Fu șocat brusc de pata albă a bonetei ei de noapte. Doar n-o să-și schimbe la vârsta ei felul de a fi!

– Mă gândesc la Olivia. Nu vreau să aibă asemenea complicații.

– Poate că Olivia va reuși să se descurce singură. În ziua de azi nu face să te amesteci în chestiuni de dragoste.

– Dragoste! mormăi Colonelul. Ce?! Pfu!

Dacă însăşi soţia lui numea acest soi de lucruri „dragoste", atunci de ce oare-i fusese credincios în toţi anii aceia, într-un climat torid? Un sentiment de revoltă se ridică din străfundurile lui împotriva acelei părţi din el însuşi care dădea cuvintelor o anumită semnificaţie concretă şi se comporta în conformitate cu ele. Şi această răzvrătire îi dădu o senzaţie ciudată, neplăcută. Dragoste! Nu era un cuvânt pe care-l putea-i rosti oricând! Dragostea ducea la căsătorie; iar sentimentul acesta nu putea duce la căsătorie decât trecând prin tribunal, deci ca urmare a unui divorţ. Şi deodată Colonelului i se păru că-l vede pe Lindsay, fratele său mort, tatăl Oliviei, stând lângă el în întuneric, cu faţa foarte clar conturată, cu trăsături frumoase, palid şi grav, cu un păr negru, ce se presupunea că-l moştenise de la o străbună franţuzoaică care scăpase din masacrul din noaptea Sfântului Bartholomeu.

Chiar înainte de a deveni episcop, Lindsay fusese întotdeauna un om integru. Într-un fel, putea să pară ciudat că Olivia era fiica lui! Nu pentru că ea n-ar fi iubit dreptatea! Nici vorbă! Dar Olivia era prea blajină, pe când Lindsay nu! Încercă să-şi închipuie ce-ar fi spus fratele său dacă l-ar fi văzut pe băiatul acela punând batista Oliviei în buzunar! Dar oare tânărul Lennan făcuse într-adevăr acest gest? Dolly avea atâta imaginaţie! Se vede că o luase din greşeală, crezând că era a lui, iar atunci când va voi să se folosească de ea, îşi va da seama că nu-i aparţine. Pentru că, deşi îmbinată cu o candoare aproape copilărească, domnul Ercott poseda o adevărată putere de a acţiona, un simţ exact al valorilor practice. O infimă dovadă concretă i se părea mult mai valoroasă decât o tonă de teorii! Dolly avea, evident, pasiunea teoriilor, dar, slavă Domnului!, nu le punea niciodată în practică.

El spuse blând:

– Draga mea! Se poate ca Lennan să fie un artist și așa mai departe, dar el este și un gentleman! Îl cunosc pe bătrânul Heatherley, tutorele său. Și, pe deasupra, eu i l-am prezentat Oliviei!

– Ce legătură are una cu alta? O iubește!

Colonelul rămase descumpănit, fiind unul dintre nenumărații oameni care judecă lucrurile superficial, fără să se gândească vreodată să le cerceteze cauzele și originea.

Ca un băștinaș aflat pe o insulă înconjurată de o mare agitată, pe care o privise toată viața cu o venerație ce cuprindea și un oarecare dispreț, și în apele căreia nu intrase niciodată, era zăpăcit de propunerea de a părăsi acest liman. Și încă îndemnat de propria lui nevastă!

Sigur, doamna Ercott nu intenționase să împingă lucrurile atât de departe, dar avea ceva în ea, ca de altfel toate femeile mai istețe decât bărbații lor, ceva neliniștitor care o făcea întotdeauna – deși nu voia – să întreacă măsura. Cuprinsă de o sinceră remușcare, îl auzi pe Colonel spunând:

– Trebuie să mă scol și să beau puțină apă.

Într-o clipă ea coborî din pat.

– Nu însă înainte de a o fierbe.

Îl tulburase profund! Acum n-o să mai poată dormi – sângele-i urca în cap atât de repede! Va sta treaz, încercând să n-o deranjeze, și ea nu putea să accepte asta. Părea atât de egoist din partea ei! Ar fi trebuit să-și dea seama că un asemenea subiect nu se discută în timpul nopții.

Deodată îl văzu lângă ea, în picioare, ciudat de tras la față și arătând foarte slab în cămașa lui subțire de noapte.

– Îmi pare rău că mi-ai băgat asta în cap! Olivia mi-e dragă.

Doamna Ercott simți iar o înțepătură de gelozie, care dispăru curând, făcând loc unui sentiment matern față de soțul ei, sentiment destul de obișnuit la femeile fără copii.

Nu trebuia să mai fie tulburat! Și nu va fi! Apoi spuse:

– Fierbe apă! Bea încetișor un pahar și urcă-te în pat, că de nu, vin și-ți pun termometrul!

Colonelul, ascultător, luă paharul și, în timp ce-și sorbea apa, ea îl mângâie pe cap.

IV

În camera de sub ei, Olivia, subiectul discuțiilor lor, stătea în pat, trează. Știa că se trădase, arătându-i lui Mark Lennan ceea ce niciodată până atunci nu recunoscuse nici măcar în sinea ei. Privirea de îndrăgostită, pe care nu și-o putuse reține, fu urmată de senzația că-și pierduse locul din lumea ei. Pentru ea, femeile se împărțeau în cele care făceau asemenea lucruri și cele care nu făceau, iar acum era speriată, nemaiștiind cu certitudine cărei categorii aparținea. Dar la ce folos să te mai gândești, să fii înspăimântată? Nu ajuta la nimic. Ieri nu știa că se vor întâmpla toate astea, iar azi nu putea nici măcar să bănuiască ce i-ar putea aduce ziua de mâine! Pentru seara asta fusese de ajuns! Seara asta cu dragostea ei amețitoare! E destul doar să simți că iubești și că ești iubit!

Era o senzație nouă cu totul deosebită – ca lumina de întuneric – de micile flirturi de fată, precum și de ceea ce-i oferise căsătoria. Și toate astea pentru

că nu fusese niciodată îndrăgostită, nici chiar de soțul ei. Abia acum își dăduse seama de asta. Soarele lumina o lume pe care o crezuse întunecată. Lucrurile astea nu puteau să ducă la nimic bun. Dar soarele strălucea și la razele lui ea trebuia totuși să se încălzească.

Și, simplu, începu să alcătuiască planuri cu privire la ei doi. Le mai rămâneau șase zile. Încă nu fuseseră la Gorbio și nici la Castellar și nu făcuseră nici plimbările acelea pe care hotărâseră să le facă pentru frumusețea lor. Oare mâine dimineață o să vină mai devreme? Ce ar putea să facă împreună? Nimeni n-ar fi fost în stare să-și închipuie ce însemnau aceste șase zile pentru ea, nici chiar el. Să fie lângă Mark, să-i vadă fața, să-i audă glasul și din când în când să-l atingă în treacăt! Era sigură că nu arăta nimic din ceea ce simțea. Și apoi totul va trece! Cu toate că-l va revedea la Londra.

Stând întinsă în întuneric, se gândea la prima lor întâlnire, într-o dimineață de duminică, în Hyde Park. Colonelul, evlavios din fire, avea obiceiul să meargă la biserică întotdeauna, chiar de ar fi trebuit să străbată drumul pe jos de la apartamentul lui de lângă Knightsbridge până la Westminster, de unde o lua pe nepoata lui.

Își aminti cum, fiind împreună, se oprise deodată în fața unui domn în vârstă, palid, umflat la față și cu ochii pe jumătate închiși.

– Ah! Domnule Heatherley, ați revenit din Devonshire? Ce face nepotul dumneavoastră, sculptorul?

Și domnul cel bătrân – după cum i se păru ei – îl privi fix o clipă, printre pleoape, de sub borul unui joben gri, apoi răspunse:

– Colonelul Ercott, nu? Băiatul e aici. Mark?

Un tânăr de lângă ei își ridică pălăria. În primul moment îi atrăsese atenția părul-i negru, nu prea lung, dar foarte des, și ochii lui adânci. Apoi îi văzu zâmbetul ce-i lumina fața, fără a-i îndepărta o anume timiditate. Ea îl găsise drăguț. Curând după aceea se dusese cu familia Ercott să vadă „operele" lui, pentru că, pe atunci, să cunoști un sculptor sau să ai o zebră în parcul tău erau socotite două lucruri la fel de interesante. Colonelul fusese încântat și ușurat văzând că mai toate „operele" nu erau decât animale și păsări, lucruri foarte atrăgătoare pentru cineva care le cunoștea bine și într-o vreme vânase chiar o sumedenie, descoperind însă mai târziu că vânătoarea nu-i făcea plăcere, fără însă s-o mărturisească vreodată.

După această primă vizită la atelierul lui, legăturile de prietenie se stabiliră repede, iar acum simțea o adevărată ușurare că Mark Lennan se consacrase aproape în exclusivitate modelării animalelor și păsărilor și nu formelor omenești, considerate divine. Dacă n-ar fi făcut așa, ea ar fi suferit; abia acum, când îl iubea, își dădu seama de asta. Sigur că ea putea să-i urmărească, cu simpatie, munca și să-l ajute. Nu era nimic rău în asta.

În sfârșit, adormi și visă că se afla singură într-o barcă, pe un râu, lângă mica ei vilă de la țară. Plutea de-a lungul malurilor acoperite cu flori, înconjurată de ciripitul păsărilor. Nu putea să-și miște nici capul, nici picioarele, nici brațele, dar această impresie de slăbiciune nu fusese neplăcută până în clipa când își dădu seama că se simțea atrasă către ceva ce nu era nici apă, nici pământ, nici lumină sau întuneric, ci numai o senzație nedeslușită. Și atunci văzu cum o privea, printre crengile arbuștilor de pe mal, un cap mare de taur. Se mișca odată cu ea și se

afla când pe un mal, când pe celălalt, deși tot timpul ea nu văzuse decât un singur cap. Încercă să ridice mâinile și să-și acopere ochii, dar nu fu în stare și se trezi plângând în hohote. Se luminase.

Era aproape șase! Visul îi tăiase cheful de a mai dormi. Nu mai trebuia să se lase furată de somn acum când – în puținele zile care mai rămăseseră – fiecare clipă era prețioasă. Se ridică și se uită afară. Dimineața era minunată: aerul călduț, florile pline de rouă și mai ales heliotropul ce se cățărase pe pereți, până sub fereastră, răspândeau o mireasmă puternică. N-avea decât să deschidă obloanele și să iasă la soare.

Se îmbrăcă, își luă umbrela de soare și, închizând încetișor obloanele, se strecură afară. Ocoli grădina hotelului, unde prezența ei matinală ar fi putut să-i trădeze starea de spirit și ieși în aleea ce ducea la Cazinou. Fără să-și dea seama ce face, se îndreptă spre locul unde ascultase orchestra împreună cu el, în ajun, după-amiază. Fără pălărie, dar apărată de umbrela de soare, provoca admirația puținilor trecători ce se îndreptau spre muncă, în bluzele lor albastre, și această admirație sinceră îi făcu plăcere. Pentru prima oară era conștientă de nurii ei, de prospețimea obrazului, de părul și de ochii aproape negri, de pielea ca fildeșul – o senzație ciudată și foarte odihnitoare.

În grădina Cazinoului începu să meargă mai încet, umplându-și pieptul de mireasma arborilor, în timp ce se pleca și privea aproape fiecare floare. Pe urmă se așeză să se odihnească pe banca pe care stătuseră ieri ei doi. La câțiva pași mai încolo se aflau scările ce duceau la gară, urcate cu speranță, zi și noapte, de atâția oameni, care le coborau apoi plini de bucurie sau de tristețe. Deasupra capului,

doi pini, un arbust de piper și un palmier își împleteau umbrele. Împletirea copacilor și a sufletelor era atât de ciudată în acest loc straniu! Închise umbrela și-și lăsă capul pe spate. Privirea ei sinceră și prietenoasă trecu de la o creangă la alta. Subțiri sau groase, păreau imateriale așa cum se profilau pe cerul albastru, încă neînvăluit în praf sau în arșiță. Culese un pumn de boabe din arbustul de piper și le zdrobi între degete, ca să le simtă aroma. Toate lucrurile acestea splendide și plăcute s-ar fi zis că luau parte la bucuria ei de a fi iubită, bucurie de care îi fusese cuprinsă inima în vara aceasta. Cerul, florile, sclipirile mării verzi-albăstrii asemănătoare unei nestemate, salcâmii lucitori nu păreau să exprime altceva decât dragoste! Și puținii oameni care treceau și o vedeau stând la umbra copacilor se mirau fără doar și poate de această neclintită *dame bien mise*[1] care se trezise cu noaptea în cap.

V

În primele ore ale dimineții, pe care unii le-ar fi dorit cât mai îndelungate, Colonelul se trezi. Povestea cu batista i se păru și mai gravă. Soțul nepoatei sale era un bărbat pe care nu-l prea agrea: taciturn, grosolan, un individ care se bucura să-i distrugă pe alții; dar, din moment ce Dolly și el o aveau în grijă pe Olivia, faptul că tânărul se îndrăgostise de ea sub nasul lor era foarte alarmant, mai ales pentru cineva care se formaliza atât de ușor. Numai după ce adormi din nou și se trezi în plină zi îi veni în minte o soluție. Trebuia să-i ofere alte

[1] Doamnă cu o ținută frumoasă (fr.)

preocupări. El și cu Dolly fuseseră prea neatenți, prea absorbiți de locurile astea ciudate, de oamenii aceștia stranii. O neglijaseră, lăsând-o... Of! Băieți și fete! Totdeauna trebuie să ții seama de asta! Dar încă nu era prea târziu. Olivia era doar fiica bătrânului Lindsay și nu uita niciodată cum trebuie să se poarte. Bietul Lindsay – bun băiat, dar avea în el prea mult dintr-un hughenot! Curios lucru ereditatea!

Din când în când – observase asta și la cai – firele albe din coadă și felul cum își ținea capul se repetau peste o generație. Olivia păstrase și ea ceva din înfățișarea tatălui ei: aceeași piele ca fildeșul, aceeași culoare a ochilor și a părului. Numai că ea nu era la fel de aspră ca el, ba dimpotrivă. Și încă o dată Colonelul fu străbătut de un sentiment vag de teamă, învinovățindu-se că-și neglijase îndatoririle. Uită totul abia după ce făcu baie.

Ieși înainte de ora opt: slab, țeapăn, îmbrăcat într-un costum gri de flanel și cu o pălărie tare de pai, mergea cu acea siguranță, cu neputință de descris, proprie soldatului englez, atât de deosebit de cel francez, german și de ceilalți; cu umerii impunători, modelați de-a lungul multor exerciții, își câștigase dreptul de a umbla civil. Pășea cu liniștea desăvârșită și aerul modest al celui care știe că, orice s-ar spune, nu exista decât un singur fel de a purta hainele și de a călca. Se plimba, netezindu-și mustața lungă și căruntă, gândindu-se cum și-ar putea distra nepoata. Trecu prin dreptul terasei și se opri o clipă privind în jos, spre mare, dincolo de peluza poligonului de tir. Apoi se îndreptă spre grădina din spatele Cazinoului. Cât de bine erau îngrijite plantele! Asta îl făcu să-și amintească o clipă de Tushawore, unde vechiul lui prieten, rajahul, păcătosul bătrân!

avea în jurul palatului grădini ce semănau cu aceasta. Reveni în fața Cazinoului. Dimineața era frumoasă și liniștită, marea se întindea la picioare, și în jur nu se afla nimeni care să încerce să te tragă pe sfoară. Existau oameni care nu se simțeau fericiți până nu înșelau pe cineva. Cunoștea bărbați care, ațâțați parcă de diavol, făceau o chestiune de onoare din a-și escroca până și prietenii cu câteva lire! Ciudat loc acest Monte Carlo – un fel de paradis corupt. Și întreaga dragoste pentru natură a Colonelului, nedezmințită și calmă, niciodată mărturisită, care-l susținuse prin deșerturi și prin jungle, în călătoriile pe mare și în taberele montane, se deșteptă din nou în el datorită acestei grădini feerice.

Iubita lui mamă! Nu uitase niciodată cuvintele ei, prin care-i atrăsese atenția asupra unui apus de soare admirat printre tufișurile bătrânului Withes Norton, pe când avea nouă ani:

– Jack, asta-i frumusețea! O simți, dragul meu? Atunci nu-și dăduse seama, era doar un băiețel încăpățânat și zburdalnic. Și nici când fusese prima oară în India nu-l interesaseră apusurile de soare. Noile generații erau altfel. De pildă, această tânără pereche, care stătea fără să scoată un cuvânt, la umbra copacilor, uitându-se unul în ochii celuilalt. Oare de câtă vreme or fi stând așa? Deodată, Colonelul tresări; ochii lui cenușii căpătară acea expresie ce-i apărea când se găsea în fața unui pericol de moarte. Înăbușindu-și tusea, se întoarse către locul unde se oprise cu o clipă mai înainte... Olivia și tânărul acela! O întâlnire! Și la o oră atât de matinală! Pământul se învârtea cu el! Fiica fratelui său, nepoata lui preferată! Femeia pe care o admirase cel mai mult în viață, femeia pentru care avusese totdeauna o slăbiciune. Aplecat peste parapet, nu mai

vedea nici iarba verde, tunsă uniform, a poligonului de tir, nici albastrul calm al mării. Era emoționat, îndurerat, peste măsură de uimit. Înaintea micului dejun! Asta era nenorocirea! Totul e deci clar!

Mai mult, observase cum mâinile lor se atingeau pe bancă! Sângele i se urcă în obraji; zărise, descoperise ceea ce n-ar fi trebuit să vadă niciodată. Frumoasă situație! Și Dolly băgase de seamă, seara trecută! Acum însă era altceva. Femeile pot vedea asemenea lucruri – te puteai aștepta la asta din partea lor. Dar un bărbat, un gentleman! Își dădu seama pe deplin de situația jenantă în care se afla. Avea mâinile legate.

Era cu putință oare să se sfătuiască măcar cu Dolly? Încercă sentimentul unei izolări, al unei depline singurătăți. Nimeni, nimeni pe lume nu putea să înțeleagă tăinuita și nesfârșita lui neliniște. Trebuia să ia o hotărâre, fiind ruda cea mai apropiată, protectorul și – cum se mai spune – însoțitorul ei. Să facă descoperirea asta așa, fără nici o intenție! Niciodată în decursul carierei sale – și, slavă Domnului, avusese de rezolvat numeroase și delicate probleme de onoare – nu întâlnise totuși o situație mai dificilă. Biet copil! Dar n-avea dreptul să se gândească la ea în felul ăsta! Nu, desigur! Ea nu s-a comportat cum trebuia, ca... Și aici se opri, incapabil s-o condamne. Dar dacă cei doi s-ar ridica și ar trece pe lângă el?

Își luă mâinile de pe parapetul de piatră și se îndreptă spre hotel. I se albiseră palmele din cauza îndârjirii cu care se ținuse de parapet. Pe când se îndepărta, își zise: „Trebuie să judec totul foarte calm, trebuie să mă concentrez!" Asta îl mai liniști.

În orice caz, era supărat pe tânărul Lennan. Dar chiar și în cazul băiatului descoperi, spre mirarea lui, că nu-l condamna întru totul.

Și tocmai modul cum se comportase până acum îl făcea să sufere îngrozitor. Era ceva în felul în care tânărul stătea acolo lângă ea, ceva atât de liniștit, atât de timid, încât aproape îl înduioșă. Asta era rău, foarte rău!

Amândoi alcătuiau totuși o pereche frumoasă! Din păcate! Chiar atunci preotul micuței biserici engleze trecu, salutându-l:

– Splendidă dimineață, domnule Ercott.

Colonelul înclină capul, dar nu răspunse. În clipa aceea, salutul i se părea nepotrivit. Când ai descoperit o astfel de întâmplare, nici o dimineață nu mai putea fi splendidă.

Intră în hotel, în sufragerie, și se așeză la masă. Sala era goală. Probabil că toți, chiar și Dolly, își luaseră micul dejun în camere. Olivia era singura care putea să-l suporte când își lua breakfastul lui englezesc. Dar deodată își reaminti că se afla în fața unei situații extrem de neplăcute. Să-și înceapă breakfastul fără s-o aștepte, ca de obicei, ar fi putut să i se pară suspect.

Putea să vină dintr-o clipă într-alta. Dar cum s-o aștepte și cum să se poarte față de ea ca și când n-ar ști nimic?

Deslușì un zgomot ușor în spatele lui. Olivia sosise, și el încă nu hotărâse nimic! În această clipă de confuzie, Colonelul se lăsă condus de instinct. Se ridică, o bătu ușor pe obraji și-i oferi un scaun.

– Ei bine, draga mea, ți-e foame?

Era foarte drăguță, foarte atrăgătoare. Rochia ei *ivoire* îi scotea în evidență părul negru și ochii întunecați, care păreau că zboară de la un lucru la

altul; da, era ciudat, dar nu putea face nimic altceva. Nu-l liniștise faptul că o văzuse. Colonelul curăță încet coaja bananei cu care își începea întotdeauna breakfastul.

Să-i pună întrebări, chiar dacă i-ar fi stat în putință s-o facă, ar fi fost ca și cum i s-ar fi cerut să împuște o porumbiță sau să rupă în bucățele o floare frumoasă. Și-și găsi refugiul într-o întrebare:

– Ai fost pe-afară?

Apoi îi veni să-și muște limba, presupunând că ea ar fi răspuns: „Nu". Dar Olivia nu răspunse așa. Se îmbujoră, încuviințând din cap:

– E-atât de frumos!

Ce drăguță fusese când spusese asta! Acum nu mai era în stare s-o învinovățească. După ce-i întinsese cursa, n-ar mai fi putut niciodată să-i zică nimic în legătură cu ceea ce văzuse.

– Ai vreun plan pentru astăzi?

Ea răspunse fără nici o șovăială:

– Eu și cu Mark Lennan vom închiria niște măgari, ca să ne ducem de la Menton la Gorbio.

Colonelul fu uimit de hotărârea ei. Niciodată, după câte-și amintea, nu întâlnise o femeie atât de decisă să-și apere și să-și păstreze dragostea în pofida lumii întregi! Cum puteai ghici ce ascundea surâsul ei? Și în această stare de confuzie aproape dureroasă, o auzi spunând:

– Mergi și tu cu mătușa Dolly?

Șovăia între datoria de tutore și aversiunea de a se amesteca în ceea ce nu se cuvenea, între înțelegerea primejdiei în care se afla Olivia și admirația îmbinată cu milă pentru ea, între dezaprobarea fățișă a ceea ce încălca morala (căci cum putea fi numită într-altfel această aventură) și o vagă senzație, care-l punea în gardă, că aici era ceva încurcat, ceva ce

mintea lui nu putea descâlci ușor; se simțea copleșit de aceste sentimente contradictorii, convins totuși că se găsea în fața unui lucru care-i privea numai pe ei doi.

– Trebuie s-o întreb pe mătușa ta. Nu prea cred că ar rezista să meargă pe un măgar.

Apoi, dintr-un impuls de tandrețe, o întrebă brusc:

– Draga mea, am vrut să te întreb de multe ori: ești fericită la tine acasă?

– Acasă?!

Era ceva sinistru în repetarea acestui cuvânt. De ce pusese o întrebare atât de stupidă?

Olivia își sorbi cafeaua și se ridică încet. Colonelul se temu de ea, de răspunsul ei. Se înroși tot. Dar se întâmplă ceva și mai rău – ea nu zise absolut nimic, ridică doar puțin din umeri, cu un zâmbet ușor, care-l săgetă până-n inimă.

VI

După ce luaseră prânzul, cei doi se odihneau ceva mai jos de stâncile satului Gorbio, la umbra măslinilor, pe covorul de cimbru sălbatic, ascultând cântecul cucilor, în timp ce măgarii pășteau puțin mai încolo. După șansa neașteptată de a se întâlni dimineața, în grădină, unde au stat unul lângă altul atingându-și mâinile, uimiți și înflăcărați de norocul lor, nu mai era nevoie să-și spună ce simțeau, să destrame, prin vorbe, vraja care îi făcea să-și aparțină atât de deplin, de pătimaș, însă cu timiditate, ca și cum n-ar fi fost aievea.

Erau asemenea epicureilor care, în fața cupelor cu vin vechi, nu se mai săturau să-i savureze buchetul, adăstând clipa când urmau să-l bea.

Nu vorbeau despre dragostea lor, dar la fel ca îndrăgostiții nefericiți aduceau vorba despre lucrurile ce le erau scumpe, fără însă să pomenească nimic despre ei înșiși.

Olivia îi povesti visul ei, ceea ce îl determină pe Lennan să-și mărturisească dragostea, dar când îl auzi, ea se trase într-o parte și-i spuse:

– Nu se poate. Nu trebuie să fie așa!

Atunci el o prinse de mână și, văzând că are lacrimi în ochi, își făcu curaj s-o sărute pe obraz. Șovăielnică și fugară a fost această primă întâlnire a dragostei lor. Pentru că nici el nu era masculul cuceritor și nici ea tipul de femeie seducătoare.

După care, destul de liniștiți, coborâră pe măgarii lor povârnișul stâncos spre Menton.

Dar în drum spre Beaulieu, în vagonul prăfuit, cenușiu, Lennan, privind-o fix pe Olivia care stătea în fața lui, părea parcă amețit de un narcotic.

După două ore, la cină, așezat între Olivia și doamna Ercott, avându-l în față pe Colonel, Mark își dădu seama, pentru prima oară, de ceea ce-l aștepta. Ca să nu se trădeze trebuia să-și controleze fiecare gând, fiecare privire și fiecare vorbă pe care i-o adresa, să nu uite nici măcar o clipă că aceste două persoane deveniseră periculoase, că nu mai erau prezențele lipsite de importanță de până acum.

Poate că va trebui să-și ascundă pentru totdeauna dragostea sub un aer de indiferență. Nu îndrăznea să viseze la împlinirea ei. Trebuia să fie numai prietenul Oliviei și să încerce să-i aducă fericirea, s-o dorească și să tindă spre ea, fără să se gândească însă vreodată la răsplată.

Era prima lui mare pasiune, atât de deosebită de dragostea sa primăvăratecă. Pusese în ea toată acea naivitate, o calitate a tinerilor englezi, al căror instinct ascuns îi determină să se țină departe de natura reală a dragostei și chiar să o nege. Erau sortiți să se iubească și totuși să nu se iubească! Pentru prima oară înțelese ce însemna asta. Câteva clipe de dragoste furate când și când, iar în rest prezența lumii pe care trebuiau s-o amăgească. Aproape că-l ura pe acest colonel bătrân, bronzat la față, cu ochii atât de hotărâți, care păreau că nu văd nimic, și pe această doamnă slabă, amabilă, ce conversa atât de agreabil la masă, punându-i întrebări despre lucruri ignorate de el și la care trebuia să se străduiască să răspundă.

Își dădu seama, cu neliniște, că pierduse orice gust pentru viață, că nu-l interesa decât Olivia; nici măcar munca lui nu mai conta.

Nu se supără nici când o auzi pe doamna Ercott lăudând niște picturi oribile de la Academia Regală, pe care o vizitase cu pioșenie cu o zi înainte de a pleca din Anglia. Și-n timp ce interminabila masă se apropia de sfârșit, Mark începu să se simtă trist și să se întrebe cum de putea Olivia să fie atât de zâmbitoare, de veselă și de liniștită. Ai fi zis că-i era indiferent faptul că se aflau în situația dureroasă de a nu putea schimba nici măcar o privire de dragoste. Oare îl iubea într-adevăr, putea într-adevăr să-l iubească fără să-i arate asta măcar printr-un semn? Și deodată simți cum piciorul Oliviei i-l atinge pe al lui. Atingere fugară, rugătoare, care parcă ar fi vrut să însemne: „Știu că suferi. Și eu sufăr. Nu mă învinui." Simți cât o costase să facă acest gest primitiv, vulgar, de îndrăgostită, dar atingerea nu trezi în el decât sentimente cavalerești.

Mai degrabă s-ar fi lăsat ars de viu decât să o îndurereze, făcând-o să creadă că nu era fericit.

După-masă se instalară pe balcon. Stelele străluceau deasupra palmierilor, și pe undeva orăcăi o broască. Reușise să-și așeze scaunul în așa fel, încât să o poată privi fără să fie văzut.

Ce ochi adânci avea și ce întunecați deveneau când zăboveau o clipă asupra lui! Un fluture se așeză pe genunchiul ei: o mică ființă vioaie, semănând cu o bufniță, cu capul ca o glugă, cu două antene și ochi mici, strălucitori! Oare ar fi venit și la altcineva cu aceeași încredere? Colonelul cunoștea numele fluturelui, avea un exemplar asemănător în colecție.

– O specie foarte obișnuită, remarcă el.

Interesul pentru fluture dispăru, dar Lennan rămase tot aplecat, privind genunchiul Oliviei acoperit de mătasea rochiei.

Se auzi vocea doamnei Ercott, mai aspră ca de obicei:

– Draga mea, în ce zi spunea Robert că vrea să te întorci?

Reuși să se uite în continuare la fluture și chiar să i-l ia ușor de pe genunchi, când auzi răspunsul calm al Oliviei:

– Cred că marți.

Atunci se ridică și lăsă fluturele să zboare în beznă.

Îi tremurau mâinile și buzele și îi fu frică să nu se bage de seamă. Niciodată nu știuse, niciodată nu-și închipuise că poate exista o senzație atât de violentă, de dureroasă. Omul acela putea s-o ia acasă oricând avea chef. Era grotesc, fantastic, îngrozitor – dar de necontestat! Marțea viitoare va pleca de lângă el, supunându-se sorții sale! Durerea

pricinuită de acest gând îl făcu să strângă puternic balustrada și să scrâșnească din dinți, ca să nu țipe. Prin minte îi trecu și un alt gând: „Va trebui să port cu mine toate aceste sentimente și să le țin tăinuite zi și noapte!"

Îi spuneau noapte bună și el se străduia să zâmbească și să-i arate – mai ales ei – că era fericit, dar își dădu seama că Olivia știa că se prefăcea.

Apoi rămase singur, cu sentimentul că nu trecuse cu bine prima încercare, sfâșiat în același timp de imaginea cumplită a viitorului și de dorința irezistibilă de a fi alături de Olivia cu orice preț. Și toate acestea se întâmplau în ziua când îi dăduse primul sărut, care-l făcuse să creadă că-i aparținea numai lui.

Se așeză pe o bancă în fața Cazinoului. Nici luminile, nici oamenii care se plimbau în sus și-n jos, nici măcar orchestra de țigani nu puteau să-i abată gândurile fie și pentru o clipă. Puteai crede că nu trecuseră decât douăzeci și patru de ore de când îi ridicase batista, la vreo treizeci de metri de acolo? În aceste ultime douăzeci și patru de ore i se părea că făcuse cunoștință cu toate emoțiile prin care poate trece un om.

Și în toată lumea nu se afla măcar un suflet căruia să-i poată vorbi, să-i mărturisească adevăratele lui gânduri, nici chiar Oliviei, fiindcă tocmai ei trebuia să-i ascundă profunda lui nefericire. Asta era, cum se spune, o dragoste neîngăduită. Singurătate și suferință! Dar nu gelozie, pentru că inima ei îi aparținea, ci uimire, ofensă, teamă. Suferința singurătății fără sfârșit. Și nimeni, chiar dacă ar fi știut, n-ar fi simțit nici un fel de compasiune, de milă față de el.

Exista într-adevăr, așa cum își închipuiau popoarele antice, un demon căruia îi plăcea să se joace cu oamenii, așa cum și oamenii se amuză rostogolind câte o urechelniță, pentru ca, până la urmă, s-o strivească cu piciorul?

Se ridică și se îndreptă spre gară. Acolo se afla banca unde stătuseră chiar în dimineața aceea. Atunci, aștrii păreau că se luptă pentru ei, dar cine știe dacă pentru bucurie. Pe bancă mai rămăseseră boabele de piper pe care ea le rupsese și le zdrobise. Luă și el un ciorchine și-l frământă în palme.

Mireasma lor părea să fie năluca acelor clipe când mâna ei o atinsese pe a lui. Aștrii își urmau calea lor către bucurie sau către tristețe.

VII

Acum, nici Colonelul, nici doamna Ercott nu-și mai găseau liniștea. Se simțeau conspiratori, deși niciodată nu complotaseră. Cum oare ar fi putut să-și manifeste deschis neliniștea, teama față de un fapt surprins întâmplător? Ceea ce nu este destinat ochilor și urechilor noastre nu există – altă regulă de conduită mai sfântă decât asta nu era. Ea interzice să deschizi scrisorile adresate altor persoane și nu îngăduie să profiți de lucruri auzite fără să vrei. Așa că tradiția și, firește, caracterul îi făceau să se simtă ca niște adevărați conspiratori. Dar se deosebeau între ei fundamental.

Doamna Ercott spusese într-adevăr că în toată povestea asta era ceva ce nu putea fi stăpânit, în timp ce Colonelul simțise asta, ceea ce era cu totul altceva! Mai puțin îngăduitor în teorie, el era profund impresionat; doamna Ercott, aproape indulgentă în

teorie – citise cărțile unei scriitoare atât de primejdioase ca George Eliott – nu manifesta prea multă simpatie pentru nepoata soțului ei. Din pricina asta, ei sfârșeau de fapt orice discuție cu constatarea: „Bine, n-are nici un rost să mai vorbim!" și aproape imediat reluau discuția aceluiași subiect.

Când îi propusese soției sale să ia parte la o plimbare pe măgari, Colonelul n-avusese suficient timp sau destulă convingere în ceea ce privește linia de conduită și nu-i explicase pe loc de ce trebuiau să meargă. O făcu numai după ce, spre marea și inexplicabila lui mulțumire, ea refuză să participe și Olivia plecase fără dânșii. De-abia atunci îi relată despre întâlnirea din grădină, al cărui martor fusese. Aflând aceste amănunte, Dolly îi spusese că, în condițiile astea, s-ar fi resemnat și ar fi mers, nu pentru că era de acord cu amestecul în treburile altora, ci fiindcă trebuiau să se gândească la Robert.

Colonelul răspunse:

– Să-l ia dracu'!

Și pentru o clipă lăsară lucrurile baltă, fiecare dintre ei gândindu-se care dintre cei doi bărbați fusese înjurat. Asta era beleaua. Dacă domnul Ercott n-ar fi avut atâta grijă de nepoata lui și dacă i-ar fi plăcut Cramier, în loc să-i fie antipatic; dacă doamna Ercott n-ar fi găsit că Mark Lennan era un băiat drăguț și n-ar fi avut sentimentul nemărturisit că nepoata soțului ei era într-un fel periculoasă pentru liniștea ei, dacă, în câteva cuvinte, cei trei ar fi fost doar niște marionete de lemn, ar fi fost mult mai simplu pentru toți. Dar descoperirea că se aflau în fața unei ecuații personale, în locul unei oarecare reguli de trei, îl deconcerta pe Colonel și aproape îl irita, deprimând-o și pe doamna Ercott, care aproape că amuțise...

Aceste două suflete bune se împiedicaseră de o problemă care de la începuturile ei împărțise lumea în două tabere. Cazurile respective trebuiau oare judecate ținându-se seama de caracteristicile fiecăruia sau potrivit codurilor formale? Dincolo de aparențe și de părerile exprimate cu mai multă convingere decât oricând, credința Colonelului în autoritate și în legi era cu totul zdruncinată; nu era în stare să-și alunge din minte imaginea celor doi tineri stând unul lângă altul, nici timbrul glasului Oliviei când repetase nesocotitele lui vorbe despre fericirea ei de-acasă. Dar lucrurile astea erau atât de omenești! Dacă Olivia n-ar fi fost nepoata lui, ar fi putut spune că avea obligația, datoria să-și suporte nenorocirea. Dar așa cum se prezenta situația, cu cât se gândea mai mult, cu atât știa mai puțin ce să creadă. Un om care n-avusese niciodată prea mulți bani la bancă, ducând mai mult o viață de nomad, nu arăta un respect exagerat pentru statutul social al vieții stabile. Socotind că societatea era de fapt foarte plictisitoare, el nu exagera urmările primejdioase ale acestei întâmplări și credea sincer că Olivia nu se va perpeli în flăcările iadului dacă nu va izbuti să rămână credincioasă „individului mătăhălos și negru", cum îi zicea lui Cramier în sinea lui. Sentimentul său era mai mult de regret, un fel de convingere dezolantă că femeile din familia lui n-ar fi trebuit să facă așa ceva; că fratele său se răsucea probabil în mormânt, în două cuvinte, că povestea asta nu s-ar fi cuvenit să se întâmple. Și pe deasupra, el nu era dintre cei care, recunoscând în general libertatea femeilor, să țintuiască la stâlpul infamiei pe cele din familia lui care și-ar fi luat-o. Dimpotrivă, deși credea că „femeile, în general" trebuiau să fie fără prihană în ochii lumii, era înclinat totuși să

încuviințeze actele acelora pe care le cunoștea și le iubea. Avea o vagă bănuială că soțul Oliviei nu era de cea mai bună calitate în ce privește educația, bănuială ce putea să-l influențeze într-o măsură. Auzise că n-avusese dintotdeauna dreptul de a purta numele de Cramier, că fusese adoptat de un om fără copii, care-l crescuse și-i lăsase o groază de bani. Această stare de lucruri contravenea concepțiilor Colonelului, care n-avea copii și nici nu adoptase vreunul. După el, unui băiat care fusese înfiat îi lipsea ceva, o garanție mai serioasă. Era ca vinul fără data recoltei sau ca un cal fără pedigriu. Nu puteai să ai încredere în ce va fi în stare să facă, fiindcă n-avea tradiție. Înfățișarea și manierele sale confirmau parcă această neîncredere. Un tip cu defecte, încăpățânat, taciturn, băgăreț.

Și de ce, Doamne, Dumnezeule, s-a măritat Olivia cu el? Dar bietele femei sunt niște ființe atât de neajutorate! Iar bătrânul Lindsay, cu veșmintele lui preoțești și cu toate concepțiile sale despre supunere, trebuie să fi fost un tată extrem de sever, sărmanul! Pe de altă parte, Cramier, fără doar și poate, era ceea ce majoritatea femeilor numesc un bărbat frumos.

Mult mai atrăgător decât tânărul Lennan, care era un băiat liniștit, cu trăsături cam șterse, destul de plăcute de altfel și cu un zâmbet simpatic – un om care nu putea să facă rău nici măcar unei muște! Și deodată îi veni ideea: dacă s-ar duce la tânărul Lennan și i-ar vorbi deschis? Era îndrăgostit de Olivia? Nu-i putea spune chiar așa – felul cum avea să înceapă discuția nu-i era încă prea clar. Zăbovi mult asupra acestui gând și în dimineața următoare îl împărtăși și doamnei Ercott. Răspunsul ei: „Fleacuri, dragul meu John!" îi înlătură orice ezitare.

Părăsi hotelul după micul dejun, fără să spună unde pleacă și luă trenul spre Beaulieu. Ajungând la hotelul lui Mark Lennan, îi trimise o carte de vizită, dar i se spuse că domnul plecase pentru toată ziua. Faptul îi zdruncină hotărârea de a porni la atac, lăsându-l amărât și gânditor. Nu văzuse Beaulieu-ul (se vorbea despre el ca despre un loc cu viitor) și porni pe un drum în coastă. Această parte a dealului era plină de tufe de trandafiri. Mii de trandafiri străluceau în soare și petalele căzute acopereau pământul. Colonelul mirosi câteva flori care emanau un parfum fin, slab, ca și cum ar fi înțeles că le trecuse sezonul. Mai mulți țărani cu cămăși albastre lucrau în apropierea trandafirilor.

Și deodată dădu chiar de tânărul Lennan, care stătea pe o piatră și modela un bulgăre de lut. Colonelul șovăi. Pe lângă faptul că era în general dezorientat, mai avea și aceleași prejudecăți despre artă precum toți ceilalți din clasa lui. N-o considera o muncă, dar cerea îndemânare; era un mister pentru el cum de putea cineva să facă asta!

Văzându-l, Lennan se ridică, aruncând o batistă peste lucrarea sa, dar Colonelul avusese răgazul să observe ceva ce i se păru familiar. Tânărul se îmbujoră și Colonelul își dădu și el seama de încurcătura lui. Îi întinse mâna.

– Plăcut loc. Liniștit, mormăi el. N-am mai fost pe aici. Te-am căutat la hotel.

Acum, când se aflau față în față, se simțea cu desăvârșire pierdut. Îl emoționase profund chipul pe care-l zărise conturându-se în bucata aceea de lut.

Îl mișcă faptul că-l găsise pe tânăr de unul singur, modelând chipul Oliviei, numai fiindcă se afla departe de original petru o oră sau două. Și cum Dumnezeu să-i spună de ce venise? Era cu totul

altfel decât își închipuise. Și recunoscu îndată că Dolly avusese dreptate. Întotdeauna avea dreptate! La naiba!

– Ești ocupat. Nu vreau să te întrerup, spuse Colonelul.

– Deloc, domnule. Sunteți foarte drăguț că ați venit să mă vedeți.

Colonelul îl privi lung. Descoperise ceva ce nu băgase de seamă mai înainte la tânărul Lennan, care parcă ar fi vrut să spună: „Nu permit să...", ceea ce complica și mai mult lucrurile. Dar rămase încă pe loc, uitându-se gânditor la tânăr, care aștepta politicos. Și deodată îi veni în minte o întrebare izbăvitoare:

– Ah, da! Când te întorci în Anglia? Noi plecăm marți.

În timp ce vorbea, o pală de vânt ridică batista de pe chipul modelat. Oare Lennan o va pune la loc?

Nu, nu o puse. Și Colonelul se gândi: „Ar fi fost deplasat. Știe că nu voi profita de acest lucru. Da! E un gentleman!"

Ridicând mâna să-l salute, îi spuse:

– Ei bine, trebuie să plec. Ne vedem la cină?

Și, întorcându-se pe călcâie, se îndepărtă. Amintirea acelui chip modelat în lut, acolo sus, lângă drum, îl întovărăși până acasă. Era într-adevăr grav, serios! Și sentimentul că nu putea să întreprindă nimic deveni din ce în ce mai apăsător. Nu spuse nimănui unde fusese...

După ce Colonelul îl părăsise atât de ceremonios, Lennan se așeză din nou pe piatră, luă lutul și șterse chipul modelat. Multă vreme stătu nemișcat, părând că privea cu atenție fluturii mici, albaștri, ce zburau împrejurul trandafirilor roșii și galbeni. Apoi degetele lui începură să se miște cu febrilitate,

modelând un cap, un cap împodobit cu două coarne, nici de bărbat, nici de animal, dar semănând și cu unul, și cu altul.

Era ceva frenetic în mișcarea degetelor lui scurte, boante, părând că vor să gâtuie modelul pe care-l creau.

VIII

În acele zile, cei care își făcuseră datoria față de patrie călătoreau, cum ar fi călătorit și spartanii, în vagoane obișnuite de clasa întâi și dimineața se trezeau în La Roche sau în alt loc, cu nume tot atât de straniu, ca să bea o cafea slabă și să mănânce o felie de cozonac uscat. Tot așa au călătorit Colonelul, doamna Ercott și nepoata lor, întovărășiți de cărți pe care nu le citeau, de alimente pe care nu le consumau și de un irlandez somnoros, care se întorcea din Răsărit. Se loviră de dificultățile cunoscute în privința felului cum să-și așeze mai comod picioarele, le venea greu să le pună de-a dreptul pe bancă, dar în cele din urmă o făcură cu toții, afară de Olivia. Colonelul, stând în fața ei, se trezise de câteva ori în timpul nopții și o văzuse cum se ghemuise în colțul ei, cu ochii deschiși. Privind la căpșorul acela pe care îl admira atât de mult, rezemat acum de perna vagonului, neclintit și drept sub toca neagră de pai, deveni dintr-odată atent. Când își lăsă picioarele în jos, îl lovi fără să vrea pe irlandez. Se aplecă spre ea, în întuneric, și, simțindu-i mirosul discret de violete, îi șopti cu voce răgușită:

– Draga mea, pot să fac ceva pentru tine?

Când ea îi zâmbi și clătină negativ din cap, el se retrase, ținându-și respirația ca să vadă dacă Dolly

dormea, și își întinse din nou picioarele, lovindu-l din nou pe irlandez. După una dintre aceste mișcări, rămase treaz mai mult de zece minute, mirându-se de imobilitatea îndelungată a fetei. Căci Olivia își petrecuse această noapte ca și cum s-ar fi aflat în transă, cu senzația că Lennan stătea lângă ea și-o ține de mână.

Părea că-i simțea atingerea degetelor în palmă, acolo unde mănușa se deschidea. Era minunată această comuniune în întunericul nopții și pentru nimic în lume n-ar fi putut să doarmă! Niciodată până acum nu se simțise mai aproape de el, nici chiar atunci când, acolo, sub măslini, o sărutase, nici chiar ieri, la concert, când îi strânsese mâna. Acum murmura cuvinte pe care ea le sorbea cu nesaț.

Întâmplările acelor două săptămâni de aur se perindau neîncetat prin mintea ei, cu tot bagajul lor inepuizabil de amintiri. Amintiri, aidoma unor flori cu aceeași mireasmă, căldură și culoare; dar nici una dintre ele nu i se imprimase atât de stăruitor în minte ca amintirea clipei când, în ușa vagonului, el îi șoptise atât de încet, încât numai ea îl auzise: „La revedere, iubita mea!"

Nu-i mai spusese niciodată așa. Nici măcar fiorii pe care-i simțise acolo, sub măslini, când el o sărutase, nu puteau egala aceste cuvinte neprețuite.

Și toată noaptea ele continuară să-i răsune în urechi, acoperind huruitul trenului și sforăiturile irlandezului. Nu era deci de mirare că întreaga seară nu se gândise nici o clipă la viitor, nu făcuse planuri, nu încercase să clarifice lucrurile, ci retrăise totul în minte, având ca într-un vis senzația că Mark se afla lângă ea. Orice ar fi urmat după această noapte, ea era de acum a lui. Această stare îi dăduse puterea să fie atât de straniu împietrită, impresionându-l în

așa măsură pe Colonel, încât acesta, neliniștit, se trezise de câteva ori.

La Paris trecură de la o gară la alta într-un vehicul prea neîncăpător ca să-și poată „dezmorți picioarele", cum spusese Colonelul. Neobservând în comportarea nepoatei sale vreun semn de regret, de epuizare, buna-dispoziție îi reveni și chiar îi comunică doamnei Ercott, la bufetul Gării de Nord, când Olivia se dusese să se spele, că, judecând după cum se purtase în timpul călătoriei, el nu socotea că fusese ceva serios între cei doi tineri.

Dar doamna Ercott îi răspunse:

– N-ai observat până acum că Olivia nu-și exteriorizează niciodată simțămintele, dacă nu vrea? Nu degeaba are ochii ăștia!

– Ce fel de ochi?

– Ochi care văd totul și totuși parcă nu văd nimic.

Dându-și seama că ceva o jignise, Colonelul încercă să-i ia mâna, dar doamna Ercott se ridică repede, îndreptându-se spre un anumit loc, unde el n-o putea urma.

Părăsit atât de brusc, Colonelul medita, bătând cu degetele în măsuță. Ce mai! Dolly fusese nedreaptă! Sărmana Dolly! El era la fel de îndrăgostit de ea ca și la început. Dar cum putea s-o împiedice pe Olivia să fie tânără și frumoasă, cum să nu aibă grijă de ea și să nu se lupte s-o scoată din această încurcătură?

Rămăsese uluit, derutat de nesăbuința femeilor! Nu-i trecu prin cap că nici doamna Ercott nu dormise aproape toată noaptea, ca și nepoata lui, și că, urmărind printre pleoapele întredeschise una dintre acele mici expediții ale sale, își spusese în sinea ei: „Ah! De mine nici nu se sinchisește cum călătoresc!"

Se întoarse destul de calmă, ascunzându-și amărăciunea, și curând se aflau din nou în drum spre Anglia. Viitorul însă începu să pună stăpânire pe Olivia. Farmecul trecutului își pierduse aproape puterea și senzația că totul fusese doar un vis devenea din ce în ce mai apăsătoare.

Peste câteva ore va reveni în căsuța din apropierea vechii biserici în stilul Wren[1], care-i reamintea, într-un fel, de copilărie și de severul ei tată, cu chipul parcă dăltuit în piatră. Întâlnirea cu soțul ei! Oare cum o va suporta? Și noaptea! Dar nu voia să se gândească la noaptea aceea. Și la zilele ce vor urma, în care nu va avea nimic de făcut și pe care era firesc să le deteste! Căci nu va mai putea face nimic fără senzația că prietenia și orice plăcere, și setea de viață se spulberaseră și că era captivă. Simțea că va fi înghițită de zilele care vor urma, smulsă din visul ei, pe care poate că-l va pierde fără să se fi străduit să-l păstreze. Să plece la casa de pe malul râului, unde soțul ei venea numai la sfârșitul săptămânii? Era oarecum un refugiu, numai că atunci nu-l va mai vedea pe Mark, în afară doar de faptul dacă...! Apoi totul redeveni fermecător la gândul că ar putea să-l vadă, că trebuia să-l vadă din când în când. Numai să-l vadă – altceva nu mai conta! Dar nimic nu mai putea fi ca înainte!

Colonelul coborî valiza Oliviei, spunând vesel:

– Vom avea o vreme cam furtunoasă!

Remarca o trezi. Bucuroasă că era singură, căută, destul de obosită, cabina doamnelor și dormi tot timpul cât dură traversarea, până când vocea bătrânei cameriste o deșteptă.

---

[1] Christopher Wren (1632–1723), arhitect englez (n.tr.)

– Domnișoară, am ajuns. Sper că ați dormit bine.

Oh! Dacă ar mai fi fost acum domnișoară! Visase că se afla în mijlocul unui câmp înflorit, iar Lennan o ridica spunându-i: „Iubita mea, suntem împreună!"

Pe punte, Colonelul, încărcat cu bagaje, se uita după ea și încerca să păstreze distanța între el și nevasta sa. Îi făcu semn Oliviei cu bărbia. Aceasta, croindu-și drum spre Colonel, privi întâmplător în sus. Pe chei, rezemat de parapet, își zări bărbatul. Stătea aplecat, uitându-se intens în jos. Silueta lui masivă făcea ca toți cei din juru-i să pară neînsemnați. Fața pătrată, proaspăt rasă, cu ochii pătrunzători, aproape ca ai unui epileptic, avea ceva atât de hotărât, încât chipurile celorlalți păreau că nici nu se vedeau. Îl distingea foarte clar, zărindu-i chiar și cele câteva fire argintii de la tâmple și din șuvițele de păr negru care-i ieșeau de sub pălăria de pai. Părea cam prea masiv pentru impecabilul lui costum albastru. Fața i se destinse. Făcu un semn cu mâna. Deodată, Oliviei îi trecu prin minte: „Dar dacă Mark ar fi călătorit împreună cu ei, așa cum ar fi dorit?"

De-acum înainte, această ființă mătăhăloasă și întunecată, care-i zâmbea, era dușmanul de care va trebui să se ferească și să se apere cât va putea, față de care își va tăinui toate adevăratele ei gânduri și toate speranțele! Ar fi vrut să plângă, să se zbată, dar în loc de toate astea strânse cu putere mânerul poșetei și zâmbi. Deși îi cunoștea bine felul de a fi, simți ceva deosebit în cuvintele lui de bun sosit, ceva ciudat în felul cum o îmbrățișase, ca și cum ar fi vrut să-și ascundă un sentiment pe care ea nu-l înțelegea.

Glasul lui căpătase o notă de sinceritate:

– Mă bucur că te-ai întors. Mi se părea că n-ai să mai vii niciodată!

Lăsându-se în grija lui, pe Olivia o cuprinse o asemenea slăbiciune fizică, încât abia putu să ajungă până la compartimentul rezervat de el. I se părea că, oricât se străduise să prevadă totul, până în clipa aceea n-avusese nici cea mai mică idee de ceea ce o aștepta. Iar când el îi șopti: „Trebuie să vină cu noi și fosilele astea bătrâne"?, se uită în urmă, ca să se asigure că unchiul și mătușa ei îi urmau. Ca să nu vorbească, pretextă că o obosise călătoria și se lăsă pe spate, în colțul ei, cu ochii închiși. Dacă ar putea să deschidă ochii și să nu mai vadă fața asta pătrată, cu pomeții ieșiți în afară și cu privirea posesivă, ci chipul celălalt, cu ochii înflăcărați, plini de o adorație supusă!

Interminabila călătorie luă totuși sfârșit prea curând.

Pe peronul lui Charing-Cross se agăță cu disperare de brațul Colonelului. Când nu va mai vedea fața lui blândă, se va simți fără îndoială pierdută! În trăsura închisă îl auzi pe soțul ei zicând:

– Nu vrei să mă săruți?

Se lăsă îmbrățișată.

Încercă, cu toată tăria, să se gândească: „Ce importanță are? Nu-s eu, nu e sufletul meu, nu-i spiritul meu – numai buzele mele nefericite!"

Îl auzi vorbindu-i:

– Nu pari prea bucuroasă că mă vezi! Și apoi adăugă: Mi s-a spus că tânărul Lennan era și el pe acolo. Cu ce treburi?

Se simți copleșită de o spaimă teribilă și, cuprinsă de o precauție nefirească, se întrebă dacă soțul ei observase asta – toate întâmplându-se cu câteva clipe înainte de a-i răspunde:

– Oh! Își petrecea vacanța.

Trecură câteva secunde și Cramier vorbi din nou:

– Nu mi-ai pomenit nimic de el în scrisorile tale.

Olivia îi răspunse rece:

– Nu?! L-am văzut totuși destul de des.

Știa că se uita la ea – o privire scrutătoare, pe jumătate amenințătoare. De ce? Oh, de ce nu putea să-i strige: „Și îl iubesc! Auzi? Îl iubesc!" Era atât de chinuitor să-ți tăgăduiești dragostea, invocând fel de fel de minciuni. Și totul era mult mai cumplit și mai lipsit de speranță decât își închipuise. Cât de neînțeles i se părea faptul că se dăruise pentru totdeauna, pe viață, acestui om! Dacă ar putea să fugă de lângă el în camera ei și să se gândească, să facă planuri. Dar nu putea, ochii lui n-o părăseau o clipă, cercetând-o cu lăcomie, plini de emoție, întrebători și amenințători.

– Așadar, Olivia, ți-a priit călătoria. Arăți foarte bine. Dar atingerea lui fusese mai mult decât putea să îndure și, cu toată stăpânirea ei, se feri, fără să vrea, ca și cum ar fi fost lovită.

– Ce este? Te-am lovit?

I se părea că fusese ironic, apoi își dădu seama că se înșelase. Înțelegând tot pericolul în care se va afla, atât ea, cât și Mark, dacă se va feri de acest om, făcu un efort dureros și adunându-și ultimele puteri își strecură mâna sub brațul lui, spunându-i:

– Sunt tare obosită. M-ai speriat.

Dar el îi dădu mâna la o parte și-și întoarse fața, privind pe fereastră. Apoi ajunseră acasă.

Când o lăsă singură, Olivia rămase lângă dulapul cu haine, neclintită, fără să scoată o vorbă, întrebându-se: „Ce am de făcut? Cum am să trăiesc de-acum încolo?"

IX

Când Mark Lennan se reîntoarse în camera sa din Chelsea, venind de la Beaulieu, cercetă de două ori micul teanc de scrisori. Apoi rămase încremenit, copleșit de durere, bolnav. De ce nu-i trimisese biletelul făgăduit? Și abia acum pricepu, deși încă nu pe deplin, ce înseamnă să iubești o femeie măritată. Trebuia să aștepte, plin de neliniște, cel puțin optsprezece ore, până când va putea să sune la ușa ei ca să afle ce s-a întâmplat, ce a împiedicat-o să-i scrie, până ce va auzi din gura ei că îl mai iubește. Chiar și cel mai rece dintre amanții legitimi poate să ajungă la iubita lui, el însă trebuia să țină în frâu un suflet ce se perpelea, să aștepte, într-o liniște de moarte, temându-se să întreprindă ceva ce i-ar putea dăuna. Să-i telegrafieze? Nu îndrăznea. Să-i scrie? Olivia ar primi scrisoarea cu prima poștă, dar cum să se exprime ca să n-o pună în primejdie dacă s-ar întâmpla cumva s-o vadă Cramier? Să-i facă o vizită? Imposibil, până a doua zi la orele trei. Își roti privirea prin atelier. Toate lucrările sale, toți idolii săi erau neschimbați ca acum douăzeci de zile când plecase. Păreau să existe doar pentru ca Olivia să vină să-i vadă – să stea pe acest scaun, să bea din această ceașcă, să-l lase să-i așeze perna la spate și să-i pună scăunelul sub picioare. O vedea atât de limpede, stând pe acel scaun, uitându-se la el, încât mai că nu-i venea să creadă că, de fapt, ea nu stătuse niciodată acolo. I se părea curios cum, fără să fi luat o hotărâre anume, fără ca relațiile lor să se schimbe, în afară doar de un sărut timid și de câteva cuvinte rostite în șoaptă, totul părea acum altfel. Cu o lună și ceva în urmă putea, dacă ar fi dorit, să intre liniștit în casa ei. I s-ar fi părut că e un lucru nevinovat

și foarte firesc. În momentul de față îi era însă cu neputință să întreprindă ceva care n-ar fi corespuns celor mai stricte convenții sociale.

Mai devreme sau mai târziu, ei îl vor surprinde totuși încălcându-le, și atunci îl vor socoti ceea ce de fapt nu era – un amant adevărat! Un autentic amant!

Îngenunche în fața fotoliului gol și întinse brațele. Nimic – nici un fel de căldură, nici un parfum – nimic. Dorul lui pluti prin aer așa cum trece vântul prin iarbă.

Se apropie de ferestruica rotundă ce dădea spre râu. Era ultima seară de mai; amurgul se lăsa peste apă, înserarea cobora deasupra copacilor, iar aerul era cald. Ar fi fost mai bine să iasă și să se plimbe în noapte, să simtă fluxul și refluxul vieții, alături de cei cu inimi fremătânde, în loc să stea aici, unde totul – cât timp lipsea ea – i se părea atât de rece și de fără sens.

Felinarele – flori ale orașului – răspândeau o lumină intens portocalie, iar stelele răsăreau. Nouă și jumătate! La zece, nu mai devreme, va trece prin fața casei ei.

Acest gând, fie el oricât de trecător și de fără rost, îl mai liniști. Sâmbătă seara însă, Camera nu ținea ședințe. Cramier o fi fost acasă, or fi ieșit amândoi în oraș sau plecaseră la vila de pe malul râului? Cramier! Ce demon nemilos prezidase căsătoria ei? De ce o întâlnise după ce se legase pentru totdeauna de acest om? De la sentimentul de condamnare a unui bărbat care nu se dovedise destul de lucid să recunoască eșecul mariajului său sau nu știuse să fie îndeajuns de leal ca s-o facă pe soția sa să-și dea seama cât mai puțin de acest eșec, de la invidie trecuse la ură, socotindu-l pe Cramier un adevărat

monstru. De s-ar găsi față-n față cu el, într-o încleștare pe viață și pe moarte, poate că s-ar simți satisfăcut. Și totuși era un tânăr blajin!

Inima îi zvâcnea deznădăjduită când se apropie de strada ei, una dintre străduțele vechi și atât de frumoase ale Londrei de altădată. Era foarte îngustă și nu găseai nici un loc unde să te adăpostești; Lennan se gândi ce să pretexteze dacă s-ar întâlni cu cineva cunoscut în acest cartier îndepărtat, de la marginea orașului. Ar fi trebuit să scornească, fără îndoială, o minciună. Cu minciunile se va îndeletnici de-acum înainte zilnic. Minciuna și ura – aceste aspecte violente ale vieții – i se vor părea firești, împreună cu dragostea lui nestăpânită.

Stătu la îndoială o clipă lângă portalul vechii biserici. Întunecată, cu coloanele albe, cu cupolele în umbră, părea în semiobscuritatea străzii o arătare gigantică, însuși misterul.

Se întoarse și porni repede în josul străzii, spre casele din celălalt capăt. Ferestrele locuinței ei erau luminate! Așadar, nu plecase nicăieri!

O lumină difuză în sufragerie, lumini în camera de sus – dormitorul ei, fără îndoială! Oare nu putea găsi un mijloc s-o aducă la fereastră, nu era posibil ca sufletul lui să urce acolo și s-o cheme la el? Poate că nici nu se afla în acea odaie, poate era numai o cameristă care adusese apă caldă. Ajunse la capătul străzii, fiindu-i însă cu neputință să plece fără să mai treacă o dată prin fața casei.

De data asta merse încet, cu capul în jos, prefăcându-se preocupat, măsurând fiecare centimetru al trotuarului, dar tot timpul cercetând pe furiș fereastra luminată, cu perdelele trase. Nimic! Ajunse iarăși lângă portalul bisericii și din nou îi fu imposibil să plece. În fundătura aceea mică, pustie, nu se

simțea nici un suflet, nici măcar o pisică sau un câine, nimic viu. Doar ferestre multe, discret luminate. Semănau cu niște chipuri acoperite, care, fără să arate vreo emoție, păreau că-i urmăresc nehotărârea. Și se gândi: „Ei, bine! Cred că pe lume se află mulți oameni ca mine. Mulți care sunt atât de aproape, și totuși atât de departe! Mulți sunt sortiți să sufere!" Ce n-ar fi dat ca perdelele să se tragă la o parte. Apoi, deodată, speriat de o siluetă ce se apropia, se întoarse și plecă.

X

A doua zi la ora trei îi făcu o vizită.

În mijlocul salonului, ale cărui ferestre cu zăbrele ocupau un perete întreg, se afla o măsuță cu un vas de argint plin cu flori de nemțișor rupte, desigur, din grădina lor de pe malul râului. Lennan aștepta, cu ochii ațintiți asupra acestor flori, ce semănau cu niște mici fluturi albaștri sau cu niște greieri colorați prinși de codițe de un verde crud. În această cameră își petrecea ea zilele departe de el. Dar o dată pe săptămână va putea veni aici, o dată pe săptămână pentru o oră sau două din cele o sută șaizeci și opt pe care ar fi vrut să le trăiască alături de ea.

Și deodată își dădu seama de prezența ei. Intrase fără zgomot și stătea lângă pian, atât de palidă în rochia ei de culoare *ivoire,* cu ochii negri ca tăciunii. Îi recunoscu anevoie fața: părea ca o floare închisă din pricina frigului.

Ce-i făcuse? Ce se întâmplase în aceste cinci zile, ca să se poarte astfel cu el? Îi luă mâinile și încercă să i le sărute, dar Olivia spuse repede:

– El e acasă!

Mark rămase tăcut, privindu-i fața rece, îngrozitor de calmă și simți că viața lui atârna de topirea acestei răceli. Apoi zise:

– Ce-i? Oare eu nu însemn nimic pentru tine?

Dar îndată ce pronunță aceste cuvinte își dădu seama că nu era nevoie să pună vreo întrebare și o îmbrățișă. Ea se agăță de el cu disperare. Apoi se desfăcu din îmbrățișare și-i zise:

– Nu, nu! Să stăm jos, liniștiți!

Se supuse, pe jumătate bănuind, pe jumătate refuzând să admită tot ce se ascundea în spatele acelei stranii răceli și al acelei îmbrățișări deznădăjduite, toată mila și disprețul, rușinea, mânia și dorința fierbinte a unei femei măritate care se afla pentru întâia oară față în față cu iubitul, în casa bărbatului ei.

Acum părea că încearcă să-l facă să uite de purtarea ei ciudată și să fie pentru el ceea ce fusese în timpul celor două săptămâni petrecute împreună sub soarele strălucitor. Dar deodată, aproape fără să-și miște buzele, spuse:

– Repede. Când ne putem vedea? Am să vin mâine la tine, la ceai...

Și, urmărindu-i privirea, văzu deschizându-se ușa și pe Cramier intrând. Încruntat și părând și mai mătăhălos în camera scundă, se apropie de ei și-i întinse lui Lennan mâna. Apoi își trase un scaun în față, între cele două scaune ale lor și se așeză.

– Așadar, te-ai întors. Ai petrecut bine?

– Da, foarte bine, mulțumesc.

– Norocul Oliviei c-ai fost acolo, locurile acelea nu-s decât niște văgăuni plictisitoare.

– Norocul a fost al meu.

– Fără îndoială.

Spunând aceste cuvinte, se întoarse către soția lui. Își rezemase coatele pe brațele scaunului, cu pumnii încleștați, îndreptați în sus, ca și cum i-ar fi ținut pe cei doi strânși în câte o mână.

– Mă mir, spuse el încet, că un om ca dumneata, care nu-i legat de nimic în lume, stă într-un oraș ca Londra. Credeam că Roma sau Parisul îți sunt mai favorabile.

Din glasul lui, din ochii lui injectați, din privirea lor energică, din întreaga lui făptură emanau un fel de amenințare surdă, un fel de sfidare, ca și cum ar fi gândit: „Încălcați domeniul meu și vă voi nimici!"

Lennan își puse în gând întrebarea: „Oare cât trebuie să mai stau?"

Apoi, pe deasupra acelei siluete înfipte temeinic între ei, surprinse de câteva ori privirea Oliviei, iute, hotărâtă, incredibilă, stimulată parcă de prezența primejdiei. Una dintre aceste priviri fusese interceptată cu siguranță și de Cramier. Dar oare nu e inutil să te temi că o rândunică s-ar putea izbi de peretele pe care de-abia îl atinge în zbor? Lennan se ridică, incapabil să mai suporte.

– Pleci?

Acest singur cuvânt cuprindea în el o inimitabilă insolență.

Mâna lui Mark atinse în grabă pumnul greu al lui Cramier.

Își dădu seama că Olivia stătea în așa fel, încât să nu li se vadă fețele când își luau rămas-bun. Ochii ei zâmbeau, implorându-l în același timp, buzele ei mute parcă spuneau: „Pe mâine!" Și, strângându-i mâna cu disperare, Mark plecă.

Nu crezuse niciodată că va suferi atât văzând-o în prezența omului căreia îi aparținea. O clipă se

gândi că ar trebui să renunțe la ea, să se lepede de o dragoste care nu-l putea duce decât la nebunie.

Se urcă într-un omnibuz ce mergea în partea de apus a orașului. Începuseră alte douăzeci și patru de ore de dor nestins. Nu conta ce va face în timpul ăsta. Orele acestea erau atât de dureroase și trebuia să le facă să treacă într-un fel oarecare. Erau atât de pline de amărăciune! Și ce alinare îl va aștepta când se vor sfârși? Un ceas sau două alături de ea, timp în care va fi necesar să se stăpânească cu deznădejde. Ca majoritatea artiștilor și ca puțini dintre englezi, el trăia mai mult cu inima decât cu fapta, astfel că nu găsea nici o consolare în hotărâri definitive. Așa încât luă mai multe, schimbându-și-le pe rând: să renunțe la ea; să rămână credincios idealului sacrificiului fără răsplată; s-o implore să-l părăsească pe Cramier și să vină la el.

Coborî la colțul Hyde Park-ului și intră în parc, sperând că o plimbare l-ar putea liniști.

Pe bănci stăteau o mulțime de oameni, enigmatici, anodini, făcând numai lucruri ce se cuveneau a fi făcute. Ca să-i evite, merse de-a lungul gardului de fier, când, deodată, aproape că se pomeni în brațele Colonelului și ale doamnei Ercott, care veneau dinspre Knightsbridge, ușor congestionați, după un dejun la un general unde vorbiseră despre „Monte"[1].

Îl salutară, cu mirarea unor oameni care-și spuseseră de mai multe ori: „Ai să vezi că și tânărul se va întoarce la Londra foarte repede!" Se bucurau că-l întâlniseră, spuneau ei. Când sosise? Au crezut că va pleca în Italia. Arăta foarte obosit. Nu l-au întrebat dacă o văzuse, din amabilitate sau poate

[1] Monte Carlo

temându-se că el ar putea răspunde „da", lucru ce i-ar fi stânjenit. N-ar fi vrut să meargă împreună cu ei? Se duceau să vadă ce face Olivia. Lennan își dădu seama că încercau să-l prevină. Și, străduindu-se să se uite drept în ochii lor, spuse:

– Tocmai vin de-acolo.

În aceeași seară, doamna Ercott își mărturisi impresiile:

– Arăta hărțuit, sărmanul tânăr! Mă tem să nu iasă vreun bucluc mare. Ai băgat de seamă ce repede a fugit de noi? E slab și dacă n-ar fi bronzat ar părea chiar bolnav. Ochii lui, care altădată te priveau cu voioșie, erau acum atât de patetici!

Colonelul, care-i prindea o copcă, se opri din această îndeletnicire care cerea atâta atenție.

– Te apucă mila când vezi că nu are o ocupație serioasă, murmură el. Joaca asta a lui cu lut, sau cum s-o fi chemând ceea ce face el, nu-i bună de nimic.

Și închizând încet o copcă, descheie din greșeală alte câteva. Doamna Ercott urmă:

– Am văzut-o pe Olivia când își închipuia că nu mă uit la ea. Parca i-ar fi căzut masca. Dar Robert Cramier nu va accepta niciodată asta. O iubește încă, am observat eu. Totul e atât de tragic, John!

Colonelul își lăsă mâinile în jos.

– Când mă gândesc mai bine, cred că ar trebui să întreprind ceva, spuse el.

– Dacă ar mai fi posibil, cine știe, am putea înlătura o nenorocire.

Colonelul se uita cu ochi pierduți. Întotdeauna se putea face *ceva.*

– Citești prea multe romane, remarcă el fără convingere.

Doamna Ercott zâmbi, dar nu răspunse nimic la această observație pe care o auzise de atâtea ori.

XI

Când, după întâlnirea cu familia Ercott, Lennan ajunse acasă găsi în cutia de scrisori o carte de vizită a „doamnei Doone și a domnișoarei Sylvia Doone", pe care era scris cu creionul: *Vino să ne vezi înainte să plecăm la Hayle – Sylvia.*

Privi cu ochi goi literele rotunde, pe care le cunoștea atât de bine.

Sylvia! Probabil că nimic nu putea să-i demonstreze mai convingător cât de puțin însemna lumea pentru el în vârtejul pasiunii ce-l cuprinsese. Sylvia! Aproape uitase de existența ei, deși nu mai departe decât anul trecut, după ce se instalase definitiv la Londra, o văzuse destul de des și chiar se gândise la ea, la părul ei auriu, la privirea ei sinceră, la drăgălășenia ei. Apoi, iarna, ea plecase în Alger, din pricina sănătății mamei sale.

Când reveniră, începuse s-o evite, deși asta se întâmpla înaintea plecării Oliviei la Monte Carlo, înainte chiar ca el să devină conștient de sentimentele lui. Și de atunci nu se mai gândise nici măcar o singură dată la ea. Niciodată! Lumea într-adevăr nu mai exista pentru el! *Vino să ne vezi, – Sylvia.* Îl deranja până și gândul. Nu credea că această vizită i-ar fi ostoit durerea și nerăbdarea.

Apoi avu o idee: Ce-ar fi să scurteze aceste ore de așteptare până la întâlnirea de mâine, făcând o plimbare până la vila Oliviei de pe malul râului? Mai era un tren pe care-l putea prinde.

Ajunse în sat pe întuneric și-și petrecu noaptea la han. Se trezi în zori, luă o barcă și porni pe râu în jos. Malul abrupt era acoperit de o pădure cu copaci înalți. Soarele strălucea blând printre frunze, iar suprafața râului se unduia sub o adiere care

apleca trestiile și legăna încet florile de apă. Un nor firav se profila pe cerul albastru. Ridică vâslele, lăsându-se purtat de curent, ascultând porumbeii sălbatici, uitându-se după rândunelele pornite în căutarea hranei. Dacă ar fi fost și ea aici!

Să petreacă împreună o zi întreagă în barcă, duși de valuri, dorul lui nebun să-și afle în sfârșit măcar atâta alinare! Știa că vila ei se găsea pe aceeași parte cu satul, chiar în fața unui ostrov. Olivia îi vorbise despre un gard viu de tisă și despre un porumbar lângă mal. Se apropie de ostrov și lăsă barca să alunece în ochiul de apă stătătoare. Peste tot nu se vedeau decât sălcii și arini, ce păreau întunecați până și în această dimineață strălucitoare și uluitor de liniștită. Nu se vâslea ușor, așa că luă o prăjină, încercând să împingă barca, dar apa verzuie era prea adâncă și prea plină de rădăcini încâlcite, astfel încât fu nevoit să-și croiască drum agățându-se de crengi. Păsările păreau că se feresc de acest loc sumbru, numai o coțofană săgetă fâșia îngustă de cer și se mistui printre sălcii. În aer plutea aroma dulce a țărânii și a frunzișului des. Până și lumina soarelui părea întunecată. Se bucură când ieși și, sub un plop uriaș, simți iar adierea auriu-argintie a dimineții.

Și deodată văzu gardul viu de tisă, la marginea unei pajiști de un verde luminos și porumbarul ridicat pe picioare înalte, văruit în alb-gălbui. Câțiva porumbei gulerați, alții albi ca neaua, zburau sau ciuguleau. Dincolo de pajiște, zări veranda întunecată a unei case scunde, acoperite cu glicină abia înflorită. O adiere încărcată de mireasma liliacului întârziat și a ierbii proaspăt cosite ajunse până la el, odată cu zgomotul unei mașini de cosit și cu zumzetul albinelor. Era atât de frumos aici și, cu toate

că era liniștit, acest loc îi amintea de mobilitatea chipului celei care-i era atât de dragă, de unduirea părului ei, de vioiciunea și gingășia ochilor – sau poate impresiile acestea se datorau numai umbrelor întunecate ale arborilor de tisă, porumbarului alb, poate chiar și porumbeilor care zburau. Rămase mult timp neclintit lângă mal, având grijă să nu atragă atenția bătrânului grădinar, care plimba cu regularitate, în sus și-n jos, prin iarba pajiștii, mașina de cosit. Cât de mult și-ar fi dorit să fie Olivia împreună cu el! Ce plăcut și-ar fi petrecut viața într-un asemenea paradis, înconjurați de această sălbăticie liniștită ce-i umplea, aproape dureros, inima de bucurie. Dar aceeași viață îi opunea reguli inflexibile și bariere de netrecut – racle ale fericirii! Ușile se ferecau în fața dragostei și a bucuriei, sentimente atât de rare pe pământ! Ea – sufletul acestei veri – fusese de timpuriu sortită suferinței. Era ceva nechibzuit în acest gând, atât de violent și de neîndurător, ca un stârv, cumplit, absurd și de nesuportat! De ce trebuia ca Olivia să fie nefericită?

Chiar dacă n-ar fi iubit-o, n-ar fi putut să urască mai mult soarta ei – căci încă din copilărie îi provocaseră indignare poveștile despre viața celor încătușați.

Nori albi și firavi – îngeri luminoși ai râului de care nu se îndepărtau niciodată – începură să-și lase aripile și pe deasupra pădurii. Vântul conteni, iar căldura adormitoare și freamătul verii se strânseră deasupra suprafeței încremenite a apei. Sfârșind cositul, bătrânul grădinar se îndreptă, cu un coș de grăunțe în mână, să hrănească porumbeii. Lennan văzu cum îl înconjoară porumbeii rotați, foarte grațioși și mofturoși, dar prudenți. Și-o închipui pe Olivia hrănind cu mâinile ei – în locul bătrânului – acele

păsări aduse din Cipru. Ce splendid grup statuar ar fi putut făuri: Olivia printre porumbeii zburând în juru-i! Dacă i-ar fi aparținut, câte n-ar fi putut realiza – ar fi imortalizat-o așa cum făceau vechii greci și italienii, care au izbutit în felul acesta să smulgă din ghearele timpului ființele îndrăgite!...

Se întoarse în apartamentul lui din Londra cu două ceasuri înainte de a se încumeta să înceapă s-o aștepte.

Trăind singur – doar o îngrijitoare venea în fiecare dimineață, o oră sau două, pentru curățenie – nu avea rost să ia vreo măsură de precauție. După ce cumpără flori, fructe și prăjituri, pe care mai mult ca sigur că nu le vor mânca și aranjă masa pentru ceai, se mai roti prin cameră de cel puțin douăzeci de ori, apoi se așeză lângă o fereastră mică, ținând în mână o carte, pândindu-i sosirea. Stătea neclintit, fără a citi vreun cuvânt, umezindu-și mereu buzele uscate și oftând din străfunduri, ca să-și ușureze sufletul. În sfârșit, o văzu venind. Se strecura pe lângă ziduri, fără să se uite nici în dreapta, nici în stânga. Purta o rochie de batist fin și o pălărie de pai, cafeniu-deschis, cu o panglică îngustă de catifea neagră. Trecu strada, se opri o clipă, își roti privirea în jur, apoi intră hotărâtă. De ce oare o iubea atâta? Care era taina farmecului ei? Sigur că nu era conștientă de puterea ei de seducție. Nu întâlnise vreodată o persoană mai puțin dispusă să ispitească pe cineva. Nu-și reamintea nici măcar de un singur gest de-al ei făcut cu scopul de a-l atrage. Poate că tocmai pasivitatea, mândria ei înnăscută, ce o îndemna să nu ofere și să nu solicite nimic, resemnarea ei blândă, toate acestea și, în plus, acel farmec misterios, la fel de intim și de ademenitor ca parfumul unei flori, erau lucrurile care-l atrăgeau la Olivia.

Aşteptă şi nu deschise decât atunci când îi auzi paşii la uşă. Intră fără să spună o vorbă, fără măcar să-l privească. Nici el nu scoase vreun cuvânt până nu închise uşa şi până nu se încredinţă de prezenţa ei. Apoi se întoarseră unul către celălalt. Pieptul îi tresălta puţin sub rochia-i subţire, dar se dovedea mai calmă decât el, afişând acea linişte pe care o au femeile frumoase când se aventurează într-o escapadă de dragoste, vrând parcă a spune: „Aşa-s eu întotdeauna!"

Stăteau şi se uitau unul la altul, ca şi cum niciodată nu s-ar fi săturat să se privească. În cele din urmă, Mark spuse:

– Am crezut că mă voi sfârşi înainte de a sosi această clipă. Mi se pare că abia mai pot trăi, nu e minut în care să nu te doresc nespus.

– Crezi că mie nu mi-e dor de tine?

– Atunci vino la mine!

Îl privi cu tristeţe şi clătină din cap.

Bănuise că nu va fi de acord. N-o câştigase. Cu ce drept îi cerea să se împotrivească lumii, să înfrunte orice risc, să aibă o asemenea încredere în el încât să... Nu-l lăsa inima să stăruie, începând să înţeleagă adevărul care-l încremenea: că nu putea găsi nimic care să rezolve situaţia. Nutrind o dragoste ca a lui, nu mai puteai să te comporţi ca o fiinţă liberă, cu voinţă proprie. Era una şi aceeaşi fiinţă cu ea şi nu putea să acţioneze decât dacă voinţa ei şi a lui erau una. N-ar fi fost niciodată în stare să-i spună: „Trebuie!" O iubea prea mult. Şi ea era conştientă de asta. Aşa că n-avea altceva de făcut decât să uite durerea şi să profite de ora de fericire care i se oferea. Dar cum rămânea cu celălalt adevăr – că în dragoste nu-ţi găseşti liniştea, că nu ai tihnă! Oricât de puţin ar fi udată o floare, tot se

dezvoltă până când îi vine vremea să fie culeasă... Aceste câteva clipe, singur cu ea, aceste oaze în deșert, erau bântuite de un vânt agitat. Să fie cât mai aproape de ea! Cum putea să nu încerce asta? Cum putea să nu-i dorească buzele, când nu i se oferea decât mâna ca să i-o sărute? Și cum putea să nu-l învenineze gândul că peste câteva minute îl va părăsi, că se va reîntoarce la celălalt, care, cu toate că ea îl disprețuia, putea s-o vadă și s-o mângâie oricând voia?

Stătea lăsată pe spate în scaunul în care și-o închipuise de-atâtea ori și nu îndrăznea decât să stea la picioarele ei și s-o privească. Cu o săptămână în urmă, aceste clipe i s-ar fi părut încântătoare, acum însă le socotea aproape o tortură, atât de puternic îl copleșea dorința. Era un chin să-și mlădieze vocea, să și-o potrivească cu glasul ei, atât de plăcut și de ponderat.

Se gândi cu amărăciune: „Cum putea oare să stea acolo și să nu-l dorească așa cum o dorea el?"

Când degetele ei îi atinseră părul își pierdu orice stăpânire și-o sărută pe buze. Capitularea ei dură numai o clipă:

– Nu, nu, nu trebuie!

Tristețea acestor cuvinte surprinzătoare îl trezi dintr-odată la realitate. Se ridică, se îndepărtă și-și ceru iertare.

După ce plecă, se așeză pe scaunul pe care stătuse Olivia. Să uite îmbrățișarea și sărutul, așa cum îi ceruse ea? Nimeni nu putea să i le răpească. Sigur, făcuse ceva rău; o înspăimântase, călcând regulile politeții! Și totuși, un surâs de fericire îi înflori pe buze. Capriciile și imaginația lui îl făcură să-și închipuie că asta ar fi fost tot ceea ce și-ar fi dorit. De-ar putea să închidă ochii și să se sfârșească

înainte de a se irosi această clipă a împlinirii pe jumătate a dragostei lor! Cu surâsul încă pe buze, se lăsă pe spate și privi musculițele care se roteau în jurul lămpii din tavan. Erau vreo șaisprezece, zburând în cerc, neobosite!

XII

După ce părăsise atelierul lui Lennan, intrând în micul hol întunecos al casei ei, Olivia se îndreptă mai întâi spre nișa unde se afla cuierul. Jobenul, melonul, pălăria de paie – toate se aflau acolo! Așadar, era acasă!

I se păru că de sub fiecare pălărie răsărea capul soțului ei, cu fața întoarsă către ea – o vedea atât de deslușit, încât îi putea distinge culoarea pielii obrajilor și a gâtului. Și se gândi: „Mă voi ruga să moară! E îngrozitor din partea mea, dar mă voi ruga să moară!" Apoi încet, ca să n-o poată auzi Cramier, se îndreptă spre dormitorul ei. Ușa camerei lui era deschisă și se apropie s-o închidă.

Cramier se afla acolo, stând la fereastră.

– Ah! Te-ai întors! Unde-ai fost?

– La Galeria Națională.

Era prima minciună pe care i-o spunea în față și fu surprinsă că nu simțea nici rușine, nici teamă, ci doar plăcerea de a-l pune la punct. Îi era dușman, cu atât mai mult cu cât lupta o purta încă doar cu ea însăși și – oricât ar fi fost de ciudat – în favoarea lui!

– Singură?

– Da.

– Cam plictisitor, nu-i așa? Credeam că-l vei lua ca însoțitor pe tânărul Lennan când te vei duce acolo.

– De ce?

Alesese, instinctiv, cel mai scurt răspuns pe care-l putea da, iar pe fața ei nu se putea citi nimic. Dacă el îi era superior ca forță, ea era mai tare prin isteține.

El își coborî ochii și întrebă:

– Doar asta îi e meseria, nu?

Cu o mișcare bruscă, Olivia se întoarse și închise ușa. Se așeză pe marginea patului ei și rămase nemișcată. În această mică încrucișare de arme, ea biruise, va putea câștiga deci și alte înfruntări, dar toată monstruozitatea situației în care se afla îi apăru clar în față. O minciună! Asta va fi viața ei! Trebuia să aleagă: să mintă în continuare sau să-și ia rămas-bun de la ceea ce îi era drag și să pricinuiască durere nu numai ei, ci și celui iubit – și toate astea pentru ce? Pentru ca trupul ei să poată aparține mai departe omului din camera de alături, deși sufletul i se îndepărtase pentru vecie de el. Asta era alternativa și o alta n-ar fi fost posibilă decât dacă cuvintele lui: „Atunci vino la mine", ar fi însemnat mai mult decât niște vorbe goale. Însemnau sau nu? Ele ar fi prevestit într-adevăr o asemenea fericire, dacă... dacă dragostea lui pentru ea ar fi fost mai mult decât o iubire de-o vară. Dar a ei pentru el? Era mai mult decât un sentiment trecător? Cum să se convingă? Și dacă nu avea certitudini, cum să pricinuiască tuturor o asemenea durere? Cum să nesocotească jurământul pe care își închipuise că nu-l va călca niciodată? Cum putea să se rupă cu disperare de toate tradițiile și de credințele în respectul cărora fusese crescută?

Dar chiar în însăși firea pasiunilor este ceva care condamnă drept inoportune deciziile pripite și definitive... Și deodată se gândi: „Dacă dragostea

noastră nu va putea să suporte toate astea și dacă eu nu pot încă să mă duc la el pentru totdeauna, nu mai există o altă modalitate de a rezolva lucrurile?"

Se ridică și începu să se îmbrace pentru cină. Stând în fața oglinzii, rămase uimită văzând că pe față nu i se citea nici urmă de teamă sau de îndoială, sentimente ce aveau s-o însoțească pretutindeni de-acum înainte. Era poate o urmare a faptului că, orice s-ar fi întâmplat, iubea și era iubită? Oare cum arătase în clipa când el o sărutase cu atâta pasiune? Își manifestase bucuria înainte de a-l îndepărta?

În grădina ei de pe malul râului creșteau flori care, oricât le-ar fi îngrijit, se ofileau, căpătând o altă culoare decât cea cuvenită, căci aveau nevoie de un alt fel de pământ. Semăna oare și ea cu aceste flori? Ah! Dacă ar afla pământul care să-i priască, ce dreaptă și sinceră ar fi!

Apoi îl zări pe bărbatul ei în prag. Încă nu simțise vreodată că-l ura, dar acum îl ura – un sentiment oribil, instinctiv. Ce voia, stând acolo și fixând-o cu ochii aceia pătrunzători, ușor injectați, ce păreau amenințători, hrăpăreți și rugători în același timp? Își strânse capotul în jurul umerilor. Atunci Cramier intră în cameră și-i spuse:

– Olivia, uită-te la mine!

Se supuse, împotriva voinței și a instinctului ei, iar el urmă:

– Bagă de seamă! Te previn, bagă de seamă!

Apoi o apucă de umeri și o ridică spre el. Ea, cu desăvârșire calmă, rămase liniștită, fără să opună vreo rezistență.

– Te doresc și vreau să te păstrez!

Apoi, îndepărtând-o brusc, își acoperi ochii cu mâinile. Gestul acesta o înspăimântă cel mai mult, fiindcă nu i se potrivea. Până acum nu pricepuse

între ce patimi teribile își ținea echilibrul. Nu scoase o vorbă, dar se făcu palidă. Un sunet ciudat, neomenesc răzbătea printre mâinile lui, apoi se întoarse brusc și ieși. Olivia se prăbuși pe scaunul din fața oglinzii, pradă unui sentiment pe care nu-l mai cunoscuse vreodată: parcă ar fi pierdut tot, chiar și dragostea pentru Lennan, chiar și dorința de a fi iubită de el. La ce bun toate astea? Ce valoare putea să aibă orice lucru într-o lume ca aceasta? Totul era dezgustător, ea însăși era dezgustătoare! Pretutindeni numai vid! Odios, odios, odios! Era ca și cum n-ar fi avut nici o fărâmă de inimă! Și în aceeași seară, după ce bărbatul ei plecă la Cameră, îi scrise lui Lennan:

Niciodată dragostea noastră nu trebuie să devină pământească, așa cum s-ar fi putut întâmpla astăzi. Totul e întunecat și fără speranță. El bănuiește. E cu neputință să vii aici, ar fi groaznic pentru amândoi. N-am dreptul să-ți cer să vii pe furiș. Nu pot îndura gândul că ai fi silit să procedezi astfel, nici eu nu pot fi așa. Nu știu ce să fac și ce să spun. Nu încerca să mă vezi. Trebuie să-mi lași un răgaz ca să mă gândesc.

XIII

Colonelul Ercott nu era prea mare amator de curse, dar, ca și compatrioții lui, avea un sentiment aproape pios pentru derby. Amintirile lui dăinuiau din fragedă tinerețe, fiindcă fusese născut și crescut foarte aproape de drumul pe care treceau diligențele spre Epsom. La fiecare derby și în zilele *Oaks*[1]-ului

[1] Zile din luna iunie când au loc curse de cai în Anglia, la Epsom

ieșea călare pe poneiul său, ca să privească trecerea aristocrației cu jobene și pălării cu pene și a oamenilor din popor cu melon. Și după aceea, pe câmp, acasă, se lua la întrecere cu bătrânul Lindsay, cursele lor sfârșindu-se în apropierea unei vaci în rol de arbitru și a unui tufiș ce reprezenta tribuna principală.

Dar dintr-un motiv sau altul nu asistase niciodată la cursa cea mare și avea sentimentul că era de datoria lui s-o vadă acum. Cu oarecare timiditate îi propuse lucrul acesta și doamnei Ercott. Ea avea atâtea cărți de citit și nu era sigur că va accepta. După ce ea primi, adăugă ca din întâmplare:

– Am putea s-o luăm cu noi și pe Olivia.

Doamna Ercott răspunse sec:

– Nu știi că e vacanță la Cameră?

Colonelul murmură:

– Oh! N-aș vrea să vină și tipul ăla!

– Poate ți-ar face plăcere să vină Mark Lennan? întrebă doamna Ercott.

Colonelul o privi cu îndoială. Dolly considera toate astea o tragedie și o... o mare pasiune, și totuși făcea asemenea propuneri. Apoi chipul i se lumină și o strânse de talie. Doamna Ercott nu rezistă în fața unui asemenea gest.

– Du-te numai cu Olivia. La drept vorbind, nu țin să merg.

Când Colonelul veni s-o ia pe nepoata lui, o găsi gata de plecare. Din vârful buzelor se interesă și de Cramier. Află că ea nu-i spusese nimic.

Ușurat, deși puțin neliniștit, murmură:

– Presupun că n-o să-i pară rău că nu merge.

– Dacă venea el, nu mai mergeam eu.

Colonelul fu din nou cuprins de neliniște auzind acest răspuns calm. Își puse jos jobenul lui alb și îi luă mâna.

– Draga mea, nu vreau să mă amestec în sentimentele tale, dar nu pot face nimic pentru tine? Îmi pare rău când văd că lucrurile nu merg prea bine.

Olivia îi luă mâna și-și apăsă obrazul de ea, iar Colonelul, profund îndurerat, o mângâie pe braț cu cealaltă mână.

– Draga mea, vom petrece o zi foarte plăcută și vom uita de toate astea.

Olivia îi sărută mâna și se întoarse. Și Colonelul își jură lui însuși că va face orice va fi nevoie ca această ființă atât de delicată, de drăguță, de cinstită să nu fie nefericită.

Arăta splendid în rochia ei gri.

Și, liniștindu-se, își scuturã zdravăn, cu mâneca, jobenul, uitând că nu se procedează așa cu o astfel de pălărie.

Toată ziua fu foarte atent cu ea, îndeplinindu-i orice dorință, chiar înainte de a și-o exprima. Îi povesti întâmplări din India, se sfătui cu ea în privința calului pe care ar trebui să parieze. Favoritul era Duke, dar mai alerga și un altul care-i plăcea mai mult. Prietenul lui, Tabor, care avea cei mai buni cai arabi din India, îi vânduse pontul, și încă la un preț derizoriu. Colonelului, un om care practic nu pariase niciodată, i-ar fi plăcut ca acest capriciu să-i aducă și un câștig substanțial, în cazul în care ar fi avut noroc. Dar nici gândul că ar fi putut să piardă nu-l supăra deloc. În orice caz, puteau să vadă caii în padoc și să le cântărească șansele. Padocul era locul potrivit, departe de praf și de zarvă, și sigur că Oliviei îi va plăcea acolo. Odată ajunși la hipodrom, nu asistară la prima cursă, deoarece Colonelul socotise că era mult mai important să-și ia dejunul. I-ar fi plăcut s-o vadă mai colorată în obraji, s-o audă râzând. Avusese o invitație la

popota vechiului său regiment, unde știa în mod sigur că șampania era bună. Era atât de mândru de nepoata lui, că n-ar fi vrut pentru nimic în lume să se lipsească de plăcerea de a o vedea admirată de camarazii săi tineri, deși era împotriva regulilor să vii acolo cu o doamnă. De aceea n-au putut să ajungă la peluză înainte de plecarea cailor în cursa a doua. Caii care participau la derby erau aduși cu solemnitate, fiind însoțiți de un mic grup de persoane, care le examinau picioarele, ba chiar și coastele, ca să se convingă dacă puteau sau nu să aibă încredere să parieze pe ei, în timp ce alți oameni, puțini la număr, veniseră doar ca să admire caii. Acolo găsiră într-un colț îndepărtat și animalul recomandat de Tabor. Era un murg cu o frunte proeminentă. Colonelul, care iubea într-adevăr caii, căzu într-o admirație adâncă. Îi plăcură picioarele, capul, dar mai ales ochii.

Un animal splendid – numai nervi și jăratic – poate doar cu pieptul puțin prea lat, ceea ce putea să-l împiedice la coborâtul dealului. Și, pe când îl examină, se pomeni uitându-se la nepoata lui. Ce rasată era și copila asta, cu sprâncenele ei castanii, arcuite delicat, cu urechile mici, cu nările apropiate. Dar cum se mișca! Atât de sigură și de sprintenă! Era prea inimoasă ca să sufere. Dar ce păcat! Dacă n-ar fi fost atât de frumoasă, tânărul acela nu s-ar fi îndrăgostit de ea! Dacă n-ar fi fost atât de frumoasă, bărbatul ei n-ar fi...! Și Colonelul își plecă privirea, mirat de descoperirea pe care o făcuse. Dacă n-ar fi fost atât de frumoasă! Să fie oare ăsta sensul tuturor lucrurilor? Cinismul propriilor sale gânduri îl uimi. Și totuși, ceva din adâncul lui îi spunea că avea dreptate. Atunci? Să-i lase pe cei doi bărbați s-o rupă în două, s-o nimicească pentru că era atât de

frumoasă? Într-un fel, această descoperire a sa că pasiunea izvorăște din înflăcărarea în fața frumuseții, a formelor și a culorilor îl tulbură profund, fiindcă nu avea obiceiul să filosofeze. Gândul că Olivia putea să fie obiectul dorinței acestor bărbați, ca o pasăre între doi vulturi, ca un fruct pradă a două guri, i se păru crud, chiar imoral. Era un fel de a privi lucrurile pe care nu-l avusese niciodată. Ideea că un soț se agăța în felul acesta de soția lui, că un tânăr ce părea atât de delicat se năpustea asupra aceleiași femei și credința că, dacă ea s-ar ofili și și-ar pierde frumusețea, dorința lor și, desigur, a oricărui alt bărbat s-ar stinge îl îndurerară cu atât mai mult, cu cât îi năvăliseră în minte pe neașteptate. O poveste tragică! Dolly o spusese. Ce stranii și istețe erau femeile! Dar își reaminti că hotărâse să se distreze cât mai mult în ziua aceea și imediat se lepădă de toate gândurile sale. Poate că ar fi mai bine să parieze zece lire și să revină în tribună. În timp ce treceau, Colonelul zări la mică distanță, rezemat de un copac, un tânăr care semăna leit cu Lennan. Nu era totuși acesta locul potrivit pentru un artist? Da! Cu siguranță, era chiar tânărul Lennan, îmbrăcat foarte elegant! Din fericire, el nu privea înspre ei. Nu-i spuse nimic Oliviei, fiindcă nu voia, mai ales după gândurile neplăcute ce-l chinuiseră, să-și asume vreo responsabilitate, așa că o conduse spre intrarea în tribună, mulțumit că avea ochi atât de buni. Preț de câteva clipe, învălmășeala îl despărți de Olivia, dar foarte curând o văzu iar lângă el și se felicită mai mult ca oricând că nu se întâmplase nimic care s-o supere și să le strice ziua. Acum era îmbujorată la față și ochii ei negri străluceau. Fără îndoială, o tulburase gândul cursei ce urma și cele zece lire pe care el le va paria.

Ajuns acasă, Colonelul relată doamnei Ercott cele întâmplate.

– Prostul acela de Tabor m-a pus pe o pistă greșită – calul n-a rezistat la coborâșul dealului, lucru pe care eu l-am știut din clipa când l-am văzut. Dar fata s-a distrat. Păcat că n-ai fost și tu, draga mea!

Despre gândurile lui profunde și despre faptul că-l zărise pe tânărul Lennan nu-i pomeni nici o vorbă, fiindcă în drum spre casă îi trecu prin minte o bănuială neplăcută: oare nu cumva tânărul Lennan reușise să se apropie de Olivia în îmbulzeala de la intrarea în tribună?

XIV

Scrisoarea Oliviei dezlănțui în Lennan o patimă cum nu mai simțise până atunci. „Pamântesc!" Era oare ceva pământesc în felul cum o iubea el? Dacă era așa, atunci pentru nimic în lume n-ar fi putut să renunțe la această dragoste atât de pământească. Citind scrisoarea, simți că trecuse Rubiconul, tăindu-și toate punțile în urmă. Fantoma palidă a devoțiunii cavalerești nu-l mai urmărea.

Acum știa că nu mai putea să se oprească. Fiindcă i-o ceruse, deocamdată nu va încerca s-o vadă. Dar când o va întâlni, va lupta pentru viața lui. Ideea că ea putea să se răzgândească, să-i alunece printre degete, îl îndurera profund. Dar era cu neputință ca ea să dorească asta! Niciodată n-o să fie atât de crudă cu el! Ea o să vină, trebuia să vină la el în cele din urmă. Pentru dragostea ei ar fi renunțat la tot în lume, chiar și la viață.

După ce luă această hotărâre, fu în stare să-și reînceapă lucrul și toată ziua aceea de marți o petrecu

modelând o variantă în mare, fantastică, a monstrului cu chip de taur pe care-l concepuse după ce Colonelul îl părăsise pe colinele de la Beaulieu. Muncea cu un fel de bucurie diabolică. Ar fi vrut ca această lucrare să simbolizeze spiritul de posesiune ce o ținea departe de el. Și, în timp ce degetele lui apăsau lutul, i se păru că a prins între ele gâtul lui Cramier.

Acum, când se hotărâse să i-o ia – dacă va putea – pe Olivia, nu-l mai ura cu aceeași violență. La urma urmei, și Cramier o iubea și n-avea nici o vină dacă Oliviei îi era silă de el, dacă trupul și sufletul ei aparțineau lui Lennan.

Luna iunie sosi cu un cer albastru pe care nici praful, nici luminile Londrei nu reușeau să-l estompeze. În fiecare grădină, în parcuri și peste tot era verdeață, în aerul plin de ciripitul păsărelelor de pe crengi se simțea clocotul vieții. Flașnetarii reveniți din sud umpleau străzile și pretutindeni, la umbra copacilor, se vedeau perechi de îndrăgostiți.

Să stea acasă, când nu lucra, constituia pentru Lennan o tortură cumplită, fiindcă nu era în stare să citească, pierzându-și totodată și interesul pentru măruntele distracții facile, din care în mod firesc era alcătuită viața unui bărbat tânăr. Toate dorințele îl părăsiseră, rămânându-i numai una singură, un singur gând.

Stând în pat, se gândea la întâmplări trecute ce nu mai aveau acum nici o importanță pentru el, toate mistuindu-se și fiind arse de flacăra pasiunii de azi. La drept vorbind, sentimentul lui de izolare era atât de puternic, încât nici nu-i venea să creadă că trăise faptele de care memoria lui era înfricoșată. Devenise întruchiparea unui dor nestins, atât și nimic mai mult.

O singură mângâiere îi mai rămânea: să iasă la aer, căci se simțea bine mai ales printre copaci.

În seara aceea stătu multă vreme sub un tei uriaș, pe o colină, deasupra unei serpentine. Se auzeau zgomote ușoare, ca un fel de murmur neîntrerupt. Oare ce-ar fi dacă bărbații și femeile care au trăit o viață agitată s-ar preface în copaci? Ce-ar fi dacă o ființă care a avut o existență tragică, patetică, și-ar pleca acum, în liniște, crengile înfrunzite deasupra lui, ca o umbră întunecată profilată pe cerul înstelat? Poate că și stelele erau suflete ale bărbaților și femeilor izbăvite pentru totdeauna de dragoste și de dor? Rupse o crenguță din tei și și-o plimbă peste față. Nu înflorise încă, dar chiar și aici, la Londra, emana o mireasmă dulce, gingașă. Dacă ar putea să-și părăsească pentru o clipă propria inimă și să se odihnească împreună cu copacii și cu stelele!

Cum a doua zi de dimineață nu primi nici o scrisoare de la ea, cheful de muncă îi trecu foarte repede. Era ziua derby-ului. Hotărî să meargă și el. Poate că acolo se va afla și ea. Dacă nu va fi, se va amuza privind mulțimea și caii. O văzuse pe Olivia în padoc cu mult înainte ca ochii ageri ai Colonelului să-l zărească și, urmărindu-i în mulțime, reuși să-i atingă mâna în învălmășeala de la intrare și să-i șoptească:

– Mâine la ora 4, la Galeria Națională, în fața lui *Bacchus și Ariadna*[1]. Vino, pentru Dumnezeu!

Mâna ei înmănușată o strânse tare pe a lui, apoi Olivia se îndepărtă. Mark rămase în padoc atât de fericit, încât aproape că nu mai putea să respire...

În ziua următoare, așteptând-o, privea admirativ tabloul, fiindcă i se părea că însăși pasiunea lui

[1] Tablou de Vecellio Tiziano (1477–1576)

era întruchipată în acel cer sumbru, spuzit de stele și în ochii zeului care țopăia. În fond, nu se năpustise asupra ei așa cum se repezise Bacchus asupra Ariadnei? Minutele se scurgeau și ea nu mai venea. Ce va face dacă îi va înșela așteptările? Se va stinge de dezamăgire și de disperare. Știa încă prea puțin despre puterea de a îndura a inimii omenești; viața o zdrobea și o strivea, și ea totuși continua să bată... Apoi o văzu pe Olivia venind dintr-o direcție cu totul neașteptată.

Se îndreptară în tăcere spre sălile tihnite unde erau expuse acuarelele lui Turner[1]. Nimeni, în afară de doi francezi și un bătrân paznic, nu-i văzură trecând încetișor prin fața acestor mici tablouri până ajunseră la capăt, și acolo, nevăzuți și neauziți de nimeni, el începu. Uitase argumentele pe care le pregătise cu atâta grijă. Nu rămăsese nimic decât o pledoarie incoerentă. Viața fără ea nu prețuia nimic și nu aveau decât una singură ca să se iubească – doar o singură vară. Când ea lipsea, totul părea întunecos, chiar și soarele era fără strălucire. Mai bine să moară decât să ducă o asemenea existență falsă, searbădă, departe unul de altul. Mai bine să moară în clipa asta decât să trăiască așteptându-se mereu unul pe altul, dorindu-se permanent și dându-și seama cât sunt de nefericiți. Și toate acestea pentru ce? Îl scotea din minți, îl ucidea gândul că bărbatul acela putea să se apropie de ea, știind totuși că ea îl urăște. Era o rușine pentru umanitate, nu putea fi îngăduită menținerea acestei stări de lucruri. Când un legământ își pierde sensul real, rămâne doar o

[1] Joseph Mallord William Turner (1775–1851), pictor englez, cunoscut îndeosebi prin tablourile cu subiect mitologic și peisaje

simplă formalitate. Era cumplit să-și distrugă viața pentru atâta lucru. Societatea – o știa și ea sau ar fi trebuit s-o știe – e interesată doar de forme, de aparențe. Dar ce importanță aveau opiniile societății? Societatea era lipsită de inimă, de sentimente, n-avea nimic sfânt. Și chiar dacă ar admite că e necesar să se sacrifice pentru fericirea altora, ca să facă lucrurile mai plăcute în lume, ea ar trebui să știe că acest lucru n-ar fi posibil decât dacă dragostea ar fi superficială și egoistă, dar nu atunci când oamenii se iubeau ca ei, din toată inima, din tot sufletul, gata în orice clipă să moară unul pentru altul și când nu-și aflau nici un rost în viață unul fără celălalt. Cui îi folosea dacă-și vor înăbuși iubirea, își vor nimici toată fericirea vieții lor trăind de-acum încolo ca și cum ar fi fost morți? Chiar dacă ceea ce făceau era rău, el își asuma toată răspunderea și era gata să suporte consecințele! Dar nu era, nu *putea* să fie vorba de ceva rău când ei erau frământați de asemenea sentimente.

Tot timpul cât își vărsă focul, ochii lui îi cercetau chipul. Dar Olivia nu-i răspundea decât atât:

– Nu știu! Nu pot spune nimic! Dacă aș ști...

Apoi Mark amuți, cu inima însângerată. Și când ea îl privea sau îl atingea, izbucnea din nou:

– Pretinzi că mă iubești. Atunci ce înseamnă toate astea?

În sala pustie a muzeului, hărăzită altor preocupări și în care cei doi francezi erau prea amabili ca să pătrundă, iar bătrânul paznic prea somnoros ca să-i deranjeze, ei își continuară discuția întreaga după-amiază de vară.

Tot ce-i spunea se termina cu o întrebare insistentă, înflăcărată:

– Ce s-a întâmplat? De ce ți-e teamă?

Dar și la întrebarea aceasta primi un singur răspuns trist, care-l încremeni prin monotonia lui:

– Nu știu! Nu pot să spun!

Era îngrozitor să înfrunți această rezistență misterioasă, sumbră. Îndoielile și temerile deveniră reale și pentru el din cauza imposibilității de a le înțelege. Dacă i-ar mărturisi măcar de ce se temea! Nu putea să fie vorba de sărăcie – nu i-ar fi stat în fire, căci, de fapt, el avea destul pentru amândoi. Și nici despre pierderea poziției în societate, poziție care nu-i adusese decât neplăceri! Nu intra în discuție nici teama că el ar înceta s-o iubească la un moment dat! Atunci ce era? Pentru numele lui Dumnezeu, ce? Mâine – îi comunicase ea – va pleca singură la vila de pe malul râului. Poate – îi spuse Mark – c-ar fi totuși mai bine să vină la el? Ar porni în aceeași noapte spre sud, acolo unde se înfiripase dragostea lor. Dar iarăși ea nu spunea decât:

– Nu pot! Nu știu! Am nevoie de timp!

Și totuși, ochii ei reflectau lumina dragostei. Cum de putea să mai stea la îndoială?

Exasperat, Mark nu-și mai pleda cauza și nici măcar nu protestă când ea îi spuse:

– Acum du-te și lasă-mă și pe mine să plec! Am să-ți scriu. Poate, curând, am să știu ce am de făcut.

Mark îi ceru – și căpătă de îndată – o sărutare. Apoi, trecând prin fața bătrânului paznic, coborî și părăsi galeria.

XV

Ajunse acasă frânt de oboseală, însă nu copleșit de disperare. Făcuse tot ce-i stătuse în putere s-o convingă, dar nu izbutise; mai era încă stăpânit de

speranța tenace a îndrăgostiților pasionați... Să încerci în plină lună iunie să temperezi pulsul verii, să le răpești florilor culorile lor vii sau să smulgi aripile tuturor zburătoarelor e la fel de greu ca și încercarea de a înăbuși în inima unui îndrăgostit credința că iubirea lui se va împlini...

Se întinse pe o canapea și stătu mult timp liniștit, cu fruntea lipită de perete. Era gata să mai facă o încercare. Se bucura că Olivia pleca de lângă Cramier, ducându-se acolo unde mintea lui și-o închipuise hrănind porumbeii. Nici legile, nici teama, nici chiar poruncile ei nu puteau să-l oprească să fie cu ea în gând zi și noapte. Închidea doar ochii și o și avea lângă el.

Soneria răsună de câteva ori, silindu-l pe Mark să se ridice și să deschidă ușa. Vizitatorul era Robert Cramier. Văzându-l, Lennan fu cuprins de sentimente foarte războinice, încetând să mai fie apatic. Ce-l adusese aici? Își iscodea nevasta? În el se deșteptă din nou vechea lui dorință de a-l înfrunta pe Cramier. Acesta, cu vreo cincisprezece ani mai în vârstă decât el, era mai înalt, mai masiv, mai gras. Șansele erau deci egale!

– Nu intrați?

– Mulțumesc.

Vocea lui Cramier avea aceeași notă batjocoritoare ca în duminica trecută, și lui Lennan i se păru că acesta își închipuise că-și va găsi nevasta acolo. Chiar dacă venise cu intenția asta, nu se trădă prin nimic, nici măcar nu-și roti privirea prin hol. Intră cu pași vioi, ușori pentru un om atât de solid.

– Așadar, aici îți creezi dumneata capodoperele? De când te-ai întors n-ai creat nimic „măreț"?

Lennan luă cârpa de pe omul-taur modelat pe jumătate. O făcuse îndemnat de o plăcere malițioasă.

Oare Cramier se va recunoaște în acest chip cu coarne în loc de urechi și cu fruntea înaltă, proeminentă? Dacă acest om, care călca în picioare fericirea Oliviei, a venit aici să-și bată joc de el, atunci va căpăta ce merita. Și Mark aștepta.

– Văd că i-ai pus sărmanei brute și coarne!

Dacă într-adevăr Cramier înțelesese ce anume reprezenta sculptura, avusese curajul să facă o observație plină de umor cinic, la care nici chiar sculptorul nu se gândise. Și aceste vorbe treziră în tânăr un fel de remușcare plină de admirație.

– Nu sunt coarne, ci doar urechi, spuse el blând.

Cramier ridică mâna și-și pipăi vârful urechii.

– Nu sunt chiar ca urechile omenești, nu-i așa? Dar presupun că le numești urechi doar simbolic. Pot să te întreb ce înfățișează acest chip?

Toată bunăvoința lui Lennan pieri.

– Dacă nu poți ghici privindu-l, atunci probabil că nu mi-a reușit lucrarea.

– Deloc. De nu greșesc, ai vrut să-l reprezinți strivind ceva, ca efectul să fie mai mare, nu-i așa?

Lennan atinse soclul statuii.

– Linia ruptă, aici..., apoi, cu un profund dezgust față de fățărnicie, tăcu.

Pentru ce venise? Probabil că voia ceva. Și parcă răspunzând gândurilor sale, Cramier vorbi:

– Să trecem la alt subiect. O vezi cam des pe soția mea. Vreau să-ți spun că nu-mi prea place! E mai bine să fim sinceri!

Lennan se încordă.

– Oare ăsta nu-i un lucru pe care trebuie să-l hotărască ea? întrebă el.

Silueta asta masivă, ochii ăștia amenințători! Totul era aidoma unui coșmar devenit realitate.

– Nu cred. Nu sunt dintre cei ce lasă lucrurile în voia sorții. Te rog să mă înțelegi. Te bagi între noi pe riscul dumitale.

Lennan tăcu o clipă și pe urmă vorbi liniștit:

– Poate cineva să intervină între doi oameni care au încetat să mai aibă ceva comun?

Lui Cramier i se umflară vinele de pe frunte, iar fața și ceafa îi deveniră stacojii. Și Lennan se gândi cu o stranie exaltare: „Acum mă va lovi!" Abia putu să-și stăpânească mâinile care erau gata să se întindă și să apuce gâtul acela puternic. Dacă l-ar putea sugruma, să se sfârșească odată cu el!

Dar Cramier se întoarse brusc și plecă, nu înainte de a-i spune:

– Ți-am atras atenția!

Lennan răsuflă adânc, totul se terminase. Deci așa stăteau lucrurile! Dacă Cramier l-ar fi lovit, el l-ar fi strâns de gât și l-ar fi ținut așa până și-ar fi dat sufletul.

Nimic nu l-ar fi putut împiedica. Se și vedea – în închipuire – azvârlit încoace și încolo, zvârcolindu-se, lovit, zdrobit de pumnii grei ai lui Cramier, ținându-și însă mâinile tot timpul în jurul gâtului său gros, izgonind viața din el!

Simțea, simțea foarte deslușit ultimele zvârcoliri și vibrații ale trupului acela mătăhălos, ce se prăbușea trăgându-l și pe el, pentru ca apoi să rămână țeapăn. Își acoperi ochii cu mâinile. Slavă Domnului! Celălalt nu-l lovise!

Se duse la ușă, o deschise și se rezemă de canatul ei.

În această parte lăturalnică a străzii totul era tihnit și adormit. Nu se zărea nici o suflare omenească.

Câtă liniște pentru un oraș ca Londra! Se auzeau doar păsărelele. În atelierul de alături cineva cânta

ceva din Chopin. Ce curios! Aproape că uitase că pe lume existau asemenea lucruri. O mazurcă! Ciudată melodie! Ca o roată, care se rostogolește mereu, mereu. Ei bine, acum ce va urma?! Doar de ceva era foarte sigur: va renunța mai curând la viață decât la Olivia! S-o iubească, s-o dobândească sau să părăsească totul și să dispară în sunetele acestei melodii, care se mai auzea ca un bocet al verii.

XVI

Când venea la vila ei, Oliviei îi plăcea să stea deseori pe malul râului. Ce lume stranie, profundă, clocotind de viață zăcea sub pânza apei aceleia sclipitoare, atât de departe de adierea vântului și de umbra sălciilor! Exista oare și acolo jos, unde era aproape beznă, dragoste între ființe sensibile? Sau iubirea lor se ridica la suprafață, cuibărindu-se între trestii și flori de apă, la lumina soarelui? Existau oare și acolo culori? Sau se mistuiau în adâncuri? Nici parfumul, nici muzica nu-și dovedeau prezența, doar mișcarea era permanentă printre toate acele mici ființe aduse de curent, mișcare neîntreruptă, ca aceea a frunzelor plopilor tremurători, niciodată liniștiți, ca niște nori goniți necontenit de vânt. Și dacă beznа stăpânea adâncul apei, întunericul putea să cuprindă și suprafața, unde inimile erau îndurerate și ochii căutau zadarnic ceva ce nu se zărea.

Să privești mereu apa ce curgea spre mare, fără să facă vreodată drumul înapoi, fără să se abată din cale, mânată înainte calmă ca destinul – întunecată sau strălucitoare ca auriul zilelor și argintiul nopților acelora minunate, când fiecare floare din grădina ei și de pe câmp, și de-a lungul malului fremăta de

o gingașă viață, când măceșul înflorea pe pajiști, iar în păduri ferigile îți ajungeau până la genunchi.

Olivia nu era singură, deși ar fi dorit să fie: la două zile după ce părăsise Londra sosiseră unchiul și mătușa ei. Îi invitase Cramier. El încă nu venise.

În fiecare seară, după ce se despărțea de familia Ercott și urca treptele largi ale scării ce ducea în camera ei, Olivia se așeza la fereastră și-i scria lui Lennan, la lumina unei lumânări, o lumânare cu o flacără mică, tovarășa ei, părând a întruchipa însuși sufletul lui Mark. În fiecare seară îi împărtășea gândurile, încheind inevitabil cu cuvintele: *Ai răbdare!* Olivia aștepta să capete curaj ca să treacă peste stavila sumbră ridicată de îndoieli, temeri și probitate, să-și biruie acea frică pe care nu îndrăznea să și-o mărturisească nici ei înseși. După ce sfârșea, se apleca pe fereastră, în întunericul nopții. Colonelul, o siluetă neagră într-o haină ce-l ferea de umezeală, se plimba în sus și în jos, pe gazon, fumându-și ultima țigară, a cărei luminiță Olivia o putea distinge clar; iar deasupra pajiștii se profila porumbarul fantomatic, dincolo de care se auzea susurul râului. Apoi își strângea brațele în jurul ei temându-se să le întindă, ca să n-o vadă cineva.

În fiecare dimineață se trezea devreme, se îmbrăca și se furișa în sat să pună scrisoarea la poștă. Peste râu, în pădure, porumbeii sălbatici o chemau ca și când dragostea însăși îi grăia zi de zi. Se întorcea cu mult înaintea micului dejun, urca în camera ei și apoi cobora, de parcă abia atunci ar fi ieșit pentru prima oară din odaie. Colonelul, întâlnind-o pe scări sau în hol, îi spunea:

– Ah, draga mea, ți-am luat-o înainte. Ai dormit bine?

Și în timp ce-i atingea obrajii cu buzele, așa cum se cuvenea unui unchi, el nici măcar nu bănuia că ea și făcuse o plimbare de vreo trei kilometri prin iarba plină de rouă.

Acum, când era chinuită de o nehotărâre al cărei sfârșit, într-un fel sau altul, trebuia să fie atât de îngrozitor, acum, când se găsea în mijlocul vârtejului, nu-și exterioriza în nici un fel frământările. Colonelul și chiar și soția lui erau cam dezamăgiți, gândindu-se că, de fapt, nu se întâmplase nimic grav. Pe de altă parte însă, se bucurau că totul era în ordine, fiindcă n-ar fi putut să dea socoteală de ceea ce se petrecuse la Monte Carlo când Olivia fusese lăsată în grija lor. Zilele calde, molcome și le petreceau jucând crichet, vâslind pe râu sau stând foarte mult pe terasă, prilej cu care Colonelul le citea cu glas tare din Tennyson[1], lucru ce le făcea mare plăcere.

Colonelul, mai ales, se bucura că se găseau în afara orașului, „atât de aglomerat în această perioadă". Și astfel se scurgeau zilele de iunie, una mai frumoasă decât cealaltă.

Apoi, într-o vineri seara, sosi, pe neașteptate, Cramier. Era cald la Londra... Sesiunea, plicticoasă... Jubileul întorsese totul pe dos. Ce fericiți erau că se aflau la țară!

A urmat o cină foarte tăcută.

Doamna Ercott îl privea pe Cramier cum dădea vinul pe gât ca apa și cum, din când în când, ochii lui, grei parcă de nesomn, se opreau nu pe fața soției lui, ci pe gâtul ei.

Dacă Olivia într-adevăr nu-l iubea și se temea de el, așa cum bănuia domnul Ercott, ea își ascundea foarte bine simțămintele! În seara aceea era

[1] Alfred Tennyson (1809–1892), poet englez

aprinsă la față, lucru ciudat pentru o femeie de obicei palidă. Poate că soarele îi bronzase obrajii. Rochia neagră, cu decolteu adânc, îi stătea foarte bine, iar dantela veche, milaneză, se armoniza de minune cu tenul ei.

La piept își prinsese o garoafă de un roșu-închis. Ochii ei – întunecați ca noaptea – care uneori păreau de catifea neagră – se potriveau extraordinar unei femei palide! Vorbea și râdea mai mult ca de obicei. O puteai crede o soție bucuroasă că-i venise bărbatul! Dar se simțea ceva în aer, în lucruri, în privirea fixă a soțului, care – după o zi de arșiță – prevestea furtuna.

Noaptea era neobișnuit de liniștită și de întunecată, lipsită de orice adiere de vânt; o puzderie de fluturi se roteau în jurul luminii ca niște spiriduși veniți de peste râu! Văzându-i, doamna Ercott zâmbi! Fluturi! Și bărbații semănau cu fluturii – existau femei din preajma cărora nu se îndupleca să plece. Da! Și Olivia îi fascina pe bărbați. Nu prin ceva artificial, să fim drepți cu ea, nu, în nici un caz! Avea însă ceva plăcut și fatal, întocmai ca și flacăra lumânării pentru bieții fluturi. Ochii lui John sau ai lui Robert Cramier nu se uitau cu o privire obișnuită la Olivia, ci cu o căutătură stranie, prelungă. Iar în ceea ce-l privește pe acel tânăr, n-o să uite niciodată expresia feței lui atunci când s-au întâlnit în Hyde Park.

După cină, se așezară pe terasă și deveniră și mai tăcuți, privindu-și, după cât se părea, doar fumul țigărilor ce se ridica liniștit, drept în sus, de parcă nu s-ar fi mai aflat pe lume vânt. Colonelul încercă în două rânduri să aducă vorba despre lună: „Ar fi fost timpul să apară până acum luna plină!"

Ceva mai târziu, Cramier spuse:

– Olivia, pune-ți șalul pe umeri și vino să ne plimbăm prin gradină.

Doamna Ercott trebui să admită că bănuielile Colonelului erau întemeiate. Olivia aruncase o privire de păsărea speriată, ce încerca să scape de primejdie, apoi se ridică liniștită și se îndepărtă cu Cramier pe cărare. Siluetele celor doi dispărură curând din ochii lor.

Doamna Ercott, cu inima tulburată, se ridică și se apropie de scaunul bărbatului ei. Acesta, încruntat, își privea pantofii de seară din picioare, legănându-le. Ridică ochii spre ea și-i întinse mâna. Doamna Ercott o luă și i-o strânse. Avea nevoie de mângâiere.

– Dolly, e-o noapte grea. Nu-mi place deloc! zise Colonelul.

XVII

Trecură în tăcere pe sub dafini și călini, spre râu, apoi o luară la dreapta și merseră de-a lungul malului, în direcția porumbarului și a arborilor de tisă.

Se opriră în bezna adâncă a frunzișului. Aici totul i se părea Oliviei cumplit de liniștit; nu se simțea nici o adiere, oricât de ușoară, nu se auzea nici freamătul slab al trestiilor, nici fâlfâitul vreunei păsări, absolut nimic, în afară de răsuflarea lui profundă, sacadată, tremurătoare. De ce-o adusese aici? Să-i demonstreze că-i aparținea numai lui? N-avea oare de gând să-i vorbească, să-i spună ce-avea de spus? Numai să n-o atingă!

Apoi el se mișcă, și o piatră de pe mal se desprinse și se prăbuși cu zgomot în apă. Olivia nu putu să-și înăbușe un suspin ușor. Ce sumbră era apa

râului! Dar de pe malul opus, deasupra siluetei întunecate a unui plop uriaș, o fâșie de lumină destrămă încet întunericul. Era luna, pe care Olivia o zări răsărind deasupra pădurii, o lună ca un ban, auriu-închis. Inima ei se lăsă învăluită de această lumină caldă. Cel puțin avea o prietenă în noaptea asta profundă care-o înconjura.

Deodată simți cum mâna lui îi cuprindea mijlocul. Nu se clinti, inima îi bătea agitată și un fel de rugăminte îi flutura pe buze. Mâinile grele care-o strângeau mărturiseau o forță uimitoare.

Vocea lui era răgușită și stranie:

– Olivia, nu putem continua așa. Sufăr, Doamne, cât sufăr!

Putea să-i dorească moartea, dar nu suporta să-l vadă suferind. Dumnezeu îi era martor! Și totuși, cuprinsă între aceste mâini, nu fu în stare să rostească vorbele: „Îmi pare rău".

El scoase un sunet ce se prefăcu în geamăt și căzu în genunchi. Simțindu-se încleștată pe neașteptate, încercă să-i îndepărteze capul. Fruntea îi ardea și îl auzi șoptind:

– Ai milă! Iubește-mă măcar puțin!

Apăsarea mâinilor lui, pe care o simțea prin mătasea subțire a rochiei, o făcu aproape să leșine. Încercă să se elibereze, dar nu izbuti și rămase nemișcată până ce în sfârșit își regăsi glasul:

– Milă?! Pot oare să-mi impun pe cine să iubesc? Nimeni n-a putut vreodată. Te rog, ridică-te și lasă-mă să plec!

Dar Cramier o trăgea în jos, silind-o să îngenuncheze pe iarbă, alături de el, cu fața apropiată de a lui. Un oftat lung îi ieși de pe buze. Era cumplit, îngrozitor!

Și el continuă să pledeze, să vorbească confuz, fără s-o privească în față. I se părea că nu se va sfârși niciodată, că niciodată nu va putea să scape din îmbrățișarea lui, să fugă departe de aceste gâfâieli și suspine. Instinctiv, nu se mișca, stând cu ochii închiși. Apoi simți, pentru prima oară în această seară, că privirea lui se pironea pe fața ei și înțelese că până atunci nu îndrăznise s-o privească în ochi de teamă să nu citească ce era în inima ei. Olivia spuse cu blândețe:

– Te rog, lasă-mă să plec. Cred că am să leșin!

El slăbi îmbrățișarea și ea alunecă, rămânând nemișcată pe iarbă. Urmă o liniște adâncă; Olivia nu știu dacă el se mai afla sau nu lângă ea, până când nu-i simți mâna arzătoare pe umărul ei gol. O să înceapă din nou? Se lipi mai tare de pământ și de pe buze îi scăpă un geamăt. Atunci el îi dădu drumul și când, în sfârșit, deschise ochii, Cramier plecase.

Se ridică în picioare tremurând și porni repede pe sub arborii de tisă. Încerca să se gândească, încerca să înțeleagă ce le hărăzea viitorul lui, ei, și iubitului ei. Dar nu era în stare. Gândurile îi erau parcă învăluite de un întuneric fără speranță, ca și bezna acestei nopți.

Ah! Dar noaptea era luminată de razele aurii ale lunii, în timp ce ea nu-și putea îngădui nici cea mai mică licărire de speranță; era ca și cum cineva s-ar strădui să străbată cu privirea suprafața întunecată a apei.

Își trecu mâna peste față, peste păr și rochie. Oare cât de mult au durat toate astea? De cât timp se aflau afară? Se îndreptă încet spre vilă. Slavă Domnului! Nu s-a plecat nici în fața fricii, nici a milei, n-a fost fățarnică, n-a pretins că ar putea să-l

iubească, nu și-a trădat adevăratele simțăminte. Dacă ar fi făcut-o, n-ar fi putut să îndure amintirea acestui lucru. Rămase uitându-se în jos, încercând parcă să citească viitorul în adâncul straturilor de flori; apoi, adunându-și puterile, se grăbi spre casă. Pe terasă și în balcon nu se mai afla nimeni. Se uită la ceas. Era aproape unsprezece. Chemă servitorul și-l rugă să închidă ferestrele, apoi se furișă în odaia ei. Oare soțul ei plecase pe neașteptate, tot așa cum venise? Sau trebuia să înfrunte iarăși spaima aceea, care-i dădea senzații aproape dureroase, strecurându-i în suflet groaza față de noaptea în care-l știa aproape? Se hotărî să nu se culce în pat și, trăgând un fotoliu lângă geam, se înfășură într-un halat și se întinse.

Puse într-un vas cu apă, pe fereastră, garoafa de la piept, care scăpase ca prin minune neatinsă în clipele acelea sumbre, petrecute pe iarbă. Era floarea preferată a lui Mark, cum îi mărturisise el odată. Floarea, cu viața, mireasma și culoarea ei, îi amintea de el.

Ce ciudată îi era existența! Cu toate că văzuse și cunoscuse mulți bărbați, nu iubise pe nimeni până când nu-l întâlnise pe Lennan. Fusese chiar încredințată că nu va cunoaște niciodată dragostea și, de fapt, nici n-o dorea prea mult. Credea că totul se va desfășura în continuare la fel și se va stinge fără să cunoască sau să jinduiască prea mult după dragostea din plină vară a vieții. Acum dragostea se răzbuna pentru toată iubirea ce i se oferise zadarnic în trecut și pentru dragostea oribilă cu care o implorase soțul ei în seara asta, târându-i-se, în genunchi, la picioare. Toți afirmau că vraja iubirii, acest sentiment puternic și gingaș, care se ivește cine știe cum și din ce pricină, trebuie să învăluie odată cu farmecul

lui pe orice bărbat sau femeie. Nu crezuse, dar acum știa sigur. Orice s-ar fi întâmplat, n-ar fi vrut ca ea să fie o excepție.

Iar dacă toate lucrurile se schimbau și dacă și ea trebuia să se transforme, să îmbătrânească și să nu mai fie atât de frumoasă, încât să-i placă lui, simțea că totuși inima îi va rămâne mereu aceeași. Era sigură de asta. Era ca și cum cineva i-ar fi spus: „Asta-i dragostea veșnică, mai presus de viață și de moarte, ce va dăinui în eternitate! El se va preface în țărână și tu vei fi țărână, dar dragostea voastră nu se va stinge vreodată. Va pluti poate undeva, printre copaci, printre flori sau în străfundurile apei. Numai pentru ea v-ați născut." Atunci băgă de seamă că o vietate delicată, cu aripioare argintii și care nu semăna cu nici un fluture din câți văzuse vreodată se așezase pe capotul ei, aproape de guler. S-ar fi zis că doarme, atât era de firavă și de somnoroasă, iar din pricina aripilor albe părea o luminiță scăpată din noapte. Din adâncul memoriei ei se închegă o amintire: își aduse aminte de un gest făcut de el, în întuneric, într-o noapte aidoma acesteia. Ah, da! Seara aceea după ce fuseseră la Gorbio, și fluturele acela, ca o bufniță, se așezase pe genunchii ei! O atinsese în timp ce-i lua de pe genunchi vietatea aceea plăpândă, cu ochi catifelați și aripioarele în evantai!

Se aplecă pe fereastră ca să respire. Ce noapte! Stelele păreau pitite în căldura înăbușitoare, neprihănită, iar luna mică, aurie era lipsită de transparența-i obișnuită. O noapte ca o panseluță neagră, cu o inimioară de aur în mijloc. Și câtă liniște! Copacii, care fremătau de obicei în timpul nopții, chiar și plopii, își pierduseră parcă glasul. Când îi atingea obrazul, aerul, neclintit, avea un fel de

soliditate ca-n vis. Dar în mijlocul acestei liniști, câtă simțire, câtă pasiune – ca și-n inima ei! Nu putea oare să adune tot ceea ce-i amintea de Mark din pădurile acelea, din strălucirea întunecată a apei, să-l smulgă din flori și din copaci și din cerul plin de patimi și să-l ademenească aici, unde îl aștepta ea, astfel încât să nu mai fie doar o ființă plină de doruri nestinse, ci totuna cu el și cu noaptea? Apoi își lăsă capul pe mâini.

Toată noaptea stătu la fereastră, uneori ațipind în fotoliu, alteori tresărind de frică, atunci când i se năluca că soțul ei se apleca peste ea. Poate că fusese aievea acolo și apoi se strecurase afară? Și zorile se iviră – cu o rouă fumurie, cu o ușoară negură dezolantă, învăluind fiecare copac negru și porumbarul alb, lăsându-se ca o eșarfă de-a lungul râului.

Ciripitul păsărilor încă nevăzute răsuna printre frunze.

Apoi adormi.

XVIII

Când se trezi de-a binelea, surâzând în lumina dimineții, Cramier se afla lângă fotoliul ei. Fața lui era sumbră și chinuită; părea într-adevăr foarte obosit.

– Deci așa! Felul ăsta de somn nu-ți strică visele. Nu le voi tulbura nici eu. Mă-ntorc în oraș...

Olivia rămase nemișcată, ca o păsărică speriată, privindu-i spatele pe când el se apleca peste fereastră. Întorcându-se din nou spre ea, îi spuse:

– Dar ține minte: ceea ce nu pot obține eu, nu va obține nimeni. Pricepi? Nimeni!

Și apropiindu-se de ea îi repetă:

– Înțelegi, nu? Soție perfidă!

Toate acestea după ce se străduise patru ani să nu tresară când o atingea el, făcând eforturi imense să nu tremure! „Soție perfidă!" Nu-i va răspunde, chiar dacă va încerca s-o ucidă.

– Auzi? repetă el: Bagă-ți bine în cap asta! Te-am avertizat!

Apucă fotoliul de brațe și-l scutură atât de tare, încât simți și ea zguduitura. O va lovi peste obrazul pe care reușise să-și păstreze zâmbetul? În ochii lui fulgeră doar o expresie pe care ea n-o putu deslușì.

– Bine! Acum știi!

Și se îndreptă greoi spre ușă, ieșind. În clipa când dispăru, Olivia sări din fotoliu. Da, era o soție perfidă. O soție care ajunsese la capătul răbdării! O soție care, în loc să-și iubească soțul, îl ura. O soție întemnițată. O soție perfidă! Deci supliciul îndurat de dragul unei credințe de care se lepădase era curată nebunie. Dacă i se părea că era perfidă și nesinceră cu el, atunci ea nu mai avea nici un motiv să mai pretindă că nu era așa. Și nu va mai sta, cum spunea un cântec batrânesc, suspinând și adăstând. N-o să mai tânjească după dragoste, petrecând nopțile chinuindu-se și cu inima tremurând ca în ajun, frământată de o pasiune pe care nu și-o putea împlini.

Și în timp ce se îmbrăca, se miră că nu arăta obosită. Să iasă cât mai repede! Să-i trimită iubitului o știre, să-l roage să vină la ea de îndată, cât nu era periculos, să-l anunțe că era gata să-l urmeze, evadând din temniță. Voia să-i telegrafieze, rugându-l să vină în seara aceea cu o barcă în fața plopului înalt. Pastorul o invitase la cină, împreună cu unchiul și cu mătușa ei, dar putea să pretindă în ultima clipă că o durea capul. Când familia Ercott va pleca, se va strecura afară și amândoi se vor plimba cu barca, apoi pe cărare, printre copaci, unde vor petrece

două ore de fericire. Trebuiau să-și facă planuri limpezi, pentru că de mâine aveau să-și înceapă viața lor comună. Dar nu era prudent să trimită mesajul din sat, trebuia să treacă podul și să meargă la oficiul poștal de pe malul celălalt, unde n-o cunoștea nimeni. Acum însă întârziase, nu putea să plece înainte de micul dejun.

Mai bine se va furișa după aceea, când se va încredința că bărbatul ei plecase într-adevăr. Nu va fi prea târziu pentru telegramă. Lennan nu ieșea niciodată înainte de sosirea poștei de douăsprezece, care îi aducea scrisorile ei.

Își termină toaleta și, știind că nu trebuia să se arate emoționată, stătu câteva clipe liniștită, încercând să-și impună o expresie de nepăsare. Apoi coborî.

Soțul ei își luase micul dejun și plecase. Orice-ar fi făcut sau ar fi spus, Olivia zâmbea întruna cu un fel de mirare, ca și cum ar fi privit un eu din care evadase, lepădându-l ca pe-o haină veche și care acum încerca parcă s-o înveselească. N-avea remușcări nici măcar când se gândea că va întreprinde ceva ce-l va mâhni foarte mult pe Colonel. Îi era drag, dar acum nu mai avea nici o importanță. Și asta ținea de trecut. Nimic, nimic pe lume nu mai conta! O amuza gândul că unchiul și mătușa ei nu înțeleseseră sensul plimbării din seara trecută în grădina întunecată, că nu pricepuseră nepăsarea și seninătatea ei de-acum. Îndată ce fu posibil fugi afară și se furișă spre râu, ascunsă de umbra arborilor de tisă. Trecând pe lângă locul unde bărbatul ei o silise să se lase în genunchi lângă el, pe iarbă, simți un fel de mirare că putuse fi atât de îngrozită. Ce simboliza el? Nimic mai mult decât trecutul. Și-și continuă fuga. Privi cu atenție malul din fața plopului uriaș. Va fi foarte ușor să plece de-aici într-o barcă. Dar

nu vor rămâne în apele astea întunecate. Vor merge mai departe, în pădurea aceea din mijlocul căreia răsărise luna noaptea trecută, pădurea plină de vraja verii, de unde venea în fiecare dimineață chemarea porumbeilor sălbatici. Când se va întoarce, nimeni nu o va putea vedea acostând la mal, pentru că iazul va fi năpădit de întuneric, și în timp ce mergea grăbită privi înapoi peste umăr, la locul unde apa, făcând un ochi, nu mai sclipea. O libelulă îi atinse obrazul, apoi o văzu dispărând acolo unde razele soarelui loveau apa. Cât de puțin durase zborul ei fericit, sfârșindu-se, ca o lumânare stinsă de vânt, în bezna apei! Copacii creșteau aici groși – forme misterioase, numai cioturi ciudate și rădăcini, semănând cu niște ființe monstruoase, ai căror ochi păreau că te scrutează cu curiozitate. Olivia se cutremură. Mai văzuse undeva acești monștri cu ochii lor cercetători. Ah, da! În visul ei de la Monte Carlo, când fața aceea de om-taur o privea de pe mal și ea mergea fără a mai fi în stare să strige. Nu! Locul acesta nu le era favorabil – nu vor rămâne nici o clipă aici! Și, mai grăbită ca oricând, alergă de-a lungul cărării. Curând trecu peste pod, trimise telegrama și se întoarse.

Acum nu se mai grăbea, căci până la ora opt mai erau zece ceasuri. Dorea ca această zi de vară să fie numai a ei, o zi de reverie până va sosi el; această zi pentru care se pregătise viața întreagă – ziua dragostei. Ce minunată îi era soarta! Dacă ar mai fi iubit vreodată, dacă în căsnicie ar fi avut parte de bucurii, n-ar fi fost posibil să simtă cândva ceea ce simțea acum, ceea ce știa foarte bine că nu va mai simți niciodată. Trecu peste pajiștea proaspăt cosită și se aruncă în iarba ce rămăsese necosită, pe o movilă. Departe, în cealaltă parte a pajiștii, oamenii continuau să cosească. Totul era minunat: norii

ușori ce pluteau, tulpinile trifoiului care-i înțepau palmele și ierburile înalte, răcoroase, ce-i atingeau obrazul, fluturii mici și albaștri, ciocârlia nevăzută, mireasma fânului cosit și săgețile lungi, aurii ale soarelui care-i mângâiau fața și trupul. Să te dezvolți și să ajungi să trăiești acest ceas de vară; toți trebuiau să o facă! Ăsta era rostul vieții! Nu mai era cuprinsă nici de îndoieli, nici de frică. Nu-i mai era groază, nu mai simțea amărăciune și nici remușcare pentru ceea ce se pregătea să facă. O făcea pentru că așa se cuvenea... La fel ca iarba care trebuia să crească, să se dezvolte pentru a fi cosită. Avea senzația că trăia un moment binecuvântat și înălțător. Oricare ar fi fost puterea care o plămădise pe ea, plămădise în același timp și dragostea și, de aceea, orice ar fi fost, oricine ar fi fost, nu putea să-i fie potrivnică. O albină i se așeză pe braț. Olivia o luă și o ținu în lumina soarelui, ca să se poată bucura de strălucirea ei. Era sigură că n-o va înțepa, nu în această zi! Fluturii mici și albaștri se apropiau și ei netemători, văzând-o stând atât de neclintită. Și gânguritul de dragoste al porumbeilor sălbatici nu mai contenea, împletindu-se cu fâșâitul ușor al coaselor.

În sfârșit, se ridică și se îndreptă spre casă. Sosise o telegramă ce cuprindea doar un singur cuvânt: *Da.* O citi cu o față neclintită – reușise să-și pună din nou masca indiferenței. La ora ceaiului pretextă că o durea capul și spuse că se duce să se culce. Sus, în camera ei, petrecu trei ore scriind; se strădui să descrie cât mai exact prin ce trecuse, tot ceea ce gândise și simțise înainte de a se hotărî.

I se părea că avea datoria față de ea însăși să-i mărturisească celui drag cum de ajunsese să facă ceea ce niciodată nu crezuse că va fi capabilă să facă. Puse foile într-un plic și-l sigilă. I-l va oferi ca să

poată citi și înțelege tot după ce îi va fi dat dovada deplină a dragostei ei. Aceasta îi va ajuta să-și petreacă timpul, până când vor porni împreună în noua lor viață. Căci în seara asta trebuiau să plănuiască tot, iar mâine aveau să treacă la fapte.

La șapte și jumătate trimise vorbă că durerea de cap era prea puternică și că nu putea ieși, știre care prilejui imediat vizita doamnei Ercott. Ea și Colonelul erau dezolați, dar poate că făcea bine că nu ieșea, nu trebuia să se obosească. Veni chiar și Colonelul și îi vorbi prin ușă, cu voce sumbră. Nu se simțea destul de bine ca să meargă? Fără ea nu va fi prea vesel. Nu trebuia să se obosească! Nu, în nici un caz!

Inima i se frânse. Totdeauna era atât de bun cu ea... În sfârșit, privind pe coridor, îi văzu coborând spre alee: Colonelul puțin înainte, ținând în mână pantofii de seară ai nevestei lui. Ce bine arăta așa cum era, bronzat la față și cu mustața căruntă, atât de drept și atât de grijuliu cu ceea ce ținea în mână!

Nepăsarea o părăsi. Se îmbrăcă în alb, luă un mantou lung de mătase bleu cu glugă și în ultima clipă scoase din vază floarea pe care-o purtase noaptea trecută și și-o prinse la piept. Apoi, băgând de seamă să nu se găsească prin preajmă vreun servitor, se furișă pe scară și ieși. Era ora opt și cele din urmă raze ale soarelui luminau încă porumbarul. Se îndepărtă de adăpostul păsărilor, ca nu cumva porumbeii, recunoscând-o, să zboare în jurul ei, trădându-i prezența prin gânguritul lor. Când ajunse aproape de capătul cărării se opri înspăimântată. Era sigură că se mișcase ceva, ceva mătăhălos, căci desluși un zgomot de crengi rupte. Era doar o reminiscență din noaptea trecută sau într-adevăr se afla cineva acolo? Se dădu câțiva pași înapoi. O alarmă

prostească! O vacă se freca de partea cealaltă a gardului viu. Părăsi cărarea, mergând prin iarbă și îndreptându-se grăbită spre plopul cel uriaș.

XIX

De sute de ori, în zilele când Olivia lipsise, Lennan fusese gata să plece, încălcându-i poruncile, numai ca să se poată afla în preajma casei ei, numai s-o simtă cât mai aproape, să încerce măcar s-o zărească de departe. Dacă trupul lui se găsea la Londra, sufletul lui o și pornise către râul pe unde mai fusese odată. De sute de ori – în închipuire, ziua, și în vis, noaptea – se vedea plutind de-a lungul canalului, agățându-se de crengi, pentru a ajunge la locul de unde se zăreau arborii întunecați de tisă și porumbarul alb.

Acum se gândea numai la împlinirea dorinței lui. Departe de el, Olivia se ofilea. Ce l-ar putea împiedica s-o ia de acolo? De ce să îngăduie ca ea și feminitatea ei să fie profanate de brațele acelui bărbat care-i inspira numai ură?

Și în ziua aceea de la mijlocul lui iulie, după ce primi telegrama, i se păru că i s-a oferit cheia raiului.

Oare ea voia sau lăsa să se înțeleagă că ar pleca cu el chiar în noaptea asta? Pentru orice eventualitate, trebuia să fie pregătit.

Își imaginase de-atâtea ori acest deznodământ, încât acum nu-i mai rămânea decât să treacă de la gânduri la faptele pe care le plănuise atât de amănunțit. Împachetă, își procură bani mulți și-i scrise o epistolă lungă tutorelui său. Știa că lucrul acesta îl va îndurera pe bătrân; Gordy avea acum peste

șaptezeci de ani, dar ceea ce avea el de gând să facă era inevitabil.

După ce îi povesti totul, continuă:

Îmi dau seama că pentru multă lume și probabil că și pentru dumneata, Gordy dragă, ar părea că fac o greșeală, dar eu știu că nu-i așa și ăsta-i adevărul.

Îmi închipui că fiecare își are propriul său punct de vedere în această privință. Și cum eu n-aș fi vrut, pe onoarea mea, Gordy, să țin vreodată o femeie care nu m-ar iubi, legată de mine, fie prin căsătorie, fie în afara ei, cred că trebuie să procedez așa cum mi-ar plăcea să se comporte alții față de mine, adică să izbăvesc de nefericire pe această doamnă pentru care mi-aș da viața în orice clipă. Nu vreau să spun că o fac din milă, cu toate că așa mi se părea la început, dar acum știu că toate celelalte sentimente s-au contopit într-unul singur, cel mai puternic pe care l-am trăit sau îl voi trăi vreodată. Nu mă tem de urmări. Dacă Dumnezeu nu-i altceva decât adevărul universal, el nu poate să fie neîndurător când suntem sinceri față de noi înșine; iar în ceea ce privește lumea, vom ști să ținem capul sus. Cred că, totuși, în majoritatea cazurilor ești judecat după adevărata ta valoare.

În orice caz, pentru noi societatea nu contează prea mult. Poți să fii sigur că nu vom căuta niciodată prezența celor ce n-o doresc pe a noastră.

Sper că el va divorța repede și că în afară de dumneata și de Cis, nu va interesa pe nimeni acest lucru, iar dacă nu divorțează, nu-i nimic de făcut. Nu cred ca ea să aibă avere, dar ne vom putea descurca cu cele șase sute de lire pe care le am și cu ceea ce voi obține pe lucrările mele, chiar dacă vom fi siliți să trăim în străinătate. Totdeauna ai fost atât de bun cu mine, Gordy, și m-ar mâhni dacă ai crede că sunt nerecunoscător.

Dar când simți ceea ce simt eu cu trupul, cu sufletul, cu mintea – nu mai poate exista nici o îndoială, chiar dacă ne-ar pândi însăși moartea. Dacă vei primi scrisoarea înseamnă că noi vom fi plecat împreună. Îți voi scrie de acolo unde vom reuși să ne stabilim și îi voi scrie și lui Cicely. Te rog să transmiți doamnei Doone și Sylviei toată dragostea mea, bineînțeles, dacă se mai interesează de mine.

La revedere, dragă Gordy. Cred că și tu ai fi făcut la fel, în locul meu.

Al dumitale, cu dragoste, Mark

În toiul acestor pregătiri nu uitase nimic, folosind fiecare clipă din cele câteva ore pe care le avea la dispoziție, cuprins de un fel de exaltare sistematică. Ultimul lucru pe care-l făcu înainte de a pleca fu să desprindă cârpele ude de pe „omul-taur". Fața acestui monstru era parcă o întruchipare a lăcomiei, a dorinței vane. Artistul din el dăduse fără voia lui acestei opere expresia cea mai potrivită, conformă adevărului însuși. Și gândindu-se că poate va mai lucra totuși la ea, udă cârpele și o acoperi din nou cu grijă.

Nu merse în satul unde se afla vila Oliviei, ci într-altul, la o depărtare de cincisprezece kilometri mai jos, pe râu. Era mai prudent și vâslitul avea să-l liniștească. Închirie o barcă și porni în sus, împotriva curentului. Brăzda încet apa, ca să-și omoare timpul, conducând barca pe lângă malul opus celui pe care se afla vila ei. În timp ce vâslea, inima părea că i se mistuie de nerăbdare. Oare era adevărat că se îndrepta spre ea sau soarta îi juca o farsă, urmând să se trezească iarăși singur din visul pe care-l trăia? În sfârșit, trecu de porumbar, continuându-și drumul până ce pătrunse în iaz și se strecură sub plop.

Sosise cu câteva minute înainte de ora opt, așa că întoarse barca și așteptă lângă mal, ținându-se de o creangă și stând în așa fel încât să poată zări cărarea. Dacă un bărbat ar fi putut să moară de dor și de nerăbdare, atunci Lennan ar fi fost-acela!

Vântul contenise și ziua se stinse în minunata liniște a serii. Țânțarii se roteau în ultimele raze ale soarelui gata să apună și care se răsfrângeau pe suprafața întunecată a apei. De pe câmpiile pustii venea mireasma fânului, aroma dulce a florilor și mirosul pătrunzător al apei stătătoare, toate contopindu-se într-un singur parfum amețitor. Nu trecea nimeni. Zgomotele erau din ce în ce mai rare și mai îndepărtate și de-abia ajungeau până la omul acela ce asculta gânditor; aici nici păsările nu cântau. Cât de liniștit și de cald era aerul, care părea totuși că vibrează când îi lovea obrajii înflăcărați. În timp ce aștepta îl urmăreau vedenii ciudate; căldura parcă se prefăcea în mici flăcări roșii. Pe tulpinile groase ale stufului fluturi mari, prăfuiți, își căutau hrană, iar undeva, pe aproape, o rață sălbatică plescăia urmărindu-și prada sau măcăia strident. Când Olivia va veni – dacă va veni – nu vor zăbovi aici în apa asta stătătoare și sumbră, ci vor merge pe malul celălalt, departe, în pădure. Dar clipele se scurgeau și inima lui bătea din ce în ce mai tare. Apoi tresări. Zări o făptură în alb, cu capul descoperit și cu ceva albastru sau negru pe braț. Ea era! Mersul ăsta nu putea fi decât al ei! Venea foarte repede și băgă de seamă că părul îi atârna ca două aripi de-o parte și de alta a capului, ca și cum fața i-ar fi fost o pasăre albă cu aripi negre îndreptându-se în zbor către dragoste! Acum era aproape, atât de aproape, încât putea să-i distingă buzele întredeschise și ochii strălucind de iubire, ochi ce nu puteau fi asemănați

decât cu neagra boltă cerească luminată de stele sclipitoare. Se ridică și o trase în barcă; mireasma unei flori ce-i atinse fața îl străbătu parcă până în suflet, aducându-i aminte de o întâmplare din trecut, de mult uitată. Apoi, prinzându-se de crengi, pe care, din grabă, le și rupse, scoase barca din apa stătătoare, departe de țânțarii ce se roteau pe lângă ei. Olivia părea să știe unde mergeau și amândoi tăceau, în timp ce el mâna barca spre loc deschis, apoi către malul îndepărtat. Între ei și pădure nu se afla decât un mic lan cu grâu tânăr, înconjurat cu un gard viu de mărăcini și de sălcii. Se așezară în apropierea gardului, ținându-se de mână. Păreau doi copii plecați pe furiș de acasă și care încă nu știau ce să-și spună. Ea își puse pardesiul ca să-și ascundă rochia albă, și mătasea acestuia, albastră, foșni printre spicele argintii ale grâului. De ce îmbrăcase haina asta albastră? Era albastrul cerului, al florilor, al aripilor păsărilor sau albastrul întunecat al nopții – culoarea tuturor lucrurilor divine? Și ce plin de tihnă era acest ceas luminat de cele din urmă raze ale soarelui! Nu se auzea nici o mișcare, nici un tril, nici foșnetul copacilor, nici măcar bâzâitul vreunei albine! Împrejurimile nu ofereau prea multe culori – se distingeau doar câteva flori albe de cucută, clopoțeii campanulei și ultimele sclipiri argintii ale luminii calde căzând deasupra lanului de grâu.

XX

... Peste pădure și peste râu se lăsă curând noaptea. Întâi se liniștiră rândunelele care parcă n-aveau de gând să se mai oprească din zborul lor, după pradă; în cele din urmă, lumina pieri încet, înfrântă,

după ce păruse că vrea să se anine – cu toată strălucirea ei – de lume.

Luna așteptată pretutindeni răsări abia pe la zece. Ființele nocturne nu-și făcură încă apariția după această zi de vară lungă și plină de lumină, adăstând ca umbrele copacilor să se întindă tot mai mult pe suprafața apei brăzdate de reflexe argintii și ca oglinda încă strălucitoare a cerului să fie acoperită de vălul de catifea al nopții. Chiar și copacii cu frunzișul lor cernit păreau să aștepte nerăbdători întunericul. S-ar fi zis că toate lucrurile erau lipsite de contur în acest ultim ceas al zilei ce se topea, arătând parcă ochi gânditori și întristați. Totul părea încremenit de o vrajă, ca și cum viața ar fi părăsit pământul. Dar nu pentru mult timp. Odată cu întunericul începu să freamăte o altă viață, nu chiar spiritul celei stinse, ci un spirit rău, cuibărit în umbrele copacilor, în spinii din vârfurile tufișurilor sau în mijlocul rădăcinilor ca niște șerpi uriași, de pe malul apei. Apoi ieșiră bufnițele și celelalte păsări de noapte. Și în pădure începu veșnica tragedie ce se juca în lumea păsărilor. Peste ferigile uriașe, în amurg, o sumbră urmărire; țipetele stridente ale unui animal în care și-a înfipt ghearele o pasăre de pradă și, amestecate cu ele, strigătele răgușite și mânioase vestind izbânda. Aceste zgomote ale nopții ce păreau a simboliza însăși cruzimea din inima naturii nu conteniră până când moartea nu puse capăt acestor scene pline de ferocitate. Oricine i-ar fi compătimit pe cei hăituiți putea să asculte, dar nu să și plângă...

Apoi o privighetoare se porni să cânte cristalin și un cristei țipă din mijlocul lanului de grâu. Din nou, noaptea împărăția peste vârfurile tăcute ale copacilor și în tihna și mai profundă a apelor. Rar

se auzea câte un șoptit, un plescăit, abia deslușit și din când în când strigătul bufniței urmărind vânatul. Suflarea nopții era caldă încă și plină de miresme tari, căci roua încă nu căzuse.

XXI

Trecuse de zece când ieșiră din pădure. Ea ar fi vrut să aștepte răsăritul lunii, o lună nu ca un ban de aur, cum fusese în noaptea trecută, ci una de fildeș, luminând cu razele-i strălucitoare ferigile și acoperind crengile joase ale copacilor cu flori albe.

Se strecurară printr-o portiță, pe lângă lanul luminat de lună, ce părea un ținut dintr-o altă lume, dintr-o lume prin care hoinăriseră cu o oră și ceva în urmă.

Inima lui Lennan era covârșită de un simțământ pe care numai o dată în viață îl poate cunoaște un bărbat: un simțământ de recunoștință umilă, de mulțumire și de adorație pentru cea care îi dăruise tot ce avea. Pentru ea nu va mai trebui să existe decât bucuria, bucurie asemănătoare celei trăite în această ultima oră. Nu-i va fi îngăduit niciodată să cunoască mai puțină fericire! Și îngenunchind în fața ei, pe malul apei, îi sărută rochia, mâinile, picioarele – care de mâine vor fi ale lui pentru vecie.

Apoi se urcară în barcă.

Surâsul lunii tremura în fiecare cută a apei, pe trestii și pe nuferi, pe fața ei, pe gluga ce-i alunecase de pe părul despletit, pe mâna ce-o ținea în apă și pe cealaltă care mângâia floarea de pe piept. Olivia murmura:

– Să mergem, dragostea mea. E târziu!

Cufundând vâslele, împinse barca în apele sumbre ale canalului.

Mark n-a știut niciodată ce s-a întâmplat atunci, niciodată în anii ce au urmat nu și-a putut explica deslușit totul. Revedea silueta ei albă ridicându-se în picioare, aplecându-se înainte ca o ființă hărțuită, care nu știe cum să scape; o izbitură cumplită și capul lui se lovi de ceva tare. Apoi nimic! Mai târziu, o luptă teribilă, îngrozitoare, cu rădăcinile, cu ierburile din apă și din noroi, o agonie înspăimântătoare, în întunericul adânc dintre trunchiurile copacilor, unde se simțea atras de apa moartă ce părea fără fund.

Mai era cineva care se năpustise asupra lor, în beznă, cu barca lui în barca lor, ca o fiară ucigașă. Un coșmar cu mult mai îngrozitor decât se poate povesti, coșmar ce deveni și mai înspăimântător când, în lumina lunii, o întinseră pe Olivia pe mal și când, cu toate încercările lor deznădăjduite, ea încetă să mai respire.

Zăcea albă, iar ei amândoi ghemuiți, unul la picioare și altul la capul ei, părând niște ființe întunecate venite din pădure și din apă, aplecate asupra prăzii ucise în luptă.

N-a știut niciodată cât au stat acolo, fără să-și arunce măcar o privire, fără să vorbească, fără să încerce să atingă trupul inert. N-a știut niciodată cât de lungă a fost noaptea aceea de vară, împresurați de umbrele iscate de lumina lunii și de trestiile fremătând în bătaia vântului.

Pe urmă se deșteptă în el ce-i mai rămăsese din conștiință. Începuse iar să simtă... Niciodată nu va mai vedea acești ochi luminoși pe care-i îndrăgise! Niciodată nu-i va mai săruta buzele! Era rece ca lumina lunii căzând pe pământ, iar floarea se mai

afla prinsă la pieptul ei. Zăcea aruncată pe mal ca un nufăr rupt. Moartă?... Nu, nu! Nu moartă! Dăinuia în noapte, în el însuși, se afla undeva! Desigur, nu pe acel mal, lângă această apă hidoasă și lângă ființa aceea întunecată, mută, care o nimicise! Trăia în râu, în pădurea fericirii lor, se afla undeva, fremătând de viață!

Și, trecând pe lângă Cramier, care nu se clinti, se urcă în barcă și vâsli ca un nebun împotriva curentului.

Dar odată ajuns în mijlocul râului se prăbuși nemișcat pe fundul bărcii.

Luna aluneca odată cu barca, dusă la vale de valuri și luminând apa care-i răpise sufletul Oliviei. Sufletul ei era acum una cu frumusețea albă și cu umbrele nopții, făcând pentru totdeauna parte din tihna și din patima acestei nopți de vară. Sufletul ei plutea deasupra acestor locuri, ascultând murmurul trestiilor și al pădurii și contopindu-se cu visul cel fără de sfârșit, căci pășise dinspre viață spre moarte așa cum ar dori oricine să pășească – într-o oră de fericire.

PARTEA TREIA

TOAMNA

I

În noaptea aceea de noiembrie, când Lennan se furișă până la ușa deschisă a budoarului și se uită la soția lui care dormea, soarta încă aștepta un răspuns.

Ardea un foc domol – unul dintre acele focuri ce aruncă umbre ușoare peste tot și din când în când luminează o clipă, încât se pot deslușì bine lucrurile din casă. Perdelele nu erau trase de tot și o ramură de platan cu câteva frunze – platan care le era tovarăș credincios de cincisprezece ani, de când locuiau acolo – se mișca atingând încetișor geamul, ca și cum i-ar fi cerut să-i îngăduie să intre lui, care hoinărise atâtea ceasuri în bătaia aceluiași vânt. Prieteni credincioși, acești platani din Londra!

Nu îndrăznise să spere că o va găsi pe Sylvia dormind. Era un noroc că adormise, oricare ar fi fost soluția – și oricât de crudă! Dormea cu fața întoarsă spre foc și cu o mână sub cap, așa cum ațipea deseori. Chiar când viața pare să nu-ți mai ofere nimic – când nu mai găsești nici un punct de sprijin – faci totuși ceea ce ești obișnuit să faci.

Biata ființă, cu sufletul atât de blând, nu mai dormise de patruzeci și opt de ore de când îi vorbise, ore care păreau tot atâția ani! Așa cum stătea acolo, cu părul bălai și cu tulburătoarea-i candoare ce n-o părăsea nici în somn, făcea impresia unei fete. Nu se schimbase prea mult din vara aceea când Cicely se căsătorise la Hayle. Nu avusese nici un motiv

deosebit care s-o facă să îmbătrânească, în toți acești douăzeci și opt de ani. Gândurile, sentimentele profunde, suferințele, ele brăzdau riduri pe fețe; Sylvia niciodată până acum nu fusese nevoită să mediteze mai profund, nu trecuse prin vreo suferință. Și tocmai lui să-i fie dat, lui, care avusese atâta grijă de ea, cu toate că era egoist ca toți bărbații, în pofida faptului că ea nu înțelesese niciodată de ce-i era frământat sufletul, tocmai lui dintre toți oamenii îi era dat s-o rănească, să-i pună pe față pecetea suferinței, poate chiar s-o distrugă.

Se strecură în cameră și se așeză într-un fotoliu în fața căminului. Câte amintiri îți evocă un foc, cu cenușa lui, cu flăcările lui de forma unor frunzulițe, cu sclipirile și pâlpâirile lui domoale! Ce istorisiri pătimașe! Cât de mult se aseamănă inima unui bărbat cu un foc! Primele răbufniri capricioase ale tinereții, căldura nestăpânită, pătimașă, atotstăpânitoare; o ardere prelungă, constantă și tihnită a inimii și apoi ultima izbucnire a văpăii, cramponarea de tinerețea ce zboară, cea din urmă strălucire vie înainte ca cenușa să o înghețe, prefăcând-o și pe ea în scrum! În vâlvătaia de la picioarele sale întrezări priveliști și aduceri aminte pe care le bagă de seamă numai un bărbat sfârșit, a cărui inimă, după o luptă îndelungată, a fost lovită necruțător; o inimă ce tresare acum la cea mai ușoară atingere.

Dragostea! Ce lucru straniu și neprevăzut era, o împletire de farmec și de suferință! Un lucru viclean, inconștient, lipsit de speranță. O dulce adiere, mai răscolitoare decât orice pe pământ, cu o obârșie și o soartă sumbre. Un lucru lipsit de rațiune și de logică. Oare cum putea înrâuri un om fluxul și refluxul dragostei? Căci e asemănătoare cu zborurile de toamnă ale păsărilor, care se năpustesc din când în când asupra prăzii și trec apoi mai departe. Iubiri

lăsate în urmă, chiar de-a lungul unei vieți în care dragostea nu-i privită cu ușurință, așa cum s-au obișnuit s-o socotească în general bărbații. Dragostea care-l făcuse să creadă că se va prăbuși peste el cerul Tirolului dacă nu-l va îndrăgi o anumită doamnă! Dragostea a cărei stea se agățase în părul femeii ce dormea acum în fața lui. O așa-zisă dragoste, plină de farmec doar pe jumătate, de fapt, o plăcere meschină, pe care tinerețea, oricât de sensibilă ar fi, trebuie s-o mistuie până la sfârșit împreună, pare-se, cu o fărâmă de iubire, cu o izbucnire de viață, care la început promitea mult și care însemnase foarte puțin, lăsându-l dezamăgit de el însuși și întristat pentru partenera lui. Și pe urmă dragostea a cărei amintire nu o putea suporta nici după douăzeci de ani, acea pasiune de vară, pustiitoare, care într-o singură noapte obținuse și pierduse totul în mod năprasnic, lăsându-i în suflet o rană niciodată tămăduită cu desăvârșire, o mâhnire după ceea ce ar fi putut să fie. Despre rolul lui în acea noapte a tragediei, în acel „cumplit accident de pe râu", nimeni nu bănuise nimic. Și apoi lunga deznădejde resimțită ca o moarte a dragostei se alină încetul cu încetul și în locu-i prinse viață o altă dragoste sau mai curând reînvie, palidă, domoală, dar foarte reală; noua înmugurire a unui simțământ de mult uitat: acel devotament protector, cu care o înconjura pe Sylvia pe vremea când era foarte tânăr.

Își mai aducea și acum aminte de expresia de pe fața ei când se întâlniră întâmplător în Oxford Street, curând după ce revenise din exilul lui de la Roma. Acea privire înfocată și totuși mustrătoare, de o ironică resemnare, care parcă ar fi spus: „Oh, nu! După ce m-ai uitat patru ani și mai bine, nu cred că-ți reamintești acum de persoana mea!" Și, când el îi vorbi, plăcerea și mai mișcătoare de pe

fața ei. Apoi luni de nesiguranță, cu o vagă presimțire a felului cum s-ar putea sfârși toate astea. Și, în sfârșit, căsătoria lor. Destul de fericită, tihnită, nu prea vie, nu prea afectuoasă din punct de vedere spiritual.

Munca lui continuase să rămână o taină pentru ea, tot atât de neînțeleasă ca și atunci când crezuse că-i face o plăcere așezând coroniță de iasomie pe capetele animalelor lui. O căsătorie liniștită, ce nu însemna prea mult pentru el și nici pentru ea, așa cum își închipuise până acum patruzeci și opt de ore când îi vorbise, și Sylvia se cutremurase, deznădăjduită. Ce-i spusese?

O poveste lungă!...

Stând acolo lângă foc, fără să fi luat încă vreo hotărâre își rememora totul de la început: o complicație diabolică și în același timp delicată, cu vraja ei subtilă și lentă desprizându-se din el, din propria lui stare trupească și spirituală, mai mult decât farmecul revărsat asupra lui, ca și cum o forță fatală, până acum adormită, s-ar fi deșteptat ca să răsară din nou ca o floare întunecată...

II

Da, totul începuse cu mai bine de un an în urmă, în străfundurile sufletului lui. O simțise ca pe o ciudată neliniște, ca și cum viața i-ar fi alunecat printre degete, ca un val pe care nu-l putea ajunge, iar brațele lui nu se întindeau niciodată să-l prindă. Începuse cu un fel de dor ce nu se ostoia decât după ce lucra intens, un dor pentru un nu știu ce și nu știu cum, o durere ce devenea mai aprigă ori de câte ori vântul adia mai plăcut.

Se spune că vârsta de patruzeci și cinci de ani e o vârstă primejdioasă pentru un bărbat și mai ales pentru un artist. Anul trecut simțise, de-a lungul întregii toamne, destul de puternic acest neastâmpăr. Îl părăsise cât timp lucrase neîntrerupt la un grup de lei, aproape întreaga lună decembrie și o parte din ianuarie. Dar în clipa când isprăvise, neliniștea puse din nou stăpânire pe el. Își aducea bine aminte cum în acel sfârșit de ianuarie hoinărea prin parcuri zi de zi, încercând să-și găsească tihna. Vreme frumoasă, cu miresme plutind în bătaia vântului! Cu cât nesaț privea jocul copiilor, mugurii timpurii ai tufișurilor, toți întruchipând tinerețea! Cât de dureros era sentimentul că în jurul lui fremăta viața și se înfiripau iubiri, în timp ce el rămânea deoparte, neputincios să le cunoască și să le priceapă.

Și în tot acest timp zilele lui se scurgeau ca nisipul într-o clepsidră. Un sentiment dintre cele mai absurde și mai nesocotite pentru un bărbat care obținea tot ce-și dorea, care se îndeletnicea cu ceea ce-i făcea plăcere, având destui bani și o nevastă atât de bună ca Sylvia. Un sentiment ce n-ar fi trebuit să-l tulbure nici un moment pe un englez de patruzeci și șase de ani, sănătos tun. Un sentiment pe care, desigur, nici un englez nu l-ar mărturisi, ceea ce explica faptul că nu se înființase încă vreo societate pentru stârpirea lui. Căci ce altceva era acest sentiment, decât conștiința că viața n-avea ce să-i mai ofere și că nicicând nu va mai trăi emoția și bucuria nemărginită de a fi îndrăgostit, că va tânji doar după ceea ce se sfârșise și pierise pentru totdeauna?

Putea să fie ceva mai de neîngăduit pentru un bărbat însurat?

Era într-adevăr cea din urmă zi din ianuarie, când, întorcându-se dintr-una dintre neliniștitele lui hoinăreli prin Hyde Park, se întâlnise cu Dromore. Curios să recunoască un om pe care nu-l mai văzuse din timpul școlii! Era totuși, neîndoielnic, Johnny Dromore, plimbându-se de-a lungul trotuarului din Piccadilly, pe partea dinspre Green Park, cu mersul ușor legănat, cu picioarele lui subțiri de călăreț, cu pălăria lui elegantă, pusă pe o parte, cu ochii lui ciudați, bulbucați, batjocoritori, cu expresia aceea ca și când tot timpul ar fi fost gata să facă un răma șag. Da, exact același Johnny Dromore, cicălitor, când necăjit, când indiferent, totdeauna șiret, același Johnny cu inima bună și care părea că se rușinează din pricina asta. Trainice sunt prieteniile înfiripate în timpul traiului comun din școală; urmaseră împreună la colegiu.

– Mark Lennan! Dumnezeule, nu ne-am mai întâlnit de ani de zile! Nu te-am mai văzut de când ai devenit un mare... cum îi zice? Mă bucur grozav că te-am întâlnit, bătrâne!

Ăsta era într-adevăr trecutul, stins de multă vreme în simțire, în memorie și în toate; și mintea lui Lennan se străduia să-și găsească ceva comun cu acest citadin ale cărui principale îndeletniciri erau vânatul și cursele.

Johnny Dromore prinse din nou contur, el, pe care societatea își pusese pe veci pecetea, la douăzeci și doi de ani, rămânând de atunci neschimbat în gânduri și simțiri. Johnny Dromore, a cărui filosofie se limita la cai, femei, vin, țigări, glume, voioșie și veșnicile răma șaguri, restul părându-i neobișnuit și ireal; Johnny Dromore, care mai păstra totuși, undeva în el, ceva mai profund, o umbră de dorință,

o aspirație care nu prea semănau totuși cu Johnny Dromore.

Ce ciudat sunau vorbele lui sacadate!

– L-ai mai văzut pe bătrânul Fookes? Ai fost vreodată la curse? Stai în oraș? Ți-aduci aminte de bunul Blenker?

Apoi tăcere, pe urmă iarăși o răbufnire:

– Te duci vreodată la Bambury? Te duci la curse? Vino la mine! Hai în bârlogul meu, tot n-ai nimic de făcut.

Nu-l puteai lămuri pe Johnny Dromore că un „cum îi zice" putea să aibă ceva de făcut.

– Vino, dragă. Sunt prost dispus, din pricina afurisitului ăsta de vânt de răsărit.

Își aducea bine aminte din vremea când stăteau în aceeași cameră la Bambury de această stare de melancolie care-l cuprindea pe Johnny Dromore după vreo aventură sau vreun chef.

Și porniră în jos pe strada strâmtă din Piccadilly până în „bârlogul" de la etajul întâi, cu holul lui mic și întunecos, cu desene de Van Beers[1], ilustrații din *Bâlciul deșertăciunilor* și litografii înfățișând cai de curse și curse cu obstacole, cu scaune mari și toată colecția de ghiduri pentru alergări, binocluri, capete de vulpi, coarne de cerbi și cravașe. Și totuși, ceva îl frapă încă din prima clipă, ceva cu totul nepotrivit cu tabloul general – un vraf de cărți, un vas cu flori și o pisicuță cenușie.

– Stai jos, dragă. Ce vrei să bei?

Cufundat în moliciunea unui confortabil fotoliu din piele galbenă, cu brațe uriașe, asculta și vorbea

[1] Pictor flamand (1852–1927), cunoscut ca Jan van Beers cel Tânăr, pentru a nu fi confundat cu tatăl său, poetul Jan van Beers (1821–1888)

rar. Bambury, Oxford, clubul lui Gordy – bietul bătrân Gordy, plecat acum dintre cei vii! – lucruri de mult trecute păreau că se perindă iarăși prin fața lui. Și totuși aceeași vagă senzație, aceeași impresie că în încăpere se afla ceva nepotrivit cu ansamblul, plutea peste aceste rememorări, peste fumul de țigară și vorbele întretăiate ale lui Johnny Dromore. Să fi fost desenul acela în sepia deasupra lui *Tantalus*, la capătul cel mai îndepărtat al bufetului de stejar, reprezentând chipul unei femei ce privea țintă în cameră? Părea ceva straniu, contrastând cu lucrurile din jur ca și florile, ca și pisicuța ce-și lipea capul mic și pufos de mâna lui. Cât de ciudat era ca un singur obiect să pară că umplea întreaga odaie, oricât de departe ar fi fost de spiritul ei. S-ar fi zis că se prelungea ca o umbră peste picioarele întinse ale lui Dromore, peste fața lui obosită, cu nasul lung, ascuns de o havană uriașă; peste ochii lui ciudați, serioși, batjocoritori, cu ceva meditativ izvorând din adâncurile lor.

– Ești melancolic vreodată? E grozav de plicticos, nu-i așa? Așa-i când îmbătrânești. Știi, Lenny, suntem groaznic de bătrâni!

Ah! De vreo douăzeci de ani nu-i mai spusese nimeni Lenny. Și era adevărat: erau nemaipomenit de bătrâni.

– Când începi să te simți bătrân, știi, e timpul s-o faci lată, nu să stai să te uiți. Vino cu mine la „Monte"!

„Monte Carlo!" Vechea rană, niciodată vindecată, începu să zvâcnească la auzul acestui cuvânt, încât cu greu putu să spună:

– Nu, nu mă interesează „Monte"!

Și deodată văzu cum ochii lui Dromore îl cercetează, întrebători:

– Ești însurat?

– Da.

– Niciodată nu mi te-am închipuit însurat!

Vasăzică Dromore se gândise la el. Ciudat! El nu se gândise niciodată la Johnny Dromore.

– Iarna, când nu mergi la vânătoare, e cumplit de plictisitor. Te-ai schimbat foarte mult; te-am recunoscut anevoie. Ultima dată când te-am zărit, te întorceai de la Roma sau nu știu de unde. Cum e când ești sculptor? Odată am văzut ceva făcut de tine. Ai sculptat și cai?

– Da.

Chiar anul trecut făcuse un basorelief cu poney.

– Bănuiesc că sculptezi și femei?

– Nu prea des.

Ochii i se făcură mari. Ciudat acest interes păgân! Se purta ca un copil, căci toți cei de felul lui Johnny Dromore rămâneau mereu copii, oricum le-ar fi fost viața. Dacă Dromore i-ar fi spus ce are pe suflet, cum obișnuia să facă la Bambury, el i-ar fi zis: „Deci o faci lată; îmi închipui că petreci bine!" Așa înțelegeau ei să reacționeze. O manifestare diferită de atitudinea față de artă pe care-o luau evlavioșii filistini, cu sprâncenele ridicate plângător și temându-se pentru sufletul lor. Tot copii! Nici o scânteiere de înțelegere pentru ceea ce însemna în realitate arta, pentru eforturile și aspirațiile ei!

– Câștigi bine?

– Da.

Din nou o privire cu ochii mari, dar de prețuire, ca și cum ar fi spus: „Ah! Face mai mult decât îmi închipuiam!

În amurgul străbătut de lumina violetă ce răzbătea prin ferestre se așternu o tăcere îndelungată: focul pâlpâia în fața lor, pisica cenușie torcea pe umărul lui, fumul țigărilor de foi se ridica și toate astea îi dădură o ciudată senzație de tihnă, cum nu

mai cunoscuse de multe zile. Și apoi se auzi ceva sau cineva la ușă, lângă bufet. Dromore rosti cu o voce ciudată:

– Intră, Nell! O cunoști pe fiica mea?

O mână o apucă pe a lui Lennan, o mână ce părea că șovăie între hotărârea unei femei de lume și căldura exuberantă a unui copil și o voce tânără, limpede, tăioasă spuse:

– Îmi pare bine. E într-adevăr drăguță pisica mea, nu-i așa?

Dromore aprinse lumina. O siluetă destul de înaltă, într-un costum gri de călărie, uimitor de bine tăiat; o față nu chiar rotundă ca de copil, nici atât de plină ca a unei femei, roșind ușor, foarte calmă; un păr ondulat, castaniu-deschis, strâns la spate cu o fundă neagră, sub o pălărie elegantă, și niște ochi ca ai *Perditei* lui Gainsborough[1], melancolici, cenușii, magnetici, cu gene lungi, întoarse, ochi care te chemau spre ei, deși erau încă inocenți.

Și tocmai când era pe punctul de a spune: „Cred că ai coborât din tabloul acela" – văzu fața lui Dromore și mormăi:

– Așadar, asta-i pisica dumitale?

– Da. Vine la oricine. Vă plac pisicile persane? E toată numai blană. Puneți mâna!

Trecându-și degetele prin blana pisicii, spuse:

– Pisicile fără blană sunt ciudate.

– Ați văzut vreuna fără blană?

– Oh, da! În profesiunea mea trebuie să mergi dincolo de înfățișarea exterioară. Sunt sculptor.

– Trebuie să fie grozav de interesant!

---

[1] Thomas Gainsborough (1727–1788), pictor în ulei, acuarelist și desenator, unul dintre cei mai de seamă portretiști englezi

Ce femeie de lume! Dar și ce copil! Și acum băgă de seamă că semăna cu chipul din desenul în sepia, chip care părea însă mai bătrân; buzele nu erau atât de pline, privirea era mai puțin inocentă, obrajii nu erau atât de rotunzi, iar fața îi era umbrită de tristețe și disperare – dovadă că viața fusese necruțătoare cu ea. Dar avea aceiași ochi și te fascina, cu tot aerul ei de dezamăgire, datorat vieții grele pe care o trăise. Apoi observă, prinsă de ramă, pe o vergea subțire, o perdea prăfuită, trasă într-o parte. Vocea tânără, stăpânită, spunea:

– V-ar supăra dacă v-aș arăta desenele mele? Ați fi nespus de amabil dacă v-ați spune părerea despre ele.

Și, cu groază, o văzu deschizând o mapă. În timp ce examina desenele ei școlărești, o simțea uitându-se la el așa cum fac animalele când șovăie dacă să te îndrăgească sau nu; apoi veni și se așeză atât de aproape, încât brațul i se rezemă de al lui. Făcu eforturi să afle ceva bun în desene, dar nu găsi nimic. Și dacă în alte chestiuni putea să mintă atât cât era nevoie ca să cruțe sentimentele oamenilor, când era vorba de artă nu era niciodată îngăduitor, așa că zise:

– Se vede că nu te-a învățat nimeni să desenezi.

– Vreți să mă învățați dumneavoastră?

Dar, înainte de a-i răspunde, ea și îndepărtase această întrebare naivă prin atitudinea ei de om mare.

– Sigur ca nu se cuvenea să v-o cer. V-ar plictisi prea mult.

După asta își aminti vag cum Dromore îl întrebase dacă obișnuia să călărească vreodată la Row, în timp ce ochii ei îl urmăreau peste tot și cum, la plecare, ea îi strânsese încă o dată mâna copilărește. Apoi se vedea coborând scările prost luminate, trecând

pe lângă șirul de ilustrații din *Bâlciul deșertăciunilor* și ieșind pe stradă în bătaia vântului de răsărit.

III

Oare era mai neliniștit sau mai puțin neliniștit în timp ce traversa Green Park? Greu de precizat. Măgulit într-o măsură și ceva mai optimist, deși îl iritau întotdeauna relațiile cu oamenii pentru care lumea artei era ceva atât de amuzant și de fantastic! Ce idee să-i dea acelui copil lecții de desen, acelei fete prostuțe cu ochii Perditei, preocupată de călărie și de pisica ei. Ciudat cât de repede se împrietenise cu el! Probabil că era ceva mai altfel decât cei cu care era obișnuită. Și ce afectat vorbea! O copilă ciudată, atrăgătoare, chiar drăguță. Fără îndoială că nu avea mai mult de șaptesprezece ani și pe deasupra era și fiica lui Johnny Dromore!

Vântul bătea necruțător, lămpile licăreau printre copacii desfrunziți. Londra e totdeauna frumoasă noaptea, o frumusețe de care nu se satura niciodată, chiar și în ianuarie, când sufla vântul de răsărit. Îi plăceau contururile ei mari, mohorâte, dovedind rafinament, luminile ei sclipind ca o puzderie de stele căzătoare, nenumăratele vieți ce o încălzeau prin zvâcnetele și pulsațiile lor, vieți pe care ar fi dorit atât de dureros să le cunoască și să se amestece cu ele.

Îi spuse Sylviei de întâlnirea lui. Dromore! Numele o șocă. Își aminti de-un vechi cântec irlandez, *Castelul din Dromore*, cu un refren bizar, obsedant.

Toată săptămâna, fiind un ger cumplit, începu să lucreze la un grup ce-i înfățișa, în mărime naturală,

pe câinii lor ciobănești. Apoi veni dezghețul, odată cu primele răbufniri ale vântului de sud-vest, care îți dădeau, în fiecare an, în februarie, impresia că a sosit o primăvară așa cum n-ai să mai poți întâlni vreodată, o primăvară jucându-se cu simțurile oamenilor, care, ca niște albine somnoroase și scăldate în razele soarelui încep să rătăcească neliniștite. I se trezi mai puternic decât oricând setea de a trăi, de a cunoaște, de a iubi – dorul de altceva. Dar, desigur, nu aceste sentimente îl determinară să-i facă o nouă vizită lui Dromore. Oh, nu! Ci numai prietenia, având în vedere că nu-i spusese vechiului său coleg de școală unde locuia, nici că – dacă îi va face plăcere să vină – nevasta lui ar fi încântată să-l cunoască. Fiindcă, fără doar și poate, Johnny Dromore nu părea prea fericit, cu tot aerul lui hotărât! Da! Era o datorie prietenească să meargă din nou la el.

Dromore ședea în fotoliul lui imens, cu o țigară de foi în gură, cu un creion în mână și cu un ghid Ruff pe genunchi; lângă el se afla o carte mare, verde. Avea un aer sărbătoresc, cu totul deosebit de melancolia afișată rândul trecut; murmură, fără să se ridice:

– Salut, bătrâne! Mă bucur că te văd. Ia-ți un scaun. Ia te uită! Agapemone, cu cine crezi că ar trebui s-o încrucișez, cu San Diavolo sau cu Ponte Canet? E abia a patra generație încrucișată de la St. Paul. De data asta o să am un mânz grozav de la ea!

El, care n-auzise niciodată aceste nume consacrate, răspunse:

– Oh! Ponte Canet, fără îndoială. Dar dacă lucrezi, vin să te văd altă dată.

– Doamne, Dumnezeule, nu lucrez! Ia o țigară. Tocmai sfârșeam de cercetat pedigriul. Să văd ce-am să reușesc să fac.

Și Lennan se așeză să urmărească investigațiile lui Dromore; fumul țigării de foi îi învălui pe amândoi; din când în când se auzeau exclamații în surdină.

Cercetările lui Dromore erau, fără îndoială, tot atât de importante și de pasionante ca și strădaniile lui Mark de a crea în lut, căci în imaginația prietenului său prindea ființă calul de rasă desăvârșit – așadar, și el era un creator. Ceea ce făcea Dromore nu era doar un mijloc de a câștiga bani, ci un proces consfințit prin senzația specifică pe care o simți când îți freci palmele, senzație ce întovărășește orice desăvârșire a creației. Dromore își întrerupse lucrul numai o dată, întoarse capul și-i spuse:

– E foarte greu să potrivești...

Veritabilă artă! Cât de bine cunoștea Lennan această disperată căutare a punctului de echilibru, acel punct nodal ce trebuie găsit înainte ca forma să prindă viață... Băgă de seamă că azi nu se aflau în odaie nici pisica, nici florile, nici măcar senzația unei prezențe străine; chiar și tabloul era acoperit cu perdeaua. Fata aceea fusese oare doar un vis, o nălucă scornită de dorința lui nestăpânită de tinerețe?

Apoi îl văzu pe Dromore punând jos cartea cea mare și verde și așezându-se în fața focului.

– Nell te-a plăcut deunăzi. Dar totdeauna ai avut tu succes la femei. Ți-aduci aminte de fata aceea de la Coaster?

La cofetăria lui Coaster mergea în fiecare după-amiază când avea bani doar pentru plăcerea de a se uita sfios la o fată; voia să vadă un chip frumos, nimc mai mult. Acest lucru Johnny Dromore nu-l înțelegea mai bine acum decât atunci când erau la Bambury. N-ar fi folosit la nimic să încerce

să-i explice, îi privi ochii bulbucați și-i auzi vocea glumeață:

– Ei, dar văd că încărunțești. Suntem într-adevăr bătrâni, Lenny! Când se însoară, omul îmbătrânește.

Lennan îi răspunse:

– Apropo! N-am știut niciodată c-ai fost însurat.

Expresia ironică de pe fața lui Dromore dispăru precum flacăra unei lumânări pe care o stingi și o roșeață arămie îi cuprinse obrajii. Câteva clipe nu scoase nici un cuvânt, apoi, întorcând capul spre tablou, mormăi răgușit:

– N-am avut parte să mă însor cu ea. Nell este din afara căsătoriei...

Pe Lennan îl cuprinse un fel de furie; de ce să spună Dromore aceste vorbe, ca și cum i-ar fi fost rușine de propria lui fiică? Era o atitudine caracteristică pentru oamenii de felul lui. Nimeni n-are idei atât de rigide ca un om de lume; niște bieți nenorociți lăsați în voia valurilor opiniei publice, lipsiți de ancora sentimentelor sincere și adevărate! Și neștiind dacă lui Dromore îi va face plăcere, se va bucura sau se va îndoi de moralitatea lui, îi spuse:

– În ceea ce privește problema asta, orice om bine-crescut s-ar purta mai drăguț cu ea. Când are de gând să vină s-o învăț desenul?

Dromore străbătu camera, trase perdeaua de pe tablou și, cu o voce înăbușită, remarcă:

– Doamne, Lenny, viața e nedreaptă. Nașterea lui Nell a ucis-o pe mama ei. Aș fi preferat să mor eu. Femeile n-au noroc.

Lennan se ridică din fotoliul lui confortabil cu inima cuprinsă de o durere adâncă și nestinsă, amintindu-și de noaptea aceea de vară când o altă femeie nu avusese noroc. Spuse liniștit:

– Dragul meu, trecutul e trecut.

Dromore trase la loc perdeaua peste tablou și se apropie din nou de foc. Rămase câteva minute uitându-se țintă la el.

– Ce-am să fac oare cu Nell? Crește.

– Până acum cum te-ai descurcat?

– A fost la școală. Vara se duce în Irlanda – am acolo o veche proprietate. Va împlini însă optsprezece ani în iulie. Trebuie s-o prezint unor doamne și toate celelalte. E al naibii de complicat! Cum? Cui?

Lennan se strădui să murmure:

– Nevastă-mea ar putea să fie una dintre ele.

Curând după aceea plecă. Johnny Dromore! Ciudat tutore pentru acest copil! Ce viață bizară trebuie să ducă ea în vizuina aceea de celibatar, înconjurată de cărți de curse... Ce va ajunge? Căzută în plasa vreunui pierde-vară din oraș, măritată cu el – fără îndoială că tatăl ei va avea grijă să împlinească această formalitate –, gradul lui de respectabilitate fiind, bineînțeles, foarte înalt! Și după aceea va lua poate drumul mamei ei – femeia nefericită din tablou, cu față atrăgătoare, disperată. Ei bine! Asta nu era treaba lui!

IV

Nu era treaba lui! Numai sentimentul de camaraderie îl mânase încă o dată la Dromore după acea destăinuire, ca să-i demonstreze că vorbele „din afara căsătoriei" aveau însemnătate numai în închipuirea lui; să-l încredințeze încă o dată că Sylvia ar fi bucuroasă să primească oricând copila.

Când îi spuse soției sale de acea mică problemă legată de nașterea lui Nell, ea păstră o tăcere îndelungată, privindu-l în față. Apoi spuse:

– Sărmanul copil! Mă întreb dacă știe! Chiar și în ziua de azi oamenii sunt atât de neîngăduitori!

Mark se gândise că acela care acordă atenție unui asemenea lucru o face numai ca să se poarte mai drăguț cu fata. În asemenea probleme, Sylvia se descurca mai bine, având relații strânse cu opinia publică. Cunoștea oameni pe care el nu-i vedea și care făceau parte dintr-o categorie „normală".

Când s-a dus în cea de-a treia vizită în „bârlogul" lui Dromore, era foarte târziu.

– Domnul Dromore, sir... – spuse servitorul, având înfățișarea unui om de o perfectă discreție, calitate dăruită de o providență foarte înțeleaptă servitorilor din vecinătatea pieței Piccadilly – domnul Dromore, sir, nu este acasă. Dar e aproape sigur că va reveni să se îmbrace. Domnișoara Nell este însă acasă, sir.

Ea stătea la o masă, lipind fotografii într-un album – o ființă tânără și solitară, în acest adăpost de holtei aflat la mijlocul vieții! Fata nu-l auzise intrând și Lennan rămase locului privindu-i ceafa acoperită de părul des, castaniu și creț, legat la spate și atârnându-i pe rochia ei de un roșu-închis. La cuvintele blajine, confidențiale ale servitorului:

– Domnul Lennan, domnișoară...

Adăugă și el cu mai multă blândețe:

– Pot să intru?

Îi întinse mâna cu un calm desăvârșit.

– Oh, da! Intrați, dacă nu vă supără dezordinea pe care o fac. Și, strângându-i puțin vârful degetelor, adăugă: V-ar plictisi să vedeți fotografiile mele?

Se așezară amândoi în fața fotografiilor: instantaneele unor persoane cu puști sau undițe în mâini, mici grupuri de eleve, pisici, Dromore și cu ea călare și câteva fotografii ale unui tânăr cu o față lată, îndrăzneață și foarte plăcută.

– Ăsta-i Oliver – Oliver Dromore – vărul de-al doilea al tatei. E drăguț, nu? Vă place înfățișarea lui?

Lennan nu știa. Nu vărul ei de-al doilea, ci vărul de-al doilea al tatălui ei!

Și din nou se trezi în el flacăra aceea nesăbuită de milă, plină de indignare.

– Și cum rămâne cu desenul? N-ai venit încă să te-nvăț...

Ea se făcu aproape tot atât de roșie, ca și rochia.

– Am crezut că m-ați invitat numai din politețe. Nu trebuia să vă cer asta. Bineînțeles, o doresc din inimă, dar sunt sigură că o să vă plictisească.

– Nicidecum.

Auzind acest cuvânt, Nell se uită la el. Ce ochi ciudat de melancolici avea!

– Atunci pot să vin mâine?

– În orice zi dorești, între douăsprezece și jumătate și unu.

– Unde?

El scoase o carte de vizită.

– Mark Lennan – da – îmi place numele dumneavoastră. Mi-a plăcut încă de rândul trecut. E foarte frumos.

Ce putea fi atrăgător într-un nume, ca ea să-l placă din pricina lui? Faima lui de sculptor – atâta câtă era – nu putea să aibă vreo legătură cu asta, pentru că fata habar n-avea de ea. Ah! Dar un nume putea să însemne mult pentru o tânără. În copilăria

lui, cât farmec găsise în cuvintele: acadea, spaniol, Carniola, Aldebaran și domnul Mc. Crae.

Aproape o săptămână, lumea întreagă fusese domnul Mc. Crae – un prieten oarecare al lui Gordy.

Cuprinsă parcă de o vrajă, ea vorbea acum cu destulă libertate despre școală, despre călărie și automobilism – se părea că-i plăcea viteza, despre Newmarket – care era „desăvârșit" – și despre teatre – amintind piese în genul celor pe care le putea accepta Johnny Dromore: acestea, împreună cu *Hamlet* și *Regele Lear* erau tot ceea ce văzuse. Nu mai întâlnise o fată atât de neinițiată în cele spirituale sau în artă – nu proastă, beneficiind, pare-se de un anumit bun-gust înnăscut, dar care nu avusese prilejul să cunoască prea multe. Cum se putea asta alături de Johnny Dromore? *Duce et auspice*[1], Jonnny Dromore! Fusese dusă într-adevăr la Galeria Națională, pe când era la școală. Și Lennan își închipui opt sau zece fete ținându-se de fustele unei domnișoare bătrâne, admirând câinii lui Landseer[2], chicotind pe înfundate în fața îngerilor lui Boticelli, căscând gura, zburdând, sporovăind ca niște păsărele într-un crâng.

Dar, în ciuda mediului înconjurător, copila aceasta a lui Johnny Dromore era mult mai inocentă decât fetele cultivate de aceeași vârstă. Dacă ochii ei cenușii, magnetici îl urmăreau, o făceau cu sinceritate și inconștient, în ei nu se vedea deocamdată nici o sclipire de ușurătate.

---

[1] Sub conducerea și sub auspiciile lui (lat.)

[2] Sir Edwin Henry Landseer (1802–1873), pictor, sculptor și gravor englez. A avut succes mai ales cu tablourile reprezentând câini.

Trecu un ceas și Dromore nu se ivi. Singurătatea tinerei fete în această locuință neospitalieră începu să acționeze puternic asupra echilibrului lui sufletesc: „Ce făcea ea seara?"

– Uneori merg la teatru cu tata, dar mai mult stau acasă.

– Și atunci ce faci?

– Oh! Citesc sau vorbesc franțuzește.

– Cum? Singură?

– Da – sau uneori cu Oliver, când vine. Așadar, Oliver venea pe aici.

– De când îl cunoști pe Oliver?

– Oh! Din copilărie.

Voise să întrebe „Și cât e de atunci?", dar reuși să se stăpânească, în timp ce se pregătea de plecare. Ea îl apucă de mânecă și zise:

– Nu plecați!

Spunând aceasta îl privi la fel ca un câine care ar fi vrut să-l muște în glumă, cu buza de sus ridicată deasupra dinților ei mici și albi înfipți în buza de jos și cu bărbia puțin ieșită în afară. O strâmbătură de copil încăpățânat.

Dar, îndată ce el îi zâmbi, și murmură: „Ah! dar trebuie să plec, vezi bine!" ea își recăpătă bunele maniere, spunându-i cam tristă:

– Nu-mi spuneți deloc pe nume. Nu vă place numele meu?

– Nell?

– Da. Dar, de fapt, mă cheamă Eleonor. Nu vă place?

Chiar dacă i s-ar fi părut oribil, nu putea totuși să răspundă decât:

– Îmi place foarte mult.

– Îmi pare bine. La revedere.

Când ieși în stradă, se simți profund tulburat, ca un om căruia în loc să-i fie strânsă mâna, i-ar fi fost smulsă inima. Și această senzație de căldură și de uimire dură până acasă.

Îmbrăcându-se pentru cină, se cercetă cu o neobișnuită atenție. Da, părul negru era încă des, dar începea – neîndoielnic – să încărunțească; avea multe riduri în jurul ochilor, încă vioi când zâmbeau, duși însă în fundul capului, ca și cum viața i-ar fi împins acolo. Pomeții obrajilor deveniseră acum proeminenți și fața îi era foarte slabă și măslinie, iar maxilarul părea ascuțit și osos sub mustața încă neagră. În general, un chip pe care viața își pusese pecetea și, după cât putea să bage de seamă, fără nimic plăcut pentru o copilă, care s-o determine să-i acorde prietenia.

Sylvia intră, în vreme ce el se studia, aducându-i o sticlă de colonie abia deschisă. Totdeauna îi făcea cadou câte ceva, nimeni nu era atât de drăguț ca ea în această privință. Cu rochia gri, decoltată, cu drăgălășenia ei, cu fața albă și liniștită și cu părul auriu-deschis, atât de puțin atins de timp, ar fi fost într-adevăr frumoasă dacă ar fi avut mai multă profunzime și personalitate. De altfel, și spiritului ei îi lipsea ceva ce i-ar fi dat mai mult relief. N-ar fi vrut însă pentru nimic în lume să știe că el simțea această lipsă.

Dacă un bărbat nu putea să treacă peste micile defecte ale unei ființe atât de bune, de modeste și de iubitoare, nici nu merita să trăiască.

În această seară ea cântă din nou *Castelul din Dromore*, cu refrenul lui ciudat și obsedant. Și când Sylvia plecă sus, iar el rămase fumând lângă foc, i se păru că fata cu rochie roșu-închis venise și se așezase în fața lui, cu ochii ațintiți asupră-i, ca atunci

când stătuseră de vorbă. Roșul-închis îi venea bine! Se potrivea cu expresia ei, când îl rugase: „Nu pleca".

Mare lucru dacă fata asta, cu ascendența știută, nu avea pe dracul în ea!

V

A doua zi fu chemat din atelierul lui și asistă la o scenă formidabilă: Johnny Dromore, foarte elegant, vorbea cu Sylvia ciudat de amabil și ascunzându-și cu grijă zâmbetul ironic din colțul ochilor! „Doamna Lennan călărea? Ah! Era prea ocupată, desigur, îl ajuta pe Mark cu...? Nu? Deci așa! Fără îndoială, citea mult?! El n-avea niciodată timp să citească. E grozav de plicticos să n-ai timp să citești." Și Sylvia îl asculta și zâmbea foarte liniștită și blândă.

De ce venise Dromore? Să cerceteze casa, să descopere de ce Lennan și soția lui nu erau impresionați de cuvintele „din afara căsătoriei" și dacă menajul lor era respectabil? Un om trebuie să se uite de două ori la un „cum se cheamă", chiar dacă la școală au împărțit aceeași cameră. Lui Dromore îi făcea bineînțeles cinste faptul că avea atâta grijă de fiica sa, în ciuda timpului hărăzit făuririi calului de curse desăvârșit! În ansamblu, se părea că ajunsese la concluzia că familia Lennan i-ar putea fi de folos lui Nell într-o perioadă neliniștitor de apropiată, când fata va trebui să iasă în lume; se părea chiar că fusese vrăjit de bunătatea evidentă a Sylviei, determinându-l să renunțe la obișnuita lui atitudine circumspectă, să-și lepede armura confecționată din zeflemea, cu care căuta să se apere în așa fel

încât nimeni să nu poată obține vreun avantaj asupra lui, în veșnicul pariu al vieții. Lennan simți aproape o ușurare atunci când Sylvia îi părăsi și în ochii lui Dromore se zări iarăși acea curiozitate păgână, ca și cum ar fi nădăjduit, în ciuda speranței părintești, să afle ceva amuzant undeva, în acea misterioasă Mecca a vremurilor bune, în atelierul unui „cum se cheamă". Era nostim să urmărești conflictul dintre ușurare și dezamăgire. Vai! Nici un model, nici măcar un nud, nimic în afară de portrete, mulaje de animale și alte asemenea lucruri sobre – absolut nimic care să fi putut face să roșească obrazul unei persoane tinere sau să sclipească ochii lui Johnny Dromore.

Cu ce tăcere curioasă se învârtise de câteva ori în jurul grupului de câini ciobănești, cercetându-i cu nasul lui lung și încovoiat. Cu ce ciudată asprime spusese:

– Grozav de bun! Nu vrei să-mi faci un grup cu Nell călare?

Și cu ce îndoielnică luare-aminte ascultase răspunsul:

– Poate aș putea să fac o statuetă a ei; dacă o fac, tu vei avea mulajul.

Se gândea oare că ar putea fi păcălit într-un fel? Rămase câteva clipe nemișcat, apoi murmură, ca și cum ar fi hotărât un pariu:

– S-a făcut! Și dacă vrei să mergi călare împreună cu ea ca s-o poți sculpta mai bine, îți țin oricând la dispoziție un cal.

După ce plecă, Lennan rămase singur în amurgul ce se lăsase și privi intens grupul nefinisat de câini ciobănești. Din nou se simți iritat la contactul cu ceva străin, ostil, lipsit de înțelegere! De ce să le

îngăduie acestor Dromori să pătrundă astfel în viața lui? Închise atelierul și reveni în salon.

Sylvia stătea în fața căminului și privea focul. Se trase mai aproape de el ca să-și culce capul pe genunchii lui.

Flacăra unei lumânări de pe masa ei de scris îi strălucea în păr, pe obrazul și pe bărbia atât de puțin modificate de ani. Făcea un tablou frumos – cu acea flacără a lumânării ce pâlpâia arzând încet și picurând ceară albă: flacără care, dintre toate lucrurile neînsufletite, era cea mai plină de viață, ca un spiriduș; atât de blândă și de vagă, încât abia îți puteai da seama ca era totuși foc. O adiere de vânt trecu peste ei și Mark se ridică să închidă fereastra. Când se întoarse, Sylvia îi spuse:

– Îmi place domnul Dromore. Cred că e mai drăguț decât pare.

– M-a rugat să fac o statuetă a fiicei lui, călare.

– Și o vei face?

– Nu știu.

– Dacă e într-adevăr atât de drăguță, fă-o.

– Drăguță nu e tocmai cuvântul potrivit, dar fata are ceva neobișnuit.

Se întoarse și ridică ochii spre el. Simți instinctiv că avea să urmeze o întrebare la care îi va fi greu să răspundă.

– Mark!

– Da.

– Voiam sa te-ntreb: acum ești într-adevăr fericit?

– Sigur. De ce n-aș fi?

Ce altceva putea să-i răspundă? Să-i vorbească de sentimentele lui din ultimele luni, sentimentele acelea atât de ridicole pentru cine nu le trăia, numai ca să-i producă o tulburare îngrozitoare?

După ce ascultă răspunsul, Sylvia se întoarse iar către foc, rezemându-se în tăcere de genunchii lui...

Trei zile mai târziu, câinii ciobănești părăsiră brusc poza în care-i ademenise cu atâta greutate și porniră spre ușa atelierului. În stradă se afla Nell Dromore, călare pe un cal mic, zvelt, negru, cu o stea albă în frunte, cu copite albe și niște urechi diavolești de țap, ciulite și, către vârf, foarte apropiate una de alta.

– Tata mi-a spus că-i mai bine să vin călare și să v-o arăt pe Magpie. Nu-i prea cuminte când trebuie să stea pe loc. Sunt câinii dumneavoastră? Ce drăguți!

Își trecuse genunchii peste capătul șeii și se pregătea să coboare. Câinii ciobănești se ridicară îndată pe picioarele din spate, rezemându-se de ea. Lennan ținea calul negru: un animal mic, bizar, tot numai foc și mușchi, cu o piele mătăsoasă, cu ochii umezi, genunchi foarte drepți și cu o coadă subțire și lungă. Micul animal nu avea nimic din acea frumusețe banală, atât de descurajantă pentru artiști.

Uitase de călăreață când ea, ridicându-și privirea de la câini, îl întrebă:

– Vă place? E drăguț din partea dumneavoastră că vreți să ne faceți o statuetă.

Când ea plecă, uitându-se înapoi până ce ajunse la colț, încercă să ademenească iar câinii pentru a-i poza. Dar nu mai voiau să stea, se duceau mereu la ușă, ascultând și adulmecând, și totul părea tulburat și scos din matca lui.

În aceeași zi, după-amiază, la îndemnul Sylviei se duseră să facă o vizită lui Dromore.

În timp ce erau poftiți înăuntru, auzi vocea stridentă a unui bărbat vorbind într-o limbă străină și apoi răspunsul ei:

– Nu, nu, Oliver. *Dans l'amour il y a toujours un qui baise, et un qui tend la joue*[1].

Stătea în fotoliul tatălui ei, iar pe pervazul ferestrei văzură un tânăr rezemat leneș, care se ridică și rămase neclintit, cu o expresie aproape obraznică pe fața-i lată, dar plăcută. Lennan îl cercetă cu interes: putea să aibă vreo douăzeci și patru de ani, era cam filfizon, cu un păr negru ondulat și cu ochi căprui puțin oblici. Ca și în fotografie, avea o privire ciudat de cutezătoare.

Vocea lui, când catadixi să-i salute, era cam ascuțită, dar nu dezagreabilă, în care se simțea o tărăgănare leneșă.

Rămaseră doar câteva minute, apoi plecară. În timp ce coborau scările slab luminate, Sylvia spuse:

– Ce drăguț a spus la revedere, ca și cum ar fi întins obrazul să i-l săruți! O găsesc simpatică! Și tânărul, de asemenea. Se potrivesc amândoi.

Lennan răspunse cam brusc:

– Da! Cred că se potrivesc.

VI

După aceea Nell veni deseori la ei, uneori singură, de vreo două ori cu Johnny Dromore și de câteva ori cu tânărul Oliver, care, vrăjit de farmecul Sylviei, își pierdu curând aerul lui distant. Începuse și lucrul la statuetă. Apoi sosi primăvara, cu acea

[1] În dragoste e întotdeauna unul care sărută și unul care întinde obrazul (fr.)

preocupare pe care ți-o oferea viața – cursele de cai „pe teren plat", când geniul lui Johnny Dromore nu mai era stingherit de riscurile „săriturilor". Veni să ia masa cu ei cu o zi înainte de prima cursă de la Newmarket. Avea o slăbiciune pentru Sylvia și nu uita niciodată să-i spună lui Lennan când pleca:

– Soția ta e o femeie încântătoare!

Și ea avea o slăbiciune pentru el, fiindcă-și dădea seama cât de neajutorat și de vrednic de milă era acest om de lume.

În seara aceea, după ce Dromore plecase, ea îi spuse lui Mark:

– N-ar fi bine s-o chemăm pe Nell să stea cu noi până termini statueta? Acum, când tatăl ei lipsește atât de mult, trebuie să se simtă foarte singură.

Numai Sylvia putea să gândească în felul ăsta. Dar oare le va face plăcere sau îi va indispune prezența în casă a acestei copile ciudat de mature, cu aeru-i încrezător și cu ochii Perditei?

Nici el nu-și dădea seama.

Nell veni la ei plină de bucurie – ca un câine care, lăsat acasă când familia pleacă în vacanță, începe să-i îndrăgească pe cei care-l bagă în seamă.

Nu stânjenea pe nimeni, fiind destul de obișnuită să se amuze singură, iar pe de altă parte, era interesant de observat cum trecea brusc de la copil la femeia de lume. Îi încercă o nouă senzație; să vezi în casă o ființă tânără. Amândoi, și el, și Sylvia, doriseră mult să aibă copii, dar n-avuseseră noroc. De două ori li se pusese în cale boala. Să fi fost acel gol ce-l simțea în suflet, lipsa de profunzime care o împiedicaseră să devină mamă? Fiind singurul copil la părinți n-avea nepoate sau nepoți. Băieții lui Cicely fuseseră tot timpul plecați la școli și acum peregrinau prin lume. Da, într-adevăr, o nouă

senzație, și încă una care-l făcea pe Lennan să-și uite neliniștile.

Cu excepția orelor când Nell poza, n-o prea vedea, intenționat, lăsând-o să se cuibărească sub aripile Sylviei, de sub care se părea că n-ar vrea să mai plece niciodată. Astfel că își rezerva posibilitatea de a se amuza de înflăcărările ei bizare și de perioadele de calm și mai bizare, bucurându-se și de plăcerea estetică de a o admira, în vreme ce privirea ei pe jumătate hipnotizată, pe jumătate hipnotică mărturisea un fel de drăgălășenie visătoare și emoționantă, ca și cum ar fi fost plină de efuziuni ce n-aveau asupra cui să se reverse.

În fiecare dimineață, după ce poza, luase obiceiul să stea aplecată peste desenele ei, unde nu făcea nici un progres; o surprindea adesea urmărindu-i mișcările cu ochii ei mari, în timp ce câinii ciobănești stăteau neclintiți la picioare, clipind îngrozitor – atât de fascinantă era puterea ei de seducție. Și păsările lui, o stăncuță și o bufniță, care se simțeau ca la ele acasă în atelierul lui, o îngăduiau, deși nu suportau nici o altă femeie în afară de îngrijitoare.

Stăncuța i se așeza pe umăr și-i ciugulea rochia, dar bufnița se mărginea doar s-o provoace la întrecere cu privirea ei magnetică, întrecere ce nu se sfârșea niciodată cu izbânda vreuneia dintre ele.

Acum, când fata stătea la ei, Oliver Dromore începuse să le frecventeze casa, venind la orice oră, cu scuze foarte șubrede. Nell se purta cu el nemaipomenit de capricios. Uneori de-abia îi vorbea, alteori îl trata ca pe un frate și, cu toată nepăsarea lui, bietul tânăr, în funcție de dispoziția ei, stătea ori supărat, ori o privea cu adorație.

Lennan își amintea mai ales de una dintre serile de iulie. După o zi de muncă intensă, ieșise din

atelierul lui în grădină, ca să fumeze o țigară și să simtă puțin căldura soarelui pe obraji, înainte ca acesta să se mistuie în spatele zidului. Din depărtare se auzea o flașnetă cântând un vals și el se așeză să o asculte, pe marginea unui ciubăr cu o hortensie, sub fereastra salonului. Nu se vedea de-acolo nimic, în afară de un petic de cer albastru și de un fir de fum ieșind din hornul bucătăriei. Nu se auzeau decât valsul și freamătul neîntrerupt al străzii. În vreo două rânduri zări graurii zburând deasupra casei. Se lăsase o liniște adâncă și gândurile lui pluteau, împreună cu fumul țigării, să întâlnească cine știe ce alte gânduri – căci ele, fără îndoială, își trăiau viața lor efemeră, năzuind să-și afle perechea – și, după ce se împleteau ușor, o porneau mai departe. Și de ce nu? Orice lucru e posibil în această lume plină de minuni... Chiar și sunetele valsului acela, plutind în zări depărtate, vor afla poate vreun alt cânt căruia să se alăture, cu care să se împletească și să dea la iveală încă o melodie. Iar aceasta, la rândul ei, se va avânta mai departe, ca să ajungă din urmă zumzetul unui țânțar sau al unei musculițe, din care să prindă ființă apoi alte și alte melodii.

Ciudat cum fiecare lucru tinde să se întovărășească mereu cu altul! În această grădină ascunsă, cu pietriș, cu ghivece, cu straturi de flori, ochii i se opriră pe o hortensie roz, pe care se odihnea o albină. Micuța vietate, plăpândă și singuratică, rămăsese agățată, somnoroasă, ca și cum ar fi uitat de ce venise, sustrasă, poate, ca și el de la treburi de cele din urmă raze ale soarelui. Aripile ei, lipite de trup, sclipeau, ochii îi păreau închiși. Și flașneta continua să murmure un cântec de dor, de speranță, de alean...

Prin fereastra de deasupra capului îl auzi pe Oliver Dromore – o voce ascuțită, ușor tărăgănată,

pe care puteai întotdeauna s-o recunoști; un glas ce perora la început foarte blând, iar pe urmă din ce în ce mai insistent, poruncitor; apoi, deodată, Nell strigă:

– Oliver, nu vreau! Nu vreau! Nu! Nu!

Se ridică să plece, să nu mai audă. Apoi se trânti o ușă și o văzu la o fereastră, deasupra sa, înclinată mult în afară, aprinsă la față, cu ochii sclipind mânioși, cu buzele pline întredeschise.

O întrebă:

– Ce s-a întâmplat, Nell?

Ea se aplecă în jos și-l prinse de mână. Ardea ca focul.

– M-a sărutat! N-am vrut să-l las, nu vreau să-l sărut!

I se perindară prin minte tot felul de cuvinte cu care se alină copiii care s-au lovit, dar se simțea nesigur, stânjenit. Și deodată ea se aplecă și-și lipi fruntea arzândă de buzele lui. Era ca și cum ar fi fost într-adevăr un copil care, ca să-i treacă durerea, voia să-i fie sărutat locul lovit.

VII

După această ciudată răbufnire, Lennan se gândi îndelung dacă trebuia sau nu să-i atragă atenția lui Oliver. Ce-ar fi putut să-i spună? Pe ce poziție să se situeze și ce sentimente să mărturisească? Sau să-l abordeze pe Dromore? Nu era atât de ușor să discute un asemenea subiect cu cineva a cărui unică preocupare erau cursele de cai. Și nu se putea hotărî nici să-i vorbească Sylviei. Ar fi însemnat să încalce încrederea acordată lui dacă povestea despre revolta copilului și despre clipa zguduitoare când ea își

lipise fruntea înfierbântată de buzele lui, din dorința de a fi mângâiată. O astfel de mărturisire trebuia s-o facă Nell însăși, și numai dacă voia.

Dar cel care rezolvă dificila problema fu tânărul Oliver; în ziua următoare veni el însuși în atelier. Intră cu morga Dromorilor, foarte îngrijit, purtând joben, o haină neagră impecabilă și niște mănuși galbene foarte frumoase. Cu ce se ocupa oare acest tânăr, în afară de faptul că făcea parte din Garda Națională și vâna toată iarna, numai el singur părea s-o știe. Nu-și ceru scuze că-l întrerupea și un timp rămase tăcut, fumându-și țigara și trăgând câinii de urechi.

Lennan continuă să lucreze, așteptând. Întotdeauna îl găsise atrăgător pe Oliver, cu fața lui tânără, lată, plăcută, cu păru-i creț și negru, cu veselia-i cam obraznică, dar care părea acum atât de stânjenit.

Până la urmă, Oliver se ridică și se apropie de *Fata pe calul Magpie,* statueta neterminată.

Întorcându-se în așa fel încât să nu i se poată vedea fața, începu să vorbească:

– Dumneavoastră și doamna Lennan ați fost foarte amabili cu mine. Ieri m-am purtat ca un netrebnic. M-am gândit că e mai bine să vă spun. Știți, vreau să mă căsătoresc cu Nell!

Lennan era fericit că băiatul își ascunsese fața cu atâta grijă.

Mâinile i se opriră pe ceea ce lucra, înainte de a-i răspunde:

– Oliver, Nell e încă un copil.

Și apoi, băgând de seamă că degetele-i fac o mișcare greșită în lut, fu uimit de el însuși. Îl auzi din nou pe Oliver:

– Luna aceasta va împlini optsprezece ani. Odată ce va începe să iasă în lume, nu știu ce va face. Bătrânul Johnny nu e în stare să aibă grijă de ea.

Tânărul era foarte roșu la față. Uitase acum să se mai ascundă. Apoi se făcu palid și mormăi printre dinții încleștați:

– Mă înnebunește. Nu știu cum să nu... Dacă nu va fi a mea, mă voi împușca. Să știți că am s-o fac... așa sunt eu. Ochii ei sunt de vină. Te scot din fire și apoi te lasă... Mucul țigării îi căzu din mână pe podea. Se spune că mama ei era la fel. Sărmanul Johnny! Domnule Lennan, credeți că pot nutri vreo speranță? Nu acum, în clipa asta; știu că e prea tânără!

Lennan făcu un efort și-i răspunse:

– Dragul meu, cred că da. Ai vorbit cu soția mea?

Oliver dădu negativ din cap.

– E atât de bună, dar nu cred c-ar înțelege felul meu de a simți.

Un zâmbet ciudat flutură pe buzele lui Lennan.

– Ei bine, trebuie să-i mai lași fetei timp. Poate după ce trece vara și se întoarce din Irlanda.

Tânărul răspunse morocănos:

– Da. Dar, știți, o să merg și eu acolo. Și n-am să mă pot ține prea rezervat. Își luă pălăria. Cred că nu trebuia să vin și să vă plictisesc cu toate poveștile astea, dar Nell are o deosebită considerație pentru dumneavoastră, iar dumneavoastră sunteți altfel decât majoritatea oamenilor, încât mi-am închipuit că nu vă veți supăra.

La ușă se întoarse din nou:

– Ceea ce spuneam adineauri, despre ce-aș putea face dacă n-aș putea-o avea, nu era un fleac.

Oamenii spun deseori asemenea lucruri, dar eu le și îndeplinesc.

Își puse jobenul și plecă.

Lennan rămase cu ochii pironiți la statuetă. Deci așa! Pasiunea sfărâma chiar și platoșele Dromorilor. Pasiune! Ce inimi ciudate își alege pentru a înflori!

„Sunteți altfel decât majoritatea oamenilor, încât mi-am închipuit că nu vă veți supăra!" De unde știuse acest tânăr că Sylvia nu va putea înțelege o pasiune atât de năvalnică? Și ce-i dăduse convingerea că el o va înțelege?

Se citea oare ceva pe fața lui? Se vede că da! Chiar și Johnny Dromore, cel mai taciturn dintre oameni, îi dezvăluise acel unic ceas din existența lui când se lăsase purtat de furtuna pasiunii.

Da! Statueta asta nu-i va reuși, oricât s-ar strădui. Oliver avea dreptate – ochii ei purtau vina! Ce fulgere scoteau când erau cuprinși de furia lor copilărească! Scânteiau când erau mânioși, dar cât de ispititori și de rugători fuseseră când își lipise fața de a lui, ca un copil care imploră.

Dacă acum erau așa, cum vor fi când se va deștepta femeia din ea? Mai bine să nu se gândească prea mult la Nell! Mai bine să-și vadă de treabă și să nu uite că în curând va împlini patruzeci și șapte de ani! Nu era deloc rău că săptămâna viitoare pleca în Irlanda!

Cu o seară înainte de plecare o luară la operă, să vadă *Carmen*. Își amintea că purta o rochie albă, închisă aproape până la gât, și o garoafă roșie, întunecată, în panglica ce-i lega părul creț, lăsat pe spate. Era încântător s-o vezi în ce stare de extaz căzuse! Era amețită de această operă pe care el o

văzuse de nenumărate ori; atingea când mâna lui, când pe a Sylviei, întrebând în șoaptă:

– Cine-i ăsta? Ce se întâmplă acum?

Carmen îi plăcu enorm, dar Don José era „prea gras în hăinuța lui caraghioasă", până ce, ca urmare a geloziei lui nebunești din ultimul act, crescu vertiginos în ochii ei. Când, la sfârșit, Carmen se prăbuși ucisă, Nell îl apucă pe Lennan de braț, pierdută de emoție, respirând greu, încât toți vecinii tresăriră.

Tulburarea ei era mult mai impresionantă decât cea care domnea pe scenă. Lennan dorea nespus de mult s-o poată mângâia, s-o liniștească și să-i spună:

– Draga mea, nu-i decât o poveste!

Iar când spectacolul se sfârși și doamna care fusese atât de perfect ucisă și bietul ei iubit gras și mic apărură în fața cortinei, Nell, uitând că era o femeie de lume, se aplecă în afară și aplaudă din răsputeri. Noroc că Johnny Dromore nu se afla acolo s-o vadă!

Dar cum toate lucrurile au un sfârșit, și ei trebuiau să se ridice și să plece. Pe când își croiau drum spre ieșire, Lennan simți un deget mic și fierbinte agățat de-al lui, ca și cum fata ar fi vrut neapărat să i-l strângă. Nu știa cum să reacționeze. Ea păru însă că observă lipsa lui de entuziasm, așa că, în curând îi dădu drumul. În trăsură, până acasă, tăcu tot timpul. La fel de preocupată își mâncă senvișurile și-și sorbi limonada. Se lăsă sărutată de Sylvia și din nou, ca o femeie de lume, îi rugă să nu se trezească a doua zi când pleca, fiindcă trebuia să pornească la șapte ca să prindă vaporul spre Irlanda. Apoi, întinzându-i mâna lui Lennan, îi spuse cu gravitate:

– Vă mulțumesc foarte mult că m-ați scos în lume în seara aceasta. La revedere!

El rămase fumând, la fereastră, mai mult de o jumătate de oră. Acolo nu răzbătea lumina nici unui felinar și noaptea era neagră ca o catifea cernită, atârnând deasupra platanilor. În cele din urmă, cu un oftat, închise geamurile și urcă scările, pe întuneric, în vârful picioarelor. Pe neașteptate, peretele alb al holului păru că se mișcă spre el. O căldură, o mireasmă, un sunet ca un suspin slab, și un obiect moale îi fu strecurat în mână.

Apoi peretele se dădu înapoi și el rămase ascultând: nu se mai auzea nici un zgomot, nimic! Ajungând în dormitorul lui, privi la ceea ce avea în mână. Era garoafa din părul ei. Ce-o apucase pe copilă să i-o ofere în felul ăsta? Carmen! Ah! Carmen! Și uitându-se țintă la floare, o ținu departe de el cu un fel de groază, în timp ce parfumul i se împrăștia în aer. Și deodată o apropie, așa fragedă cum era, de flacăra unei lumânări până arse, se zbârci, devenind de un negru catifelat. Apoi inima îl dojeni aspru pentru fapta sa crudă. Floarea mai era frumoasă, dar mireasma îi pierise. Se întoarse spre fereastră și o aruncă departe, în beznă.

VIII

Acum, când era absentă, era ciudat cât de puțin vorbeau despre Nell, deși stătuse cu ei atâta vreme. Foarte curând după ce plecase, primiră o scrisoare de la ea, adresată Sylviei, care se încheia astfel: *Tata vă transmite cele mai respectuoase salutări. Vă rog să le*

primiți împreună cu dragostea mea pentru dumneavoastră, pentru domnul Lennan și pentru toate animalele – Nell.

Oliver va sosi aici săptămâna viitoare. Vom merge la câteva curse.

Era greu să discuți despre ea după întâmplarea aceea cu floarea, prea bizară pentru a fi povestită – o întâmplare căreia Sylvia i-ar fi exagerat însemnătatea – cum de altfel ar fi făcut orice femeie.

Totuși, ce altceva fusese decât o reacție necontrolată a unei copile sentimentale, dornice să-și exteriorizeze sentimentele provocate de emoția acelei opere? Ce altceva decât înflăcărarea avântată a unei copile, una dintre privirile repezi aruncate pasiunilor misterioase către care sunt atrași tinerii? Nu putea să trădeze momentul acela plăcut de nebunie. Și pentru că nu voia să-l trădeze, era mult mai afectuos cu Sylvia decât de obicei.

Nu-și făcuseră planuri de vacanță și căzu îndată de acord cu ideea ei de a merge la Hayle. Acolo, numai acolo, această ciudată neliniște îl va părăsi. De mulți ani nu mai fuseseră la vechea locuință; de fapt, de când murise Gordy mai mult o închiriaseră.

Părăsiră Londra târziu, în august. Sosiră pe înserate. Caprifoiul fusese de mult scos de pe gardul de lemn al gării, gard de care se rezemase cu douăzeci și nouă de ani în urmă, când urmărea cu privirea trenul care o ducea pe Anna Stormer departe de el. În trăsură, Sylvia se strânse lângă el și-l luă de mână pe sub pledul vechi, ce-i apăra de praf. Amândoi erau la fel de emoționați la vederea casei bătrânești. Nici un suflet din vremurile de demult nu se mai afla acum acolo – numai casa, copacii, bufnițele și stelele; râul, parcul și stâncile. Când au ajuns, se

întunecase de-a binelea. Erau pregătite doar dormitorul și două salonașe în care se aprinsese focul, deși vara încă nu trecuse. Același bătrân și nesuferit Heatherley privea în jos, de pe panourile de stejar negru. Aceeași aromă de mere și un vechi miros de șoareci se simțeau ici și colo prin coridoarele întunecate, cu scările lor cu cotituri neașteptate. Totul era ciudat de neschimbat, așa cum sunt casele bătrânești când le închiriezi mobilate.

La miezul nopții se trezi. Prin fereastra deschisă și fără perdele noaptea fremăta de viață, cu roiul ei de stele legănându-se și tremurând pe bolta cerească; în depărtare se auzea țipătul melancolic, moale și catifelat al unei bufnițe. Vocea Sylviei, foarte aproape de el, spuse:

– Mark, ți-aduci aminte de noaptea aceea când steaua ta s-a prins în părul meu?

Da, își amintea. Și în mintea lui somnoroasă, abia trezită din vise, se rotea mereu, neîncetat, refrenul ciudat și lipsit de sens: „Niciodată, niciodată nu-l voi părăsi pe domnul Micawber..."

A fost o lună de vacanță plăcută; cu lecturi, cu plimbări cu câinii de prin împrejurimi, cu popasuri îndelungate printre pietroaiele cele mari sau pe malul râului, privind animalele și păsările.

Vechea seră mică, templul în care-și ținuse „capodoperele" lui de început, mai dăinuia și era folosită ca adăpost pentru stropitori. N-avea nici un chef de lucru. Nu făcea nimic, nu era neliniștit, plictisit, ci doar aștepta – nici el n-avea habar ce. În orice caz, Sylvia era fericită, înflorea în aceste locuri bătrânești, pierzându-și paloarea feței, cu toate că-și luase, ca s-o apere de razele soarelui, o pălărie care făcea să arate mult mai tânără. Păstrăvii pe care-i necăjise atât bătrânul Gordy erau acum lăsați

în pace. Nici un cartuș nu fu tras; iepurii, porumbeii și chiar cele câteva potârnichi se putură bucura în liniște de primele zile de toamnă. Ferigile și frunzele îngălbeniseră foarte devreme, astfel că în parc, scăldat în lumina vagă a soarelui de septembrie, totul părea auriu. Un fel de tihnă plăcută părea să stăpânească peste toată această vacanță. Din Irlanda nu mai veni nici o altă veste, în afară de o ilustrată cuprinzând cuvintele: *Asta-i casa noastră – Nell.*

Se înapoiară la Londra în ultima săptămână din septembrie. Odată ajuns acolo începu din nou să fie frământat de neliniște, de durerea aceea iremediabilă, de senzația că era scos din el însuși. Își reluă, așadar, obiceiul de a se plimba ore întregi prin parc, prin iarba acoperită de frunzele moarte, toată vremea căutând ceva, năzuind către ceva necunoscut.

La Dromore servitorul nu știa când se va întoarce stăpânul, care plecase în Scoția cu domnișoara Nell, după St. Leger[1]. Lennan era cumva dezamăgit? Nu, ci mai degrabă liniștit. Dar durerea se încăpățâna să persiste, hrănindu-se – ca orice sentiment pe care nu putea să-l destăinuie – din însăși taina ei și din singurătate. De ce oare nu-și dăduse seama cu mult mai înainte că se sfârșise cu tinerețea și pasiunile și că pentru el sosise toamna? Cum de nu realizase niciodată că timpul fuge fără să-l simți? Și, ca și altădată, singurul lui refugiu îl constituia munca. Terminase grupul câinilor ciobănești și *Fata pe calul Magpie.* Începu o lucrare cu subiect fantastic; o nimfă ivindu-se din spatele unei stânci și un om cu ochi sălbatici târându-se printre trestii către ea. Dacă ar fi reușit să pună în expresia de pe fața

[1] Curse de cai, purtând numele fondatorului, ce au loc în Anglia la Doncaster pentru caii de trei ani

nimfei ceva din această forță ademenitoare a tinereții, a vieții și a dragostei care-l macina pe el, în timp ce fața bărbatului ar exprima propria lui stare sufletească, poate că tulburarea i s-ar fi spulberat. Ar fi făcut orice, numai s-o smulgă din el! Munci cu furie și din greu toată luna octombrie, fără să facă un progres prea mare... Ce putea să aștepte când viața ciocănea stins, tot timpul, la ușa lui?

Era într-o marți, după încheierea ultimelor curse la Newmarket. Începuse să se însereze, când Viața deschise ușa și intră. Purta o rochie nouă, de un roșu-închis și fața și silueta ei erau foarte deosebite de ceea ce își aducea el aminte. Devenise mai vioaie și mai ispititoare. Se vedea dintr-odată că nu mai era un copil. Obrajii, gura, gâtul, talia – toate păreau mai fine și mai mature. Părul creț, castaniu-deschis, era acum strâns într-un coc sub o pălărie de catifea, numai ochii mari, cenușii parcă rămăseseră aceiași. Văzând-o, inima lui păru că se oprește și apoi își ia zborul, ca și cum toate senzațiile sale nedefinite și pline de dor își atinseseră ținta.

Dintr-odată, tulburat, își dădu seama că ultima clipă petrecută cu această fată, care nu mai era un copil, fusese o clipă tainică, plină de căldură și emoție, putând să însemne cine știe ce pentru ea și să-i trezească sentimente despre care el să n-aibă habar. Încercă să nu ia în seamă căderile și avânturile inimii lui. Îi întinse mâna și murmură:

– Ah, Nell! În sfârșit, te-ai întors! Ai crescut.

Apoi, cu senzația unei moleșeli teribile, simți brațele ei cuprinzându-i gâtul și pe ea lipindu-se de el. Avu timp să-i fulgere prin minte un gând: „e îngrozitor" și pe urmă o strânse o clipă năvalnic în brațe. Putea un bărbat să facă altfel? După aceea

reuși s-o îndepărteze încetișor, încercând din toate puterile să fie rațional. „E doar un copil! Nu s-a întâmplat nimic mai mult decât atunci, după *Carmen*! Ea nu înțelege ce simt eu!" Dar își dădu seama de dorința nebună de a o strânge din nou în brațe. Atingerea ei îi împrăștiase toate nedumeririle, făcuse lucrurile chiar prea limpezi, îl înflăcărase.

Vorbi nesigur:

– Copila mea, vino lângă foc și povestește-mi ce-ai făcut.

Dacă nu se va agăța de convingerea că nu era decât o copilă, își va pierde capul. Perdita – „cea pierdută"! Un nume ce i se potrivea, așa cum stătea acolo, cu ochii sclipind, la lumina focului, mult mai atâtători ca oricând. Și ca să scape de ademenirea acelor ochi, se plecă și scormoni jăratecul spunând:

– Ai văzut-o pe Sylvia?

Știa bine că nu o văzuse înainte ca ea să dea din umeri cu nerăbdare. Apoi se stăpâni din răsputeri și o întrebă:

– Ce s-a întâmplat cu tine, fetițo?

– Nu sunt fetiță.

– Nu. Amândoi am îmbătrânit. Zilele trecute am împlinit patruzeci și șapte de ani.

Ea îl apucă de mână. Cerule! Ce mlădioasă era! Nell murmură:

– Nu ești deloc bătrân. Ești cu adevărat tânăr.

Nemaiștiind ce să facă cu inima care-i bătea nebunește, vorbi fără să o privească:

– Unde-i Oliver?

Auzind această întrebare, Nell îi lăsă mâna.

– Oliver? Îl urăsc.

Începu să se plimbe în sus și-n jos, temându-se să stea aproape de ea. Și ea rămase neclintită, urmărindu-l cu privirea, în timp ce lumina focului

tremura pe rochia ei roșie. Ce liniște extraordinară! Ce forță căpătase în cele câteva luni! O lăsase oare să-și dea seama că era conștient de asta? Să fie oare toate acestea urmarea unei singure clipe petrecute într-un coridor întunecat, când o floare îi fusese strecurată în mână? De ce oare atunci nu-i vorbise aspru, spunându-i că era o prostuță romantică? Dumnezeu știe cu ce iluzii se hrănise! Dar cine putea să bănuiască, să viseze că...? Și din nou se concentră asupra gândului: „E un copil. E doar un copil!"

– Hai, povestește-mi cum a fost în Irlanda.

– Oh! A fost tare plictisitor. Totul a fost plictisitor departe de tine.

O spusese fără șovăire sau sfială și el nu fu în stare decât să murmure:

– Ah! Ți-a lipsit desenul!

– Da. Pot să vin mâine?

Acum ar fi fost momentul să-i spună: „Nu! Ești un copil zăpăcit, iar eu – un idiot bătrân!" Dar n-avu nici curajul, nici luciditatea și nici dorința de-a o face. Și, fără să răspundă, se duse până la ușă să aprindă lumina.

– Oh! Nu! Te rog! E atât de plăcut pe întuneric!

Camera umbrită de amurgul albăstrui ce colora toate ferestrele, strălucirea capricioasă a focului, paloarea și întunecimea mulajelor și a bronzurilor slab luminate și acea siluetă arzătoare în fața căminului. Și ea continua, cu o voce cam tânguitoare:

– Nu te bucuri că m-am întors? Nu te disting bine acolo.

Lennan se întoarse în lumina focului și ea scoase un suspin de mulțumire. Apoi, cu vocea ei limpede și tânără spuse liniștit:

– Oliver vrea să se însoare cu mine, dar eu nu sunt de acord, bineînțeles.

Nu cuteză să întrebe: „De ce?" Nu îndrăzni să spună nimic. Era prea primejdios. Și apoi Nell pronunță aceste cuvinte uimitoare:

– Cred că știi de ce, nu? Fără îndoială că știi!

Era ridicol, aproape rușinos să înțeleagă sensul lor. Și Lennan rămase privind neclintit în față, fără să scoată un cuvânt. Umilință, teamă, mândrie și un fel de exaltare nebunească, toate împreună se împleteau și clocoteau în cel mai ciudat amestec de emoții.

Dar nu spuse decât atât:

– Vino, copila mea. Nici unul dintre noi nu prea e el însuși în seara asta. Să mergem în salon.

IX

După plecarea ei, se întoarse în întunericul și în singurătatea atelierului, așezându-se, cu simțurile învălmășite, în fața focului. De ce nu era și el un animal obișnuit, un bărbat obișnuit, care să se poată bucura de ceea ce îi ofereau zeii? Era ca și cum într-o zi de noiembrie cineva ar fi tras la o parte perdelele cerului și în crăpătura lor s-ar fi ivit aprilie – o puzderie de flori albe, un nor de purpură, un curcubeu, iarba verde, proaspătă, lumina, izbucnind nu se știe de unde, și o poftă de viață care te furnica și care era atât de puternică, încât făcea să ți se oprească inima!

Ăsta era deci sfârșitul încântător, plin de vrajă și amețitor al întregului an framântat de neliniște și de dor! Această sclipire de primăvară ce i se oferise dintr-odată în mijlocul toamnei. Buzele, ochii,

părul, încrederea ei emoționantă și, mai presus de toate, cine-ar fi putut crede? – dragostea ei.

Poate nu dragoste adevărată, ci numai o fantezie copilărească. Dar, pe aripile fanteziei, acest copil ar zbura departe, prea departe – totul era înflăcărare și căldură sub pojghița ușoară de liniște. Să trăiască din nou, să se cufunde iar în tinerețe și în frumusețe, să mai simtă o dată primăvara, să scape de senzația că totul s-a dus, în afară de pașii molcomi ai fericirii domestice. Să trăiască din nou adevăratul extaz oferit de dragostea unei fete; să redescopere tot ce visează această tinerețe, tot ce simte, tot ce nădăjduiește, temerile și iubirile ei. Era o perspectivă care putea suci capul chiar și celui mai cumsecade bărbat...

Închidea doar ochii și o vedea stând acolo, cu vâlvătăile focului tremurând pe rochia ei roșie, simțindu-se străbătut din nou de acel fior minunat, ca în clipa când se lipise de el, acea clipă pe jumătate nevinovată și totuși seducătoare, când intrase prima oară în cameră; închidea ochii ca să simtă din nou ochii ei fascinanți ispitindu-l! Era o vrăjitoare cu ochi cenușii și păr castaniu; era o vrăjitoare chiar și prin preferințele ei pentru culoarea roșie. Avea puterea pe care o au numai vrăjitoarele, de a vărsa jar în vine. Se mira numai cum de nu îngenunchease în fața ei, acolo, în lumina focului și n-o cuprinsese în brațe, lipindu-și obrazul de trupul ei. De ce n-o făcuse? Nu voia să se gândească; în clipa când începea să se gândească, știa că va trebui să rupă cu toate astea, să se lase purtat dintr-o extremă într-alta, lupta dându-se între rațiune și dorință, între milă și pasiune. Fiecare nerv din el se lupta să-l țină învăluit în căldura și în beția acestei descoperiri – că el, în plină toamnă, trezise dragostea primăverii. Era ciudat

că Nell avea acest simțământ și, totuși, nu putea să fie nici o îndoială. Chiar în clipa asta purtarea ei față de Sylvia fusese primejdios de schimbată. În privirea ei se ivise o nerăbdare ciudată și rece, fapt ce te speria la cineva care cu trei luni în urmă fusese atât de afectuos. Și, plecând, murmurase, cu acea veche modulație a vocii, de parcă ar fi vrut să fie sărutată:

– Pot să vin, nu-i așa? Te rog, nu fi supărat pe mine. N-am încotro! N-am ce face!

Era un lucru monstruos ca la vârsta lui să lase o tânără să-l iubească și să-i compromită astfel viitorul. Era un lucru monstruos după toate canoanele virtuții și ale bunei-creșteri. Și totuși, ce viitor o aștepta pe Nell? Cu firea ei, cu ochii ei, cu obârșia ei, cu un astfel de tată și cu o astfel de casă? Dar nu voia, nu trebuia, pur și simplu, să se gândească!

Cu toate acestea se vedea că se gândea și se vedea chiar clar, pentru că Sylvia, după cină, punându-i mâna pe frunte, îi zise:

– Mark, muncești prea mult. Nu te plimbi destul.

El îi strânse precipitat mâna. Sylvia! Nu, într-adevăr, nu trebuia să se gândească! Dar profită de cuvintele ei și-i spuse că va ieși să ia puțin aer.

Merse cu pași mari, ca să-și alunge gândurile, până ce ajunse la râu, aproape de Westminster și, îndemnat brusc de un impuls nelămurit, căutând poate un leac pentru neliniștea sa, se întoarse în strada îngustă, cu impunătoarea biserică în stilul Wren, pe unde nu mai călcase din noaptea aceea de vară, când pierduse ceea ce pentru el însemnase atunci mai mult decât viața.

Aici trăise Olivia. Iată casa, ferestrele prin apropierea cărora se furișase și la care se uitase cu atâta

deznădejde și dor. Oare cine locuia acum acolo? I se păru că vede din nou, ivindu-se din trecut, chipul ei, cu păru-i negru, cu ochi blânzi, întunecați și de o dulce gravitate. Și Olivia nu-l mustra. Acest simțământ nou nu era o iubire asemănătoare aceleia. Numai o singură dată în viață un om poate fi frământat de o dragoste ce nu ține seama de nimic, în fața căreia ți se pare că lumea nu-i decât o scânteie bătută de vânturi, o dragoste gata să suporte orice dezonorare, durere și neliniște și purtând în ea însăși pacea, bucuria și cinstea. Soarta i-a smuls această iubire, frângând-o așa cum un vânt năprasnic frânge o floare fără seamăn. Acest nou simțământ era numai o febră, o fantezie pasionantă, o încercare de a mai simți o dată tinerețea și toată căldura ei.

Ah, da! Dar era într-adevăr reală! Și în una dintre acele clipe, când un bărbat își privește în față propria-i viață, Lennan avu viziunea unei umbre rătăcind de colo-colo; un fir de pai rotindu-se mereu în aer, o musculiță în bătaia unui vânt mânios. De unde venea acest tainic sentiment, răsărind dintr-odată din beznă și sugrumându-l? Și de ce venea acum, și nu atunci, pentru una, și nu pentru alta? Ce știa omul despre toate astea, în afară de faptul că acest sentiment îl făcea să se rotească și să zboare ca un fluture năucit de lumină sau ca o albina îmbătată de vreo floare dulce și întunecată, făcând din el o paiață înnebunită, umilă și pătimașă, a fanteziei lui!

Nu-l mai dusese oare și altă dată până în pragul morții? Trebuia să fie din nou cuprins de aceeași dulce nebunie, de mireasma ei tulburătoare? Ce era? De ce exista? De ce aceste obsesii care nu puteau fi satisfăcute în mod normal? Oare civilizația îl întrecuse până într-atâta pe om, încât natura lui

fusese strânsă în ghete prea mici, la fel ca picioarele chinezoaicelor? Ce era? De ce exista?

Și plecă mai departe, mergând mai repede ca oricând. Pall Mall-ul îl făcu să-și dea seama de felul cum se prezentau lucrurile în realitate. Acolo, în strada St. James, se afla clubul lui Johnny Dromore și, din nou mânat de același impuls, împinse ușa rotativă de la intrare. N-a fost nevoie să mai întrebe de el, fiindcă Dromore trecea prin hol, în drum de la masă spre sala de joc. Pielea lui căpătase o culoare arămie, strălucind de parcă ar fi fost unsă cu cremă, ca urmare a vieții sănătoase duse în aer liber și a numeroaselor exerciții fizice. Ochii lui aveau acea strălucire proprie unui om plin de vigoare, iar veselia de pe față, din voce și din mișcări îți sugera că era gata s-o facă lată în noaptea aceea. Și lui Lennan îi străfulgeră prin minte un gând diabolic: „Să-i spun?"

– Salut, bătrâne! Mă bucur grozav că te văd. Ce mai faci? Lucrezi mult? Ce-ți face nevasta? Ați fost plecați? Ai realizat ceva „mare"?

Apoi veni întrebarea care i-ar fi dat prilejul să fie atât de crud – dacă ar fi vrut:

– Ai văzut-o pe Nell?

– Da. A trecut pe la noi azi după-masă.

– Ce zici de ea? Se face drăguță, nu?

Această veche întrebare fusese pusă pe jumătate cu jenă, pe jumătate cu mândrie, ca și cum ar fi afirmat: „Știi că ea nu are un arbore genealogic oficial, dar... la dracu', eu îi sunt tată!" Și apoi, o secundă se înnegură, după care își reluă obișnuitu-i ton ironic.

Lennan zăbovi cu el doar câteva minute. Niciodată nu se simțise mai străin ca acum de vechiul lui coleg de școală.

Nu. Orice s-ar întâmpla, Johnny Dromore trebuia să fie lăsat deoparte. Cu ochii lui bulbucați și filosofia lui „isteață" își câștigase o situație pe care Lennan nu trebuia sa i-o tulbure.

Trecu pe lângă Green Park. Aerul rece al acestei nopți de sfârșit de octombrie era străbătut de o ușoară ceață și o mireasmă înțepătoare se ridica din micile focuri în care erau arse frunzele moarte. De ce oare mirosul de frunză arsă îl mișca întotdeauna atât de mult? Simbolul despărțirii! Lucrul cel mai trist din lume! Ce altceva e moartea decât o despărțire – un somn nesfârșit, dulce sau o nouă aventură? Dacă un om îi iubea pe alții, era monstruos să-i părăsească sau să fie părăsit!

Dar, vai, nu numai moartea pricinuia despărțirile!

Ajunse la capătul străzii unde locuia Dromore. Ea era probabil acolo, stătea lângă foc în fotoliul cel mare, jucându-se cu pisicuța, apoi rămânea visătoare și singură. Merse mai departe cu atâta grabă, încât oamenii întorceau capul după el, până ce, dând ultimul colț spre casă, aproape că se pomeni în brațele lui Oliver Dromore.

Tânărul se plimba cu o șovăială neobișnuită, cu paltonul de blană descheiat, cu jobenul îndesat pe părul lui creț. Cu cearcăne negre sub ochi, nu mai avea strălucirea obișnuită a unui Dromore în această perioadă a anului.

– Domnul Lennan! Tocmai am fost pe la dumneavoastră.

Și Lennan răspunse oarecum uluit:

– Vrei să intri sau te însoțesc puțin?

– Dacă n-aveți nimic împotrivă, mi-ar plăcea să facem câțiva pași împreună.

Reveniră tăcuți în piață. Oliver spuse:

– Să trecem dincolo, lângă parc.

Traversară spre grilajul întunecat al parcului, pe unde nu trecea nimeni. Și cu fiecare pas umilința lui Lennan creștea. Era o fățărnicie și o lipsă de demnitate să se plimbe cu acest tânăr care, odată, îl tratase ca pe un duhovnic și-i mărturisise dragostea pentru Nell. Și deodată își dădu seama că făcuseră înconjurul grădinii din piață, fără să scoată un singur cuvânt.

– Ei, da? vorbi el.

Oliver își întoarse capul într-o parte.

– Vă aduceți aminte ce v-am spus astă-vară? Ei bine, acum e și mai rău. Am făcut toate trăznăile încercând în fel și chip să scap de această obsesie. N-a folosit însă la nimic. Ea m-a prins în mrejele ei!

Și Lennan se gândi: „Nu ești singurul în această situație". Dar rămase tăcut. Teama lui cea mare era să nu spună ceva de care mai târziu să-și aducă aminte ca de cuvintele lui Iuda.

Apoi Oliver izbucni deodată:

– De ce nu ține la mine? Nu cred că-i mare lucru de capul meu, dar mă cunoaște de când s-a născut și m-a plăcut tot timpul. E un lucru ce acum îmi scapă. N-ați putea face ceva pentru mine?

Lennan arătă spre partea cealaltă a străzii.

– Oliver, în fiecare dintre acele case se află probabil câte o ființă care nu-și poate da seama de ce o altă ființă nu ține la ea. Pasiunea vine când vrea, trece când vrea, și noi, sărmanii, n-avem ce face.

– Atunci ce mă sfătuiți?

Lennan se simți cuprins de o dorință aproape covârșitoare de a se întoarce și de a pleca, lăsându-l acolo pe tânăr. Dar se strădui să se uite la fața lui, care, și în acele momente când era atât de palid și de disperat, avea ceva atrăgător, poate chiar mai

mult ca oricând. Și spuse încet, fixându-și fiecare cuvânt în minte:

– Nu sunt în măsură să-ți dau vreun sfat. Singurul lucru pe care pot să ți-l spun este că nu-i bine să insiști acolo unde nu ești dorit. Totuși, cine știe? Atâta vreme cât simte că ești acolo și aștepți, în orice clipă se poate întoarce la tine. Oliver, cu cât dai dovadă de un spirit mai cavaleresc, cu cât aștepți cu mai multă răbdare, cu atât ai mai multe șanse.

Oliver acceptă fără șovăială aceste cuvinte de slabă alinare.

– Înțeleg! Mulțumesc! Dar, Dumnezeule, e cumplit de greu! Niciodată n-am fost în stare s-aștept.

Și, după ce se dojeni astfel pe el însuși, îi întinse mâna și plecă.

Lennan porni încet spre casă, încercând să-și dea seama, cu exactitate, cum l-ar judeca cineva dacă ar cunoaște toate amănuntele. Era cam greu să-și păstreze demnitatea în această problemă.

Sylvia nu urcase încă la ea și o văzu cum îl privea îngrijorată. Singura mângâiere – ciudată – era că în toate aceste întâmplări sentimentele lui față de ea nu se schimbaseră. Părea chiar că au devenit mai profunde și mai reale.

Cum ar fi putut să nu rămână treaz în noaptea aceea? Cum ar fi putut să nu se mai gândească? Stătu multă vreme privind țintă în întuneric.

Ca și cum gândurile ar fi constituit o alinare pentru sângele lui înfierbântat!

X

Pasiunea nu joacă niciodată cinstit. În orice caz, e lipsită de sfială și de mândrie; de demnitate, nervi,

scrupule, ipocrizie, moralitate; de falsitate și înțelepciune, de teamă pentru avere și de o situație mai bună în lumea asta și în cealaltă. O zugrăveau foarte exact pictorii de altădată, ca pe o săgeată sau ca pe un vânt! Dacă n-ar fi fost atât de iute și de ageră, pământul s-ar fi rotit de mult prin spațiu, pustiu și de închiriat...

După acea noapte febrilă, Lennan intră în atelier, la ora obișnuită și, firește, nu lucră absolut nimic. Dăduse chiar drumul modelului. Modelul fusese mai înainte bărbierul lui, dar, îmbolnăvindu-se și ajungând s-o ducă greu, venise într-o dimineață la atelier să-l întrebe, vădit rușinat, dacă într-adevăr capul lui mare era bun la ceva. După ce-i pusese la încercare puterea de a sta neclintit și-i dăduse câteva indicații, Lennan notase: „Un metru șaptezeci și doi, păr bun, fața slabă, ceva chinuit și patetic. Să-i ofer și lui o șansă dacă e posibil". Și-i venise rândul, iar acum bietul om poza într-o atitudine chinuită, vorbind de câte ori i se îngăduia despre soarta lui tristă și despre bucuria de a tunde părul. În această dimineață îl părăsi cu plăcerea naivă a omului ce fusese bine plătit pentru o muncă neefectuată.

Lennan aștepta ca Nell să bată la ușă, plimbându-se de colo până colo. Ce se va întâmpla acum? Faptul că se gândise nu limpezea deloc lucrurile! I se oferea ceea ce dorea orice bărbat cu sângele cald, a cărei primăvară se ofilise: tinerețe și frumusețe, și, odată cu aceasta din urmă, o reînviere a propriei lui tinereți; ceva către care toți oamenii, în afară de fățarnici și de englezi, ar fi recunoscut că năzuiesc. Și i se oferea cuiva neîngrădit nici de scrupule religioase, nici de scrupule morale, în felul cum se înțeleg îndeobște aceste lucruri. În teorie ar

putea să accepte, dar nu știa cum să procedeze în practică. În timpul reflecțiilor lui nocturne descoperise un singur amănunt: cei care disprețuiau principiul libertății greșeau, evident, când își închipuiau că libertatea ar fi primejdioasă pentru că ar face din om un libertin. Pentru oamenii cu oarecare bună-cuviință, crezul libertății este cel care – dintre toate – îi înlănțuie cel mai mult. E destul de ușor să rupi lanțurile impuse de alții, să lași orice rușine și să strigi, fie și o singură clipă: sunt descătușat, sunt liber! Dar e mult mai greu să spui același lucru eului tău eliberat de lanțuri!

Da, eul său stătea pe jilțul judecătorului; trebuia să se supună deci verdictului și hotărârii lui. Și, deși era aproape chinuit de dorința de a o vedea, iar voința lui părea paralizată, se gândea totuși: „Nu trebuie s-o fac! Doamne, nu mă lăsa!"

Bătuse ora douăsprezece și Nell nu venise. Oare astăzi nu o va vedea decât în chip de *Fată pe calul Magpie*, o lucrare atât de rece și de lipsită de vrajă? Mai bine să încerce s-o picteze cu o floare roșie în par, cu o expresie de îmbufnare pe buze, cu ochii ei arzători sau adumbriți de presimțiri fantastice. Goya, într-adevăr, ar fi putut s-o picteze!

Apoi sosi, când nu mai nădăjduia.

După ce-și aruncă privirile pe chipul lui, se strecură înăuntru extrem de liniștită, ca un copil foarte cuminte... Cât de minunat e instinctul celor tineri, mai ales al fetelor! Nu mai păstrase nici urmă din forța de seducție de ieri, nici un semn că în ziua aceea existase aievea, ci numai încrederea în el – pe care și-o manifesta ca o fiică. Stătea acolo, povestindu-i despre Irlanda, arătându-i câteva desene făcute cât timp fusese plecată. Oare le adusese încredințată că o să-l cuprindă mila față de ea? Ce

putea să fie mai puțin primejdios pentru el decât modul cum se purta în dimineața asta? În felul acesta apela mai mult la sentimentele lui părintești, protectoare, ca și cum singurul lucru pe care-l dorea era ca el să-i ofere ceea ce tatăl și casa ei nu puteau să-i ofere – ca și cum n-ar fi născuit spre altceva decât să fie numai un fel de fiică a lui!

Plecă la fel de discret cum venise, refuzând să rămână la masă, evitând-o fățiș pe Sylvia. Abia atunci își dădu seama că ea trebuie să se fi speriat văzând expresia încordată de pe fața lui și că se temuse să n-o trimită acasă; apelând la protecția lui, îl înlănțuise și mai strâns, făcându-l să-i fie și mai greu să se îndepărteze, îndurerând-o. În clipa când n-o mai văzu, febra chinuitoare îi reveni, mai cumplit ca până atunci. Și mai mult ca oricând se simți încătușat de o forță cu care era peste puterile lui să se lupte; ceva care, oricât ar fi fugit într-o parte sau alta, oricât s-ar fi îndepărtat, l-ar fi ajuns din urmă, găsind mijlocul să-l lege de mâini și de picioare.

După-amiază, omul de încredere al lui Dromore îi aduse un bilet.

Individul, cu ochii plecați și cu părul bine pieptănat, părea a-i spune: „Da, domnule. E foarte firesc să primiți în taină un bilet, dar eu știu totul, din fericire însă, n-aveți de ce vă teme – sunt foarte discret".

Iată cuprinsul biletului:

Mi-ai făgăduit că vom merge călare odată, mi-ai făgăduit și nu te-ai ținut de cuvânt. Te rog, vino mâine. Atunci o să ai tot ce-ți mai trebuie ca să termini statueta, în loc să fii atât de supărat din pricina ei. Poți să iei calul tatei, el e iarăși la Newmarket și eu sunt atât de singură. Te rog, mâine la două și jumătate, plecăm de-aici. Nell.

Să șovăie sub privirea acelor ochi discreți nu era cu putință; trebuia să răspundă „da" sau „nu", și dacă era „nu" atunci însemna că ea va veni dimineață. Așa că spuse:

– Transmite atât: E-n regulă!

– Foarte bine, domnule.

Apoi, din pragul ușii mai zise:

– Domnul Dromore va lipsi până sâmbătă, domnule.

Oare de ce-i comunica servitorul aceasta? Ciudat cum sentimentul disperat și tainic care-l stăpânea îl făcea să vadă intenții sinistre în felul cum se purta acest servitor, în vizita lui Oliver din seara trecută, în toate. Josnică bănuială! Își dădea seama că acest simțământ îl distrugea. În curând i se va citi totul pe față! Dar la ce bun să-și facă griji? Ceea ce se va întâmpla se va întâmpla și gata!

Deodată avu aproape un șoc; își aminti că era întâi noiembrie – ziua de naștere a Sylviei! Niciodată până atunci nu uitase. Tulburat de descoperire, era cât pe ce să se ducă și să-i mărturisească toată povestea. Frumos cadou i-ar mai fi făcut de ziua ei! Luându-și pălăria, alergă până la cea mai apropiată florărie, ținută de o franțuzoaică.

Ce flori avea?

– Ce dorește domnul? *Des oeillets rouges? J'en ai de bien beaux ce soir.*[1]

– Nu, nu acelea. Flori albe!

– *Une belle azalée?*[2]

Da, asta putea să fie trimisă numaidecât, numaidecât!

---

[1] Garoafe roșii? Am unele foarte frumoase astă-seară (fr.)

[2] O azalee frumoasă? (fr.)

Alături era un bijutier. Niciodată nu știuse cu adevărat dacă Sylviei îi plăceau bijuteriile, de când, într-o zi, el făcuse observația că erau vulgare. Și simțind că într-adevăr căzuse foarte jos, că încerca să răscumpere printr-un biet fleac faptul că nu se gândise deloc la ea toată ziua, fiindcă se gândise la alta, intră și cumpără singura podoabă care i se păru potrivită: două perle mici, negre, în formă de pară, câte una la fiecare capăt al unui lanț fin de platină. Ieșind cu darul, zări cerul senin, ce se colora, văzând cu ochii, în violet și fâșia subțire a lunii noi, ca o rândunică strălucitoare, cu aripile strânse, zburând spre pământ. Însemna că va fi vreme frumoasă! De-ar fi vreme frumoasă și-n inima lui! Și pentru că azaleea trebuia să ajungă înaintea lui, se plimbă, în sus și-n jos prin piața pe care cu o seară înainte o străbătuse împreună cu Oliver.

Când intră în casă, Sylvia tocmai punea azaleea albă în fereastra salonului; strecurându-se în spatele ei, îi prinse micul colier în jurul gâtului. Ea se întoarse și se lipi de el. Simți că era foarte emoționată. Sufletul îi clocotea de remușcare când se gândi că-i dădea un sărut ipocrit.

Dar, chiar în timp ce o săruta, inima îi deveni mai hotărâtă.

XI

A doua zi, urmând îndemnul Sylviei, referitor la nevoia de aer curat căreia i se datora înfățișarea lui obosită, îi spuse că va face o partidă de călărie, fără să precizeze alături de cine. După ce fu de acord cu el rămase câtva timp tăcută, apoi îl întrebă:

– De ce nu călărești împreună cu Nell?

Își pierduse într-atât demnitatea, încât nu se simți deloc prost când răspunse:

– Poate că ar plictisi-o!

– O, nu! N-ar plictisi-o!

Voia oare să insinueze ceva? Și împietrindu-și sufletul, spuse:

– Foarte bine, așa am să fac.

Își dădu seama brusc că nu-și cunoștea nevasta, deși totdeauna până acum își închipuise că ea nu-l cunoștea deloc pe el.

Dacă Sylvia n-ar fi lipsit de la masă, fiind invitată în altă parte, s-ar fi dus să mănânce în oraș, îngrozit de felul cum arăta. Febra unor persoane bolnave se ridică în mod automat la anumite ore. Oricine i-ar fi văzut chipul în timp ce se îndrepta într-o trăsură spre Piccadilly, ar fi crezut că are de-a face mai curând cu un om bolnav decât cu un sculptor sănătos, de vârstă mijlocie.

Caii se aflau în fața ușii – calul cel mic murg și o iapă pursânge din grajdurile de curse ale lui Dromore. Nell era și ea gata, cu obrajii îmbujorați și ochii foarte luminoși. Nu aștepta ca el s-o ajute să încalece, ci se lăsă sprijinită de omul „discret". Oare ce-o făcea să pară atât de desăvârșită pe calul acela mic? Forma membrelor ei sau altceva gingaș și impetuos în spiritul ei, calitate pe care i-o recunoștea și calul?

Porniră în tăcere, dar îndată ce sunetul copitelor se stinse pe Rotten Row, ea se întoarse spre el:

– Foarte drăguț din partea ta că ai venit! Îmi închipuiam că te temi, că-ți este frică de mine!

Și Lennan se gândi: „Dumnezeule! Are dreptate!"

– Te rog, nu lua înfățișarea de ieri. Ziua de astăzi e prea frumoasă. Oh! Îmi plac zilele frumoase, îmi place să călăresc și...

Se opri și se uită la el, părând a-i spune: „De ce nu poți să fii drăguț cu mine și să mă iubești, cum s-ar cuveni?"

Deci puterea ei consta în convingerea că el o iubea, că trebuia s-o iubească, și că ea trebuia să-l iubească și că-l și iubea. Ce simplu era!

Dar și călăria e o pasiune simplă, și pasiunile simple se tulbură una pe alta. Era o plăcere să călărești pe iapa aceea roibă. Cine altul să călărească pe cel mai bun cal dacă nu Johnny Dromore?

Din capătul cel mai îndepărtat al Row-ului, Nell strigă:

– Acum să mergem la Richmond.

Și porni în trap pe drum, ca și cum ar fi fost conștientă că putea face ce voia cu el. Urmând-o supus, se întreba: „De ce? Ce era în ea care putea să compenseze tot ceea ce pierdea el: puterea de muncă, demnitatea, respectul de sine? Ce era? Numai ochii și buzele, și părul?"

Ca și când ar fi știut ce gândea, ea întoarse capul și-i zâmbi.

Astfel trecură în trap mărunt peste pod și, traversând Barnes Common, intrară în parcul Richmond.

Dar în clipa când atinseră gazonul, Nell porni mai departe, aruncându-i o privire. Oare plănuise mai de mult această cursă primejdioasă sau o făcuseră să-și piardă capul frumusețea acelei zile de toamnă, cerul albastru, flăcările arămii ale ferigilor și frunzele de fag și de stejar scăldate în soare, toate culori specifice ținutului muntos al Scoției, coborât mai la sud?

În primele clipe după ce simți sprinteneala iepei, această goană pe urmele lui Nell i se păru o adevărată încântare. Alergă prin luminișuri, peste trunchiuri

de copaci prăbușiți, în câmp deschis, printre ierburi care ajungeau deasupra gleznei calului, trecu pe lângă un ciopor de căprioare mirate și solemne, peste un teren răscolit de o sumedenie de vizuini de iepuri, până ce, tocmai când credea că o ajunge, ea se strecură mai departe, ocolind câțiva pomi. Răutatea însăși, și chiar ceva mai mult decât răutate! În cele din urmă o ajunse și se aplecă să-i apuce calul de căpăstru. Cu o lovitură de cravașă, ea fu gata să-i atingă mâna și, smucind hățul, îl făcu să treacă dincolo de ea, să se rotească pe urmele ei, în timp ce pornea din nou ca o săgeată, printre copaci, aplecându-se ca să treacă pe sub crengi, întinsă pe gâtul călușului ei. Apoi, ieșind iarăși dintre copaci, porni în galop în jos, spre vale. Mergea lipită de cal și după ea venea Lennan, lăsat pe spate și așteptând ca iapa roibă să se prăbușească la fiecare pas. Asta numea ea distracție! La poalele dealului se răsuci și începu să galopeze de-a lungul lui, în timp ce el se gândi: „Acum am prins-o!" Fata nu mai era în stare să urce dealul și cale de-un kilometru nu mai avea unde să se adăpostească.

Deodată zări la vreo treizeci de metri în fața lui o groapă veche de nisip. Dumnezeule! Nell se ducea drept într-acolo! Și, strigând nebunește, trase de hățuri, oprindu-se la marginea ei. Dar Nell își cravașă calul murg peste crupă și călări înainte. Lennan mai putu să vadă cum micul demon își strânge picioarele și sare, în jos, tot mai în jos, prăvălindu-se, luptându-se, scufundându-se, în timp ce Nell zbura înainte, rostogolindu-se și rămânând întinsă pe spate.

În clipa aceea, Lennan nu simți nimic, nu văzu decât o pată galbenă de nisip, cerul albastru, o cioară zburând și fața ei întoarsă într-o parte. Dar când se apropie, ea se ridicase de-acum în picioare,

ținând căpăstrul calului năucit, și, îndată ce-o atinse, căzu. Ochii ei erau închiși, dar putu să-și dea seama că nu leșinase și o sprijini, apăsându-și întruna buzele pe ochii și pe fruntea ei. Ea își lăsă deodată capul pe spate și buzele lor se întâlniră. Apoi, deschizând ochii, spuse:

– Nu sunt rănită, doar puțin amețită. Oare Magpie s-o fi lovit la genunchi?

Fără să-și dea prea bine seama ce face, el se ridică să se uite. Căluțul care păștea acum iarbă nu se lovise, nisipul și feriga îmblânziseră căzătura. Și vocea tandră din spatele lui spuse:

– Poți să lași caii. Vor veni când îi chem.

Acum, când era sigur că nu era rănită, își manifestă supărarea. De ce se purtase atât de nebunește, pricinuindu-i spaima aceea cumplită? Dar cu aceeași voce tandră, ea urmă:

– Nu fi mânios pe mine. Întâi am vrut să mă opresc, apoi m-am gândit: „Dacă sar, nu se poate să nu se poarte drăguț cu mine", așa că am sărit. Te rog, nu renunța să mă iubești doar fiindcă nu m-am lovit.

Nespus de tulburat, se așeză lângă ea, îi luă mâinile între ale lui și-i zise:

– Nell! Nell! E foarte rău ce faci! E o nebunie!

– De ce? Nu te gândi la asta. Nu vreau să te gândești, vreau doar să mă iubești.

– Copila mea, tu nu știi ce-i dragostea!

Drept răspuns, ea își aruncă brațele în jurul gâtului lui, apoi, cum el se abținu s-o sărute, le lasă în jos și sări în picioare.

– Foarte bine! Dar eu te iubesc. Poți să crezi ce vrei, nu mă poți împiedica! Și, fără să aștepte s-o ajute, încălecă pe murg de-a dreptul, de pe grămada de nisip pe care căzuse.

Călărirră spre casă, foarte liniștiți. Caii, ca și cum s-ar fi rușinat de goana lor bezmetică, mergeau unul lângă altul, în așa fel, încât brațul lui atingea din când în când umărul ei. O întrebă ce simțise în timp ce sărea.

– Voiam doar să fiu sigură că piciorul mi-era liber. Coborâșul părea într-adevăr înspaimântător și mă gândeam la genunchii murgului. Și, atingând cu degetele urechile ca de capră ale căluțului, adăugă cu blândețe: Sărăcuțul! Mâine îi vor înțepeni picioarele!

Redevenise un copil încrezător, obosit. Sau, poate, tensiunea clipelor scurse îi adormise simțurile? Trăiseră aproape un ceas de vis, cu soarele apunând, cu lămpile începând să se aprindă una câte una și cu un fel de dulce uitare ce învăluia totul.

La ușă, unde aștepta servitorul, Lennan vru să-și ia rămas-bun, dar ea murmură:

– Oh, nu, te rog! Sunt obosită, ai putea să m-ajuți să urc.

Purtând-o aproape în brațe, urcă, trecând pe lângă ilustrațiile din *Bâlciul deșertăciunilor*, prin coridorul cu tapet roșu și cu desenele lui Van Beers, până în odaia unde o văzuse prima oară.

Odată așezată în fotoliul cel mare al lui Dromore, cu pisica torcând pe gâtul ei, Nell murmură:

– Nu-i așa că-i plăcut? Poți să faci ceai și să poruncești să-ți aducă pâine prăjită și unt.

Și astfel Lennan rămase, în timp ce omul „discret" aduse ceai și pâine prăjită. Fără se se uite deloc la ea, părea că era conștient de tot ce se întâmplase, bănuind tot ceea ce s-ar mai fi putut întâmpla.

Apoi, după ce rămaseră iar singuri, privind în jos către ea cum stătea întinsă în fotoliul cel mare, Lennan se gândi: „Slavă Domnului că sunt și eu

obosit – și cu trupul și cu sufletul". Deodată, Nell ridică ochii spre el și, arătând spre tabloul peste care acum nu era trasă perdeaua, spuse:

– Crezi că sunt ca ea? În vara asta l-am făcut pe Oliver să-mi vorbească despre mine. Iată de ce nu trebuie să fii îngrijorat. Vezi, n-are nici o importanță ce se întâmplă cu mine. Nu-mi pasă, poți să mă iubești fără să te simți prost din cauza asta. Și-ai să mă iubești, nu-i așa?

Apoi, tot cu ochii fixați pe chipul lui, urmă repede:

– Numai că nu vom mai vorbi despre asta acum, vrei? E foarte plăcut. Mă simt bine și obosită. Fumează.

Dar degetele lui Lennan tremurau, încât cu mare greutate putu să-și aprindă țigara. Urmărindu-l, ea spuse:

– Te rog, dă-mi și mie una. Tatei nu-i place să mă vadă fumând.

Virtutea lui Johnny Dromore! Da! Și-o va dovedi întotdeauna prin procură!

– Nell, ce crezi c-ar zice dacă ar ști ce s-a-ntâmplat azi după-amiază?

– Nu-mi pasă.

Apoi, uitându-se la el, peste blana pisicii, murmură:

– Oliver vrea să mă duc la bal sâmbătă. E dat de o societate de binefacere. Să merg?

– Sigur. De ce nu?

– Vii și tu?

– Eu?

– Oh! Vino! Trebuie să vii! E primul meu bal, știi? Am un bilet în plus.

Și din nou, împotriva voinței lui și a rațiunii, Lennan răspunse:

– Am să merg.

Ea bătu din palme și pisica i se coborî pe genunchi. Când se ridică să plece, Nell nu se clinti, doar își ridică ochii spre el și Lennan nici nu-și dădu seama cum ieși.

Oprind trăsura foarte aproape de casă, alergă, simțindu-se înghețat și țeapăn și, deschizând cu cheia lui, se duse de-a dreptul în salon. Ușa era larg deschisă și Sylvia se afla la fereastră. Auzi cum suspina și inima i se strânse. Părea foarte liniștită și gingașă, și singură cum stătea acolo, cu lumina sclipindu-i în părul blond, ce părea aproape alb. Apoi se întoarse și-l zări. Observă cum îi zvâcnea gâtul din pricina strădaniei de a nu-i arăta că bănuia ceva și spuse:

– Sper că n-ai fost îngrijorată? Nell a căzut, sărind într-o groapă cu nisip. Uneori e cam zănatică. Am rămas la ceai la ea, ca să mă conving dacă e sau nu rănită.

În timp ce vorbea pe un ton atât de fals, i se făcu lehamite de sine însuși.

Sylvia nu-i răspunse decât:

– Nu face nimic, dragă.

Dar Lennan văzu că-și îndreptase ochii – ochii ei albaștri și atât de sinceri – într-altă parte, chiar atunci când o sărutase.

Și astfel începură încă o seară și încă o noapte, și încă o dimineață de neliniște, de minciuni, de precauții și de chinuri.

Un cerc al torturii pe jumătate vrăjit, din care se părea că era tot atât de greu să evadezi, precum îi e unui om să scape dintre zidurile unei închisori.

Dar floarea întunecată a pasiunii voia să-și trăiască ceasul ei, chiar dacă ar fi să dăinuie doar o

singură zi în plin soare, pentru ca apoi să fie mistuită de noaptea profundă.

XII

Ca să poți înșela, trebuie să urmezi un curs anume, de pregătire. Și lui Lennan, neinițiat în această artă, i se părea îngrozitor de greu să comploteze, să fie mereu în gardă și să înșele pe cineva care avea încredere în el încă de pe când erau copii. Totuși, mereu îi făcea impresia că numai lui îi era îngăduit să se dojenească sau să se justifice, deoarece era singurul care cunoștea toate circumstanțele cazului său. Sentințele superficiale, pe care unii moraliști le-ar fi rostit în legătură cu purtarea lui, nu puteau să reprezinte nimic altceva decât inepțiile unor nebuni îngușți la minte, ale unor farisei care nu s-au aflat niciodată sub influența acelui farmec tulburător, ori care n-au avut destul sânge în vine ca să-i poată cădea pradă!

A doua zi, Nell nu veni pe la el și nici nu-i trimise vreun bilet. Să fi fost oare rănită? Stătuse totuși destul de țeapănă în scaunul acela. Sylvia nu-l întrebase cum se simțea fata după ce căzuse și nici nu propuse să trimită pe cineva să se intereseze. Nu voia să mai vorbească despre ea sau pur și simplu nu-l crezuse?

I se părea îngrozitor ca tocmai un lucru întâmplător adevărat să fie pus la îndoială când erau atâtea altele pe care el nu cuteza nici să și le amintească. Până acum, Sylvia nu-i dăduse în nici un fel să înțeleagă că simțea c-o înșela, dar inima lui îi spunea că ea bănuia ceva. Nimic nu anihilează sensibilitatea antenelor femeilor care iubesc!

Spre seară, dorința de a o vedea, senzația că Nell îl chema, deveni aproape insuportabilă. Simțea că Sylvia va ști unde se ducea, indiferent ce scuză ar fi găsit. Se așează de o parte a focului, iar Sylvia de cealaltă, citind amândoi din câte o carte. Dar era un mod de lectură foarte ciudat; nici unul dintre ei nu întorcea vreo filă. El citea *Don Quijote*, oprit la pagina unde erau scrise aceste cuvinte: „N-are decât să plângă sau să cânte Altisidoro, eu sunt al Dulcineei și numai al ei, mort sau viu, gata la datorie și neschimbat, în ciuda tuturor puterilor vrăjitorești din lume". Și astfel trecu seara. Când Sylvia se duse să se culce, Lennan fu gata să se strecoare până la ușa Dromorilor și să ceară informații de la omul lor „discret", dar nu putea să îndure gândul că va fi cercetat de ochii afurisitului de servitor, așa că se stăpâni. Luă cartea Sylviei *Fort comme la mort*[1] de Maupassant, deschisă la pagina unde biata eroină descoperea că iubitul a părăsit-o în favoarea fiicei ei. Și, pe când citea, lacrimile îi șiroiau pe obraji.

Sylvia! Sylvia! Nu erau oare și astăzi pline de adevăr cuvintele lui favorite din vechea-i carte preferată? „Dulcineea del Toboso e cea mai frumoasă femeie din lume, și eu cel mai nenorocit cavaler de pe pământ. Ar fi nedrept ca o ființă atât de perfectă să sufere din pricina slăbiciunii mele. Nu, străpunge-mi trupul cu lancea ta, cavalere, și astfel viața mea se va sfârși odată cu onoarea..." De ce nu putea smulge acest sentiment din inima lui, de ce nu putea să îndepărteze chipul fetei din fața ochilor lui? De ce nu putea fi credincios pe de-a întregul aceleia care-i fusese totdeauna atât de

[1] Tare ca moartea (fr.)

credincioasă? Era cumplită această lipsă de voință, această neputință, această imobilitate; se simțea ca o marionetă dirijată de o mână crudă. Și, ca și înainte, i se năluceа că fata stătea acolo, în scaunul Sylviei, cu rochia ei roșu-închis, cu ochii pironiți asupra lui. Era nefiresc de vie această imagine! Un bărbat nu putea să trăiască prea mult în starea asta disperată fără să înnebunească!

Când renunță la așteptarea chinuitoare și deschise ușa atelierului, ca să se ducă la Nell, era sâmbătă după-amiază și începuse să se lase întunericul. Se împliniseră două zile de când n-o mai văzuse și nu mai auzise nimic despre ea. Amintise de un bal, în seara asta, și-l rugase și pe el să vină. Probabil că se îmbolnăvise!

Dar nu făcuse decât câțiva pași, când o zări venind. Avea o eșarfă gri de blană ce-i ascundea gura, făcând-o să arate mai matură. În clipa în care închise ușa, aruncă eșarfa și se apropie de cămin, trase un scăunel și, întinzând mâinile spre foc, îl întrebă:

– Te-ai gândit la mine? Te-ai gândit cât trebuie?

Și el răspunse:

– Da, m-am gândit, dar n-am găsit nici o soluție.

– De ce? Nu-i nevoie să știe cineva că mă iubești. Și chiar dacă ar ști, puțin îmi pasă!

Simplu! Prea simplu! Minunată și egoistă tinerețe!

Nu putea să-i vorbească acestui copil despre Sylvia, despre viața lui de om însurat, până acum atât de demnă, de curată. Era imposibil. Apoi o auzi din nou:

– Nu poate să fie ceva rău că te iubesc! Și dacă e rău, nu-mi pasă!

Îi văzu buzele tremurând și ochii plini de spaimă și vrednici de milă, ca și cum pentru prima dată s-ar fi îndoit de rezultat. Încă un chin! Să vezi un copil nefericit. La ce bun să-i explice ei, aflată în pragul vieții, labirintul prin care rătăcea el fără nădejde! Ce șansă avea s-o facă să priceapă prin ce mlaștină plină de noroi și de buruieni încâlcite trebuia să se târască pentru a ajunge la ea. „Nu-i nevoie să știe cineva!" Ce simplu! Dar ce se va întâmpla cu inima lui și cu aceea a soției sale? Și arătându-i noua lui lucrare – primul bărbat vrăjit de cea dintâi nimfă – spuse:

– Uită-te aici, Nell! Nimfa ești tu, și omul ăsta-s eu.

Ea se ridică și se apropie. În vreme ce privea țintă grupul, Lennan o sorbea din ochi. Ce straniu amestec de nevinovăție și farmec! Ce ființă tânără și minunată, căreia, ținând-o în brațe, i-ar fi putut arăta ce înseamnă dragostea adevărată.

Și continuă:

– Ar fi mai bine să pricepi ce semnificație are lucrarea asta pentru mine: tot ceea ce nu voi mai putea cunoaște este întipărit pe fața nimfei. Oh! Nu! Nu, pe fața ta! Și acela-s eu, înfruntând noroiul ca să ajung la tine, dar nu e fața mea, se-nțelege.

– Biata copilă, remarcă ea, apoi își acoperi chipul cu mâinile.

Va începe oare să plângă, chinuindu-l și mai tare? Dar ea nu murmură decât:

– În schimb, tu ai ajuns la mine!

Și se îndreptă spre el, lipindu-și buzele de ale lui. Atunci Lennan nu mai putu îndura. Nell se dădu o clipă înapoi la sărutul lui prea înflăcărat, apoi reveni, speriată parcă de propria ei retragere. Dar

zvâcnetul inconștient al inocenței ei îl dezmetici pe Lennan, care își lăsă brațele să cadă, spunându-i:

– Trebuie să pleci, fetițo.

Fără un cuvânt, își luă blana, o puse la gât și-l aștepta să vorbească. Cum el nu scotea un cuvânt, îi întinse ceva alb. Era invitația pentru bal.

– Vii?

El dădu din cap afirmativ. Nell îi zâmbi – cu ochii și cu buzele. Deschise apoi ușa și cu același zâmbet blând și fericit ieși...

Da, se va duce; oriunde se va afla ea, ori de câte ori îl va dori...

Lennan își petrecu cele câteva ore dinaintea balului gândindu-se, cu sângele clocotindu-i în vine, fără să țină seama de nimic decât de fericirea către care alerga, îi spuse Sylviei că trebuia să cineze la clubul său – câteva camere în Chelsea – aparținând unui grup de artiști. Luase această măsură de prevedere, dându-și seama că n-ar fi putut sta la masă, față în față cu ea, și apoi să plece la balul unde-o va întâlni pe Nell!

Ca să nu i se pară ciudat că îmbrăcase haina de seară, îi turnă încă o minciună: că are un musafir la club. Ce importanță mai avea? Mințea tot timpul, dacă nu cu vorba, cu fapta. Trebuia s-o mintă ca s-o ferească de suferință.

Se opri la florăria franțuzoaicei.

– *Que desirez vous, monsieur? Des oeillets rouges j'en ai de bien beaux, ce soir*[1].

– *Des oeillets rouges?* Da, pentru seara asta garoafe. Iată adresa. Fără nimic altceva și fără carte de vizită!

---

[1] Ce doriți, domnule? Garoafe roșii? Am unele foarte frumoase astă-seară (fr.)

Ce curioasă senzație, odată ce-ai aruncat zarul dragostei, să-ți contempli propriul tău eu, lăsat în urmă.

Pe strada Brompton, pe terasa unui mic restaurant, un lăutar firav cânta la vioară. Ah! Cunoștea acest local. Va intra acolo și nu va mai merge la club, oferindu-i lăutarului tot mărunțișul pe care-l avea, ca să-i cânte cântece de dragoste. Intră. Nu mai fusese aici din ajunul nopții tragice de pe râu. Nu mai călcase în acest local de atunci, și totuși nimic nu se schimbase. Aceleași stucaturi aurite, șterse, același miros de bucătărie, aceleași macaroane cu același sos de roșii, aceleași sticle de Chianti, aceiași pereți de culoare bleu presărați cu flori roz. Numai chelnerul era altul – cu obrajii supți, calm, cu ochii negri. Va căpăta și el un bacșiș bun. Iar femeia aceea sărmană, cu o pălărie foarte încărcată, luând o masă frugală, va primi și ea, cel puțin, o privire de compătimire. Trebuia să se arate mai înțelegător în această noapte disperată, cu necazurile altora. Și deodată se gândi la Oliver. Alt nenorocit! Ce-i va spune lui Oliver la bal, el, om de patruzeci și șapte de ani, venit acolo fără nevastă?! Ceva stupid, de felul: „Urmăresc divina formă umană în mișcare". Sau: „Surprind diferite înfățișări ale lui Nell pentru statuetă". O perfidie oarecare. N-avea nici o importanță! Paharul se umpluse, și el trebuia să-l bea!

Părăsi restaurantul destul de devreme. O noapte uscată, foarte liniștită și nu prea friguroasă. Când dansase ultima oară? Cu Olivia Cramier, înainte de a ști că o iubea. Ei bine, nu putea să treacă peste amintirea aceea, așa că în seara asta nu va dansa. Doar va privi, stând cu Nell câteva minute, simțind cum mâna ei o strângea pe a sa, cum își întoarce

ochii spre el – iar după aceea va pleca! Apoi va aștepta viitorul! Căci zarurile fuseseră aruncate! O frunză de platan i se prinse, în cădere, de mânecă. În curând, toamna va trece și după toamnă va urma numai și numai iarnă! Dragostea ei pentru el se va sfârși cu mult înainte ca el să fi intrat în iarnă. Natura va avea grijă ca tinerețea s-o ademenească și să o poarte cu ea. Natura și căile ei! Dar să înșele totuși o vreme natura! Ce fericire imensă, să înșele natura!

Aici era localul, cu draperii roșii deasupra ușii, cu trăsuri venind și plecând și cu trecători care priveau. Inima-i zvâcnea în timp ce intra. Sosise înaintea ei? Cum își va face apariția la primul ei bal? Numai cu Oliver sau va veni însoțită de vreo doamnă de companie? Ar fi fost o mângâiere pentru demnitatea lui rănită, inutilă, dacă ar fi putut să-și spună că a venit aici numai pentru că această copilă, atât de drăguța „nelegitimă", avea nevoie de cineva care s-o întovărășească. Dar vai! Știa că venise numai fiindcă nu putuse rezista ispitei.

Sus, în sala de bal, începuse dansul. Dar Nell nu era acolo, așa că rămase rezemat de peretele prin apropierea căruia ar fi trebuit să treacă ea. Se simțea stingher și fără rost în acest loc, ca și cum toți ar fi bănuit de ce venise acolo. Oamenii îl priveau atent și desluși întrebarea unei fete:

– Cine-i domnul de lângă perete, cu părul și mustața negre?

Și după ce partenerul ei murmură un răspuns, ea vorbi din nou:

– Da, arată de parcă ar vedea numai nisip și lei!

Drept cine îl luau oare? Slavă Domnului! Bine că erau acolo numai obișnuiții unor astfel de petreceri. Nu se afla nici unul dintre cunoscuții lui. Dar

dacă Johnny Dromore va veni cu Nell? El trebuia să se întoarcă sâmbătă! Ce va spune atunci? Cum va putea înfrunta ochii aceia bănuitori, atotștiutori, bulbucați și filosofia lui, bine consolidată, că un bărbat nu găsește decât o singură întrebuințare femeii! Dumnezeule! Și s-ar putea să fie chiar așa! O clipă fu pe punctul să-și ia paltonul și pălăria și să se furișeze afară din sală. Dar aceasta ar fi însemnat să n-o vadă pe Nell până luni, așa că rămase pe loc. După seara asta însă nu trebuia să-și mai asume asemenea riscuri: întâlnirile lor trebuiau să fie plănuite cu grijă, sub pecetea tainei. Apoi o văzu pe Nell la piciorul scării. Purta o rochie roz, cu una dintre florile lui în părul castaniu și cu celelalte prinse de mânerul unui mic evantai. Ce sigură de sine părea, ca și cum s-ar fi simțit în elementul ei, cu brațele și gâtul gol, cu obrazul catifelat, îmbujorat, cu ochii rotindu-se încolo și încoace. Începu să urce scările și-l zări. Exista oare pe lume o ființă mai adorabilă decât ea, în clipa aceea? În spatele ei îl văzu pe Oliver și o fată înaltă, cu părul roșu, însoțită de un alt tânăr. Porni înadins spre capătul scării, pe lângă perete, în așa fel, încât cei din spate să nu poată vedea fața ei când îl va saluta. Ea duse la buze micul evantai cu flori și, întinzându-i mâna, îi șopti repede:

– Al patrulea dans e o polcă. Vom sta deoparte, nu-i așa?

Apoi, legănându-se puțin, în așa fel ca părul și floarea ei să-i atingă aproape fața, trecu înainte, iar după ea veni Oliver.

Lennan se aștepta la una dintre obișnuitele lui priviri obraznice, dar fața tânărului era plină de vioiciune și deosebit de prietenoasă.

– E foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule Lennan, că ați venit. E și doamna Lennan?

Și Lennan murmură:

– N-a putut să iasă. Nu se simte tocmai...

Și îi venea să intre în pământ... Tinerețea, cu încrederea ei emoționantă, entuziastă. Iată cum își împlinea el datoria față de tinerețe!

Când ei intrară în sala de bal, Lennan reveni la locul lui de lângă perete. Se dansa al treilea dans. Deci nu mai avea mult de așteptat. De unde stătea nu putea să-i zărească pe cei ce dansau. Nu-l interesa s-o vadă cum se învârtea în brațele altuia.

Nu era un vals adevărat, ci un cântec oarecare, francez sau spaniol, cântat în tempo de vals, bizar, patetic, rotindu-se ca un vârtej parcă în căutarea fericirii. Goana aceasta după fericire! Ei bine, viața, cu plăcerile și aspirațiile ei, nu-ți oferea nimic care să te mulțumească pe deplin, decât doar clipele fugare ale pasiunii! Nimic altceva nu era destul de însuflețit ca să fie numai și numai bucurie! Sau poate așa simțea el.

Valsul se sfârșise. Acum putea s-o vadă pe banchetă, lângă perete, cu celălalt tânăr, întorcându-și ochii mereu, ca să se încredințeze că el nu se clintise de-acolo. Ce măgulitoare era privirea ei înflăcărată, aţâţând focul dragostei, ochii ei care-l ademeneau spre ea, plini de o adorație stranie, și care totodată îl urmăreau. Cât timp Nell a stat acolo, fata cu părul roșu și Oliver i-au prezentat dansatorii. I-a văzut pe acești tineri uitându-se cu jind la ea și a băgat de seamă cum o priveau fetele, unele cu o prețuire rece, altele cu o mișcătoare adorație. Din clipa când intrase nu fusese, după expresia tatălui ei, decât „unica din sală". Iar ea, în ciuda acestei admirații unanime, îl dorea totuși numai pe el. Era de necrezut!

Cum începu polca, se îndreptă spre Nell. Găsise un loc mai discret – o mică nișă, ascunsă în dosul câtorva ficuși. Dar, pe când stăteau acolo, își dădu seama, ca niciodată până atunci, că nu exista nici o comuniune spirituală între el și copila aceea. Ea putea să-i povestească necazurile și bucuriile, el putea s-o alinte sau s-o compătimească, dar nicicând prăpastia dintre firile și vârsta lor nu va putea fi depășită. Fericirea lui consta numai în a o vedea și în a o atinge. Dar chiar și numai atât, Dumnezeu știe de ce, era o mare fericire, o bucurie febrilă, nepotolită, ca setea unui om frânt de oboseală, sete ce sporește pe măsură ce aceasta soarbe din lichidul cu care încearcă să și-o potolească. Stând acolo, năpădit de mireasma florilor și a parfumului îmbătător din părul ei, dezmierdându-i ușor degetele, în timp ce ochii ei îi căutau pe-ai lui, încerca să nu se gândească la sine, ci doar să înțeleagă ce simțea la cel dintâi bal al ei, s-o ajute să-și trăiască întreaga bucurie. Dar nu era în stare, încremenit, amețit de dorința înnebunitoare de a o cuprinde în brațe și de a o strânge la piept, cum mai făcuse cu puține ore înainte. O vedea cum înflorea ca o floare în plină lumină, înconjurată de forfota și de admirația năucitoare din preajma ei. De ce să se strecoare în viața ei, cu dorința lui întunecată de ceasurile tăinuite – el, acum ca un ban tocit – și să nimicească farmecul și prospețimea tinereții, și frumusețea ei strălucitoare?

Arătându-i florile, Nell spuse:

– Mi le-ai dat pentru că și eu ți-am dat una?

– Da.

– Ce-ai făcut cu ea?

– Am ars-o.

– Oh! De ce?

– Fiindcă ești o vrăjitoare, și vrăjitoarele trebuie arse cu florile lor cu tot.

– Ai să mă arzi și pe mine?

El puse mâna pe brațu-i rece.

– Nu simți? Flăcările s-au și aprins.

– Tu ai voie! Nu-mi pasă.

Îi luă mâna și-și culcă obrazul pe ea; totuși, la auzul muzicii ce reîncepuse, prinse să bată tactul cu pantoful. Și el îi spuse:

– Fetițo, trebuie să dansezi.

– Oh, nu! Îmi pare rău numai că nu vrei să dansezi tu.

– Nu înțelegi că totul trebuie să fie tăinuit?

Își acoperi buzele cu evantaiul și șopti:

– Nu trebuie să te gândești. Nu trebuie să te gândești niciodată la asta. Când pot să vin?

– Am să găsesc soluția cea mai bună. Mâine nu, Nell, nimeni nu trebuie să afle, pentru binele tău și al ei – nimeni!

Ea dădu din cap și repetă cu o blândă și misterioasă înțelepciune:

– Nimeni. Și apoi cu glas tare: Uite-l pe Oliver! A fost nespus de drăguț din partea dumitale să vii. Noapte bună!

Și când părăsi, la brațul lui Oliver, mica lor taină, se uită înapoi.

El mai zăbovi ca s-o vadă dansând. Cum de reușeau ei doi să eclipseze toate celelalte perechi? Aveau ceva în ei care era mai mult decât o simplă frumusețe, nu ceva *outré*[1] sau excentric, ci mai ales subtil, capricios.

Se potriveau bine acești doi Dromori: capul lui brun cu capul ei castaniu, ochii lui căprui, limpezi,

[1] Exagerat (fr.)

îndrăzneți cu ochii ei cenușii, sentimentali, magnetici.

Ah! Tânărul Oliver era fericit simțind-o atât de aproape! Dar pe Lennan nu-l frământa gelozia, căci nimeni nu-i poate pizmui pe cei tineri. Îl împiedica să fie gelos ceva mai profund: mândria sau poate simțul măsurii. Ea părea, de asemenea, fericită, ca și cum sufletul i-ar fi plutit în dans, fremătând împreună cu muzica și cu mireasma florilor. Aștepta să mai treacă o dată prin dreptul lui, să surprindă pentru ultima oară privirea ei fugară, întoarsă spre el. Apoi își luă paltonul și pălăria și plecă.

XIII

Odată ajuns afară făcu câțiva pași, se opri și se uită îndărăt la ferestrele sălii printre trunchiurile – luminate de un felinar – câtorva copaci cu umbrele răspândite pe pământ, ca spițele unui evantai. Ceasul unei biserici bătu unsprezece. Ore întregi va zăbovi acolo rotindu-se în brațele tinereții! Oricât s-ar strădui, el n-ar mai putea niciodată să mai aibă expresia întipărită pe chipul lui Oliver, expresie simbolizând atâtea lucruri pe care el nicicând nu i le-ar mai putea oferi. De ce se năpustise în viața lui, spre nimicirea amândurora? Și un gând bizar îi trecu prin cap: „Dacă ar muri, oare mi-ar părea rău cu adevărat? Nu m-aș bucura? Dacă ar muri ea, s-ar spulbera și forța ei vrăjitorească, și eu aș putea să țin din nou capul sus și să-i privesc pe oameni drept în față! Ce putea să fie această putere jucându-se cu oamenii, punând stăpânire pe ei și frământându-le inimile ca pe niște cârpe; această putere care

izbucnise din ochii ei în clipa când își dusese evantaiul înflorat la buze?"

Sunetul muzicii se stinse. Porni mai departe. Era aproape douăsprezece când sosi acasă. Acum, va cunoaște iarăși și iarăși procesul cumplit al minciunii, șovăiala din suflet și pe față i se va așterne pecetea insolenței.

Salonul era luminat doar de vâlvătăile focului. Numai de s-ar fi culcat Sylvia! Dar o văzu stând nemișcată lângă fereastra cu perdelele trase într-o parte.

Se îndreptă spre ea și rosti formula lui cumplită:

– Mă tem că te-ai simțit cam singură. A trebuit să stau ceva mai târziu. O seară plictisitoare.

Și cum ea nu se mișca și nu răspundea, ci rămânea neclintită și palidă, își impuse să se apropie și, aplecându-se, îi atinse obrazul. Apoi îngenunche lângă ea. Atunci Sylvia privi în jur. Fața-i era destul de liniștită, dar ochii îi luceau cam ciudat. Zâmbind ușor, trist, izbucni:

– Oh, Mark! Ce s-a-ntâmplat, ce s-a-ntâmplat? Orice e mai bine decât asta!

Zâmbetul, glasul sau poate ochii ei – ceva din toate astea și-au găsit drum spre inima lui Lennan. Taina, prudența, toate se spulberară. Lăsându-și capul pe pieptul ei, îi mărturisi totul, ținându-se încleștați unul de altul, agățați în semiobscuritate ca doi copii speriați. Numai după ce isprăvi își dădu seama că, dacă l-ar fi respins, dacă nu l-ar fi lăsat s-o atingă, ar fi fost mai puțin dureros, ar fi suportat mai lesne fața ei palidă, și mâinile care-l țineau strâns, și cuvintele ei:

– Nu mi-aș fi închipuit niciodată. Tu și cu mine! Oh, Mark! Tu și eu...

Ce încredere în el, în viața lor comună mărturiseau aceste cuvinte! Da, dar el avusese o încredere și mai mare în ea, și încă o mai avea. Sylvia nu putea să înțeleagă, bănuise el că ea nu va putea înțelege niciodată, iată de ce se luptase atâta ca să țină lucrurile în secret. Ea își închipuia că pierduse totul, iar părerea lui era că nu pierduse nimic. Pasiunea aceasta, această sete de tinerețe și de viață, această nebunie – numiți-o cum vreți – era ceva cu totul deosebit și nu diminua dragostea lui pentru ea și nici nevoia lui de a o ști mereu lângă el. Numai dacă ar vrea să-l asculte!

O repeta întruna, dar ea refuza întruna să-l creadă. Singurul lucru pe care îl constata era că dragostea lui trecuse de la ea la o alta, deși nu acesta era adevărul!

Deodată se smulse din brațele lui, îl împinse departe de ea și strigă:

– Fata aceea îngrozitoare, oribilă, perfidă!

Niciodată nu o văzuse într-o asemenea stare. Avea pete roșii în obrajii palizi, buzele îi erau moi și bărbia tremurătoare, ochii albaștri scânteiau, respira cu greutate, ca și când fiecare răsuflare ar fi ieșit anevoie din plămânii lipsiți de aer. Și apoi, tot atât de repede, focul din ea se domoli. Se așeză pe canapea, acoperindu-și fața cu mâinile și legănându-se încoace și încolo. Nu plângea, dar din când în când scotea câte un geamăt. Și fiecare dintre aceste sunete erau pentru Lennan ca țipetele unei ființe pe care o ucidea. În cele din urmă, veni și se așeză pe canapea lângă ea și-i spuse:

– Sylvia! Sylvia! Nu plânge! Te rog, nu plânge!

Și ea tăcu și nu se mai legănă, lăsându-se mângâiată și alintată. Dar fața și-o ținea ascunsă și nu vorbi decât o dată, atât de încet, încât abia o auzi:

– Nu pot. Nu vreau să te țin departe de ea.

Și, cu sentimentul îngrozitor că nici un cuvânt nu putea să ajungă până la ea și să-i aline rana din inima ei iubitoare, nu era în stare decât să-i mângâie fără întrerupere și să-i țină mâinile într-ale sale.

Totul era cumplit! Nu dorise acest lucru! Îl făcuse fără voia lui. Oricât ar fi fost de nefericită, ea ar fi putut să-și dea seama de asta! În adâncul sufletului său, dincolo de durerea și de ura împotriva lui însuși, era conștient de un lucru pe care nu-l știa nici ea și nici altcineva, și anume că n-ar fi putut să se împotrivească acestui simțământ, născut chiar înainte de a fi văzut-o pe fată, și că nimeni, pe lumea asta, n-ar fi fost în stare să i se împotrivească. Dorul acesta și această nestatornicie făceau tot atât de mult parte din el, ca și ochii și mâinile lui, erau o aspirație la fel de firească și de covârșitoare, ca și setea lui de a lucra sau nevoia de liniștea pe care i-o oferea Sylvia și numai ea. Asta era tragedia – totul era cufundat și statornicit în însăși firea bărbatului. De când pătrunsese fata în viața lor nu fusese mai necredincios Sylviei cu gândul decât înainte. Numai dacă ea ar putea să scruteze în el, fără idei preconcepute, să vadă exact cum este alcătuit – numai atunci ar înțelege totul și poate că nici n-ar mai suferi. Dar ea nu putea să-și dea seama, și lui îi era peste putință să-i explice mai deslușit. Și cu un accent grav, deznădăjduit, cu sentimentul deșertăciunii cuvintelor încercă în continuare: „Nu-și dădea seama? Totul venea din afara lui: o năzuință, o goană după viață și frumusețe, după propria lui tinerețe!“ Auzind acest cuvânt, ea îl privi și-i spuse:

– Îți închipui că eu nu doresc să-mi recapăt tinerețea?

El se opri.

O femeie să fie conștientă că frumusețea, strălucirea ochilor și a părului, grația și suplețea mâinilor și picioarelor ei se îndepărtau atât de ea, cât și de bărbatul pe care-l iubea! Putea să existe un sentiment mai amar? Putea să existe o datorie mai sfântă decât aceea de a nu-i spori această amărăciune, de a nu o face să sufere la bătrânețe, ci s-o ajute să-și păstreze nestinsă credința în farmecele ei?

Bărbat și femeie – amândoi doreau să-și redobândească tinerețea. Ea, pentru ca să i-o poată oferi pe toată lui; el, pentru că i-ar fi ajutat să trăiască senzații noi! Diferența aceasta (o întreagă lume) era întru totul grăitoare!

El se ridică și-i spuse:

– Vino, dragă, să încercăm să dormim.

Nu afirmase nici o clipă că ar fi putut renunța la fată. Nu fusese în stare să pronunțe aceste cuvinte, deși știa că ea trebuia să-și fi dat seama că nu le spusese și că mai mult ca sigur că tânjea să le audă. Tot ce fusese capabil să spună fusese:

– Atâta vreme cât mă vei vrea, voi fi lângă tine. Niciodată nu-ți voi mai ascunde nimic.

Sus în camera lor, ea zăcu ore în șir în brațele lui – nu supărată, dar inertă și cu ochii scăldați în lacrimi de câte ori buzele lui o atingeau.

Ce labirint era inima unui bărbat, labirint în care acesta se rătăcea în fiecare clipă! Ce încâlcite și întortocheate cotituri și impasuri; ce rapidă înlocuire a unei emoții prin alta! Ce luptă între milă și pasiune, ce sete nesfârșită de liniște!

Și în starea lui de epuizare febrilă, aproape adormit, Lennan nu-și dădea seama dacă ceea ce auzea era sunetul muzicii ori geamătul Sylviei; dacă în brațele lui se cuibărise trupul ei sau al lui Nell...

Dar viața trebuia trăită, aparențele trebuiau păstrate, făgăduielile respectate. Și coșmarul continuă pentru amândoi sub aparența liniștită a unei duminici obișnuite. Erau ca niște oameni ce mergeau pe marginea unei prăpastii abrupte, fără să știe de la un pas la altul dacă nu se vor prăbuși; sau ca niște înotători care se chinuiau să scape dintr-un vârtej.

După-amiază se duseseră împreună la un concert. Era o ocupație – ceva care-i salva pentru o oră sau două de posibilitatea de a vorbi despre singurul subiect ce le mai rămăsese. Corabia se scufundase și ei se agățau de orice i-ar fi putut ține cât de puțin deasupra apei.

Seara, veniră câteva persoane la cină: un scriitor și doi pictori cu nevestele lor. O seară îngrozitoare – mai ales când conversația atinsese veșnica temă – libertatea spirituală, mentală și fizică necesară celor ce se ocupă de artă. Toate argumentele banale fură puse la bătaie și ei trebuiră să li se asocieze, cu chipuri imobile. Și cu toată vorbăria lor despre libertate, Lennan putea să-și închipuie ce *volte-face*[1] ar face prietenii lui dacă ar afla noutățile. Nu era îngăduit să seduci o tânără fată și aveai voie să întreprinzi numai ceea ce oamenii socoteau că se cuvine! Fățărnicia lor privind spiritul independent al artistului, libertatea de a experimenta orice, va păli în clipa în care vor veni în conflict cu regulile „bunei-cuviințe", așa că spiritul lor nu era de fapt mai nesupus decât spiritul burghez cu convenienețele lui sau decât spiritul preoțesc cu strigătul lui: „Păcat!", în orice caz, nu! Pentru a rezista, pentru a te opune acestei puteri care te târa, maximele „bunei-cuviințe", dogmele religioase și morale nu foloseau în

[1] A-și schimba radical concepția (fr.)

nici un chip, nimic nu folosea decât poate vreun simțământ mai puternic decât pasiunea însăși. Și ce față avea Sylvia, obligată fiind să mai și zâmbească! Ah! Acesta era într-adevăr un motiv pentru care ar fi trebuit să-l condamne! Nici una dintre doctrinele lor despre libertate nu putea să dea o explicație în legătură cu durerea, cu moartea strecurată în inima unui bărbat care face să sufere o ființă iubită și devotată.

În cele din urmă plecară, rostind cuvintele: „Mulțumim foarte mult! A fost o seară încântătoare!" Și din nou amândoi, față în față; încă o noapte. Știa că totul va fi reluat de la început, inevitabil, după pumnalul înfipt în inimile lor și răsucit mereu, mereu, seara întreagă.

– Nu vreau, nu trebuie să te țin flămând, și astfel să-ți nimicesc opera. Mark, nu te gândi la mine! Voi îndura totul!

Apoi fu cuprinsă de o deznădejde mai adâncă decât în noaptea trecută! Cu cât geniu știa Natura să-și chinuiască făpturile!

Dacă cineva i-ar fi spus, cu numai o săptămână în urmă, că el ar putea pricinui atâta suferință Sylviei; Sylviei, pe care, când era copilă, cu ochi mari, albaștri și fundă sinilie în părul ei moale, o ocrotise pe câmpii pline de tauri imaginari; Sylviei, în părul căreia se prinsese steaua lui; Sylviei, care zi și noapte, timp de cincisprezece ani, fusese soția lui devotată, pe care încă o mai iubea și o admira – i-ar fi strigat în față că minte. I s-ar fi părut de necrezut, monstruos, stupid.

Oare toate femeile și toți bărbații căsătoriți trebuiau să treacă prin asemenea momente, era oare aceasta doar o traversare obișnuită a deșertului? Sau era – o dată pentru totdeauna – un naufragiu?

Moarte, moarte violentă, nelegiuită, într-o furtună de nisip?

Încă o noapte de chin și nici un răspuns la întrebare.

Îi spusese că nu o va mai vedea pe Nell fără ca mai întâi s-o înștiințeze pe ea. Astfel că, a doua zi scrise numai cuvintele: *Nu veni azi* – le arătă Sylviei și trimise biletul cu un servitor la Dromori.

E greu de imaginat cât de amărât intră în atelier în dimineața aceea. Ce se va alege de munca lui în tot acest haos? Își va mai putea recăpăta vreodată liniștea sufletească pentru a lucra? Seara trecută discutase cu oamenii aceia despre pasiunea care inspiră, despre experiență. Susținându-și cauza în fața Sylviei, folosise aceleași argumente. Ea, sărmana, le repetase doar, încercând să le îndure, să le creadă. Dar erau ele adevărate? Iarăși, nici un răspuns sau nici unul pe care el l-ar fi putut da cu certitudine. Să eliberezi zăgazurile, să te arunci în vâltoarea emoțiilor, să trăiești disperarea, în loc să stai pe loc, imobil. Și poate că într-o zi va fi răsplătit, cine știe? Poate cândva, dincolo de acest imens pustiu, va afla o țară minunată, unde își va putea vedea de munca lui mai bine ca înainte. Dar acum, nu era decât un condamnat de la care se aștepta o operă de artă. I se părea c-ar fi fost la fel de nefericit dacă renunța la Nell, dacă renunța la instinctul de nestatornicie, iscoditor, instinct ce ar fi trebuit să fie satisfăcut, și nu era; iar dacă o lua pe Nell, nu făcea decât să o chinuie pe femeia dragă! Acestea erau problemele și așa le judeca astăzi. Cum le va înțelege mai târziu, numai Dumnezeu știa. „Libertatea spiritului" – iată o frază deosebit de hazlie! Și deodată, acolo, printre operele lui, ca un om legat de mâini și de picioare, fu năpădit de o asemenea

furie neputincioasă cum nu mai simțise niciodată! Femeile! Femeile astea! Dacă s-ar putea elibera de amândouă, de toate femeile, de pasiunile și de mila pe care le provocau, în așa fel încât mintea și brațele lui să trăiască libere și să lucreze din nou! Ele nu au dreptul să-l sugrume, nu trebuie să-l distrugă!

Din nenorocire, chiar așa mânios cum era, își dădea seama că nu va putea să fugă de amândouă. Într-un fel sau altul, lucrurile trebuiau să-și urmeze calea până la capăt. Măcar dac-ar fi fost o luptă dreaptă. O înfruntare deschisă între pasiune și milă! Dar pe amândouă le iubea și de amândouă îi era milă. Nu era nimic cinstit și limpede în această chestiune. Totul era prea adânc înrădăcinat în firea omenească. Și senzația îngrozitoare că gonește neîncetat de la o barieră la alta începu chiar să-l tulbure.

E-adevărat că, din când în când, devenea lucid timp de câteva minute, șocat de natura ingenioasă, nespus de interesantă și de stranie, a propriilor lui chinuri; dar aceasta nu constituia chiar o ușurare, căci, ca și în cazul unei dureri de dinți prelungite, puterea lui de a percepe încetase pentru o clipă. Într-adevăr, un mic iad dat naibii!

Toată ziua avusese presimțirea, împinsă până aproape de certitudine, că Nell se va speria de cele trei cuvinte trimise și va veni. Dar, de fapt, ce i-ar fi putut scrie? Nimic, căci orice altceva ar fi îngrijorat-o mai mult sau l-ar fi prăbușit pe el și mai în adânc. Avea senzația că ea putea să-și dea seama de starea lui de spirit, că ochii ei puteau să-l vadă oriunde s-ar fi aflat, ca ochii pisicii care străpung bezna. Fusese stăpânit de această senzație, mai mult sau mai puțin, în ultima seară de octombrie, când

ea se întorsese din vacanța de vară. Cât trecuse de-atunci? Șase zile? Șase secole?

Nell știa când farmecul ei slăbea, când era nevoie să-l împrospăteze... Așa că, pe la șase – între timp se lăsase amurgul –, fără să fie surprins, numai cu o vagă tresărire – auzi ciocănitul ei. Își ținu răsuflarea, în spatele ușii închise, lipindu-se de ea. Își dăduse cuvântul față de Sylvia – fără ca ea să i-l ceară! Prin lemnul subțire al vechii uși putea să distingă tropăitul ușor al picioarelor ei pe caldarâm, cum se mișca încolo și-ncoace, de parcă ar fi implorat liniștea neîndurătoare. Din locul unde se afla putea să-i vadă capul puțin aplecat înainte ca să asculte. Bătu de trei ori și de fiecare dată Lennan se cutremură. Era atât de crud! Acel dar al ei de a vedea mai profund ca alții trebuie să-i fi spus că el se afla acolo; chiar tăcerea lui era o dovadă – pentru că avea glas, un glas gâtuit, umil. Apoi îi auzi foarte deslușit suspinul și pașii care se îndepărtau. Acoperindu-și fața cu mâinile, prinse să alerge de colo-colo, ca un om nebun, prin atelier.

Nu se mai auzea nimic! Plecase! Era ceva de nesuportat; apucându-și pălăria, se năpusti în stradă. Oare pe unde o luase? Alergă la întâmplare prin piață. Se afla acolo, mergând încet pe lângă gard, șovăind, spre casă.

XIV

Acum, când ea se afla aproape, Lennan ezită; își dăduse cuvântul – așadar și-l va încălca? Dar ea se întoarse, îl zări, și el nu mai putu să se facă nevăzut. În bătaia vântului aspru, fața ei părea mică, înfrigurată și chinuită, numai ochii îi erau mari, plini de

vrajă mai mult ca oricând, ca și cum l-ar fi implorat să nu fie supărat, să n-o gonească.

– Am venit fiindcă mi-a fost teamă. De ce mi-ai scris doar biletelul acela?

El încercă să vorbească cu un glas obișnuit, calm:

– Nell, trebuie să fii tare. Am fost nevoit să-i mărturisesc totul Sylviei.

Ea îl prinse de braț, apoi se apropie și-i spuse cu o voce limpede, precipitată:

– Oh! Îmi închipui că mă urăște!

– E groaznic de nefericită.

Merseră un minut lung cât o oră fără să scoată vreun cuvânt, nu în jurul pieței, cum se plimbase cu Oliver, ci ceva mai departe de casă. Până la urmă, ea spuse cu o voce pe jumătate sugrumată:

– Mă mulțumesc și cu o mică parte din tine.

Iar el răspunse posomorât:

– Dragostea nu poate fi fragmentată, dragostea nu stă pe loc.

Apoi simți deodată cum mâna ei o cuprindea pe-a lui, cum degetele i se împleteau cu ale lui și din nou, cu o voce pe jumătate sugrumată, ea spuse:

– Dar trebuie să mă lași să te văd măcar din când în când! Trebuie!

Cel mai greu lucru din toate era să reziste acestui copil patetic, înspăimântat, care se agăța de el. Și, fără să-și dea seama prea bine ce vorbea, murmură:

– Da, da. Totul e-n ordine. Fii tare, trebuie să fii tare, Nell. Totul va fi bine.

Dar ea nu răspunse decât:

– Nu, nu. Nu sunt tare. Am să fac eu ceva!

Fața ei arăta la fel ca atunci când se îndreptase, călare, către groapa de nisip. Tandră, sălbatică, nesupusă, lipsită de orice posibilități de rezistență – de câte n-ar fi fost ea capabilă! De ce nu putea el să

facă vreo mișcare fără să aducă nefericirea uneia sau celeilalte? Și, aflat între două femei care sufereau din pricina lui, se simțea parcă frustrat de propria lui existență. Iată până unde ajunsese, căutând fericirea!

Deodată, ea spuse:

– Oliver m-a invitat iar la dans sâmbătă. Mi-a spus că l-ai sfătuit să aibă răbdare. Da?

– Da.

– De ce?

– Îmi părea rău de el.

Ea îi eliberă mâna.

– Poate că ți-ar face plăcere să mă mărit cu Oliver?

Lennan îi revăzu aievea pe cei doi plutind de jur-împrejurul sălii de dans.

– Într-adevăr, Nell, ar fi mult mai bine.

Ea scoase un strigăt slab, de supărare sau poate de dezamăgire.

– Atunci, înseamnă că nu mă dorești?

Căpătase o șansă. Dar, simțind cum mâna ei o atingea pe a lui, cum fața ei atât de palidă și de deznădăjduită și ochii ei înnebunitori erau întorși spre el, Lennan nu fu în stare să mintă, așa că îi răspunse:

– Ba da, te doresc, și numai Dumnezeu știe cât!

Auzind aceste cuvinte, îi scăpă un oftat de ușurare, ca și cum și-ar fi zis: „Dacă mă dorește nu mă va îndepărta". Plătea astfel un straniu tribut încrederii în iubire și în propria-i tinerețe!

Ajunseră în Pall Mall. Și, îngrozit de ideea de a fi în „bârlogul" Dromorilor, Lennan se întoarse spre parcul James, pe care puteau să-l traverseze pe întuneric, spre Piccadilly. Să se furișeze astfel din văzul lumii cu fiica colegului său de cameră – cel

din urmă om de pe pământ căruia ar fi meritat să-i facă asta! Câtă lipsă de loialitate! Dar oare ce importanță mai putea să aibă acel sentiment pe care bărbații îl numeau „onoare", atâta timp cât ea îl privea așa, cu umărul ei atingându-l pe-al lui?

De când el pronunțase cuvintele „da, te doresc", ea păstrase tăcerea de parcă i-ar fi fost teamă că alte vorbe n-ar fi putut decât să le tulbure liniștea de care erau învăluiți. Aproape de poarta Hyde Park-ului ea își puse iarăși mâna într-a lui și cu o voce din nou limpede îi spuse:

– Nu vreau să fac rău nimănui, dar tu trebuie să-mi îngădui să vin din când în când să te văd. Trebuie să te văd. N-ai să mă lași singură, pradă gândului că n-am să te mai văd niciodată, nu-i așa?

Și încă o dată, fără să-și dea seama ce răspunde, Lennan murmură:

– Nu, nu, dragă, totul va fi bine! Totul va fi-n regulă! Trebuie – și numai așa va fi!

Și degetele ei se împletiră încă o dată cu ale lui, cu un gest ca de copil. Părea să știe de minune ce trebuia să spună și să întreprindă pentru a-l lăsa fără apărare! Și continuă:

– N-am încetat niciodată să te iubesc. Și nici nu e rău să iubești. Asta n-o poate îndurera pe ea. Eu nu ți-am cerut decât puțină dragoste...

Puțină – totdeauna puțină! Dar acum el nu voia altceva decât s-o liniștească. Era cumplit să ți-o imaginezi cum, ajunsă acasă, își va petrece singură toată seara, nefericită și înfricoșată. Și, ținându-i strâns mâna, îi murmura cuvinte alinătoare.

Apoi își dădu seama că ajunseseră în Picadilly. Cât de departe va îndrăzni să meargă cu ea de-a lungul străzii până să-și ia rămas bun? Un bărbat se apropia de ei, chiar acolo unde îl întâlnise pe

Dromore într-o după-amiază, cu nouă luni în urmă. Un om cu un mers ușor, șovăitor, de bețiv și cu o pălărie înaltă, pusă puțin pe o parte. Dar, slavă cerului!, nu era Dromore, ci doar cineva semănând cu el și care trecu prin apropierea lor privind-o fix, ca un sfinx, pe Nell. Lennan spuse:

– Trebuie să te duci acasă, fetițo. Nu se cuvine să fim văzuți împreună.

Pentru o clipă crezu că va izbucni în lacrimi, refuzând să-l părăsească. Apoi își înălță capul și timp de o secundă rămase nemișcată, privindu-l drept în față.

Cu un gest brusc își scoase mănușa, punându-și palma fierbinte, acaparatoare, într-a lui. Buzele schițară un zâmbet ușor, iar în ochi avea lacrimi; apoi își trase mâna și se pierdu în mulțime. O văzu cum dădea colțul străzii, dispărând. Mai simțea încă arsura mâinii ei fragile și pătimașe când se îndreptă aproape în fugă spre Hyde Park.

Fără să țină seama încotro mergea, se aventură în întunericul aleilor, pustii din pricina vântului tăios, liniștit și lipsit de miresme, care-și urma calea, fără remușcări, sub cerul plumburiu.

Bolta întunecată și aerul rece erau cum nu se poate mai potrivite cu starea de spirit a unui om având nevoie de ajutor ca să-și tempereze emoția, urmărit fiind de o singură dorință: de a scăpa, dacă se putea, de senzația îngrozitoare din capul lui, de sentimentul de destrămare, de ruinare, ca al unui bărbat care, încarcerat în celula lui, se zbate zadarnic să evadeze. Fără să se gândească, își târa picioarele la întâmplare, încet, știind că dacă s-ar fi grăbit ar fi fost nevoit să se oprească mai curând. Și ce spectacol putea fi mai comic pentru un cetățean onorabil decât acest om însurat, de vârstă mijlocie, umblând

cu pași mari ceasuri întregi de-a lungul poienilor goale, uscate, întunecate, hăituit de pasiuni și de milă, încât uitase dacă luase sau nu masa! Nici un cetățean „onorabil" nu ieșea din casă într-o seară de toamnă, pe un vânt atât de aspru.

Copacii erau singurii martori ai cumplitei sale peregrinări – copacii, resemnați în bătaia rece a vântului, cu frunzele ceva mai luminoase decât întunericul ce se prăbușea peste el. Ici și colo, picioarele îi fosneau în mormanele de frunze ce-și așteptau rândul să hrănească focurile al căror miros mai stăruia în aer. O plimbare deznădăjduită în inima Londrei, de jur-împrejur, de sus în jos, oră după oră, numai în beznă. Nu se vedea nici o stea pe cer și nu se auzea nici un suflet de om, nici o pasăre sau animal, ci doar strălucirea îndepărtată a luminilor și zgomotul estompat al traficului! O plimbare la fel de solitară ca și călătoria sufletului omenesc de la naștere până la moarte, neavând altă călăuză decât pâlpâirea plăpândă a spiritului aprinsă undeva – nu se știe unde.

Obosit, încât anevoie își putea urni picioarele, dar descătușat până la urmă de îngrozitorul sentiment care-i încleștase capul, simțindu-se liber pentru prima oară după luni de zile, Lennan ieși din parc, pe poarta pe unde intrase, și se îndreptă spre casă, sigur că în această seară, într-un fel sau altul, se va hotărî...

XV

Stând în dormitor, într-un fotoliu, în fața focului, privind scânteierile jarului și pe Sylvia dormind istovită, în timp ce crengile platanului băteau în geam legănate de vântul de toamnă, își amintea

numai de această teribilă suferință a trupului și a sufletului. Se uita – și nu-l mai părăsea convingerea stranie că noaptea aceasta nu va trece fără ca el să ia ultima hotărâre – irevocabilă. Fiindcă însuși conflictul cu timpul devine mai puțin intens, iar nehotărârea are și ea o limită, dincolo de care își pierde mizerabila ei putere de a chinui – și anume convingerea că orice hotărâre este, în cele din urmă, mai bună decât iadul nehotărârii însăși. O dată sau de două ori, în aceste ultime zile, chiar și moartea i se păruse foarte ușor de îndurat; dar acum, când mintea i se limpezise și își revenise, ideea morții îl părăsi ca o umbră a ceva atât de simplu, de excesiv și de zadarnic și care nu i-ar fi folosit la nimic. Realitatea avea alte soluții, moartea n-avea nici una. Să o părăsească pe Sylvia, să accepte dragostea tinerească ce i se oferea, era o soluție, dar care se destrăma de îndată ce prindea contur, acum mai mult decât oricând.

Ar mai fi îndrăznit să iasă în lume după ce ar fi adus o asemenea jignire îngrozitoare și publică unei soții tandre pe care o iubea, osândind-o la moarte? Și apoi, ros veșnic de această remușcare, să îmbătrânească alături de o fată tânără? N-ar fi fost în stare. Ar fi putut-o face numai dacă Sylvia nu l-ar fi iubit sau dacă el n-ar fi iubit-o, sau, iarăși, dacă, deși iubindu-l, ea și-ar fi susținut cu hotărâre drepturile. Dar să o părăsească pe Sylvia, pe care-o iubea și care spusese cu atâta generozitate: „Nu te voi împiedica, du-te la ea!", ar fi fost o cruzime de neiertat. Fiecare amintire a dragostei lor – din copilărie până la îmbrățișarea deznădăjduită a brațelor ei în aceste ultime două nopți – aceste amintiri, cu sumedenia lor de tentacule, cu puterea de nebiruit a nenumăratelor lor fire, îl legau prea strâns de ea. Atunci?

Trebuia, așadar, să renunțe la fată? Stând acolo, lângă focul acela ce emana căldură fu cuprins totuși de un tremur. Ce dezolant, ce nelegiuit, ce pustiitor era să renunți la dragoste. Să te lepezi de cel mai prețios dar, să-l arunci și să-l sfărâmi. Nu se găsea prea multă iubire pe lume, nici prea multă căldură și nici frumusețe, în tot cazul nu pentru acei din clepsidra cărora se scursese mult nisip și al căror sânge avea în curând să fie cuprins de răceală. Oare Sylvia nu i-ar fi îngăduit să păstreze și dragostea ei, și pe a fetei? Nu putea oare să suporte asta? Ea afirmase că da, dar fața, ochii și glasul ei o dădeau de gol, așa încât, de câte ori o auzea, inima i se frângea de milă. Acum era, deci, rezultatul adevărat. Putea el să accepte o asemenea jertfă din parte-i, să-i impună o suferință cotidiană, să o vadă încovoindu-se și sleindu-se sub povara ei? Putea să suporte propria lui fericire, știind că era plătită cu un asemenea preț? Și ar fi fost asta într-adevăr o fericire? Se ridică din fotoliu și se furișă până la ea. Așa cum dormea, părea foarte firavă. Cearcănele din jurul pleoapelor îi puneau o pecete prea crudă pe pielea ei foarte albă, iar în părul-i bălai zări ceea nu observase niciodată până atunci: câteva fire albe. Buzele-i întredeschise, aproape lipsite de culoare, tresăreau o dată cu respirația ei întreruptă și din când în când o trecea câte-un fior izvorât parcă din inimă. Era atât de fină și de delicată, dar nu mai fremăta de viață, părea prea slăbită, tinerețea și frumusețea se îndepărtau de ea.

Și tocmai el, care s-ar fi cuvenit s-o apere împotriva vârstei și a anilor ce treceau, îi va așeza zi de zi încă o cută pe față, încă o durere în inimă! El – care pășea alături de ea spre apusul vieții!

Pe când stătea acolo, ținându-și respirația și aplecându-se s-o privească, zgomotul crengilor de platan lovind în geam, scuturate de vântul de toamnă, părea să umple întreaga lume. Apoi buzele ei se mișcară murmurând vorbe domoale, ca oamenii nefericiți, care, visând, rostesc cuvinte nedeslușite și precipitate. Și se gândi: „Dacă aș făptui acest lucru îngrozitor, eu, care cred în cavalerism și în bunătate, eu, care disprețuiesc cruzimea, cum aș mai putea lucra? Cum aș mai putea trăi? Dacă o fac, sunt pierdut – un proscris al propriei mele credințe, un renegat al idealurilor mele."

Și, plecându-se în genunchi, foarte aproape de fața aceea atât de tristă și de singură, aproape de inima aceea zbătându-se, chinuindu-se chiar și în somn, el își dădu seama, deodată, cu o certitudine însoțită de o senzație de pace, că nu va fi în stare s-o părăsească. Așadar, trecuse! Trecuse! Lunga luptă luase sfârșit! Tinerețea cu tinerețea, vara cu vara, frunza ofilită cu frunza ofilită! Și în spatele lui focul pâlpâi, iar ramurile platanului bătură în geam.

Se ridică și se strecură tiptil afară, coborî scările și intră în salon; pe ușa din partea opusă ieși în curtea interioară, acolo unde stătuse în ziua aceea, în preajma florilor, ascultând flașneta. Era o beznă adâncă și frig, și straniu ca pe un alt tărâm, și de aceea se grăbi să intre în atelier. Și acolo stăpânea tot întunericul, frigul și o senzație de straniu, poate din pricina acelor făpturi fantomatice conturate în gips, a mirosului stătut de țigări și a singurului cărbune care mai ardea stins în focul pe care-l lăsase cu șapte ore în urmă, când alergase după Nell.

Se duse mai întâi la birou, aprinse lampa și, luând câteva foi de hârtie, însemnă pe ele diverse dispoziții în legătură cu feluritele lui opere; menționă ca

statueta lui Nell să fie predată, însoțită de complimentele lui, domnului Dromore. Scrise câteva cuvinte bancherului, dându-i instrucțiuni să-i trimită banii la Roma, și avocatului lui, rugându-l să închirieze casa. Era foarte grăbit. Dacă se trezea Sylvia și vedea că nu se afla acolo, câte nu și-ar fi putut închipui? Luă o ultimă foaie. Avea vreo importanță ce anume îi va scrie, ce minciună va scorni, dacă aceasta ar putea să-i ajute lui Nell să îndure primul șoc?

Dragă Nell,

Îți scriu în fugă, în zori, ca să-ți spun că suntem chemați în Italia, la singura mea soră, care-i foarte bolnavă. Plecăm cu primul vapor de dimineață și se poate întâmpla să lipsim multă vreme. Am să-ți mai scriu. Nu fi îngrijorată și Dumnezeu să te binecuvânteze.

M. L.

Nu prea vedea bine când scria. Sărman copil iubitor și nefericit! Dar avea în față tinerețea și puterea, iar în curând îl va avea și pe Oliver! Luă încă o coală de hârtie:

Dragă Oliver,

Nevasta mea și cu mine suntem siliți să plecăm cu primul vapor în Italia. V-am urmărit pe amândoi în seara aceea la dans. Fii drăguț cu Nell – și mult noroc! Dar nu-i mai spune că te-am sfătuit să ai răbdare: în felul acesta n-ai s-o faci să te iubească.

M. Lennan

Așadar, asta era tot – da, tot! Stinse mica lampă și se îndreptă, pe dibuite, spre cămin. Uitase doar

un singur lucru. Să-și ia rămas-bun. Să-și ia rămas-bun de la ea, de la tinerețe și iubire, de la singurul leac pentru durerea pe care o aduceau cu ele primăvara și frumusețea, durere pricinuită de dorul sălbatic, înflăcărat, proaspăt întotdeauna, ce nu se stinge nicicând în inima bărbatului. Ei bine, mai devreme sau mai târziu, toți bărbații își vor lua rămas bun de la acestea. Toți bărbații! Fără nici o excepție!

Se ghemui jos, lângă cămin. Nu venea nici un pic de căldură din jarul care se înnegrea repede, dar care sclipea totuși ca o floare întunecată. Și cât timp mai scânteie, stătu acolo ghemuit, ca și cum de la el și-ar fi luat rămas-bun. Auzi în ușă ciocăniturile iluzorii ale fetei. Iar în fața lui se ivi ea însăși, ca o nălucă printre fantomele trecutului. Încetișor, focul se stinse o dată cu ultima scânteie care se spulberă.

Apoi, în lumina nopții, își găsi drumul spre dormitor tot atât de ușor precum venise.

Sylvia mai dormea; așteptând să se trezească, se așeză jos, lângă foc, într-o tăcere copleșitoare, tulburată doar de bătaia domoală a frunzelor îngălbenite ale platanului în geamuri și din când în când de răsuflarea ei. Era mai puțin neliniștită decât atunci când el se aplecase deasupra ei, ca și cum în timpul somnului ar fi priceput totul. Nu trebuia să scape clipa când se va trezi, voia să se afle în fața ei înainte de a deveni cu desăvârșire lucidă și să-i spună: „Ei bine, totul a trecut. Plecăm astăzi." Să fie gata să-i ofere o alinare, înainte ca ea să se cufunde din nou în durerea ei, aceasta constituia o insulă în oceanul întunecat al nopții, un singur și neînsemnat adăpost pentru ființa lui înnegurată și goală. Avea ceva de făcut, ceva de hotărât, real și neîndoielnic. Mai aștepta un ceas înainte ca Sylvia

să se trezească, pe scaunul acela, aplecat înainte, cu atenția încordată, cu ochii pironiți pe chipul ei, privind parcă prin ea la o nălucire, la o scânteiere firavă, pâlpâind undeva în zare, așa precum un călător urmărește o stea.

Cuprins

Cronologie 7

Din discursul de acordare a premiului, prezentat de Anders Österling, membru al Juriului Nobel, 10 decembrie 1932 13

Iubiri neliniștite într-o lume fără furtuni. *Prefață de Horia Gârbea* 15

Floarea întunecată

Primăvara 23

Vara 123

Toamna 221

Colecția Nobel:

1. Luigi Pirandello, *Șase personaje în căutarea unui autor*
2. Henryk Sienkiewicz, *Fără ideal*
3. Aleksandr Soljenițîn, *Iubește revoluția!*
4. Pearl S. Buck, *Înger luptător*
5. John Galsworthy, *Floarea întunecată*

„... o sonată psihologică interpretată de o mână măiastră, care se bazează pe variațiunile pasiunii și ale cedării vârstelor omului."

Anders Österling, membru al Juriului Nobel,
în Discursul de acordare a premiului,
Stockholm, 1932

„Într-un alt secol și mileniu, îl putem reciti cu plăcere pe Galsworthy pentru psihologia sa profundă, care schițează un segment dintr-o istorie a sentimentalismului, un episod al ei dintre cele mai interesante și mai gingașe."

Horia Gârbea

„Nu există nici cea mai mică îndoială că, scriind în 1913, Galsworthy credea încă în dragoste. *Floarea întunecată* urmărește cele trei mari pasiuni din viața unui sculptor..."

The Financial Times

„... o alegorie a tinereții, a vârstei și a pasiunii."

New York Times

„Biblioteca pentru toți" inițiază prima serie de literatură universală dedicată scriitorilor laureați ai Premiului Nobel pentru Literatură. Colecția „Nobel" cuprinde selecția celor mai cunoscute opere ale lor.

Află mai mult pe:
www.litera.ro
ISBN 978-606-600-834-1
9 786066 008341
LITERA